

JAARLIJKS FINANCIËEL VERSLAG **2017**
FLUXYS BELGIUM

Jaarlijks Financieel verslag 2017
Fluxys Belgium

Gereguleerde informatie – 6 april 2018

89e boekjaar – Verslagen aan de gewone algemene vergadering van 8 mei 2018

Overeenkomstig het Wetboek van Vennootschappen heeft de raad van bestuur de eer u het jaarverslag voor het boekjaar 2017 van uw vennootschap en haar consolidatiekring voor te stellen en u de jaarrekening afgesloten op 31 december 2017 ter goedkeuring voor te leggen.

Belangrijke gebeurtenis na het einde van het boekjaar: de verlenging van het leasingcontract tussen IZT en Fluxys Belgium, zie p. 307.

Verklaring over het boekjaar afgesloten op 31 december 2017

Hierbij verklaren wij dat, voor zover ons bekend:

- de financiële staten van Fluxys Belgium, opgesteld conform de geldende boekhoudnormen, een getrouw beeld geven van het patrimonium, de financiële situatie en de resultaten van de onderneming en de ondernemingen die in de consolidatie zijn opgenomen;
- het jaarverslag een getrouwe uiteenzetting bevat over de evolutie van de zaken, de resultaten en de situatie van de onderneming en de ondernemingen die in de consolidatie zijn opgenomen, evenals een beschrijving van de voornaamste risico's en onzekerheden waaraan ze worden blootgesteld.

Brussel, 28 maart 2018

Paul Tummers
Lid van het directiecomité
Chief Financial Officer

Pascal De Buck
Voorzitter van het directiecomité
Chief Executive Officer

<p>0</p> <p>Ongeplande onderbrekingen van vervoerscapaciteit</p> <p>>> p. 65</p>	<p>€ 3,17 mld</p> <p>Gereguleerde actiefwaarde</p> <p>(2016: € 3,18 mld)</p>	<p>€ 83,4 mln</p> <p>Investeringen in infrastructuur</p> <p>(2016: € 139,2 mln)</p> <p>>> p. 81</p>
<p>0,74%</p> <p>Gemiddelde OLO-rentevoet</p> <p>(2016: 0,49%)</p> <p>>> p. 50</p>	<p>Fluxys Belgium 2017</p>	<p>€ 1,23</p> <p>Brutodividend per aandeel</p> <p>(2016: € 1,20)</p> <p>>> p. 54</p>
<p>-16%</p> <p>Broeikasgasemissies per vervoerde hoeveelheid gas (t.o.v. 2016)</p> <p>>> p. 103</p>		 <p>744 mannen</p> <p>163 vrouwen</p>

» **Grens-tot-grensvolumes +20%**

- Net Fluxys Belgium bevestigt zijn sleutelrol in het invullen van wijzigende flexibiliteitsbehoefte in Noordwest-Europa >> p. 64

» **Belgische gashandel gaat door op positief elan**

- Notionele gashandel +46% >> p. 69

» **Daling vervoerstarieven van circa 7,5% in 2018**

- Blijvende focus op competitieve tarieven >> p. 66

» **Aardgas als brandstof voor vervoer trekt verder aan**

- Tweede steiger op LNG-terminal Zeebrugge grote stap in de ontwikkeling van LNG als scheepsbrandstof >> p. 78
- Aantal CNG-voertuigen en -tankstations blijft stijgen >> p. 100

» **Gas en gasinfrastructuur cruciaal voor de energietoekomst**

- Gascentrales opnieuw onmisbaar voor de bevoorradingszekerheid in elektriciteit >> p. 63
- De beste oplossing voor de centrale uitdagingen van de energietransitie is om hernieuwbare energie, gas en elektriciteit te doen samenwerken >> p. 33

Woord vooraf	13
1 FLUXYS BELGIUM IN EEN NOTENDOP	17
1.1 Gasinfrastructuurbedrijf	17
1.2 Bedrijfsmodel: gereguleerde capaciteitsverkoop	18
1.3 Drie kernactiviteiten	20
1.4 Onze aandeelhouders op 28 maart 2018	22
1.5 Onze dochterondernemingen	24
1.6 Onderdeel van de Fluxys-groep	25
1.7 Samenstelling van de bestuursorganen op 28 maart 2018	29
2 GAS EN GASINFRASTRUCTUUR: CRUCIAAL VOOR DE ENERGIETOEKOMST	33
2.1 De energietransitie: 3 basisuitdagingen	33
2.2 Pragmatische oplossing: elektriciteit, aardgas en hernieuwbare energie doen samenwerken	33
2.3 Klimaatverandering en luchtkwaliteit: vandaag aardgas, morgen groen gas	34
2.4 Bevoorradingszekerheid: gas en gasinfrastructuur bieden oplossing voor de variabiliteit van de hernieuwbare stroomproductie en de kernuitstap	38
2.5 Gas en gasinfrastructuur zijn nodig om het toekomstige energiesysteem competitief te houden	39

3	DUURZAAMHEIDSMODEL	41
3.1	Materialiteitsanalyse	41
3.2	Stakeholders	42
4	FINANCIËLE STERKTE	47
4.1	Financieel beleid	47
4.2	Welvaartsbijdrage	49
4.3	Financiële kerncijfers	50
4.4	Indicatoren	52
4.5	Activiteiten en statutaire resultaten van de dochterondernemingen	53
4.6	Fluxys Belgium NV – resultaten 2017 (volgens Belgische normen): voorstel van resultaatsverdeling	54
4.7	Koers van het Fluxys Belgium-aandeel	56
4.8	Vooruitzichten 2018	58
5	OPERATIONELE STERKTE	59
5.1	Marktcontext en activiteiten	60
5.1.1	Vervoer	60
	Vraag- en aanbodynamiek op de aardgasmarkt	60
	Vervoerscapaciteit: verschuiving naar kortetermijnmarkt	61
	Vervoerde volumes beduidend gestegen	62
	Verkochte capaciteit toegenomen	63
	Net Fluxys Belgium bevestigt zijn kruispuntrol: grens-tot-grensvolumes +20%	64
	Geen onderbreking of vermindering van capaciteit in 2017	65
	Blijvende focus op competitieve tarieven	66
	Diensten vereenvoudigd	67
	Belgische gashandel gaat door op positief elan	68
	Omschakeling van laagcalorisch naar hoogcalorisch aardgas	70

5.1.2	Opslag	72
	Marktomstandigheden voor opslag in Europa blijven moeilijk	72
	Grootste opslagsite in het Verenigd Koninkrijk gesloten	72
	Opslag Loenhout volledig geboekt voor seizoen 2017-2018	73
5.1.3	LNG-terminalling	75
	LNG-invoer Europa neemt toe	75
	Losbeurten grote LNG-schepen: aardgasvolumes naar het net stabiel	76
	Kleinschalige LNG-activiteit volop in beweging	76
5.1.4	Meebouwen aan de Europese gasmarkt	79
5.2	€ 83,4 miljoen investeringen in infrastructuur	81
5.3	Indicatief investeringsprogramma 2018-2027 € 549 miljoen	84
5.4	Onderzoek en ontwikkeling	86
6	GOED NABUURSCHAP	91
6.1	Veilige infrastructuur bouwen en beheren	91
6.2	Open dialoog met de omwonenden	94
7	BROEIKASGASEMISSIES EN ENERGIE-EFFICIËNTIE	97
7.1	Ontwikkeling van aardgas als brandstof voor vervoer	98
7.1.1	Fluxys Belgium op diverse fronten aan de slag	98
7.1.2	LNG voor scheepvaart en vrachtvervoer pikt verder op	98
7.1.3	CNG voor wagens en licht vrachtvervoer zet opmars voort	100
7.2	Actieve stem in het Belgische energiedebat	101
7.3	Naar een koolstofneutrale gasvoorziening in 2050	102
7.4	Beperking van de eigen broeikasgasemissies	103
7.5	Constante aandacht voor energie-efficiëntie	106
7.6	Andere milieumaatregelen	107

8	ONTPLOOIING VAN ONZE MEDEWERKERS	111
8.1	Een organisatie die meebeweegt met de groeistrategie	112
8.2	Het juiste talent aantrekken voor vandaag en morgen	112
8.3	Talent doen bijdragen tot de ondernemingsdoelstellingen	114
8.4	Talent laten groeien en ontplooiën	115
8.5	Werken aan talent voor morgen	117
8.6	Betrokkenheid creëren	117
8.7	Transparante en constructieve sociale dialoog	118
8.8	Diversiteit	119
9	VEILIGHEID, GEZONDHEID EN WELZIJN VAN ONZE MEDEWERKERS	123
9.1	Blijven mikken op minder arbeidsongevallen	124
9.2	Globaal preventieplan	125
9.3	Comité voor Preventie en Bescherming op het Werk	126
9.4	Collectieve arbeidsovereenkomsten met betrekking tot de gezondheid en het welzijn van de werknemers	127
10	ETHIEK EN MENSENRECHTEN	129
10.1	Ethische gedragscode	130
10.2	Aankooppolitiek	130
10.3	Mensenrechten	132

11 RISICOBEBEER	133
11.1 Interne controle- en risicobeheersystemen	133
11.2 Marktrisico	136
11.3 Financieel risico: tegenpartijrisico	137
11.4 Industriële risico's	138
11.5 Verzekeringen en bankgaranties	141
12 WETTELIJK EN REGULEREND KADER	143
12.1 Europa	143
12.2 België	143
13 CORPORATE GOVERNANCE VERKLARING	151
13.1 Evolutie van de samenstelling van de raad van bestuur in 2017	152
13.2 Regels voor de benoeming en vervanging van de leden van de raad van bestuur en voor de wijziging van de statuten	153
13.3 Raad van bestuur	154
13.4 Comités samengesteld door de raad van bestuur	167
13.5 Evaluatie van de raad van bestuur en de raadgevende comités	182
13.6 Directie van de vennootschap in 2017	184
13.7 Remuneratieverslag	186
13.8 Stemrechten en bijzondere zeggenschapsrechten	195
13.9 Wettelijke of statutaire beperkingen bij overdracht van effecten	196
13.10 Transacties en andere contractuele banden	197
13.11 Inkoop of uitgifte van aandelen	199
13.12 Commissaris	199
13.13 Dochterondernemingen	200
13.14 Openbaarmaking van belangrijke deelnemingen	200

14 FINANCIËLE SITUATIE	201
14.1 Geconsolideerde financiële staten volgens IFRS	205
14.2 Statutaire jaarrekening van Fluxys Belgium nv volgens de Belgische normen	317
15 GRI-INHOUDSTABEL	329
16 VERKLARENDE WOORDENLIJST	335
17 GIDS VAN DE AANDEELHOUDER	341

Hoofdstukken 1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 en 13 maken deel uit van het jaarverslag zoals bedoeld in artikels 96 en 119 van het Wetboek van Vennootschappen.

Woord vooraf

“Gepassioneerde teams die zich voluit hebben ingezet voor een proactieve aanpak, betrouwbare infrastructuur en diensten, competitieve tarieven en tevreden klanten: dat is de mix waarmee Fluxys Belgium van 2017 opnieuw een succesvol jaar heeft gemaakt. Tegelijk heeft de onderneming vooruitgekeken en vanuit een verscherpte visie en missie de bakens uitgezet om mee gestalte te geven aan een energiesysteem in België dat duurzaam is, leveringszekerheid biedt en betaalbaar blijft.”

Bijzondere dynamiek in onze drie activiteiten

Een markante evolutie voor 2017 was dat Fluxys Belgium beduidend grotere hoeveelheden aardgas in zijn net heeft vervoerd dan het jaar voordien. Meer aardgas voor de Belgische industrie en ook voor de elektriciteitscentrales, die eens te meer aantoonde dat ze de flexibele hoeksteen zijn voor de leveringszekerheid in elektriciteit. Bovendien tekende de Belgische gashandel opnieuw een mooi groeitraject op.

Maar ook en vooral heeft Fluxys Belgium 20% meer aardgas vervoerd van grens tot grens. Op de Noordwest-Europese markt zijn nieuwe behoeften qua flexibiliteitsleveringen ontstaan en met de gasinfrastructuur in België hebben we soepel die behoefte kunnen invullen. Niet alleen verkocht de onderneming bijkomende vervoerscapaciteit maar ook de nog beschikbare capaciteit in de opslag in Loenhout. Daarvoor had Fluxys Belgium goede troeven: een klantgedreven commerciële aanpak, capaciteit die voor de volle 100% beschikbaar was en competitieve tarieven. Voor vervoer hebben we trouwens dankzij onder meer de efficiëntie-inspanningen doorheen de onderneming ervoor gezorgd dat de tarieven vanaf 1 januari 2018 daalden.

Op de LNG-terminal in Zeebrugge heeft de onderneming de tweede steiger in gebruik genomen en daarmee een nieuwe stap gezet in de ontwikkeling van kleinschalig LNG. België beschikt nu over een onmisbare schakel om LNG als brandstof voor schepen verder te doen doorbreken en die troef wordt nog versterkt door de komst het LNG-bunkerschip waarin moederbedrijf Fluxys partner is en Zeebrugge als thuishaven heeft.

Investerings: belangrijke focus op LNG-activiteit

De investeringen in 2017 gingen in belangrijke mate naar de bouw van een vijfde tank en bijbehorende procesinstallaties op de LNG-terminal in Zeebrugge. Met de nieuwe infrastructuur zal de onderneming in 2019 overslagdiensten aanbieden in het kader van het langetermijncontract dat in 2015 met Yamal Trade is afgesloten. De overige investeringen deed de onderneming in het vervoersnet: versterkingen ten behoeve van de distributienetbeheerders – die jaarlijks 55 à 60 000 nieuwe aansluitingen optekenen – nieuwe aansluitingen voor de industrie, investeringen om de goede en veilige staat van het net op peil te houden en de aanpassingen die nodig zijn om de stapsgewijze vermindering van de invoer van laagcalorisch gas uit Nederland op te vangen.

Gas en gasinfrastructuur integraal deel van de oplossingen voor de toekomst

Samen met moederbedrijf Fluxys heeft Fluxys Belgium in 2017 ook zijn visie en missie aangescherpt. Wat is de rol van gas en gasinfrastructuur in het licht van het klimaatbeleid dat de lijnen uitzet voor een krachtige evolutie naar een koolstofarme samenleving met doorgedreven energie-efficiëntie en hernieuwbare energie die verder aan belang toeneemt? Ons antwoord is duidelijk: gas en gasinfrastructuur maken integraal deel uit van de oplossingen voor een koolstofarme economie en een betere luchtkwaliteit.

Aardgas heeft immers het beste emissieprofiel onder de fossiele brandstoffen. Overschakelen op aardgas voor verwarming, vervoer en in de industrie brengt daardoor onmiddellijk een verlaging mee van zowel de koolstofuitstoot als de emissie van fijn stof en andere stoffen met een impact op de luchtkwaliteit. En de koolstofuitstoot kan verder naar omlaag naarmate we op termijn meer en meer groen gas in de infrastructuur kunnen doen instromen.

Fundamentele troeven voor het energiesysteem in zijn geheel

Gas, gasinfrastructuur en gastecnologie hebben ook fundamentele troeven voor het energiesysteem in zijn geheel. Ten eerste geven ze hernieuwbare energie de mogelijkheid zich te integreren en verder te ontwikkelen in het energiesysteem. Elektriciteitscentrales op aardgas bieden door hun flexibiliteit immers de nodige back-up voor de variabele productie met wind en zon. Tegelijk kunnen ze ook vollast-capaciteit leveren om een eventuele kernuitstap op te vangen. Ten tweede kan de energie van overschotten groene stroom die via power-to-gas technologie in gas wordt omgezet kostenefficiënt in grote hoeveelheden worden vervoerd en in de bestaande gasopslaginstructuur in buffer worden gehouden. En ten derde zijn gas en gasinfrastructuur bijzonder kostenefficiënt voor toepassingen waar een hoog energievermogen moet worden geleverd, voor verwarming bijvoorbeeld, of voor industriële toepassingen die hoge temperaturen vragen. Met andere woorden: voor een toekomst met duurzame, betrouwbare en betaalbare energie moet maximaal worden ingezet op de complementariteit tussen het gas- en elektriciteitssysteem.

Om gestalte te geven aan een duurzame toekomst blijft Fluxys Belgium resoluut gaan voor de verdere ontwikkeling van infrastructuur voor gas als alternatieve brandstof in vervoer en voor de ondersteuning van innovatieve gastoeepassingen. Bovendien verruimen we ons blikveld naar de instroom van groen gas.

Draagvlak blijven opbouwen

De fundamentele rol van gas en gasinfrastructuur in een duurzaam, leveringszeker en betaalbaar energiesysteem was in 2017 overigens ook de rode draad die Fluxys Belgium op diverse fora en bij een waaier van stakeholders heeft aangedragen. Die inspanningen zet de onderneming vandaag en de volgende jaren met kracht verder. We volgen daarbij ook met aandacht de ontwikkelingen op Europees niveau en met name de voorstellen die worden verwacht om een kader te scheppen voor de ontwikkeling van groen gas en voor een betere complementariteit tussen de elektriciteits- en gassystemen via onder meer power-to-gas technologie.

Pascal De Buck
Voorzitter van het directiecomité en CEO

Daniel Termont
Voorzitter van de raad van bestuur

1 FLUXYS BELGIUM IN EEN NOTENDOP

1.1 Gasinfrastructuurbedrijf

Onafhankelijke onderneming. Fluxys Belgium is een gasinfrastructuurbedrijf en heeft als onafhankelijke onderneming geen belangen in de productie of de verkoop van energie. De Belgische federale energieregulator heeft Fluxys Belgium in dat verband gecertificeerd als vervoersnetbeheerder die werkt volgens het model van volledige ontvlechting in overeenstemming met het Europese derde pakket van regelgevende maatregelen voor de gasmarkt. De onderneming steunt op bijna 90 jaar ervaring in zijn metier van ontwikkeling, financiering, bouw, exploitatie en onderhoud van gasinfrastructuur.

Actief in het midstream-segment. Fluxys Belgium is actief in het zogenoemde midstream-segment van de aardgasketen, het segment van het vervoer van aardgas per pijpleiding op hoge druk, de opslag van aardgas en de overslag van vloeibaar aardgas (LNG). We vormen de schakel tussen:

- enerzijds aardgasproducenten die over heel de wereld actief zijn in de exploratie en winning van aardgas en de productie van vloeibaar aardgas (LNG), groothandelaars en traders van aardgas,
- anderzijds leveranciers die aardgas verkopen aan eindverbruikers en de distributienetbeheerders die het aardgas op lage druk tot bij de huishoudens en de KMO's brengen.

Infrastructuur in België. De onderneming is in België eigenaar en beheerder van 4.000 km aardgasvervoersleidingen en bijbehorende infrastructuur, alsook van de ondergrondse opslaginstallatie in Loenhout waar aardgas meer dan een kilometer diep wordt opgeslagen in watervoerende lagen. Fluxys LNG (100% dochteronderneming van Fluxys Belgium) is eigenaar en beheerder van de terminal voor vloeibaar aardgas (LNG) in Zeebrugge.

1.2 Bedrijfsmodel: gereguleerde capaciteitsverkoop

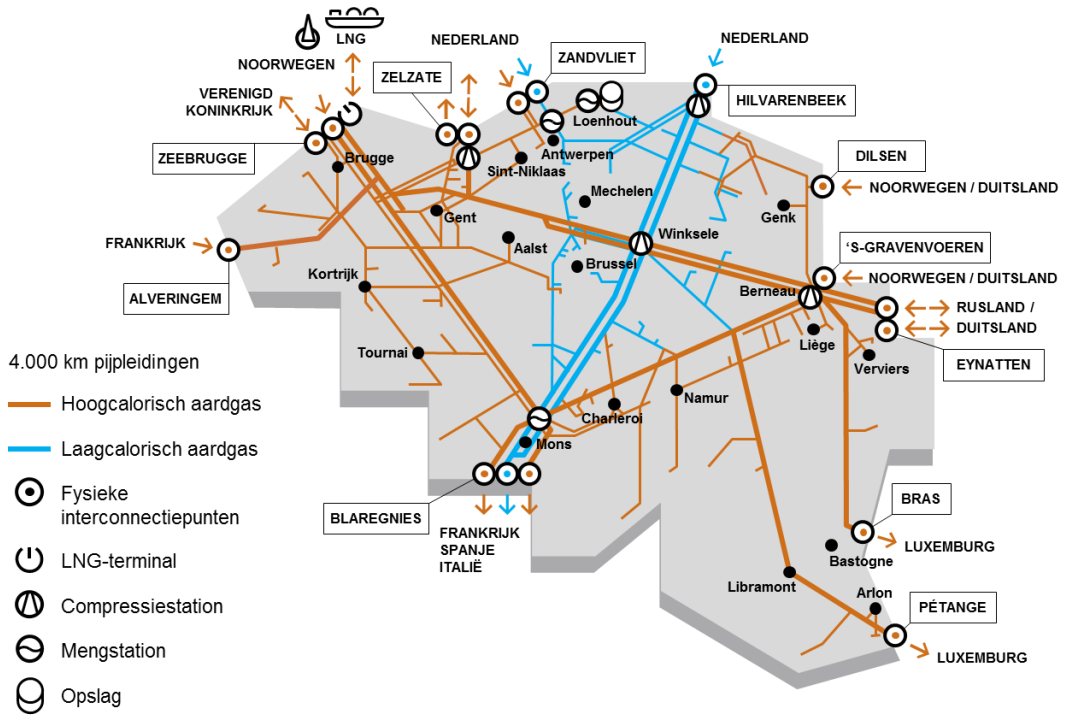
Gereguleerde activiteiten. Fluxys Belgium haalt bijna 98% van zijn bedrijfsopbrengsten uit de verkoop van capaciteit en aanverwante diensten in zijn infrastructuur voor het vervoer en de opslag van aardgas en de terminalling van vloeibaar aardgas (LNG).

Aardgasvervoer, aardgasopslag en LNG-terminalling zijn gereguleerde activiteiten en staan onder toezicht van de Belgische federale energieregulator CREG. Een en ander betekent dat onder meer de tarieven, de standaardcontracten en de dienstenpakketten vorm krijgen in een formeel goedkeuringsproces met de CREG.

Het regulatorisch kader in België voorziet in een systeem van omzetregulering. Dat betekent dat de toegelaten bedrijfsopbrengsten geplafonneerd zijn op een niveau waarmee de onderneming haar kosten kan dekken: de operationele kosten die door de CREG worden gecontroleerd, de afschrijvingen, de financiële kosten en een vergoeding van het geïnvesteerde kapitaal. Het resultaat wordt bepaald door verschillende regulatorische parameters, waaronder het geïnvesteerd eigen vermogen, de financiële structuur en de rentevoeten van lineaire obligaties op 10 jaar die hoofdzakelijk worden uitgegeven door de Belgische overheid (zie ook 'Wettelijk en regulerend kader', p. 143).

Infrastructuur in belangrijke mate in concurrentie. In de vervoersactiviteit vertegenwoordigt de verkochte capaciteit voor vervoer van grens tot grens circa 60% van de inkomsten. Voor die activiteit werkt Fluxys Belgium in concurrentie met de vervoersnetbeheerders in andere Noordwest-Europese landen die capaciteit van grens tot grens aanbieden. De overige 40% van de inkomsten in vervoer is afkomstig van de verkoop van capaciteit voor de levering van aardgas op de Belgische markt. In die activiteit heeft de onderneming een natuurlijk monopolie.

Ook opslag en LNG-terminalling zijn concurrentiële activiteiten. Zo concurreert de opslagsite in Loenhout met andere opslagsites en de gashandelsplaatsen in Noordwest-Europa. De LNG-terminal in Zeebrugge, op zijn beurt, staat in concurrentie met andere terminals.

1.3 Drie kernactiviteiten

Vervoersdiensten – Fluxys Belgium verkoopt in zijn pijpleidingeninfrastructuur capaciteit aan zijn klanten om aardgas tot bij de distributienetbeheerders, elektriciteitscentrales en grote industriële afnemers in België te vervoeren of om het aardgas tot aan een grenspunt te brengen voor verder vervoer naar andere eindverbruikersmarkten in Europa. Daarnaast biedt Fluxys Belgium een pakket gashandelsdiensten aan die het klanten mogelijk maken om gas te kopen en te verkopen op de Belgische gashandelsplaats ZTP.

Opslag – Fluxys Belgium biedt opslagproducten aan zodat klanten volgens behoefte flexibel buffercapaciteit kunnen gebruiken voor de continue bevoorrading van eindverbruikers of voor hun activiteit op de gashandelsplaatsen.

Terminalling van vloeibaar aardgas (*liquefied natural gas* of LNG) – Op de terminal in Zeebrugge verkoopt Fluxys Belgium capaciteit om LNG-schepen te lossen of te laden, LNG in opslag te houden en het te hervergassen voor verder vervoer in het net. Op de terminal kunnen klanten ook LNG-tankwagens laden om lokale netten of industriële sites in Europa te bevoorraden die niet via pijpleidingen worden ontsloten, om tankstations te bevoorraden voor vrachtwagens die LNG als brandstof gebruiken of om schepen te bevoorraden die op LNG varen.

Draaischijf voor internationale aardgasstromen

Het Belgische net is uitstekend verbonden met alle bronnen die voor de Europese markt beschikbaar zijn en klanten kunnen alle richtingen uit met LNG dat ze per schip binnenbrengen of het aardgas dat ze via pijpleiding aanvoeren: naar Frankrijk, het Verenigd Koninkrijk, Nederland, Duitsland en het Groothertogdom Luxemburg. Dankzij het veelzijdige entry/exit-systeem van Fluxys Belgium kunnen ze in alle flexibiliteit capaciteit boeken en gebruiken. Bovendien kan vanuit Zeebrugge LNG via schip of met tankwagens een nieuwe bestemming krijgen in Europa of in de wereld.

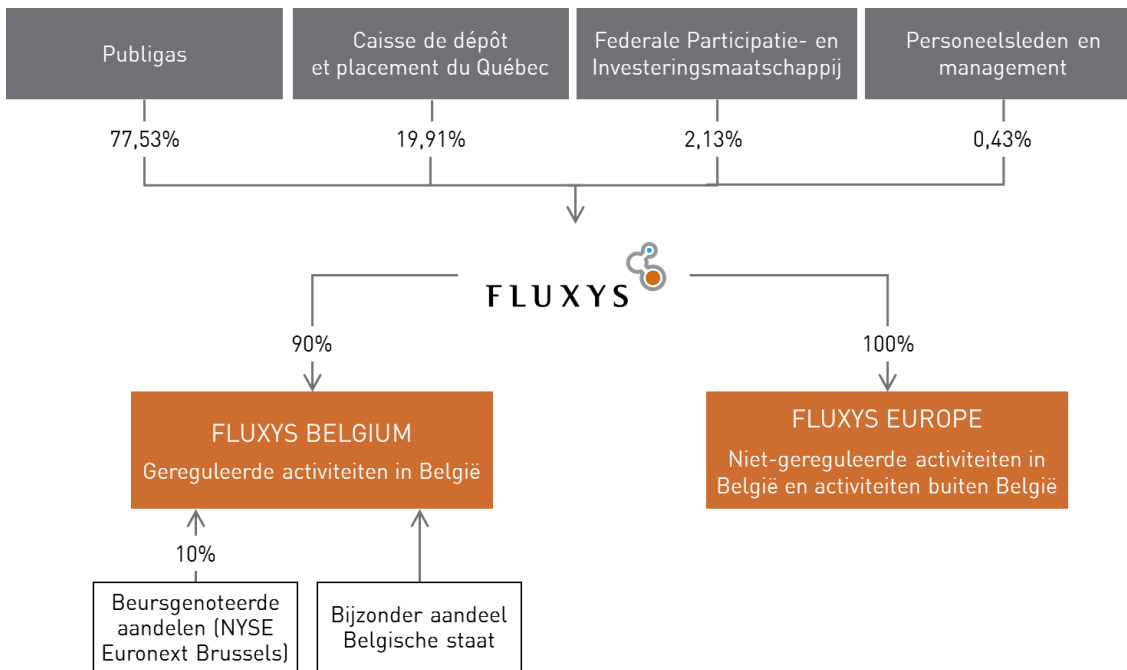
Ruime handelsmogelijkheden

Het Belgische net biedt op de gashandelsplaats ZTP een waaier handelsmogelijkheden en brengt vandaag al de visie van de Europese Unie op een geïntegreerde Europese gasmarkt in de praktijk: een geheel van optimaal geïnterconnecteerde vervoersnetten dat leveranciers, producenten en industriële klanten kunnen gebruiken via flexibele entry/exit-systemen en liquide gashandelspunten waartussen ze het gas kunnen laten stromen.

Competitieve prijzen

Een optimaal investeringsbeleid, een scherp oog voor kostenefficiëntie en de vinger aan de pols voor de diensten die klanten willen: met die gecombineerde aanpak biedt Fluxys Belgium zijn klanten een geheel van kwaliteitsdiensten op maat van de marktvrage en tegen competitieve prijzen.

1.4 Onze aandeelhouders op 28 maart 2018

Fluxys Belgium is een naamloze vennootschap en maakt deel uit van de Fluxys-groep:

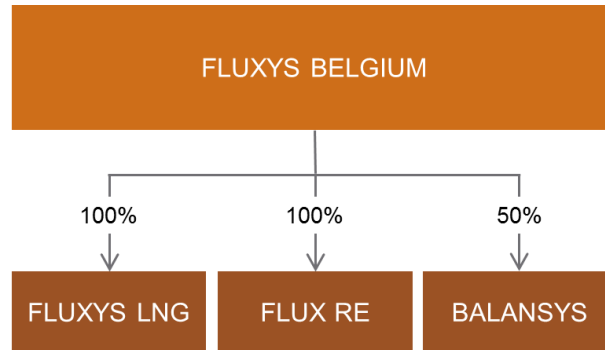
- Fluxys is 90% aandeelhouder van de onderneming.
- 16,71% van de aandelen noteert op NYSE Euronext Brussels. Van de beursgenoteerde aandelen is 6,71% in handen van Fluxys.
- Het bijzondere aandeel van de Belgische staat geeft de federale overheid een vetorecht in het geval dat Fluxys Belgium zou overwegen om infrastructuur te verkopen die van strategisch belang is voor de bevoorradingszekerheid. De Belgische staat is vertegenwoordigd door de minister van Financiën.

Het aandeelhouderschap van **Fluxys** is als volgt samengesteld:

- **Publigas** beheert de belangen van de Belgische gemeenten in Fluxys.
- **Caisse de dépôt et placement du Québec** is een financiële instelling die fondsen beheert van voornamelijk pensioenstelsels en publieke en private verzekeringen in Canada (Québec). La Caisse heeft in de sectoren aardgasvervoer en infrastructuur aanzienlijke ervaring opgebouwd via zijn deelnemingen in aardgasvervoers- en distributieondernemingen in de Verenigde Staten, Canada en Europa.
- De **Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij** (FPIM) is een federale Belgische holding die werd opgericht om voor rekening van de Belgische staat deelnemingen te beheren in publieke en private bedrijven die een strategisch economisch belang hebben voor België.
- Sinds 2012 kregen de **personeelsleden en het management** van de Fluxys-groep verschillende keren de kans om aandeelhouder van Fluxys te worden.

1.5 Onze dochterondernemingen

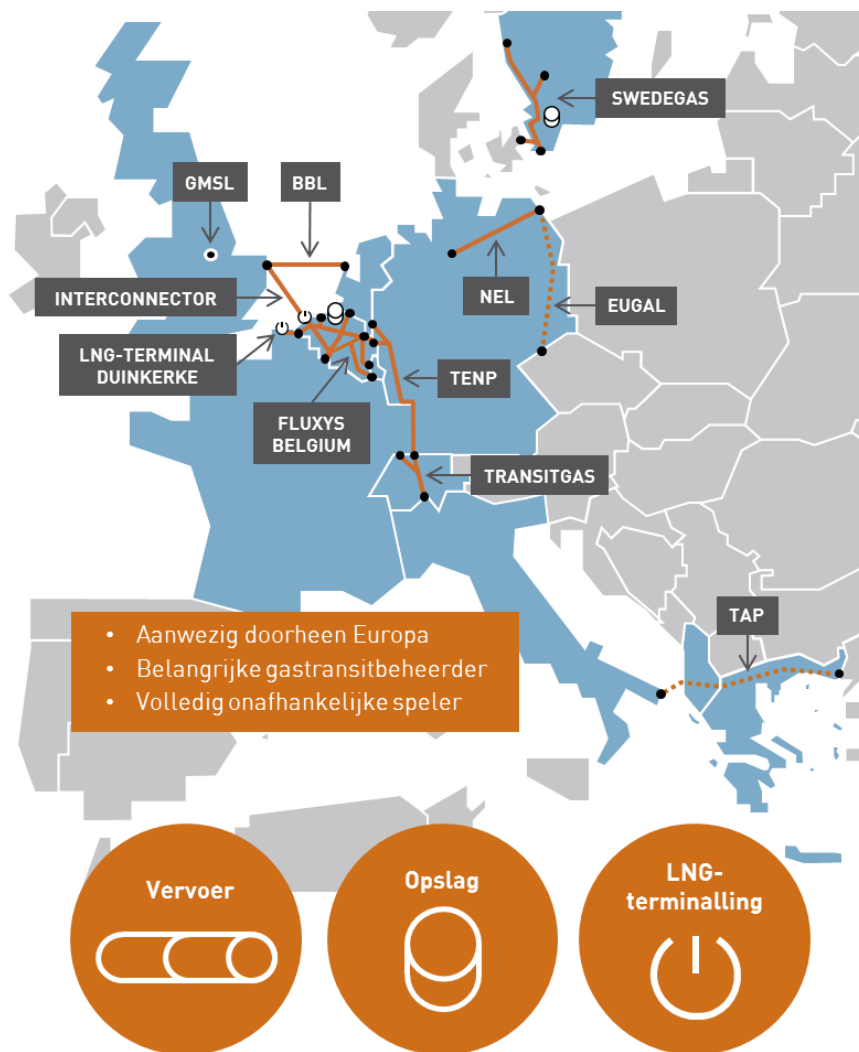

Fluxys LNG (geconsolideerde dochteronderneming - 99,99% deelneming Fluxys Belgium en 0,01% deelneming Flux Re). Fluxys LNG is eigenaar en beheerder van de LNG-terminal in Zeebrugge en commercialiseert terminallingscapaciteit en aanverwante diensten.

Flux Re (geconsolideerde dochteronderneming - 100% deelneming Fluxys Belgium). Flux Re is een herverzekeringsmaatschappij naar Luxemburgs recht.

Balansys (deelneming geconsolideerd via de vermogensmutatiemethode – deelneming Fluxys Belgium 50%). In het kader van de integratie van de Belgische en Luxemburgse gasmarkt in 2015 hebben Fluxys Belgium en de Luxemburgse vervoersnetbeheerder Creos Luxembourg de vennootschap Balansys opgericht, een joint venture waarin Fluxys Belgium en Creos Luxembourg elk 50% aanhouden.

1.6 Onderdeel van de Fluxys-groep

Visie en missie van de Fluxys-groep

Fluxys, de referentie als wereldwijde partner in gasinfrastructuur

De Fluxys-groep wil als **gasinfrastructuurbedrijf** groeien via partnerschappen met andere partijen in de gaswaardeketen. Zo zal Europa nog bijkomende bevoorradingscapaciteit nodig hebben, ook als de aardgasvraag op termijn zou stagneren of dalen. De aardgasproductie in Europa blijft immers afnemen en het Europese beleid wil de bevoorradingsbronnen diversifiëren terwijl producenten diversifiëring zoeken in hun aanvoerroutes. Tegen die achtergrond willen we de **referentiepartner zijn van stakeholders in de nieuwe bevoorradingscorridors die zich naar Europa zullen ontwikkelen.**

We verruimen onze blik naar andere gassen naast aardgas. In lijn met onze kijk op het toekomstige energiesysteem willen we een **diepgaand partnerschap tot stand brengen tussen aardgas, groen gas en andere hernieuwbare energiebronnen in de transitie naar een koolstofarme economie** (zie ook p. 33).

Hoewel de blik van de Fluxys-groep in de eerste plaats gericht is op zijn Europese kernmarkt, wil de onderneming zijn groei ook stimuleren door zijn geografisch gezichtsveld te verruimen. Veel regio's buiten Europa verwachten een sterke stijging van de aardgasvraag en er worden talrijke projecten voorgesteld door partijen die willen samenwerken met ervaren partners. We willen inspelen op die belangstelling en ons ontwikkelen tot een **voorkeursinfrastructuurpartner van investeerders in gasinfrastructuurprojecten of geïntegreerde gasprojecten buiten Europa**, met de focus op LNG. Dankzij die ontwikkeling kunnen we onze Belgische expertise in LNG-infrastructuur niet alleen Europees maar ook wereldwijd inzetten.

MISSIE

Als onafhankelijke partner in gasinfrastructuur draagt Fluxys bij tot een duurzame energietoekomst en onze gepassioneerde teams zorgen voor een betrouwbare en betaalbare instroom van energie naar de markt

Een samenleving die wil bloeien, heeft nood aan een betrouwbare instroom van energie. En als we rekening willen houden met de klimaatuitdaging en de socio-economische imperatieven moet die energie zowel duurzaam als betaalbaar zijn.

Als gasinfrastructuurbedrijf is de Fluxys-groep een centrale partner om in die behoefte te voorzien: **onze kernactiviteit is zorgen voor een betrouwbare en betaalbare instroom van energie naar de markt** en met onze infrastructuur bieden we de capaciteit om gas te doen **meebouwen aan het energiesysteem van vandaag en morgen.**

- **Gasinfrastructuur heeft het voordeel uiterst flexibel en kostenefficiënt te zijn.** Daarom zijn gas en gasinfrastructuur de echte partners van hernieuwbare energiebronnen: ze zorgen ervoor dat hernieuwbare energiebronnen een grotere rol kunnen opnemen op weg naar een koolstofarme wereld.
- **Aardgas** is vandaag en morgen een **betaalbare energiebron met het beste emissieprofiel van alle fossiele brandstoffen.**
- We geven de duurzame energietoekomst tevens vorm door de schouder te zetten onder **innovatieve gastoeepassingen en de ontwikkeling van groen gas** (biomethaan, synthetisch methaan of groen waterstof uit power-to-gas). Als bijkomende hernieuwbare energiebron ter aanvulling van aardgas helpt groen gas mee om de klimaatdoelstellingen te realiseren.

We hebben belangrijke troeven in handen om onze maatschappelijke rol waar te maken. **Onze ervaren en gepassioneerde teams zijn onze eerste troef:** zij zijn de bron van de inzet en de creativiteit die we nodig hebben om succesvol te zijn in de energiewereld die voortdurend verandert. Onze **onafhankelijkheid** is onze tweede troef. Doordat we geen belangen hebben in de productie of de levering van energie focussen we ons volledig op infrastructuur en dat maakt ons aantrekkelijk voor partners in de gaswaardeketen die nieuwe projecten willen ontwikkelen.

Onze waarden

Klantgedrevenheid - We volgen de omgeving op de voet en hebben oor voor de behoeften van onze klanten. Die aanpak vormt de drijvende kracht om de resultaten te bereiken die we voor ogen hebben.

Cohesie - Samenwerking en teamgeest zijn voor ons de sleutel om gezamenlijk de vooropgestelde resultaten te bereiken.

Professionalisme en commitment - We engageren ons om onze resultaten te bereiken met een efficiënte aanpak die de beste praktijken als richtsnoer neemt in alles wat we ondernemen. We ontwikkelen systematisch onze expertise en zoeken telkens opnieuw creatieve en kostenverantwoorde oplossingen.

Veiligheid en milieu - Samen geven we prioriteit aan de veiligheid van onze installaties omdat we verantwoordelijk zijn voor het transport van een energie die risico's inhoudt. In dezelfde geest van duurzaamheid waken we over het welzijn op het werk en streven we naar een zo laag mogelijke impact van onze activiteiten op het milieu.

Goed nabuurschap - We hebben een activiteit van algemeen economisch belang die een geheel moet vormen met de omgeving. In een open dialoog streven we naar een goede verstandhouding met al wie betrokken is bij de bouw en de exploitatie van onze installaties.

1.7 Samenstelling van de bestuursorganen op 28 maart 2018

Raad van bestuur

- Daniel Termont, voorzitter van de raad van bestuur en ondervoorzitter van het strategisch comité
- Claude Grégoire, ondervoorzitter van de raad van bestuur en voorzitter van het strategisch comité
- Jos Ansoms
- Marianne Basecq*
- Patrick Côté
- Valentine Delwart*
- Hélène Deslauriers*
- Andries Gryffroy
- Luc Hujoel
- Ludo Kelchtermans, voorzitter van het auditcomité
- Monique Lievens*, voorzitter van het corporate governance comité
- Renaud Moens
- Walter Nonneman*
- Josly Piette
- Nele Roobrouck
- Henriette Van Caenegem*
- Christian Viaene, voorzitter van het benoemings- en vergoedingscomité
- Sandra Wauters*
- Luc Zabeau
- François Fontaine, vertegenwoordiger van de federale regering met raadgevende stem
- Pascal De Buck, voorzitter van het directiecomité en CEO, genodigde met raadgevende stem

Het secretariaat van de raad van bestuur wordt verzorgd door Nicolas Daubies, Company Secretary & Legal Manager.

*Onafhankelijk bestuurder in de zin van de gaswet.

Strategisch comité

- Claude Grégoire, voorzitter
- Daniel Termont, ondervoorzitter
- Jos Ansoms
- Patrick Côté
- Valentine Delwart
- Luc Hujoel
- Walter Nonneman
- Christian Viaene
- Sandra Wauters
- Andries Gryffroy, waarnemer met raadgevende stem
- François Fontaine, vertegenwoordiger van de federale regering met raadgevende stem
- Pascal De Buck, voorzitter van het directiecomité en CEO, genodigde met raadgevende stem

Het secretariaat van het strategisch comité wordt verzorgd door Nicolas Daubies, Company Secretary & Legal Manager.

Auditcomité

- Ludo Kelchtermans, voorzitter
- Marianne Basecq
- Patrick Côté
- Renaud Moens
- Henriette Van Caenegem
- Sandra Wauters

Het secretariaat van het auditcomité wordt verzorgd door Nicolas Daubies, Company Secretary & Legal Manager.

Corporate governance comité

- Monique Lievens, voorzitter
- Valentine Delwart
- Hélène Deslauriers
- Josly Piette
- Henriette Van Caenegem
- Luc Zabeau

Het secretariaat van het corporate governance comité wordt verzorgd door Nicolas Daubies, Company Secretary & Legal Manager.

Benoemings- en vergoedingscomité

- Christian Viaene, voorzitter
- Marianne Basecq
- Valentine Delwart
- Hélène Deslauriers
- Luc Hujoel
- Walter Nonneman
- Nele Roobrouck

Het secretariaat van het benoemings- en vergoedingscomité wordt verzorgd door Anne Vander Schueren, Director Human Resources.

Directiecomité

De operationele leiding van de onderneming, inclusief het dagelijks bestuur en de vertegenwoordiging ervan ten aanzien van derden, is toevertrouwd aan het directiecomité, dat als volgt is samengesteld:

- Pascal De Buck, voorzitter van het directiecomité en Chief Executive Officer
- Arno Büx, lid van het directiecomité en Chief Commercial Officer
- Paul Tummers, lid van het directiecomité en Chief Financial Officer
- Peter Verhaeghe, lid van het directiecomité en Chief Technical Officer

Het directiecomité wordt bijgestaan door de hieronder vermelde directieleden. Samen vormen ze het executive committee:

- Huberte Bettonville, Director Commercial Regulated
- Ben De Waele, Director Installations & Grid
- Gérard Kimus, Director Planning & ICT
- Anne Vander Schueren, Director Human Resources
- Rafael Van Elst, Director Construction, Engineering & Gas Flow

Het secretariaat wordt verzorgd door Nicolas Daubies, Company Secretary & Legal Manager.

2 GAS EN GASINFRASTRUCTUUR: CRUCIAAL VOOR DE ENERGIETOEKOMST

2.1 De energietransitie: 3 basisuitdagingen

België heeft zich verbonden tot een aantal beleidsinitiatieven om de CO₂-uitstoot en de luchtvervuiling in ons land te verlagen in lijn met de Overeenkomst van Parijs (COP21) en de EU-doelstellingen op het gebied van klimaat, energie en luchtkwaliteit. Een bijkomende verbintenis is de kernuitstap tegen 2025.

Om die doelstellingen te kunnen halen, bereiden de federale overheid en de gewesten een interfederaal Energiepact gesloten. Tegen eind 2018 zal vanuit de blauwdruk van het Energiepact een nationaal Klimaat- en Energieplan worden uitgewerkt dat in kaart zal brengen hoe de energietransitie in België vorm moet krijgen.

De energietransitie brengt drie basisuitdagingen mee:

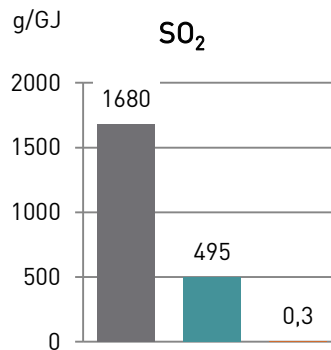
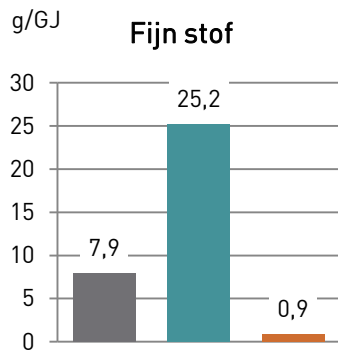
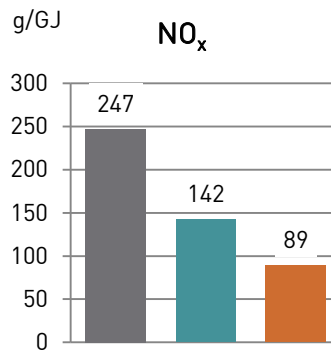
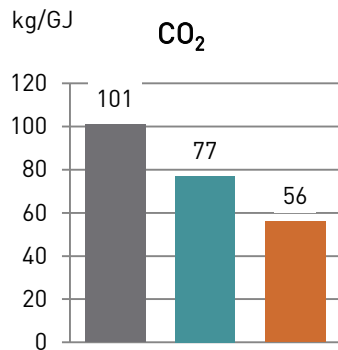
- Zorgen voor duurzame energie die het klimaat en de luchtkwaliteit ontziet,
- De leveringszekerheid in energie blijven garanderen,
- Een betaalbaar energiesysteem bouwen.

2.2 Pragmatische oplossing: elektriciteit, aardgas en hernieuwbare energie doen samenwerken

Fluxys Belgium is van oordeel dat de beste oplossing voor de drie uitdagingen van de energietransitie erin bestaat om op een open en pragmatische manier elektriciteit, aardgas en hernieuwbare energieën waaronder groen gas te doen samenwerken.

Op die manier kunnen onder meer aardgas en groen gas ten volle bijdragen tot de doelstellingen, kan een afdoend antwoord worden geboden op de variabiliteit van hernieuwbare elektriciteitsproductie, kan een substantiële bijdrage worden geleverd bij een eventuele kernuitstap en kan het energiesysteem in zijn geheel betaalbaar blijven voor zowel particulieren als de industrie.

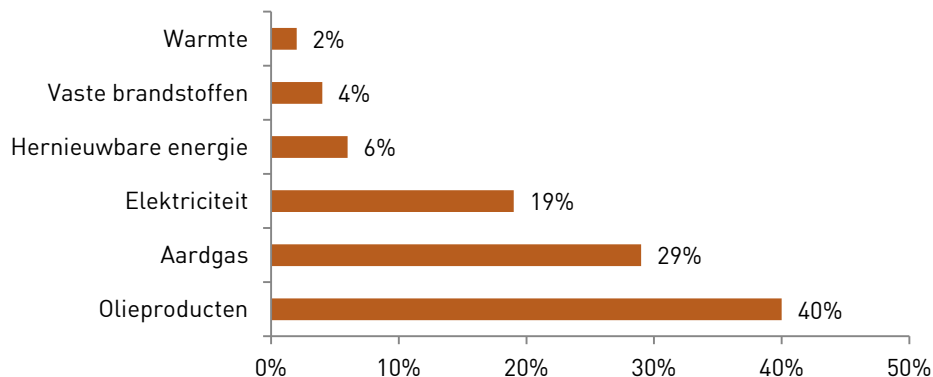
2.3 Klimaatverandering en luchtkwaliteit: vandaag aardgas, morgen groen gas

 Bruinkool   Zware stookolie   Aardgas

België: energievraag eindverbruikers

[EU DG Energy Reference
scenario 2016]

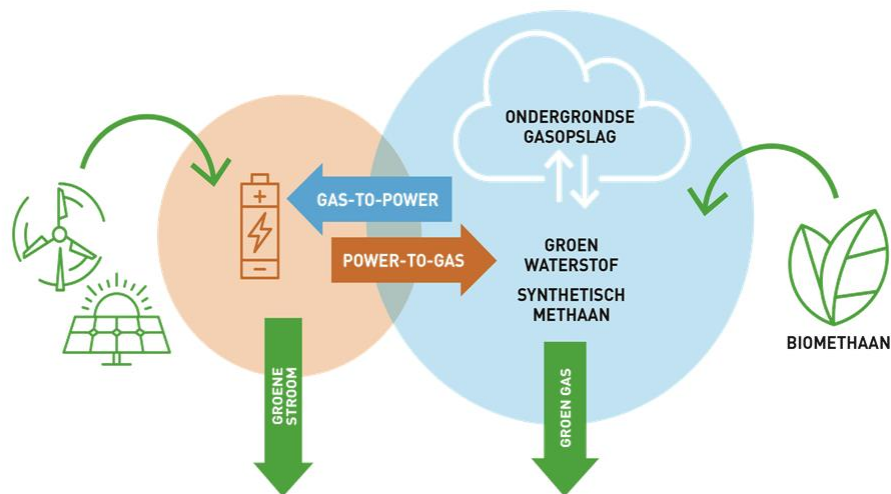
In de energiediscussie ligt de nadruk vaak op de elektriciteitscomponent. Fluxys Belgium trekt daarbij de aandacht op het belang om die focus open te trekken in het licht van de globale verhoudingen in de energievraag van de consumenten in België. De Europese doelstelling om tegen 2030 een energiemix met 27% hernieuwbare bronnen te hebben, betekent immers dat de overige energie van andere bronnen moet komen. Dankzij zijn emissieprofiel heeft aardgas daarin een belangrijke rol te spelen. En bovendien kan groen gas een bijdrage leveren om het aandeel hernieuwbare energie te vergroten.

Aardgas heeft in vergelijking met andere fossiele energiebronnen een veel gunstiger profiel qua klimaatemissies (CO₂) en luchtkwaliteit (fijn stof, NO_x en SO_x). Overschakelen van benzine, diesel, (zware) stookolie en steenkool naar aardgas levert daardoor onmiddellijk resultaten op.

In **verwarming** biedt de overschakeling van stookolieketels en oude gasketels naar efficiëntere gastoestellen een belangrijke winst op. Hetzelfde geldt voor **vervoer**: voor personenwagens, lichte vracht en bussen is aardgas een belangrijk alternatief en voor zwaar vrachtvervoer en de scheepvaart momenteel wellicht het enige. De infrastructuur om aardgas te tanken is trouwens volop in ontwikkeling. In de **industrie** die warmte op hoge temperatuur nodig heeft is aardgas eveneens de oplossing bij uitstek.

De uitstoot van CO₂ gaat verder naar omlaag door in de toekomst in toenemende mate koolstofneutraal **groen gas** in de gasinfrastructuur te doen instromen.

- **Biomethaan** is groen gas dat wordt gewonnen uit organisch afval en net zoals aardgas kan worden gebruikt om te koken of te verwarmen. Het potentieel van biomethaan geproduceerd in België wordt geschat op circa 23 TWh en kan worden aangevuld met biomethaan uit de omliggende landen.
- Groen gas kan ook worden geproduceerd door overschotten groene elektriciteit met power-to-gas-technologie om te zetten in **groen waterstof of synthetisch methaan**. Naarmate de productiecapaciteit voor groene elektriciteit verder toeneemt, stijgt ook het potentieel van power-to-gas-technologie om het energiesysteem niet alleen van opslagmogelijkheden en flexibiliteit maar ook van groen gas te voorzien.

Onze kijk op het toekomstige energiesysteem - In de toekomst beschouwen we hernieuwbare energiebronnen samen met de gas- en elektriciteitsinfrastructuur als de belangrijkste bouwstenen voor een betrouwbaar, duurzaam en competitief energieaanbod. In dat nieuwe energielandschap ontwikkelt onze gasinfrastructuur zich tot een platform voor een volwaardig hernieuwbaar systeem waarin naast aardgas ook groen gas synergieën tot stand brengen met het elektriciteitssysteem. De sterktes en zwaktes van elektriciteit en gas zijn immers complementair: terwijl elektriciteit als energie kan worden ingezet in een ruime waaier van toepassingen met klein vermogen, heeft gas door zijn hoge energiedichtheid het voordeel dat het hoog vermogen levert en dat grote hoeveelheden energie efficiënt kunnen worden opgeslagen en over lange afstand vervoerd. Op die manier dragen gas en gasinfrastructuur bij tot de drie basisuitdagingen van de energietransitie:

- Zorgen voor duurzame energie die het klimaat en de luchtkwaliteit ontziet,
- De leveringszekerheid in energie blijven garanderen,
- Een betaalbaar energiesysteem bouwen

2.4 Bevoorradingszekerheid: gas en gasinfrastructuur bieden oplossing voor de variabiliteit van de hernieuwbare stroomproductie en de kernuitstap

Alle studies van de voorbije jaren zijn het erover eens dat gascentrales de onmisbare partner zijn van hernieuwbare stroomproductie omdat ze door hun flexibiliteit back-up bieden als er te weinig wind of zon is. In tegenstelling tot nucleaire productie, die voornamelijk vollast-capaciteit levert, heeft die flexibiliteit ook het voordeel dat ze ervoor zorgt dat hernieuwbare productie verder kan blijven uitbreiden.

Doordat gascentrales ook vollast kunnen leveren, bieden ze tevens een antwoord op de kernuitstap. Het is bovendien een opportuniteit om België via voldoende gascentrales te ontwikkelen tot flexibiliteitshub voor het elektriciteitssysteem in Noordwest-Europa. Daarbij zou België zijn complementariteit kunnen uitspelen met de buurlanden, die zowel onshore als offshore over meer mogelijkheden beschikken voor de ontwikkeling van niet-aanstuurbare hernieuwbare energie. De verhoging van de CO₂-uitstoot die daarmee gepaard gaat is een effect dat op Europese schaal telt omdat de uitstoot van elektriciteitscentrales vervat zit in het Europese systeem voor emissiehandel. Onder andere een voldoende productiepark op gas in België zou in die optiek kunnen zorgen voor meer uitvoer naar de buurlanden en de Europese CO₂-uitstoot voor elektriciteitsproductie doen dalen doordat ze de uitfasering mogelijk maakt van productie met steenkool en bruinkool in de buurlanden.

2.5 Gas en gasinfrastructuur zijn nodig om het toekomstige energiesysteem competitief te houden

Complementariteit ten volle benutten. Om de totale systeemkost van het energiesysteem competitief te houden is het van centraal belang om de bestaande aardgasinfrastructuur optimaal te gebruiken en de complementariteit tussen de elektriciteits- en aardgasinfrastructuur ten volle te benutten. Om eenzelfde hoeveelheid energie te vervoeren is aardgasinfrastructuur (op hoge druk) immers 10 keer goedkoper dan elektriciteitsinfrastructuur (hoogspanning).

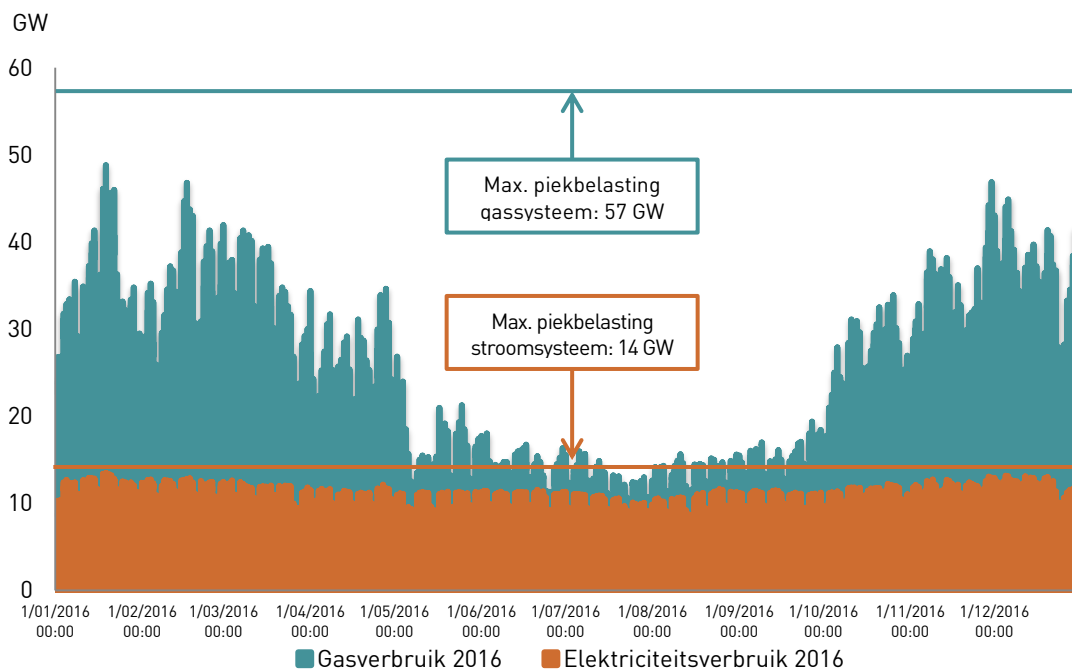
Fluxys Belgium heeft in dat perspectief samen met diverse andere Europese gasvervoersbedrijven een omvattende studie laten uitvoeren door energieconsultant Ecofys. De studie toont aan dat in de EU de inzet van groen gas via de bestaande gasinfrastructuur in 2050 jaarlijks een besparing van circa 140 miljard euro kan betekenen in vergelijking met een toekomstig energiesysteem zonder gas.

Efficiënte energieopslag. Naarmate de geïnstalleerde capaciteit voor hernieuwbare stroomproductie toeneemt, nemen ook de stroomoverschotten toe en het belang van elektriciteitsopslag.

- Batterij-opslag en pompcentrales bieden alleen kortetermijnopslag en hun capaciteit is bovendien beperkt. De Belgische pompcentrales, bijvoorbeeld, hebben een opslagcapaciteit van circa 0,005 TWh elektriciteit.
- Daarnaast zal er in toenemende mate nood zijn aan grootschalige seizoensopslag, grosso modo om overschotten uit wind en zon in de zomer te kunnen gebruiken voor tekorten in de winter. Daarvoor kan power-to-gas technologie een oplossing zijn: die zet stroom om in groen gas dat kan opgeslagen worden in de bestaande gasopslag, die een capaciteit van 8 TWh heeft.

Efficiënt de piekvraag beheeren. Een grootschalige elektrificatie van verwarming en vervoer zou de piekbehoefte aan elektriciteit enorm doen toenemen en daardoor bijkomende investeringen noodzakelijk maken voor het elektriciteitssysteem (voldoende productie- en netcapaciteit) en voor de consument, die zijn installaties moet aanpassen. Met aardgas en groen gas daarentegen boekt de samenleving winst qua CO₂ en luchtkwaliteit, worden bijkomende investeringen in het elektriciteitssysteem ingeperkt en kunnen consumenten hoogefficiënte gastehnologie blijven gebruiken.

3 DUURZAAMHEIDSMODEL

3.1 Materialiteitsanalyse

De activiteiten van Fluxys Belgium zijn activiteiten van algemeen economisch belang en we willen een verantwoordelijke onderneming zijn in de uitoefening ervan. Daarom voert Fluxys Belgium een actief duurzaamheidsbeleid.

De rapportering in dit jaarverslag integreert voor het eerst de niet-financiële informatie in lijn met de GRI-standaarden en geeft op die manier toelichting bij de onderwerpen die Fluxys Belgium van materieel belang acht rekening houdend met de context en de waardeketen waarbinnen het bedrijf opereert en de belangen van zijn stakeholders.

- Financiële sterkte
- Operationele sterkte
- Goed nabuurschap
- Broeikasgasemissies en energie-efficiëntie
- Ontplooiing van de medewerkers
- Veiligheid, gezondheid en welzijn van de medewerkers
- Ethiek en mensenrechten

In lijn met de visie en missie van moederbedrijf Fluxys acht Fluxys Belgium het essentieel om gas en gasinfrastructuur een centrale rol te laten spelen in de energietransitie. Daartoe wil Fluxys Belgium zorgen voor een betrouwbare en betaalbare instroom van energie naar de markt. Financiële en operationele sterkte spelen daarbij een belangrijke rol. Bovendien wil Fluxys Belgium met een duurzame en performante gasinfrastructuur meebouwen aan het energiesysteem van vandaag en morgen. Daarbij staan goed nabuurschap, veiligheid en een beperkte milieu-impact centraal. Ten slotte zijn ook gezonde en gepassioneerde teams nodig om die doelstellingen te halen.

3.2 Stakeholders

Medewerkers

De medewerkers verwachten vooral een goed werkgeverschap en een gezonde en veilige werkplaats.

Overleg met de medewerkers gebeurt voornamelijk via periodiek overleg in overlegplatformen zoals de ondernemingsraad en het Comité voor Preventie en Bescherming op het werk. Ook zorgt Fluxys Belgium voor een permanente informatie van zijn werknemers via het Intranet en een ruim aanbod aan opleidingen en ontwikkelingsmogelijkheden (zie “Ontplooiing van onze medewerkers” p. 111 en “Veiligheid, gezondheid en welzijn van onze medewerkers” p. 123.).

Omwonenden

De omwonenden van de gasvervoerinfrastructuur zijn de eigenaars en uitbaters van gronden waarop de ondergrondse of bovengrondse installaties zijn gebouwd of in de nabijheid daarvan.

Voor hen staan informatie, veiligheid en beperking van hinder centraal. Zo voert Fluxys Belgium talrijke informatie- en sensibiliseringscampagnes, en waakt de onderneming op permanente basis over de veiligheid van zijn installaties (zie “Goed nabuurschap” p. 91 en “Industriële risico’s” p. 138).

Aandeelhouders

In de verschillende governance instanties pleegt Fluxys Belgium periodiek overleg met zijn aandeelhouders o.m. over de financiële prestaties, het risicobeheer en de veiligheid en betrouwbaarheid van het aardgasvervoer (zie “Risicobeheer” p. 133 en “Corporate Governance verklaring” p. 151).

Klanten

De klanten van Fluxys Belgium zijn de gebruikers van het vervoersnet, de opslag in Loenhout en de LNG-terminal in Zeebrugge: producenten, groothandelaars, traders en leveranciers van gas die capaciteit in de infrastructuur van de onderneming kopen om hun aardgas de bestemming te geven die ze willen.

Een andere klantengroep zijn de distributienetbeheerders en de afnemers die rechtstreeks zijn aangesloten op het vervoersnet: industriële bedrijven en de elektriciteits-centrales op aardgas. Zij kopen in principe geen capaciteit bij Fluxys Belgium maar hebben een operationele band omwille van hun fysieke aansluiting op het vervoersnet.

Competitieve tarieven zijn voor alle klanten belangrijk: voor de eindverbruiker is prijs immers een beslissende factor. Voor de gebruikers van de infrastructuur is het tevens van groot belang dat de capaciteit in de infrastructuur van Fluxys Belgium optimaal beschikbaar is en dat de capaciteitsproducten die de onderneming aanbiedt zo nauw mogelijk aansluiten bij hun verwachtingen (zie ‘Blijvende focus op competitieve tarieven’ p. 66 en ‘Diensten vereenvoudigd, p. 67).

Fluxys Belgium houdt op permanente basis contact met zijn klanten via een ploeg klantenbeheerders. Daarnaast organiseert Fluxys Belgium voor iedere klantengroep jaarlijks een specifiek event om in te gaan op thema's die geregeld terugkomen in de dagelijkse contacten met de klantenbeheerders.

Bij de ontwikkeling van nieuwe diensten, nieuwe tariefvoorstellen of voorstellen tot aanpassing van contractuele documenten houdt Fluxys Belgium in overeenstemming met het regulatoire kader telkens een marktbevraging.

Leveranciers

Leveranciers dienen bij Fluxys Belgium een kwalificatieprocedure te doorlopen voordat ze producten en diensten aan de onderneming kunnen leveren. In 2017 werkte Fluxys Belgium met 508 gekwalificeerde leveranciers. Gekwalificeerde leveranciers worden onderverdeeld in twee categorieën volgens de producten en diensten die ze leveren:

- leveranciers van werken en diensten zoals IT, communicatie, engineering, werken, etc. In 2017 waren 370 dienstverlenende personen actief in de vestigingen van Fluxys Belgium.
- leveranciers van behoeften zoals elektrische apparatuur, pijpleidingen, instrumentatie- en controleapparatuur, etc.

In 2017 heeft Fluxys Belgium contracten gesloten met 75 nieuwe leveranciers en heeft de onderneming om diverse redenen met 74 leveranciers de handelsrelaties gestopt (stopzetting van activiteiten, fusie, contractbreuk, gewijzigde noden of omdat de leveranciers niet langer beantwoordden aan de criteria gehanteerd tijdens de prijsvraag).

In de aankoopprocedure zijn de samenwerking en de rolverdeling tussen Fluxys Belgium en de leverancier erop gericht om het aankoopproces in al zijn aspecten kwaliteitsvol te doen verlopen.

De aankopen bij Fluxys Belgium zijn centraal georganiseerd met een ploeg aankopers die in tandem met de betrokken departementen in de onderneming in contact zijn met de leveranciers.

Afhankelijk van het soort aankoop kiest Fluxys Belgium voor de meest adequate aanpak qua marktbevraging. De meeste contracten voor goederen en diensten worden gesloten met Belgische ondernemingen.

Overheden en regulatoren

Dit zijn voornamelijk de Belgische en Europese overheden en regulatoren bevoegd voor energie (in al zijn aspecten) enerzijds, en de financiële regulatoren, zoals de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten, anderzijds.

De overheden en regulatoren bevoegd voor energie waken erover dat het aardgasvervoer in België op een veilige en betrouwbare manier zou gebeuren en dat de aardgasmarkt goed zou functioneren. Dat gebeurt via een transparante en periodieke dialoog tussen Fluxys Belgium en de verschillende relevante overheden.

Fluxys Belgium is ook beursgenoteerd en in dat kader verstrekt de onderneming periodieke informatie via publicaties, verslagen en kennisgevingen.

Financiële instellingen

De financiële instellingen dragen bij tot de (gedeeltelijke) financiering van de activiteiten van Fluxys Belgium. Periodieke informatie en transparantie zijn hier essentieel.

4 FINANCIËLE STERKTE

4.1 Financieel beleid

De meeste activiteiten van Fluxys Belgium zijn gereguleerd. Het rendement van die activiteiten wordt bepaald door een aantal regulatoire parameters, voornamelijk het geïnvesteerde vermogen, de OLO-rentevoeten en het verschil op de beheersbare kosten. Daarom streeft het management naar een financiële structuur die het nauwst aansluit op het regulatoire optimum en naar een beheer van zijn bedrijfskosten om van stimuli te kunnen genieten.

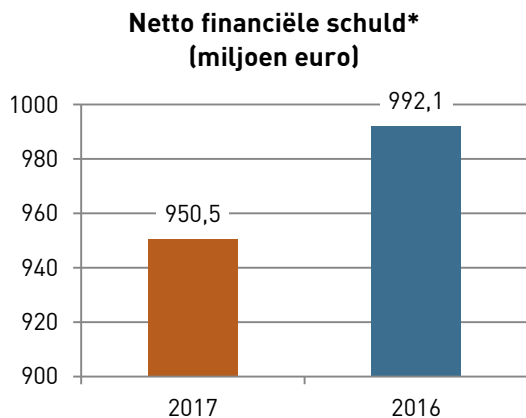
Bovendien is het essentieel voor Fluxys Belgium dat de tarieven competitief blijven. Een belangrijke factor om de tarieven op een competitief niveau te houden, zijn de inspanningen die Fluxys Belgium levert om de efficiëntie te verbeteren. Daarbij zetten de ploegen en de medewerkers uit alle geledingen van de onderneming de schouders onder nieuwe, doeltreffender organisatiestructuren en manieren van werken waarin veiligheid en de andere bedrijfswaarden centraal blijven staan.

Fluxys Belgium streeft ernaar om de huidige lage interestvoeten zo veel mogelijk op de lange termijn vast te leggen en voert een financieringsbeleid met als doel een goede kredietwaardigheid op het gebied van de verhouding eigen vermogen/vreemd vermogen en een gezonde mix van bankleningen en obligaties. Dat beleid stelt de onderneming in staat haar investeringen tegen aantrekkelijke voorwaarden te financieren en ondersteunt het aanhouden van competitieve tarieven.

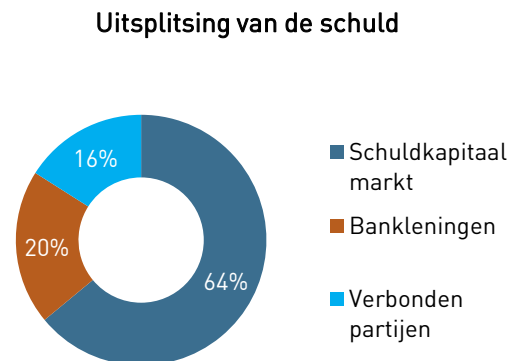

Financiële ratio's	2017	2016
Solvabiliteit:		
Quotiënt van (i) de netto financiële schuld en (ii) de som van het eigen vermogen en de netto financiële schuld	57%	59%
Interestdekking:		
Quotiënt van (i) de som van FFO* en interestlasten en (ii) de interestlasten	6,4	5,7
Netto financiële schuld/uitgebreide RAB*:		
Quotiënt van (i) de netto financiële schuld en (ii) de uitgebreide RAB	30%	31%
FFO*/Netto financiële schuld:		
Quotiënt van (i) FFO en (ii) de netto financiële schuld	27%	22%
RCF*/Netto financiële schuld:		
Quotiënt van (i) RCF en (ii) de netto financiële schuld	18%	14%

* zie verklarende woordenlijst p. 335

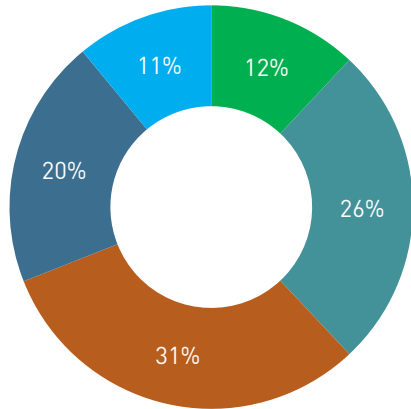

*Exclusief. regulatoire schuld

De gewogen gemiddelde looptijd op 31.12.2017 bedroeg 10,5 jaar.

4.2 Welvaartsbijdrage

Welvaartsbijdrage: € 412 mln

- Belastingen
- Personeel
- Leveranciers
- Dividend
- Interesten

Fluxys Belgium genereert welvaart door bij te dragen tot de economische groei van de samenleving en de omgeving waarin de onderneming actief is. Die welvaartsbijdrage wordt gemeten in de vorm van de toegevoegde waarde die de onderneming creëert en onder haar stakeholders verdeelt.

De toegevoegde waarde die in 2017 voortvloeide uit voortgezette bedrijfsactiviteiten bedroeg € 412,0 miljoen, een stijging van € 5,5 miljoen ten opzichte van 2016.

4.3 Financiële kerncijfers

Resultatenrekening	(in duizend euro)	31.12.2017	31.12.2016
Bedrijfsopbrengsten		510.528	509.490
EBITDA*		283.171	276.713
EBIT*		129.320	118.615
Nettowinst		70.321	48.484
Balans	(in duizend euro)	31.12.2017	31.12.2016
Investerings in materiële vaste activa tijdens het boekjaar		83.354	139.219
Totaal van de materiële vaste activa		2.250.659	2.321.123
Eigen vermogen		713.795	694.352
Netto financiële schuld*		950.528	992.077
Totaal van de geconsolideerde balans		3.290.873	2.989.171

*Zie verklarende woordenlijst p. 335

Omzet in 2017: € 510,5 miljoen. De omzet van de groep Fluxys Belgium bedraagt € 510,5 miljoen in 2017, stabiel in vergelijking met € 509,5 miljoen tijdens dezelfde periode in 2016. In overeenstemming met de regulering is deze stabiele gereguleerde omzet hoofdzakelijk te verklaren door de daling van de bedrijfskosten die de stijging van het door de regulering toegelaten rendement compenseert.

Nog steeds lage rentevoeten beïnvloeden het nettoresultaat van de groep. Het merendeel van de activiteiten van de groep Fluxys Belgium is gereguleerd. Hun resultaat wordt bepaald op basis van verschillende regulatoire parameters, waaronder het geïnvesteerd eigen vermogen, de financiële structuur en de OLO-rentevoeten.

De gemiddelde OLO-rentevoet van 2017 bedroeg 0,74%, ten opzichte van 0,49% in 2016. Die stijging heeft een positieve invloed op het gereguleerd rendement op het geïnvesteerde kapitaal en dus ook op het jaarresultaat van 2017, net als de stijging van het resultaat uit niet-gereguleerde activiteiten. Samen hebben ze een impact van € 5,5 miljoen.

De hervorming van de Belgische vennootschapsbelasting heeft een eenmalige impact van € 16,2 miljoen op uitgestelde belastingen die in het verleden werden opgenomen. Die stijging heeft echter geen impact op het uit te keren resultaat en dividend. Het niveau van belastingen is immers geen element in de berekening van het door de regulering toegelaten rendement voor de aandeelhouders. De belastinghervorming heeft daarentegen wel een positieve impact op de toekomstige tarieven: door de lagere belastingvoeten vanaf 2020 zal Fluxys Belgium in verhouding minder belastingen betalen en daardoor dalen de kosten die door de tarieven moeten worden gedekt.

Het nettoresultaat in 2017 bedraagt € 70,3 miljoen, een stijging van € 21,8 miljoen in vergelijking met dezelfde periode in 2016 (€ 48,5 miljoen).

Succesvolle langetermijn obligatie-uitgifte van € 350 miljoen. Voor de herfinanciering van een lening die vervalt in mei 2018 speelde Fluxys Belgium in op de sterke interesse van investeerders in de nazomermaanden met een obligatie-uitgifte in twee schijven:

- een schijf van € 300 miljoen op 10 jaar met een coupon van 1,75% (87 bp boven midswap) die in oktober 2027 vervalt,
- een schijf van € 50 miljoen op 15 jaar met een coupon van 2,375% (105 bp boven midswap) die in oktober 2032 vervalt.

Het succes van de uitgifte bevestigt opnieuw het vertrouwen van de Europese institutionele investeerders in de kredietwaardigheid van Fluxys Belgium en de sleutelrol van het Belgische aardgasnet als kruispunt in Noordwest-Europa.

4.4 Indicatoren

Indicatoren	2017	2016
RAB* (in M€)		
Vervoer	2.257,9	2.302,4
Opslag	253,3	259,3
LNG-terminalling	328,0	348,3
Materiële vaste activa behalve RAB (in M€)	335,6	285,8
Uitgebreide RAB*	3.174,8	3.195,8
WACC* voor belastingen (in %)		
Vervoer	4,31	4,05
Opslag	3,99	3,71
LNG-terminalling	3,65	3,62

*Zie verklarende woordenlijst p. 335

4.5 Activiteiten en statutaire resultaten van de dochterondernemingen

Fluxys LNG NV (geconsolideerde dochteronderneming - 99,99% deelneming Fluxys Belgium en 0,01% deelneming Flux Re). Fluxys LNG is eigenaar en beheerder van de LNG-terminal in Zeebrugge en commercialiseert terminallingscapaciteit en aanverwante diensten. Het eigen vermogen van Fluxys LNG bedraagt € 183,9 miljoen op 31 december 2017, tegenover € 191,1 miljoen het jaar daarvoor. Het nettoresultaat van het boekjaar 2017 bedraagt € 8,0 miljoen, tegenover € 8,3 miljoen in 2016.

Flux Re (geconsolideerde dochteronderneming - 100% deelneming Fluxys Belgium). Flux Re is een herverzekeringsmaatschappij naar Luxemburgs recht, opgericht in oktober 2007. Het eigen vermogen van Flux Re blijft ongewijzigd tegenover 2016 en bedraagt € 4,8 miljoen op 31 december 2017.

Balansys (deelneming geconsolideerd via de vermogensmutatiemethode – deelneming Fluxys Belgium 50%). In het kader van de integratie van de Belgische en Luxemburgse markt hebben Fluxys Belgium en Creos op 7 mei 2015 de vennootschap Balansys opgericht, een joint venture waarin Fluxys Belgium en de Luxemburgse vervoersnetbeheerder Creos Luxembourg elk 50% aanhouden. Het is voorzien dat de vennootschap in 2018 de commerciële balanceringsactiviteiten van de geïntegreerde Belgisch-Luxemburgse gasmarkt overneemt.

4.6 Fluxys Belgium NV – resultaten 2017 (volgens Belgische normen): voorstel van resultaatsverdeling

Het nettoresultaat van Fluxys Belgium NV bedraagt € 44,7 miljoen, tegenover € 33,7 miljoen in 2016.

De stijging van het nettoresultaat in vergelijking met het vorige boekjaar heeft dezelfde oorzaken als die van de evolutie van het geconsolideerde resultaat, namelijk de stijging van de notering van lineaire obligaties (OLO) die een invloed hebben op het gereguleerde rendement, net als de stijging van het resultaat uit niet-gereguleerde activiteiten, inclusief de dividendopbrengsten. De belastinghervorming heeft geen impact op de resultaten van het huidige boekjaar volgens Belgische normen.

Sinds 2010 en behoudens onvoorziene gebeurtenissen, voorziet Fluxys Belgium om over te gaan tot een jaarlijkse uitkering van 100% van het nettoresultaat, vermeerderd met het deel van de reserves dat vrijkomt aan het ritme van de afschrijvingen op de herwaarderingsmeerwaarde.

Fluxys Belgium zal aan de algemene vergadering van 8 mei 2018 een brutodividend van € 1,23 bruto per aandeel voorstellen door € 9,9 miljoen van de onbeschikbare reserves vrij te maken.

Rekening houdende met een overgedragen winst van het vorige boekjaar van € 33,6 miljoen en een onttrekking aan de reserves van € 51,4 miljoen, zal de raad van bestuur aan de algemene vergadering voorstellen om het resultaat als volgt toe te wijzen:

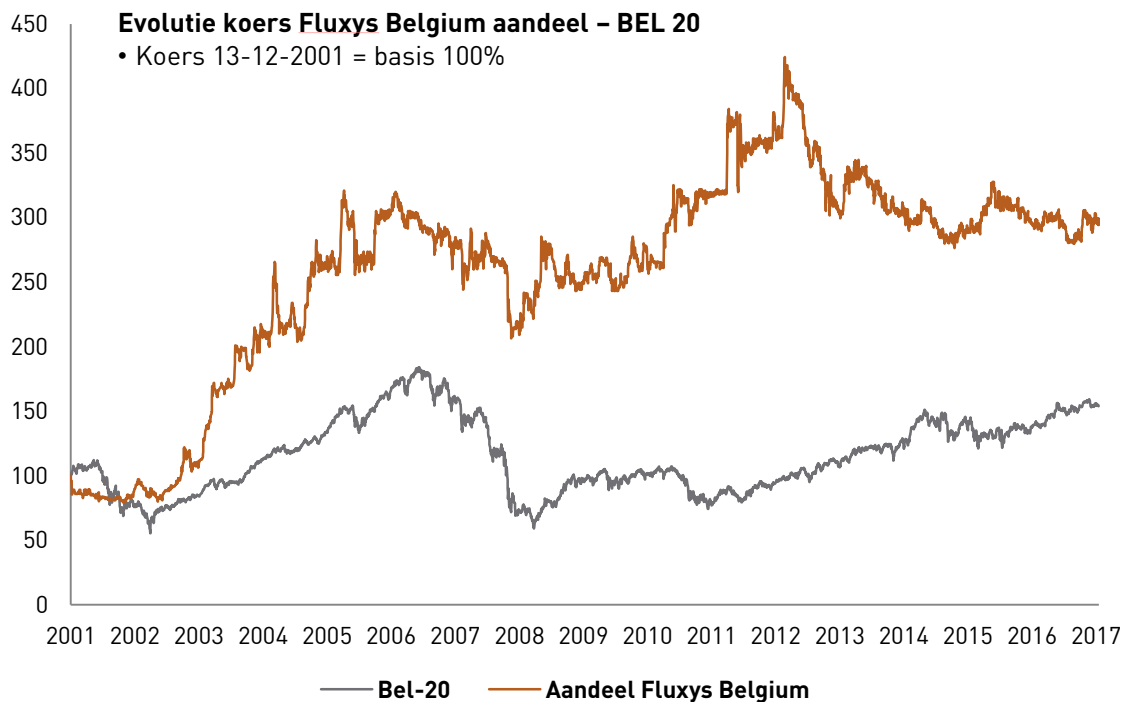
- € 86,4 miljoen als dividenduitkering en
- € 43,3 miljoen als over te dragen winst.

Indien dat voorstel van resultaatverwerking wordt aanvaard, zal het totale brutodividend € 1,23 per aandeel bedragen voor het boekjaar 2017. Dat bedrag zal betaalbaar worden gesteld vanaf 17 mei 2018.

4.7 Koers van het Fluxys Belgium-aandeel

De Fluxys Belgium-aandelen van categorie D noteren op Euronext Brussels. In 2017 noteerde het aandeel zijn laagste slotkoers van € 24,75 op 11 augustus en zijn hoogste slotkoers van € 27,10 op 15 mei. Het jaar werd afgesloten met een slotkoers van € 26,04. Het gemiddelde dagelijks verhandelde volume Fluxys Belgium-aandelen op de gereguleerde markt van Euronext Brussels bedroeg 2.195 in 2017 tegenover 1.709 in 2016.

Fluxys Belgium-aandeel

		2017	2016	2015	2014	2013
Koers	Maximum	27,10	29,00	27,80	30,50	37,56
	Minimum	24,75	25,41	24,45	26,03	26,50
	Slotkoers op 31 december	26,04	26,00	26,46	27,09	26,98
	Gemiddelde koers	26,03	27,02	25,92	28,38	31,41
Geconsolideerde nettowinst per aandeel		1,00	0,69	0,87	0,86	0,98
Verhouding koers/winst op 31 december		26	38	30	32	28
Aantal aandelen		70.263.501	70.263.501	70.263.501	70.263.501	70.263.501
Gemiddeld dagelijks verhandeld volume		2.195	1.709	2.746	2.352	3.192

Brutodividend/Nettodividend per aandeel (in €)

	2017	2016	2015	2014	2013
Brutodividend per aandeel	1,23	1,20	1,20	1,20	1,32
Nettodividend per aandeel	0,861	0,84	0,876	0,90	0,99

Geconsolideerd nettoresultaat deel Fluxys Belgium NV (in miljoen €)

	2017	2016	2015	2014	2013
Geconsolideerd nettoresultaat, deel Fluxys Belgium NV	70,3	48,5	61,1	60,4	68,6

Geconsolideerd eigen vermogen deel Fluxys Belgium NV (in miljoen €)

	2017	2016	2015	2014	2013
Geconsolideerd eigen vermogen, deel Fluxys Belgium NV	714	694	736	750	791

4.8 Vooruitzichten 2018

Het nettoresultaat van de Belgische gereguleerde activiteiten wordt volgens de huidige tarifaire methodologie bepaald door verschillende regulatoire parameters waaronder het geïnvesteerde eigen vermogen, de financiële structuur en de intrestvoeten (OLO). Het recurrente dividend zal in hoofdzaak blijven evolueren in functie van die drie parameters. De huidige financiële markten laten niet toe om duidelijke vooruitzichten naar voren te schuiven voor wat betreft de evolutie van de rentevoeten en dus van het rendement op de gereguleerde activiteiten.

5 OPERATIONELE STERKTE

Fluxys Belgium staat samen met de gebruikers van zijn infrastructuur en de distributienetbeheerders in voor een optimale continuïteit van de gasstromen naar de eindverbruikers. De gasstromen in de infrastructuur van Fluxys Belgium vinden niet alleen hun bestemming in België maar door de kruispuntfunctie van het Belgische net ook in belangrijke mate op de ruime West-Europese markt.

Een optimale beschikbaarheid van capaciteit in de infrastructuur is dan ook van sleutelbelang voor de leveringszekerheid die de betrokken eindverbruikers van hun leveranciers verwachten. In de optiek van leveringszekerheid focust de aanpak van Fluxys Belgium zich op twee kernelementen:

- alles in het werk stellen om ongeplande capaciteitsonderbrekingen te vermijden,
- tijdig de nodige investeringen uitvoeren om de bestaande infrastructuur in goede staat te houden en nieuwe infrastructuur bouwen volgens de ontwikkeling van de marktvrage

Ook competitieve tarieven staan voor de klanten van Fluxys Belgium centraal en zijn daardoor een belangrijke factor in de concurrentiepositie van de onderneming. Voor de gebruikers van de infrastructuur is het tevens van groot belang dat de capaciteitsproducten die de onderneming aanbiedt zo nauw mogelijk aansluiten bij hun verwachtingen.

5.1 Marktcontext en activiteiten

5.1.1 Vervoer

Vraag- en aanboddynamiek op de aardgasmarkt

Opnieuw vraaggroei in Europa. Voorlopige cijfers voor 2017 geven aan dat de aardgasvraag wereldwijd toenam met ongeveer 3%, met als belangrijkste groeimarkten China en Europa, gevolgd door de landen van het Gemenebest van Onafhankelijke Staten, Afrika en het Midden-Oosten.

De vraaggroei in Europa bedroeg naar schatting 5% en ging daarmee voor het derde jaar op rij vooruit na de terugval in de periode 2011-2014. De belangrijkste groeifactoren waren de economische heropleving en meer elektriciteitsproductie op aardgas. Het grotere aandeel aardgas in de Europese elektriciteitsmix vloeide voornamelijk voort uit het lage productiepeil van de waterkrachtcentrales. Daarnaast boden gascentrales flexibiliteit om onbeschikbaarheden in de nucleaire productie op te vangen. Door de lage prijs voor CO₂-emissierechten was er van een omschakeling van steenkool naar aardgas alleen maar sprake waar nieuwe gascentrales concurreerden met oude steenkoolcentrales. Uitzondering daarop was het Verenigd Koninkrijk, waar de ingestelde bodemprijs voor CO₂ aardgascentrales competitiever maakt.

Europese productie neemt verder af. De aardgasproductie in Europa blijft structureel achteruitgaan door de uitputting van conventionele gasreserves. De daling wordt nog versneld door de opeenvolgende beperkingen die in Nederland worden opgelegd voor de productie uit het Groningenveld als maatregel om het risico op aardbevingen te beperken.

Die afname van de Europese aardgasproductie brengt mee dat er belangrijke nieuwe invoerstromen nodig zijn. In 2017 lag de invoer circa 80 miljard kubieke meter hoger dan in 2014 en verwacht wordt dat de invoerbehoefte verder toeneemt met ongeveer 50 miljard kubieke meter per jaar horizon 2040. Het net van Fluxys Belgium is dankzij zijn ligging en hoge interconnectiviteit met de buurnetten goed gepositioneerd om zijn rol op te nemen in de nieuwe stromen die de bijkomende invoer zal meebrengen.

In 2017 werd de toegenomen invoerbehoefte vooral gedekt door bijkomend pijpleidinggas uit Rusland en Noorwegen en door een hogere aanvoer van vloeibaar aardgas (LNG) per schip.

Vervoerscapaciteit: verschuiving naar kortetermijnmarkt

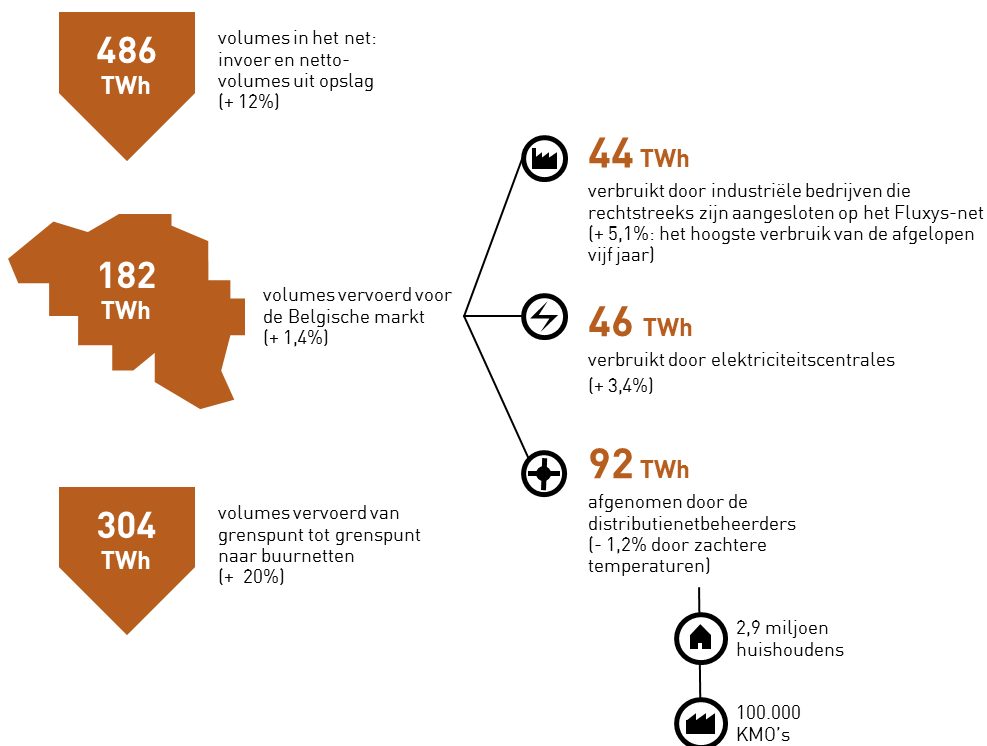
Netgebruikers optimaliseren capaciteitsportfolio. De capaciteitsverkoop op de Europese aardgasvervoersmarkt staat al verschillende jaren onder druk en dat is het resultaat van een combinatie van factoren. Om te beginnen is er de aardgasvraag op zich. Hoewel de voorlopige cijfers voor het aardgasverbruik in 2017 een stijging van circa 5% aangeven ten opzichte van het jaar voordien, ligt het niveau van verbruik nog altijd circa 10% lager dan 10 jaar geleden. Daarbij komt dat netgebruikers in toenemende mate hun capaciteitsportfolio optimaliseren: ze berekenen de te contracteren hoeveelheden zo scherp mogelijk op basis van de inschatting van de precieze capaciteit die nodig zal zijn om hun klanten te belevaren. Tegelijk dienen vervoersnetbeheerders ervoor te zorgen dat op ieder moment voldoende piekcapaciteit beschikbaar blijft.

Lange termijn ruimt plaats voor korte termijn. De tendens naar toenemende optimalisering van de capaciteitsportfolio's brengt ook mee dat de praktijk van capaciteitsboekingen op lange termijn plaats maakt voor meer en meer capaciteitsboekingen op korte termijn. Zo kopen leveranciers hun aardgas in toenemende mate op korte termijn op de gashandelsplaatsen en dat vertaalt zich in meer kortetermijn-capaciteitscontracten. De verschuiving naar kortetermijncontracten wordt nog versterkt door de nieuwe geharmoniseerde Europese regels voor het gebruik van de netten. Aflopende langetermijncontracten, bijvoorbeeld, kunnen niet langer worden vervangen door nieuwe langetermijncontracten: zodra ze aflopen, moet de vrijgekomen capaciteit via veilingen worden verkocht. En aangezien er zeker in Noordwest-Europa ruim voldoende capaciteit beschikbaar is, betekent dat voor netgebruikers een stimulans om alleen kortetermijn-capaciteit te kopen.

Uitdaging voor vervoersnetbeheerders. Met langetermijncontracten hebben vervoersnetbeheerders over een lange periode vooruitzicht op stabiele inkomsten ongeacht de gebruiksgraad van de infrastructuur. Hoe meer capaciteit op korte termijn wordt verkocht, hoe meer de inkomsten echter meeschommelen met het reële capaciteitsgebruik. Die evolutie is voor operatoren van gereguleerde infrastructuur zoals Fluxys Belgium een bijzondere uitdaging omdat de kostenbasis bij meer of minder capaciteitsgebruik dezelfde blijft.

Vervoerde volumes beduidend gestegen

In 2017 stegen de vervoerde volumes met 12% in vergelijking met 2016, voornamelijk het resultaat van de beduidend hogere stromen van grens-tot-grens.

Markant >> Gascentrales opnieuw onmisbaar voor de bevoorradingszekerheid in elektriciteit.

De gascentrales in België waren in 2017 gedurende verschillende periodes opnieuw onmisbaar voor de bevoorradingszekerheid in elektriciteit. Ze leverden zowel back-up-capaciteit in periodes met weinig wind en zon als de nodige basislast tijdens de onbeschikbaarheid van andere productie-eenheden in het eerste kwartaal, in april en mei en in het laatste kwartaal.

Verkochte capaciteit toegenomen

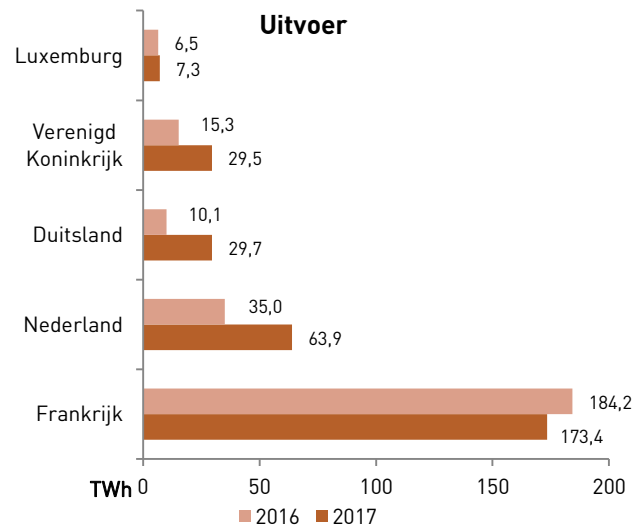
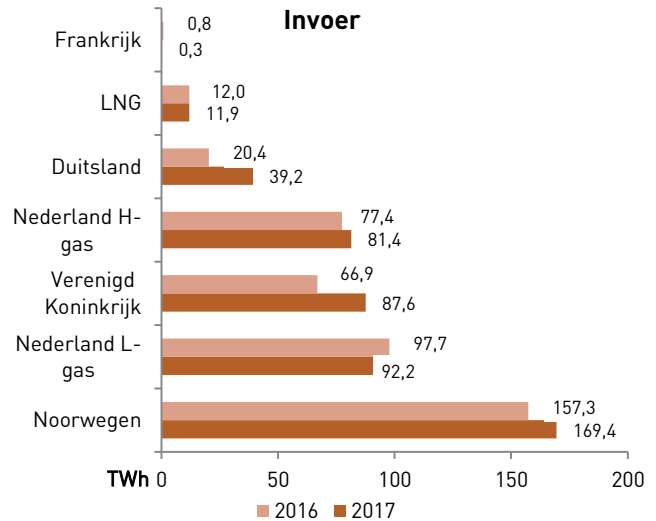
Fluxys Belgium verkocht in 2017 in vergelijking met het jaar ervoor meer capaciteit in zijn net. Zodra de LNG-terminal in Duinkerke in gebruik ging, startten de langetermijncontracten voor de verbinding Duinkerke-Zeebrugge, kochten klanten ook meer kortetermijncapaciteit en stegen de capaciteitsboekingen naar de distributienetten om over meer piekcapaciteit te kunnen beschikken voor het toegenomen aantal aansluitingen voor huishoudens en KMO's. De toegenomen geboekte capaciteit is ook een positieve evolutie voor de markt in zijn geheel: efficiënt gebruik van de infrastructuur is een belangrijk element in de energiekost.

Net Fluxys Belgium bevestigt zijn kruispuntrol: grens-tot-grensvolumes +20%

Het wegvallen van de grootste opslagsite in het Verenigd Koninkrijk (Rough) sinds 2016 (zie p. 72) brengt belangrijke verschuivingen mee in de flexibiliteitsleveringen op de Noordwest-Europese markt. In die marktsituatie toonde het Belgisch net eens te meer zijn sleutelrol als gaskruispunt: de vervoerde volumes van grens-tot-grens stegen met 20%.

In juli en augustus vloeiden grote hoeveelheden aardgas door het Belgisch net richting Duitsland en Nederland. Tijdens de wintermaanden werden dan weer hoge volumes aardgas ingevoerd vanuit Duitsland en Nederland om via het Belgisch net naar het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk door te stromen. Over het jaar genomen lag ook de invoer vanuit Noorwegen beduidend hoger.

Geen onderbreking of vermindering van capaciteit in 2017

In 2017 is Fluxys Belgium op geen enkel moment moeten overgaan tot een ongeplande vermindering of onderbreking van **vaste capaciteit** op de interconnectiepunten aan de grenzen of de afnamepunten van de distributie, de industrie en de elektriciteitscentrales.

De doelstelling die Fluxys Belgium voor vaste capaciteit hanteert is om geen ongeplande vermindering of onderbreking van de capaciteit te moeten instellen.

In 2017 is Fluxys Belgium ook op geen enkel moment moeten overgaan tot een vermindering of onderbreking van **onderbreekbare capaciteit** op de interconnectiepunten aan de grenzen of de afnamepunten van de distributie en de industrie.

De doelstelling die Fluxys Belgium voor onderbreekbare capaciteit hanteert is om maximum 5% vermindering of onderbreking van de capaciteit te moeten instellen.

Blijvende focus op competitieve tarieven

Fluxys Belgium heeft zijn netwerk ontwikkeld tot een centrale draaischijf voor de internationale aardgasstromen in Noordwest-Europa met een uitstekende interconnectiviteit, toegang tot alle beschikbare bronnen en liquide gashandelsplaatsen. Om die rol duurzaam te bestendigen in een markt voor grens-tot-grensvervoer die in toenemende mate kortetermijnboekingen kent is het van centraal belang om competitieve tarieven aan te houden.

Markant >> Daling vervoerstarieven van circa 7,5% in 2018

Sinds 1 januari 2018 zijn de tarieven voor het vervoer van aardgas gedaald. De tariefdaling is het resultaat van de aanhoudende efficiëntie-inspanningen van Fluxys Belgium en van de lage rentevoeten.

Die twee elementen hebben ertoe geleid dat Fluxys Belgium en de federale energieregulator CREG in 2017 de regulatorisch voorziene procedure hebben afgewikkeld voor het verlagen van de aardgasvervoerstarieven voor de periode 2018-2019. De tariefdaling en de niet-indexering op 1 januari 2018 resulteren samen in een daling van ongeveer 7,5% van het vervoerstarief.

De daling van de vervoerstarieven op 1 januari 2018 zal geen negatieve invloed hebben op het resultaat van Fluxys Belgium. Dat hangt immers grotendeels af van het door de regulering toegelaten rendement.

Diensten vereenvoudigd

Grensoverschrijdende gashandel tussen België en Frankrijk eenvoudiger dankzij virtueel interconnectiepunt. Fluxys Belgium en GRTgaz lanceerden in 2017 Virtualys, het eerste virtuele interconnectiepunt in Noordwest-Europa. Dankzij het virtuele interconnectiepunt wordt de grensoverschrijdende handel tussen de Belgische en Franse gashandelsplaatsen ZTP en PEG Nord eenvoudiger. Virtualys – een knipooog naar de Leie (Frans: Lys), de rivier die door beide landen stroomt – brengt alle fysieke interconnectiepunten voor hoogcalorisch gas tussen Frankrijk en België samen. In plaats van capaciteit te boeken en te nomineren op één of meer van die punten kunnen netgebruikers hun gasstromen nu beheren door enkel en alleen Virtualys te gebruiken. Fluxys Belgium en GRTgaz staan daarbij in voor de complexe onderliggende logistiek.

De invoering van virtuele interconnectiepunten vloeit voort uit de Europese Netwerkcode voor Capaciteitstoewijzingsmechanismen: vervoersnetbeheerders moeten uiterlijk 1 november 2018 beschikbare capaciteit tussen aangrenzende markten verkopen via virtuele interconnectiepunten in plaats van via verschillende fysieke interconnectiepunten. Het basisidee is dat virtuele interconnectiepunten het eenvoudiger maken om gas in alle flexibiliteit door de Europese Unie te laten stromen volgens de prijssignalen op de gashandelsplaatsen en op die manier de concurrentie en de prijsvorming op de gasmarkt zullen verbeteren.

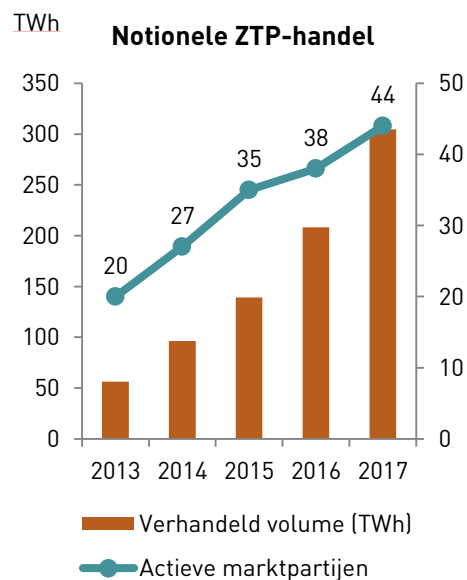
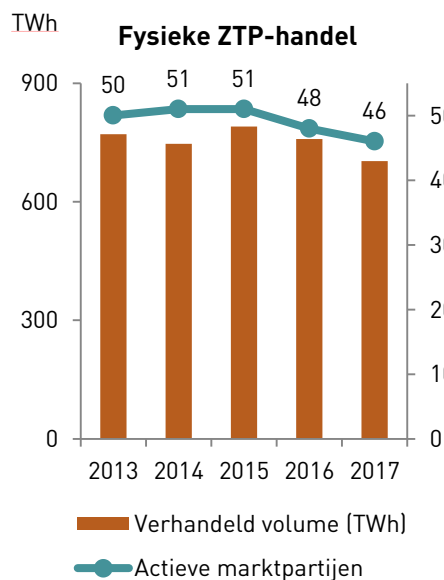
Nog een vereenvoudiging: notionele en fysieke gashandel in België onder één dak.

Fluxys Belgium harmoniseerde in 2017 zijn gashandelsdiensten en bracht op die manier de notionele en fysieke gashandel samen onder de noemer ZTP.

Belgische gashandel gaat door op positief elan

Gashandel neemt kaap van 1000 TWh per jaar. De volumes op de Belgische gashandelsplaats ZTP namen in 2017 toe met bijna 10% tot 1008 TWh. Daarmee werd voor het eerst de kaap van 1000 TWh op één jaar overschreden, ruim 5 keer het jaarverbruik van België.

- De notionele handel ging verder op zijn groeipad van de voorbije jaren: de verhandelde volumes stegen met 46%.
- De fysieke handel daalde met circa 7%, wellicht de weerspiegeling van opmerkelijk lage activiteit op de interconnectie met het Verenigd Koninkrijk in november en een verschuiving van een gedeelte van de fysieke handel naar de notionele handel.

Maandelijke gasprijsindex voor ZTP. Positief is ook de trend dat in de notionele ZTP-handel in toenemende mate aardgas in maandpakketten wordt verhandeld. In het verlengde daarvan is sinds september 2017 een ZTP-maandindex beschikbaar waarmee eindverbruikers en leveranciers hun aardgascontracten kunnen laten indexeren op de Belgische gashandelsprijs. Door zijn gunstige prijs biedt de ZTP-maandindex een aantrekkelijk alternatief voor de gebruikelijke prijsreferenties in aardgascontracten. Sinds begin 2018 neemt de Belgische federale energieregulator CREG de ZTP-maandindex op in de gasnoteringen op zijn website.

Markant >> Notionele gashandel +46%

De notionele handel op de Belgische gashandelsplaats ZTP ging in 2017 verder op zijn groeipad van de voorbije jaren: de verhandelde volumes stegen met 46% en in december werd een nieuw dagrecord opgetekend van 1,4 TWh.

De stijging laat zich onder meer verklaren door de toename van het aantal actieve marktpartijen. De liquiditeit werd ook ondersteund met zogenoemde *market maker agreements* waarbij gashandelsklanten zich ertoe verbinden om een minimumhoeveelheid gas te verhandelen.

De notionele ZTP-handel klom in 2017 overigens ook naar omhoog in de jaarlijkse rangschikking die de Europese Federatie van Energietraders (EFET) maakt van de gashandelsplaatsen in Europa. Door de aanwezigheid van diverse *market makers* en het feit dat de ZTP-prijs als referentie begint gebruikt te worden, staat ZTP nu in de top drie samen met TTF in Nederland en NBP in het Verenigd Koninkrijk.

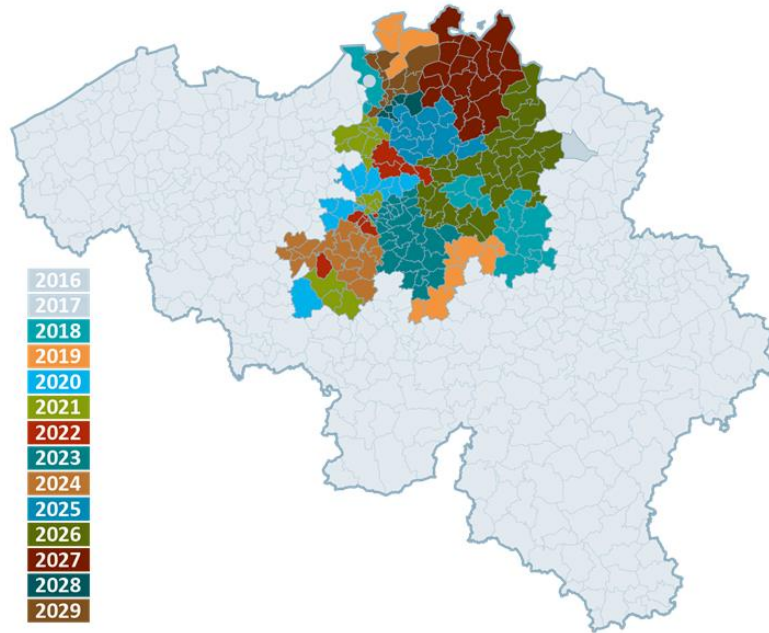
Omschakeling van laagcalorisch naar hoogcalorisch aardgas

Bron van laagcalorisch aardgas put uit. De geleidelijke uitputting van het Groningenveld, dat laagcalorisch aardgas of L-gas produceert, heeft de Nederlandse regering ertoe aangezet om de uitvoer van aardgas uit het veld stelselmatig af te bouwen. Naar Duitsland zal dat gebeuren tussen 2020-2030 en naar België en Frankrijk tussen 2024 en 2030. Bovendien gaat de aardgaswinning in het uitdovende veld gepaard met aardbevingen en daardoor wordt de productie uit het Groningenveld sinds 2014 ingeperkt. Die productiebeperking blijft voorwerp van debat vormen. Zo werd in 2017 het productieplafond verder verlaagd tot circa 210 TWh per jaar en sinds de aardbeving van 8 januari 2018 wordt een nieuwe productieverlaging tot circa 120 TWh per jaar overwogen.

België voert momenteel ongeveer 50 TWh L-gas per jaar in. Tegelijk dient het Belgische net ook als een corridor om jaarlijks circa 45 TWh L-gas naar Frankrijk door te voeren. Groningen-gas is in ons land goed voor circa 30% van de bevoorrading en ongeveer de helft van het gas dat gezinnen en kleine en middelgrote ondernemingen verbruiken.

Internationale samenwerking. In het perspectief van een dalende uitvoer van L-gas vanuit Nederland moeten in België, Frankrijk en Duitsland de netten worden aangepast om stapsgewijs de aanvoer van L-gas te vervangen door hoogcalorisch aardgas (H-gas) uit andere bronnen. Gelet op het grensoverschrijdend karakter van de nodige maatregelen heeft Fluxys Belgium met de vervoersnetbeheerders in Nederland en Frankrijk een *Memorandum of Understanding* ondertekend om de technische samenwerking en coördinatie van de conversie over de landsgrenzen heen zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen.

Fluxys Belgium klaar voor omschakeling. Op aangeven van de Belgische overheid heeft Synergrid, de federatie voor de vervoers- en distributienetbeheerders elektriciteit en aardgas in België, een indicatieve conversieplanning uitgewerkt.

Indicatieve conversieplanning - Synergrid

Fluxys Belgium heeft dat plan verder geconcretiseerd in zijn indicatieve investeringsplan voor de komende 10 jaar en is klaar om binnen de vooropgestelde timing de conversie in 2029 af te werken. In 2017 heeft Fluxys Belgium de nodige aanpassingen op zijn net uitgevoerd zodat een 15-tal KMO's aangesloten op het distributienet van Eandis in Antwerpen succesvol kon worden omgeschakeld. In 2018 start de grootschalige conversie.

5.1.2 Opslag

Marktomstandigheden voor opslag in Europa blijven moeilijk

Sinds een paar jaar is er een relatief overaanbod van opslagmogelijkheden in Europa en op de gashandelsplaatsen is aardgas overvloedig beschikbaar. Dat leidt tot structureel kleine prijsverschillen tussen zomer en winter die de fysieke opslag van aardgas uit de markt prijzen.

Tegen die achtergrond zijn onder meer in Frankrijk en Duitsland een aantal opslagsites uit gebruik genomen en zetten verschillende landen in Europa hun opslagfaciliteiten steeds meer in als middel in de bevoorradingszekerheid. Op Europees niveau zijn daarom in 2017 initiatieven gestart om te onderzoeken wat de aangewezen manier is om de rol van opslag in de markt te valoriseren.

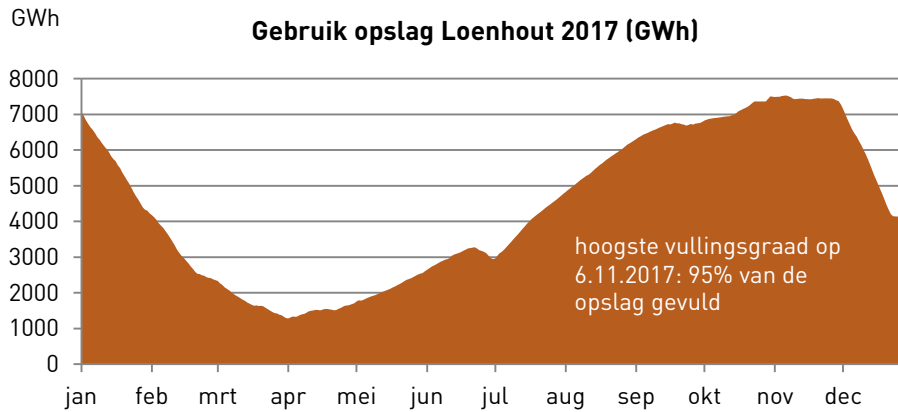
De uitdaging voor opslagoperatoren bestaat erin om producten en diensten te blijven ontwikkelen die zo nauw mogelijk inspelen op de wijzigende behoeften van opslagklanten. Belangrijk daarbij is dat het regulatorisch kader de mogelijkheid blijft bieden om flexibel in te spelen op de marktbehoeften.

Grootste opslagsite in het Verenigd Koninkrijk gesloten

Medio 2017 kondigde de operator van de Rough-opslagsite in het Verenigd Koninkrijk aan dat de installatie om technische redenen definitief uit dienst werd genomen. Rough was de grootste opslagsite in het Verenigd Koninkrijk en vertegenwoordigde 70% van de opslagcapaciteit in het land. De site was al onbeschikbaar sinds medio 2016 en het wegvallen van de opslagcapaciteit brengt belangrijke verschuivingen mee in de flexibiliteitsleveringen op de Noordwest-Europese markt.

Opslag Loenhout volledig geboekt voor seizoen 2017-2018

De capaciteit in de opslagsite in Loenhout is voor 60% geboekt onder langetermijncontracten. Bij de sluiting van de Rough-opslagsite in het Verenigd Koninkrijk heeft Fluxys Belgium de overige capaciteit voor het opslagseizoen 2017-2018 verkocht door commercieel snel oplossingen aan te bieden voor de gewijzigde flexibiliteitsbehoefte.

5.1.3 LNG-terminalling

LNG-invoer Europa neemt toe

In 2017 voerden LNG-producerende landen ruim 30 miljoen ton meer LNG uit dan in 2016 (circa 42 miljard kubieke meter aardgas). Circa 22 miljoen ton LNG was afkomstig van nieuwe productiecapaciteit die in gebruik werd genomen in Australië en de Verenigde Staten. Door het lage niveau van de aardgasrijzen in Europa gingen de bijkomende volumes LNG voor het belangrijkste deel naar de andere regionale markten. Meer dan 40% van de bijkomende productie ging naar China, dat daarmee de tweede grootste LNG-invoerder werd na Japan.

Europa zag de LNG-invoer met circa 4,5 miljoen ton toenemen tot ongeveer 40 miljoen ton (circa 54 miljard kubieke meter aardgas). Die groei was vooral te merken in de Zuid-Europese landen.

Markant >> LNG-terminal Zeebrugge krijgt 10 op 10
ICIS, een toonaangevende leverancier van prijs- en marktinformatie voor de energiemarkt, heeft in 2017 de LNG-terminal in Zeebrugge een volle 10/10 toegekend voor de eenvoud waarmee marktpartijen de diensten kunnen gebruiken en het gemak waarmee ze vanuit de terminal het geleverde gas kunnen vermarkten op de gashandelsplaatsen.

Losbeurten grote LNG-schepen: aardgasvolumes naar het net stabiel

Op de LNG-terminal in Zeebrugge hebben terminalgebruikers langetermijncontracten lopen voor het lossen van 110 grote LNG-schepen per jaar. De terminal loste in 2017 ten opzichte van het jaar voordien evenveel LNG voor hervergassing en uitzending in het net, ondanks een kleiner aantal geloste schepen. De vraag naar het laden van grote LNG-schepen liep helemaal terug.

Kleinschalige LNG-activiteit volop in beweging

Naast de overslag van grote volumes LNG diversifieert de LNG-terminal in Zeebrugge zijn aanbod om in te spelen op de nieuwe markt voor kleinschalig LNG (zie p. 98). Zo kunnen op de terminal kleine LNG-schepen en LNG-tankwagens LNG komen laden. Andere LNG-terminals in de ruime regio ontwikkelen eveneens diensten voor kleinschalig LNG. Ondanks die toegenomen concurrentie bleef het aantal bewegingen van kleine LNG-schepen en LNG-tankwagens in Zeebrugge in 2017 op hetzelfde niveau als in 2016.

Nieuw in de diversifiëring van de diensten op de LNG-terminal in 2017 was dat dankzij de ingebruikneming van de tweede steiger nu ook bunkerschepen kunnen worden geladen. Ook is de finale investeringsbeslissing genomen voor de bouw van een tweede laadstation voor LNG-tankwagens om in de toekomst de vraag vlot te kunnen blijven beantwoorden. Het tweede laadstation wordt in 2018 gebouwd en krijgt financiële steun van de Europese Commissie in het kader van een pilootproject rond de bevoorrading van een installatie voor LNG-bunkering die zusterbedrijf Swedegas in de haven van het Göteborg aan het bouwen is.

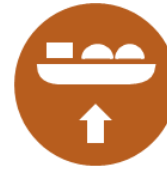
**Co-financed by the Connecting Europe
Facility of the European Union**

17

LNG-schepen gelost
(30 in 2016)
= **14,2 TWh LNG**

1.473: aantal geloste schepen sinds de start
van de commerciële activiteiten in 1987

18

Kleine LNG-schepen geladen
(21 in 2016)
= **1,4 TWh LNG**

Industriële sites

LNG-tankstations

1.454

vrachtwagens geladen met LNG
(1.480 in 2016)
= **0,4 TWh LNG**

11,9 TWh

hervergast
(idem 2016)
en in het netwerk
van Fluxys Belgium vervoerd

Markant >> Tweede steiger op LNG-terminal Zeebrugge grote stap in de ontwikkeling van LNG als scheepsbrandstof

Sinds eind december 2016 is de tweede steiger op de LNG-terminal in Zeebrugge in gebruik. De steiger werd ontworpen voor de ontvangst van de kleinste LNG-schepen met een capaciteit van 2.000 kubieke meter LNG tot grote LNG-schepen met een capaciteit van 217.000 kubieke meter LNG. Voor het laden van kleine LNG-schepen aan de tweede steiger zijn op basis van langetermijncontracten al circa 200 laadbeurten geboekt.

Dankzij de mogelijkheid om de kleinste LNG-schepen te ontvangen, kunnen nu ook zogenoemde LNG-bunkerschepen aanmeren. Dat zijn schepen die LNG komen laden om andere schepen te bevoorraden die LNG als brandstof gebruiken. Zonder LNG-bunkerschepen zijn die schepen voor hun bevoorrading aangewezen op vaste bunkerlocaties of de beperkte bunkercapaciteit van LNG-tankwagens. Een LNG-bunkerschip daarentegen vaart tot bij de schepen die het bevoorraadt en kan ook gebruikt worden om LNG aan te voeren naar kleine LNG-bunkerterminals in andere havens. Aan de tweede steiger komt geregeld de ENGIE Zeebrugge laden, een LNG-bunkerschip waarin moederbedrijf Fluxys partner is en dat Zeebrugge als thuishaven heeft.

Met de tweede steiger kan de terminal ook flexibel inspelen op de vraag naar gelijktijdige of dicht op elkaar volgende aanmeerbeurten.

5.1.4 Meebouwen aan de Europese gasmarkt

Fluxys Belgium zet zich als vervoersnetbeheerder in België volop in om de integratie van de Europese aardgasmarkt verder te versterken. Voor concrete investeringsprojecten werkt de onderneming daartoe nauw samen met andere vervoersnetbeheerders. Tegelijk is Fluxys Belgium overkoepelend actief, onder meer binnen het Europese netwerk van vervoersnetbeheerders ENTSOG, het *European Network of Transmission System Operators for Gas*, waarvan de onderneming ook één van de stichtende leden is.

Ontwikkeling en opvolging van Europese Netwerkkodes. In het kader van het derde pakket Europese wetgevende maatregelen voor energie heeft ENTSOG geharmoniseerde regels ontwikkeld voor het gebruik van de vervoersnetten, de zogeheten Netwerkkodes. Elke netwerkkode kwam tot stand op basis van kaderrichtsnoeren van ACER, het Europese agentschap voor de samenwerking tussen energieregulatoren (*Agency for the Cooperation of Energy Regulators*). Zodra de netwerkkode is goedgekeurd door de Europese instanties heeft de code kracht van wet. De implementatie van de Netwerkkodes door de vervoersnetbeheerders wordt nauw opgevolgd.

In 2017 is de Netwerkkode over geharmoniseerde tariefstructuren in werking getreden. De code voorziet in een stapsgewijze invoering en in lijn daarmee zal de code voor Fluxys Belgium het uitgangspunt zijn bij de voorbereiding van de nieuwe tarieven na 2019.

Europees Netwerkontwikkelingsplan. In de schoot van ENTSOG wordt om de twee jaar ook een ontwikkelingsplan op tien jaar opgemaakt voor de Europese aardgasinfrastructuur (*Ten Year Network Development Plan*). In 2017 publiceerde ENTSOG zijn vijfde tienjarenplan. De Belgische inbreng voor het plan was het investeringsprogramma van Fluxys Belgium: jaarlijks actualiseert de onderneming zijn indicatieve investeringsplanning voor de volgende 10 jaar (zie p. 84).

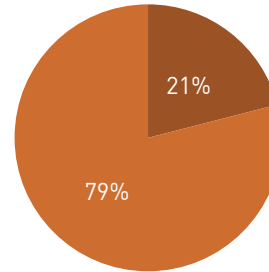
Het Europees Netwerkontwikkelingsplan van ENTSOG biedt een overzicht van alle geplande grote investeringen in aardgasinfrastructuur in de Europese Unie en draagt bij tot de ontwikkeling van een geïntegreerde Europese aardgasmarkt.

- Dankzij de samenhangende aanpak over de landen heen worden mogelijke investeringshiaten en knelpunten in de bevoorrading opgespoord.
- Om als investeringsproject in aanmerking te komen voor erkenning als Project van Gemeenschappelijk Belang (*Project of Common Interest*, PCI) is het nodig om in het Europees Netwerkontwikkelingsplan opgenomen te worden. Projecten die het PCI-statuut verkrijgen, kunnen rekenen op diverse vormen van ondersteuning van de EU.

5.2 € 83,4 miljoen investeringen in infrastructuur

In 2017 investeerde Fluxys Belgium voor een bedrag van €83,4 miljoen in infrastructuurprojecten in België. € 16,8 miljoen ging naar vervoersprojecten en € 64,8 miljoen naar projecten voor LNG infrastructuur (voornamelijk de bouw van een vijfde tank op de LNG-terminal in Zeebrugge).

■ Vervoersprojecten ■ LNG-infrastructuur

Overijse-Jezus-Eik en Maleizen (1,5 km). Aanleg van een nieuwe aardgasvervoersleiding tussen Overijse en Jezus-Eik. Aan het vertrekpunt wordt ook een drukreducerstation gebouwd. Verwacht wordt dat de leiding in de zomer van 2018 in gebruik wordt genomen.

Zwijndrecht-Beveren (5,2 km). Fluxys Belgium vernieuwt zijn aardgasleidingnet tussen Antwerpen en Sint-Niklaas. In dat kader werd de leiding tussen Zwijndrecht en Beveren vervangen door een nieuwe leiding en werd ook een verbinding gelegd met het distributienet van Eandis. De nieuwe leiding werd begin juli in gebruik genomen.

Nieuwe aansluitingen. Eind 2017 telde het Fluxys-net 230 rechtstreekse aansluitingen met industriële afnemers, elektriciteitscentrales en warmtekrachtkoppelinginstallaties. In de loop van het jaar zijn er drie nieuwe aansluitingen gebouwd voor industriële bedrijven: voor Total Raffinaderij Antwerpen, Oleon in Ertvelde en Farm Frites in Lommel. Ten behoeve van de distributie werden nieuwe aansluitingen in gebruik genomen in Diest, Ieper, Gent, Tienen, Trooz, Zele en Zonhoven.

Markant >> vijfde LNG-opslagtank en bijkomende procesinstallaties in aanbouw op LNG-terminal in Zeebrugge

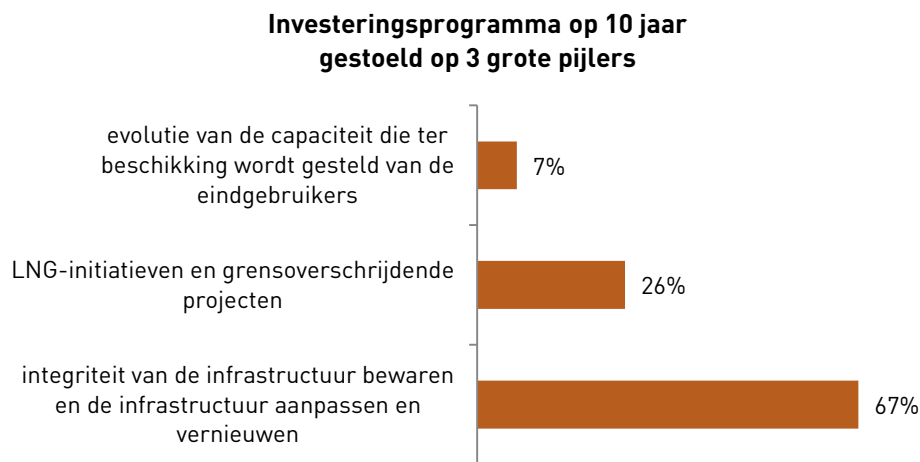
Sinds midden 2015 zijn op de LNG-terminal in Zeebrugge een vijfde LNG-opslagtank en bijbehorende procesinstallaties in aanbouw. De ingebruikneming wordt verwacht in de loop van 2019. De investeringen vloeien voort uit het langetermijncontract dat in 2015 werd gesloten met Yamal Trade om op de terminal een volume tot 8 miljoen ton LNG per jaar over te slaan (circa 123 TWh aardgas). De opzet is om LNG dat vanuit de nieuwe productieterminal in het Noord-Siberische Yamal wordt aangevoerd met ijsbreker/LNG-schepen over te laden op conventionele LNG-schepen die de ladingen daarna naar hun eindbestemming brengen. De bijkomende LNG-opslagtank zal als buffer dienen voor de overslag van LNG tussen twee schepen als die niet gelijktijdig aangemeerd liggen.

5.3 Indicatief investeringsprogramma 2018-2027 € 549 miljoen

Fluxys Belgium actualiseert jaarlijks zijn indicatieve tienjaren-investeringsprogramma voor zijn drie basisactiviteiten: het vervoer en de opslag van aardgas en de LNG-terminalling. Voor de periode 2018-2027 plant de onderneming investeringsprojecten voor een totaalbedrag van € 549 miljoen.

Het programma is gestoeld op 3 grote pijlers: investeringen om de integriteit van de aardgasvervoersinfrastructuur te bewaren en de infrastructuur aan te passen en te vernieuwen (67%), investeringen voor LNG-initiatieven en grensoverschrijdende projecten (26%) en investeringen om de evolutie te dekken van de capaciteit die ter beschikking wordt gesteld van de eindgebruikers (7%).

Door de omvangrijke investeringen in de voorbije jaren is het Belgische net ontwikkeld tot een matuur net met een aanzienlijke ingangscapaciteit, een hoge interconnectiegraad met alle aangrenzende netten en –systemen, en bidirectionele stromen naar en vanuit alle buurlanden. De projecten in het indicatief investeringsprogramma zijn daardoor in belangrijke mate projecten om de bestaande infrastructuur in goede staat te houden. Bij investeringen in nieuwe infrastructuur gaat het doorgaans om projecten om ten behoeve van de distributienetbeheerders de bevoorradingszekerheid van een bepaalde regio te versterken. De investeringen voor LNG zijn voornamelijk werken voor de bouw van de 5de LNG opslagtank en de bijbehorende procesinstallaties op de LNG-terminal in Zeebrugge.

5.4 Onderzoek en ontwikkeling

5.4.1 Doelstellingen en aanpak

Fluxys Belgium voert toegepast onderzoek uit in eigen beheer of in samenwerking met de academische wereld en werkt ook samen met Gas.be (voorheen de Koninklijke Vereniging van Belgische Gasvklieden) en andere Europese gasbedrijven onder de koepel van een aantal nationale en internationale organisaties:

- Pipeline Operators Forum (POF),
- Groupe européen de Recherches gazières (GERG),
- Comité européen de normalisation (CEN),
- European Pipeline Research Group (EPRG),
- International Organization for Standardization (ISO),
- EASEE-gas (European Association for the Streamlining of Energy Exchange – gas),
- Marcogaz, de technische federatie van de Europese aardgasindustrie.

5.4.2 Nieuwe gastoeepassingen

Groen gas: kwaliteitseisen biomethaan

Biomethaan is het gas dat overblijft als er uit biogas CO₂ wordt verwijderd. Biogas wordt gewonnen uit biomassa (groenafval, slib van zuiveringsstations, energiegewassen). Net zoals aardgas, bestaat biomethaan hoofdzakelijk uit methaan. Fluxys Belgium is betrokken bij verschillende werkgroepen die onderzoeken aan welke kwaliteitseisen biomethaan moet voldoen om het in een aardgasnet te kunnen injecteren en wat de impact ervan kan zijn. Fluxys Belgium zal de resultaten van die onderzoeken als referentie gebruiken in de projecten van biomethaan-injectie die zich in België aan het ontwikkelen zijn.

Power-to-gas

Power-to-gas is een technologie om elektriciteit om te zetten in waterstof of synthetisch methaan. Door groene elektriciteit om te zetten in een andere energievorm biedt power-to-gas een bijzonder interessante oplossing voor het probleem van elektriciteitsopslag: wanneer bijvoorbeeld windmolens volop draaien terwijl de elektriciteitsvraag laag ligt, kan het overschot aan energie in de vorm van waterstof of synthetisch methaan worden opgeslagen in de gasinfrastructuur.

Fluxys Belgium en een tiental andere Europese ondernemingen (o.a. aardgas- en elektriciteitsnetbeheerders) bundelen hun krachten in het *European Power to Gas Platform* om de technologie op te volgen en beste praktijken uit te wisselen. In 2017 heeft de onderneming mee geholpen een studie uit te werken over die nieuwe technologie. In die studie werd meer bepaald aangetoond dat power-to-gas complementair is met hernieuwbare energiebronnen en in belangrijke mate kan bijdragen tot het behalen van de klimaatdoelstellingen door het verlagen van de CO₂-uitstoot.

Warmtekrachtkoppeling

Fluxys Belgium draagt bij tot het onderzoek naar verschillende systemen van warmtekrachtkoppeling op aardgas voor elektriciteits- en warmteproductie. Warmtekrachtkoppeling vermindert de uitstoot van broeikasgassen en verlaagt tevens de energiefactuur. Fluxys gaat actief na of het mogelijk is om een of meerdere warmtekrachtkoppelingseenheden te integreren in zijn infrastructuren.

Andere energiedragers

In 2017 is de verkenning begonnen welke rol Fluxys Belgium en moederbedrijf Fluxys kunnen spelen in het vervoer van andere gassen of energiedragers (CO₂, waterstofgas en warmte).

5.4.3 Ontwerp en exploitatie van leidingen en installaties

Optimalisering ontwerp drukreducerstations. In 2017 heeft Fluxys Belgium het ontwerp en de dimensioneringsprincipes van de drukreducerstations verder geoptimaliseerd. Een van de optimaliseringën bestond erin de uitstoot van broeikasgassen verder te beperken, meer bepaald door de meest aangepaste technologieën voor druk- en debietregeling te kiezen. Andere aanpassingen waren gericht op het verlagen van de geluidsemissie van drukregelinstallaties en het verhogen van de efficiëntie van de installaties voor de verwarming van het gas. Die nieuwe principes worden toegepast bij de bouw van nieuwe installaties en de aanpassing van bestaande stations.

5.4.4 Opslag Loenhout: dynamische modellen van de ondergrond

Hydrodynamisch model. In de opslagsite in Loenhout wordt aardgas meer dan een kilometer diep in opslag gehouden in een poreuze, waterhoudende gesteentelaag. Fluxys Belgium heeft met de Universiteit Gent samengewerkt aan een hydrodynamisch model van die laag om onder meer te kunnen reconstrueren hoe op verschillende plaatsen de waterdruk evolueert in de tijd in samenhang met het opslagreservoir. Het model is in 2017 afgewerkt.

Dynamisch geologisch model. Samen met de Afdeling Geologie van de KU Leuven werd een 3D geologisch model van de gekarstificeerde kalksteen in de Loenhoutse ondergrond omgevormd tot een dynamisch model. Daaruit kan informatie worden gehaald voor de toekomstige ontwikkeling van de ondergrondse opslag. Het model geeft immers een goed beeld van de bewegingen van het aardgas in het reservoir, hoe de interferentie met het water verloopt en hoe de gasdruk in de opslag evolueert. In 2017 heeft Fluxys in samenwerking met een adviesbureau het bestaande model verder verfijnd om te kunnen aantonen wat de impact is op de aardgasopslag van geothermieprojecten in de nabijheid. In 2018 wordt het model afgewerkt.

5.4.5 LNG

Internationale meetstandaard voor kleine tot middelgrote LNG-debieten. LNG kent een toenemend succes als alternatieve brandstof voor vrachtwagens en schepen. Voor dat soort kleinschalig LNG-gebruik moet LNG op eenzelfde nauwkeurighedsniveau kunnen worden gemeten als andere brandstoffen. Fluxys Belgium maakt in die optiek samen met verschillende metrologie-instituten en industriële partners deel uit van een projectgroep om een internationale standaard te ontwikkelen voor het meten van kleine tot middelgrote LNG-debieten. Voor de ontwikkeling van de internationale standaard is in 2017 op de Rotterdamse Maasvlakte gestart met de bouw van een nieuwe meet- en kalibratiefaciliteit voor LNG. Volgens de planning wordt de installatie eind 2018 in gebruik genomen.

6 GOED NABUURSCHAP

Als operator van de aardgasvervoerinstallaties in België staat Fluxys Belgium in voor de aanleg van veilige infrastructuur en de veilige exploitatie ervan. Het tracé van een leiding of de locatie van een bovengronds station wordt op een zorgvuldige manier gekozen in nauw overleg met de lokale en regionale overheden. In een open dialoog streeft Fluxys Belgium naar een goede verstandhouding met al wie betrokken is bij de bouw en de exploitatie van onze installaties. Bovendien zorgt de onderneming ervoor dat zowel de aanleg als de exploitatie van de infrastructuur zo weinig mogelijk hinder veroorzaakt.

6.1 Veilige infrastructuur bouwen en beheren

Zorgvuldige bouw

De gebruikte materialen waaronder de stalen buizen voldoen aan de Belgische reglementering en aan de geldende internationale veiligheidsnormen. Zo wordt bijvoorbeeld de kwaliteit van de buizen in de fabriek goedgekeurd door een erkend, onafhankelijk controleorganisme.

Voor elk bouwproject werkt Fluxys Belgium uitsluitend met gekwalificeerde en gecertificeerde aannemers. De Fluxys Belgium-afdelingen Project Management, Supervision & Interventions en Kathodische Bescherming zijn bovendien VCA-gecertificeerd. De VCA-certificering is een controlelijst rond de onderwerpen veiligheid, gezondheid en milieu. Het behalen van die certificering is een label voor de kwaliteit en betrouwbaarheid voor Belgische ondernemingen. Vóór elke ingebruikname wordt ook een reeks testen uitgevoerd onder het toezicht van een erkend controleorganisme om onder meer de dichtheid en de weerstand van de leidingen te controleren. De goede staat van de leidingen wordt vervolgens regelmatig geverifieerd in het kader van een inspectieprogramma. De leidingen zijn ook uitgerust met een kathodisch beschermingssysteem om de vorming van corrosie tegen te gaan.

Informereren en sensibiliseren over werken in de nabijheid van onze infrastructuur

Schade aan aardgasvervoersleidingen wordt vaak veroorzaakt door werken die worden uitgevoerd door derden in de nabijheid van de infrastructuur (zie "Industriële risico's" p.138). Om die reden is iedereen die werken wil uitvoeren in de omgeving van onze leidingen wettelijk verplicht om dat vooraf aan Fluxys Belgium te melden.

Niet-gemelde werken opsporen. Sommige werken worden echter niet gemeld. En ook de veiligheidsvoorschriften worden niet altijd gevolgd. Om die werken op te sporen, voert Fluxys frequent patrouilles uit vanuit 8 regionale bedrijfsvestigingen (zie "Industriële risico's" p. 138).

Informatieprogramma's. Fluxys Belgium heeft diverse programma's lopen om te informeren en sensibiliseren over veilig werken in de nabijheid van zijn infrastructuur. Die programma's richten zich tot al wie betrokken is bij zulke werken: architecten, bouwheren, ontwerpers, aannemers, eigenaars en exploitanten, gemeenten, notarissen, hulpdiensten enzovoort. Fluxys Belgium stuurt ook regelmatig een herinneringsmailing aan alle eigenaars en exploitanten van terreinen met Fluxys-infrastructuur en zorgt ervoor om minstens 1 keer per legislatuur een informatiesessie te houden voor gemeenten, hulpverlenings- en politiezones.

Het **zorgvuldig optreden van alle medewerkers** leidde ertoe dat er in 2017 geen beschadigingen door derden geweest zijn waarbij gas ontsnapte of waarbij capaciteit moest

In 2017 werden **22.988 brieven** gestuurd naar eigenaars en exploitanten van terreinen en werden **71 gemeentebezoeken** georganiseerd.

In 2017 werd een nieuwe campagne op punt gezet over de risico's van sommige **land- en tuinbouwwerken**.

In 2017 ontving Fluxys Belgium **61.284 meldingen van werken** waarvan 87% via de portalen KLIP en KLIM-CICC.

Werken op een eenvoudige manier melden. Fluxys Belgium zet zich in voor initiatieven die het melden van werken zoveel mogelijk vergemakkelijken. De laatste jaren is het nakomen van de wettelijke meldingsplicht sterk vereenvoudigd dankzij online portalen. Zo is Fluxys Belgium in 2006 een speerpunt geweest voor de start en ontwikkeling van KLIM, het Federaal Kabels en Leidingen Informatie Meldpunt.

Veilige en uniforme manier van graven in de nabijheid Fluxys-infrastructuur. Fluxys Belgium-medewerkers wonen dagelijks voorbereidende vergaderingen bij rond werven die gepland zijn in de nabijheid van aardgasvervoersinfrastructuur. Daar lichten ze de noodzakelijke veiligheidsmaatregelen toe. Ook heeft Fluxys Belgium in samenwerking met VDAB en Forem opleidingen voor graafmachinisten ontwikkeld. Op oefensites werden leidingen aangelegd om praktische graafoefeningen volgens de Fluxys-methode te organiseren. De opleidingen zijn officieel erkend door het Fonds voor Vakopleiding in de Bouw. Bovendien beveelt Fetrap, de Federatie van Transporteurs d.m.v. Pipeline, die graafmethode nu ook aan, wat een vereenvoudiging betekent voor de aannemers: voor graafwerken gelden nu dezelfde regels in de nabijheid van de infrastructuur van elk Fetrap-lid.

24 uur op 24 paraat

Een dispatching is voor aardgasvervoer wat de verkeerstoren is voor een luchthaven. Hier besturen en controleren de Fluxys Belgium-dispatchers 24 uur op 24 de aardgasstromen in het net. De dispatching heeft ook een coördinerende rol bij een melding van een gasgeur, een incident of een ongeval. Zowel op het hoofdkantoor als in de regionale bedrijfsvestigingen zijn medewerkers 24 uur op 24 paraat om onmiddellijk in te grijpen bij een incident. Bij noodsituaties kan er ook snel een crisisorganisatie worden ontplooid. Fluxys Belgium organiseert regelmatig crisisoefeningen om het reactievermogen van die organisatie te verzekeren. Er worden ook elk jaar oefeningen georganiseerd in samenwerking met de hulpdiensten om expertise uit te wisselen en noodplannen te testen. Zo zijn er in de loop van 2017 naast de interne Fluxys Belgium-oefeningen ook vijf oefeningen gehouden met de hulpdiensten in Oost-Vlaanderen, Henegouwen, West-Vlaanderen en Limburg (zie "Industriële risico's" p. 138).

6.2 Open dialoog met de omwonenden

Persoonlijk aanspreekpunt: vertrouwen is tweerichtingsverkeer

Van bij de voorstudie van een tracé tot het plaatsherstel na de aanleg van een leiding hebben eigenaars en exploitanten van terreinen hun eigen contactpersoon bij Fluxys Belgium. Op die manier kunnen ze overleggen met iemand die van bij het begin hun bezorgdheden en de karakteristieken van hun percelen kent. De contactpersonen maken deel uit van de ploeg onderhandelaars van Fluxys Belgium en hebben een bijzondere opdracht: de belangen van eigenaars en exploitanten van terreinen begrijpen en bij Fluxys Belgium verdedigen.

Nieuwe infrastructuur: draagvlak opbouwen met de buurt

Transparante communicatie vanaf de projectfase. Fluxys Belgium streeft ernaar om bij nieuwe infrastructuurprojecten al vanaf de voorbereidende fase zowel de gemeentelijke overheden, omwonenden als andere betrokkenen op een transparante manier te informeren en met hen te communiceren.

Informatievergaderingen. In het kader van vergunningsaanvragen voor grotere infrastructuurprojecten stelt Fluxys Belgium aan de gemeenten voor om vóór de start van de vergunningsprocedures een informatieavond te organiseren voor omwonenden om met hen het project en de mogelijke effecten ervan te bespreken om zo al van bij het begin van het project rekening te kunnen houden met eventuele opmerkingen.

Ook stelt Fluxys Belgium aan de gemeenten voor om tijdens de openbare onderzoeken een informatiemoment te organiseren zodat omwonenden opnieuw vragen over het project kunnen stellen.

In mei 2017 heeft Fluxys Belgium **de werken** voor de aanleg van de leiding tussen Zwijndrecht en Beveren **bezocht** met vertegenwoordigers van de betrokken gemeenten.

In 2017 werden drie **informatievergaderingen** gehouden in Zele, Maarkedal en Ronse.

Overeenkomsten voor land- en tuinbouw, bosbouw en jachtgenot

Fluxys Belgium legt het overgrote deel van zijn installaties (leidingen en bovengrondse stations) aan in land-, tuin of bosbouwgebied. Goed nabuurschap tussen Fluxys Belgium en de eigenaars en uitbaters van de gronden die worden doorkruist of in de nabijheid liggen van onze installaties is dan ook van groot belang. In die optiek heeft Fluxys Belgium overeenkomsten gesloten met de drie grootste landbouwersorganisaties (Boerenbond, Algemeen Boerensyndicaat en Fédération Wallonne de l'Agriculture), met de Vlaamse jachtvereniging Hubertus, met Landelijk Vlaanderen vzw en met Nature, Terres et Forêts. Die overeenkomsten leggen de schadevergoedingen vast voor de land-, tuin- en bosbouwers die bij de bouw van een installatie hinder ondervinden of tijdelijk hun gronden niet kunnen gebruiken. Maar ook indien zich na de bouw problemen voordoen, zal Fluxys Belgium de gemelde problemen geval per geval behandelen.

Een belangrijk voordeel van de overeenkomsten is dat ze de basis leggen voor een aanpak waarbij iedereen op gelijke voet wordt behandeld, ook op het vlak van vergoedingen. De akkoorden bepalen immers onder welke voorwaarden er sprake is van verstoring en hoe de vergoedingen van Fluxys Belgium worden berekend ter compensatie ervan.

Terbeschikkingstelling van plannen en gegevens van de leidingen

Elke vijf jaar verstuurt Fluxys Belgium aan de gemeenten, de hulpverleningszones en de lokale politiezones het volledige overzicht van alle Fluxys Belgium-leidingen in hun werkgebied. Tijdens die periode worden automatisch geactualiseerde plannen opgestuurd als nieuwe leidingen in gebruik worden genomen of als bestaande leidingen worden verplaatst.

Fluxys Belgium heeft ook de gegevens over zijn leidingen laten registreren in databanken die constant worden bijgewerkt en worden gebruikt door de hulpverleningszones en de Communicatie- en informatiecentra (CIC) of noodcentrales die alle aanvragen tot politietussenkomst centraliseren.

7 BROEIKASGASEMISSIES EN ENERGIE-EFFICIËNTIE

Samen met de gebruikers van zijn infrastructuur en de distributienetbeheerders ontsluit Fluxys Belgium voor eindverbruikers in België en op de West-Europese markt een energiebron die dankzij zijn gunstige emissieprofiel belangrijke troeven heeft in de vermindering van broeikasgassen en emissies die schadelijk zijn voor de luchtkwaliteit.

Aardgas heeft bovendien een toenemende rol te spelen in de vervanging van meer belastende brandstoffen in het vervoerssegment en de onderneming zet actief de schouders onder de ontwikkeling van de infrastructuur die daarvoor nodig is. Fluxys Belgium bereidt zich ook voor op de instroom van groen gas in zijn infrastructuur om zo verder gestalte te geven aan een koolstofarm energiesysteem

Tegelijk streeft de onderneming ernaar om de klimaat- en milieu-impact van haar eigen activiteiten zo veel mogelijk terug te dringen. Ondergronds vervoer per pijpleiding heeft een minimale milieu-impact in vergelijking met andere manieren van vervoer, zowel op het vlak van lucht- en geluidsemissies als op het vlak van bodemverontreiniging en visuele impact. Het Fluxys-milieubeleid spitst zich erop toe om die minimale impact systematisch verder te beperken, zowel bij het ontwerp, de aanleg, als de exploitatie van de infrastructuur.

7.1 Ontwikkeling van aardgas als brandstof voor vervoer

7.1.1 Fluxys Belgium op diverse fronten aan de slag

Aardgas heeft in vergelijking met andere fossiele brandstoffen het beste emissieprofiel en is daardoor een belangrijke alternatieve brandstof in het segment van het vervoer. Overschakelen van benzine, diesel of zware stookolie naar aardgas brengt overigens niet alleen een onmiddellijke daling van de koolstofuitstoot mee maar ook een onmiddellijke vermindering van de impact op de luchtkwaliteit en de gezondheid: de uitstoot van stikstofoxides ligt tot 90% lager en de emissies van zwavel en fijn stof zijn verwaarloosbaar (zie p. 34).

Fluxys Belgium en de Fluxys-groep zijn op diverse fronten aan de slag om aardgas als brandstof voor vervoer te promoten en die veelbelovende maar nog ontluikende markt te doen aantrekken. De grote uitdaging voor de omschakeling bestaat erin de nodige infrastructuur te ontwikkelen zodat voertuigen en schepen vlot aardgas kunnen tanken. Voor personenwagens, bestelwagens, bussen en utilitaire voertuigen is dat gecombineerd aardgas in gasvorm (CNG). Vloeibaar aardgas (LNG) is dan weer de aangewezen oplossing voor schepen en voor vrachtvervoer over lange afstanden.

7.1.2 LNG voor scheepvaart en vrachtvervoer pikt verder op

LNG als scheepsbrandstof neemt aan belang toe omdat in het Kanaal, de Noordzee en de Baltische Zee strenge emissienormen gelden voor zwavel. Momenteel zijn circa 80 LNG-aangedreven zeeschepen in de vaart voor trafiek in die zones en er zijn bestellingen gelanceerd voor ruim 60 nieuwe schepen. Daarnaast zijn er ook een aantal LNG-aangedreven binnenvaartschepen in bestelling. Verwacht wordt dat de bestellingen voor nieuwe LNG-aangedreven schepen verder toenemen in de aanloop naar 2020, wanneer de zwavel-emissienormen voor alle scheepstrafiek beduidend scherper worden.

Binnenvaartschepen kunnen tanken in de havens. Op dit moment bevoorraden tankwagens die op de LNG-terminal in Zeebrugge LNG komen laden een achttal binnenvaartschepen dat op LNG vaart. Gelet op het aantal LNG-aangedreven schepen in bestelling wordt verwacht dat die trafiek verder zal intensifiëren.

Zeeschepen kunnen voortaan tanken via LNG-bunkerschepen. LNG-aangedreven zeeschepen kunnen sinds 2017 tanken via LNG-bunkerschepen dankzij de ingebruikneming van de tweede steiger op de LNG-terminal in Zeebrugge en van het LNG-bunkerschip Engie Zeebrugge waarin moederbedrijf Fluxys partner is en Zeebrugge als thuishaven heeft (zie p. 78).

Markt voor vrachtwagens op LNG trekt aan. Logistieke bedrijven overwegen voor hun lange-afstandstransporten in toenemende mate de overstap naar het schonere LNG doordat vrachtwagens met krachtiger motoren op LNG op de markt zijn gekomen.

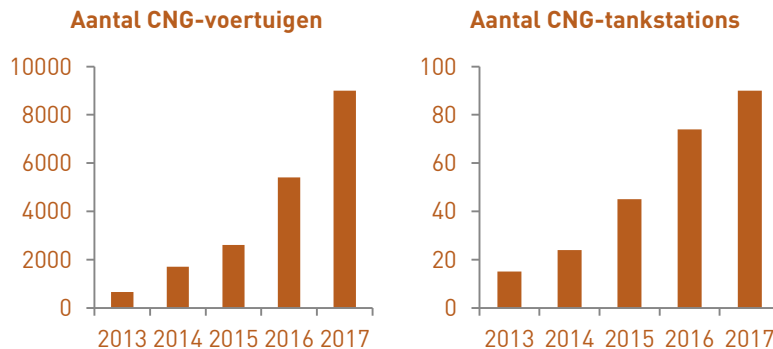
In België zijn er momenteel twee plaatsen waar vrachtwagens LNG kunnen tanken: in Kallo in de Antwerpse Haven en in Veurne, waar moederbedrijf Fluxys samen met transportbedrijf Mattheeuws investeerde in een LNG-tankstation. Er lopen momenteel ook nieuwe initiatieven om op andere plaatsen in België bijkomende LNG-tankstations te bouwen.

7.1.3 CNG voor wagens en licht vrachtvervoer zet opmars voort

Fluxys Belgium werkt samen met andere marktpartijen om het gebruik van CNG wagens te stimuleren bij particulieren, bedrijven en lokale overheden. Ook de overheden nemen via onder meer fiscale maatregelen en premiesystemen diverse initiatieven om de overstap naar CNG te stimuleren. Het beleid van diverse steden om lage-emissiezones in te voeren, betekent eveneens een stimulans.

Markant >> Aantal CNG-voertuigen en –tankstations blijft stijgen

In 2017 maakte het aantal CNG-voertuigen een opmerkelijke stijging van 5.400 naar 9.000. Ook ging gemiddeld meer dan 1 CNG-tankstation per maand open: hun aantal steeg van 74 naar 90. In 2018 zijn er 28 bijkomende CNG stations gepland.

7.2 Actieve stem in het Belgische energiedebat

Fluxys Belgium heeft in 2017 bijzondere inspanningen geleverd om de rol van gas en gasinfrastructuur onder de aandacht te brengen in de voorbereiding van het interfederaal Energiepact voor België. De Europese doelstelling om tegen 2030 een energiemix met 27% hernieuwbare bronnen te hebben, betekent immers dat de overige energie van andere bronnen moet komen. Dankzij zijn gunstige emissieprofiel heeft aardgas daarin een belangrijke rol te spelen. En bovendien kan groen gas een bijdrage leveren om het aandeel hernieuwbare energie te vergroten.

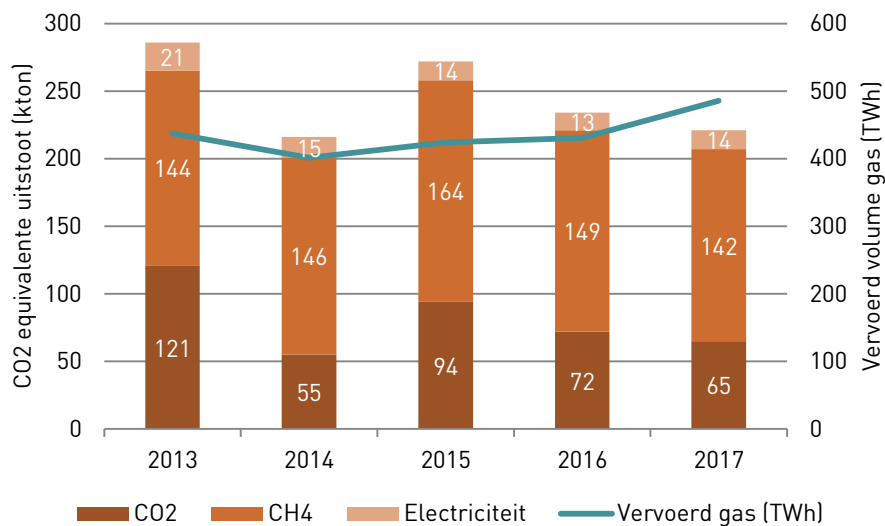
In verwarming, vervoer en industriële toepassingen biedt aardgas onmiddellijke emissiewinst in vergelijking met andere fossiele brandstoffen met een hogere koolstofintensiteit. In de elektriciteitsproductie hebben aardgascentrales het voordeel dat ze een flexibele back-up vormen voor de hernieuwbare productie en dat ze de verdere ontwikkeling ervan niet belemmeren. Bovendien kunnen ze samen met warmtekrachtkoppelingsinstallaties ook stroom in vollast leveren ter vervanging van de nucleaire productie. In vergelijking met elektriciteit is gasinfrastructuur ook bijzonder kostenefficiënt voor het vervoeren en opslaan van grote hoeveelheden energie. En de koolstofintensiteit van gas neemt verder af naarmate grotere hoeveelheden groen gas in de gasinfrastructuur instromen.

Fluxys Belgium onderstreept daarom het belang van een beleid dat de focus legt op de totale systeemkost voor gas en elektriciteit, de complementariteit van de gas- en elektriciteitssystemen laat spelen en een optimaal gebruik van de bestaande infrastructuur nastreeft. Om tot een energiesysteem te komen dat tegelijk duurzaam is, leveringszekerheid biedt en betaalbaar blijft, is het immers de beste oplossing om elektriciteit, aardgas, groen gas, wind en zon optimaal te doen samenwerken (zie ook 'Gas en gasinfrastructuur: cruciaal voor de energietoekomst' p 33).

7.3 Naar een koolstofneutrale gasvoorziening in 2050

Fluxys Belgium werkt met andere gasinfrastructuurondernemingen in Europa nauw samen om tot een koolstofneutrale gasvoorziening te komen tegen 2050 (*Green Gas Initiative*). De samenwerking tussen de bedrijven onderzoekt hoe gas en gasinfrastructuur kunnen helpen om de EU-doelstellingen voor een lagere uitstoot van CO₂ en andere schadelijke stoffen te halen. De initiatieven van het Green Gas Initiative spitsen zich toe op drie hoofdthema's: biomethaan, power-to-gas en gas als brandstof voor wegvervoer en maritiem transport.

7.4 Beperking van de eigen broeikasgasemissies

Directe en indirecte broeikasgasemissies van Fluxys Belgium

De exploitatie van gasinfrastructuur brengt emissie van koolstofdioxide (CO₂) en methaan (CH₄) mee (directe emissies). Het elektriciteitsverbruik van de onderneming is een bron van indirecte emissie. In 2017 lag de uitstoot van broeikasgassen per volume vervoerd aardgas 16% lager dan in het jaar voordien. (Voor de berekening van de CO₂eq-emissies voor elektriciteit werd een factor 200 gr CO₂/kWh als hypothese genomen.)

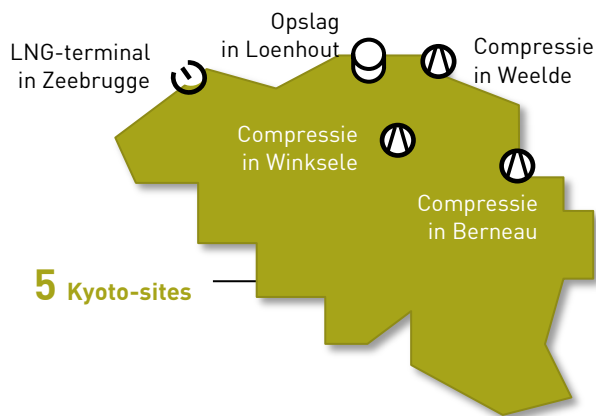

Inspanningen om de koolstofemissies verder te beperken

Sinds 2013 zet Fluxys op de LNG-terminal een **Open Rack Vaporizer** in om door de warmte van het zeewater het LNG te hervergassen, met positieve effecten voor het energieverbruik en voor de uitstoot van CO₂ en NO_x.

Bij het **bepalen van een route** voor een nieuwe aardgasleiding kiest Fluxys Belgium ervoor om zo min mogelijk gebruik te moeten maken van zijn compressie-installaties.

In het ontwerp van nieuwe drukreducerstations en bij aanpassingswerken in bestaande drukreducerstations worden de meest aangepaste **technologieën voor druk- en debietregeling** gekozen.

Fluxys Belgium beschikt over CO₂-emissierechten voor de 5 sites die onder de Europese richtlijn in verband met verhandelbare emissierechten vallen. Jaarlijks wordt een interne audit georganiseerd en een emissie-jaarrapport opgemaakt dat voorwerp uitmaakt van een externe verificatieaudit.

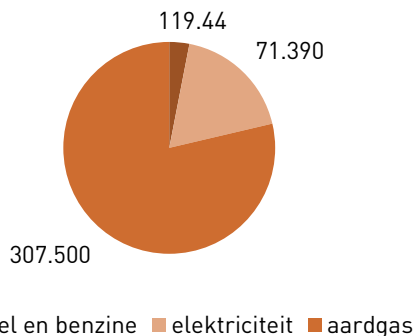
Inspanningen om de methaanemissies verder te beperken

Het geheel van de methaanverliezen in het netwerk van Fluxys Belgium bedraagt 0,020% tot 0,026% van de totale vervoerde volumes. De onderneming blijft verdere stappen zetten om de methaanverliezen nog te doen afnemen:

- Fluxys gebruikt een laserdetectiesysteem om vrijgekomen aardgas in de lucht op te sporen en te meten. De detectieapparatuur is gemonteerd op een helikopter die over het leidingtracé vliegt en bijzonder precieze resultaten oplevert.
- In de permanente zoektocht naar verbetering en optimalisering heeft Fluxys Belgium in 2016-2017 een gespecialiseerd bedrijf ingezet om methaanemissies te meten. Op die manier beschikt de onderneming over nauwkeuriger cijfermateriaal om de methodologie die het hanteert bij het in kaart brengen van emissies te verfijnen. Op basis van de resultaten van het onderzoek kunnen gerichte acties worden gedefinieerd en ondernomen.
- Verder loopt er een meerjarenprogramma om de methaanverliezen nog in te perken door bepaalde pneumatische apparatuur te vervangen door elektrische varianten.
- Onder meer bij onderhoudswerken moet soms een leidingdeel afgesloten worden en het aardgas in dat leidingdeel moet eruit gehaald worden om op een veilige manier werken te kunnen uitvoeren. In plaats van het aardgas op een gecontroleerde manier vrij te laten in de lucht, kan het in bepaalde omstandigheden ook opgevangen worden in een mobiele installatie die het aardgas opnieuw op druk brengt en het elders weer in het netwerk injecteert.
- Schraping is een techniek die gebruikt wordt om leidingen inwendig schoon te maken en de staat van de leidingwanden te inspecteren op afwijkingen. Dankzij een nieuwe technologie daalt de koolstofvoetafdruk aanzienlijk bij het uitvoeren van een schraping: het gebruik van een mobiel drukreducerstation zorgt er immers voor dat minder aardgas in de lucht moet worden vrijgelaten.

7.5 Constante aandacht voor energie-efficiëntie

**Totaal energieverbruik in 2017
(MWh - Voor 1 MWh elektriciteit is
2,5 MWh primaire energie nodig)**

Voor zijn werking en industriële processen verbruikt Fluxys Belgium zowel aardgas, elektriciteit, diesel en benzine.

In 2017 heeft Fluxys Belgium maatregelen genomen die mee hebben bijgedragen tot een vermindering van het energieverbruik van ongeveer 40% t.o.v. 2013.

- Bij elk nieuw project voor aardgasvervoersinfrastructuur met een groot energieverbruik doet Fluxys Belgium vooraf een grondige energiestudie. Op basis van die studie wordt de meest energie-efficiënte oplossing in het project geïntegreerd.
- Conform de geldende wetgeving keurde de overheid energieplannen goed voor het compressiestation in Weelde en de LNG-terminal: voor het lopende plan 2015-2018 werd vastgesteld dat er voldoende maatregelen zijn die het energieverbruik kunnen verminderen en werden er dus geen significante verbeteringsvoorstellen geformuleerd.
- Conform de geldende wetgeving is de maatschappelijke zetel in Brussel onderworpen aan een periodieke energie-audit. De energieaudit werd in december 2017 geactualiseerd en er werden geen significante verbeteringsvoorstellen geformuleerd door de deskundige.

7.6 Andere milieumaatregelen

In 2017 werd Fluxys geen boete of sanctie opgelegd omwille van niet-naleving van de milieuwetgeving of reglementering.

Er werden 11 milieuklachten aan de milieucoördinator gemeld. Die klachten hadden voornamelijk betrekking op geluid en gasgeur.

Beperking van geluidshinder

Fluxys Belgium maakt gebruik van een aantal technieken om het geluidsniveau van de drukreducerstations, de compressiestations en andere bovengrondse installaties te beperken.

Bij het bouwen van nieuwe infrastructuur wordt al van in de ontwerpfase aandacht besteed aan mogelijke geluidshinder. Rekening houdende met de geldende wetgeving, de ligging van de infrastructuur en de verschillende omgevingsfactoren wordt gekozen voor de meest adequate en efficiënte oplossing.

Fluxys Belgium voert gerichte controleacties uit op zijn bestaande infrastructuur om mogelijke geluidshinder op te sporen. Wanneer het geluidsniveau van de infrastructuur niet in overeenstemming is met zijn omgeving onderneemt Fluxys Belgium de nodige aanpassingen.

Behoud van de ecosystemen

Fluxys Belgium ziet met bijzondere aandacht toe op het behoud van de ecosystemen in de gebieden waar infrastructuur wordt gebouwd. De impact van die infrastructuur op de ecosystemen wordt bestudeerd in de milieueffectenbeoordelingen (zie hieronder). Bij de aanleg van nieuwe leidingen zorgt Fluxys Belgium er altijd voor dat de omgeving zo weinig mogelijk wordt verstoord, en dat de natuur na de aanleg volledig wordt hersteld of dat er wordt geïnvesteerd in natuurcompenserende maatregelen.

Milieueffectenbeoordelingen

Er moet steeds een milieueffectenbeoordeling worden gevoegd bij de vergunningsaanvragen voor de bouw en het beheer van nieuwe installaties. Daarin komen de potentiële effecten aan bod: emissies in de lucht, water en bodem, omgevingsgeluid en productie van afvalstoffen, maar ook ruimtelijke integratie, mobiliteit en de impact op de biodiversiteit. Veel van de besproken hindereffecten zijn tijdelijk van aard en blijven beperkt tot de aanleg- of bouwfase.

In de beoordeling worden indien nodig maatregelen voorgesteld om de milieu-effecten te voorkomen, te herstellen of hun impact te beperken. Voorbeelden van preventieve of milderende maatregelen zijn:

- om het samendrukken van grondlagen door het verkeer van zware werfmachines zoveel mogelijk te verminderen kan er worden gebruik gemaakt van rijplaten, rupsbanden of een zandbaan
- wanneer grondbemaling – het evacueren van water uit een werkput om droog te kunnen werken – teveel water onttrekt uit een natte omgeving kan er retourbevloeiing worden toegepast
- op specifieke punten kan de uitvoeringstechniek voor het bouwen van een leiding worden aangepast (bv een persing of een gestuurde boring)
- in waardevol bos kan het nodig zijn om de werkpiste te versmallen
- een zo goed mogelijke landschappelijke integratie van de bovengrondse infrastructuur
- kleine landschapselementen zoals houtkanten die door de aanlegwerken zijn doorsneden kunnen worden hersteld door niet-diepwortelende streekeigen beplanting

- rekening houden met de paaiperiodes van vissoorten om een waterweg te kruisen
- het bodemprofiel van een waterweg opbouwen om rust-, voeder- en paaiplekken te voorzien om een bedreigde vissoort extra te ondersteunen.

Afvalwaterzuivering

In alle grotere stations is een gescheiden rioleringsysteem aangelegd en een installatie voor de Individuele Behandeling van Afvalwater of een percolatierietveld in gebruik genomen.

8 ONTPLOOIING VAN ONZE MEDEWERKERS

Als onderneming in de energiesector is Fluxys Belgium actief in een snel evoluerende markt die continu in verandering blijft. Om in die context als onderneming succes aan te houden, is het essentieel om te kunnen blijven rekenen op competente, gemotiveerde medewerkers en een vlotte inzetbaarheid van iedereen.

De kern van het personeelsbeleid bestaat er dan ook in om dat aanpassingsvermogen te activeren in het samenspel tussen mensen, processen en structuren. Tegelijk mikt het personeelsbeleid erop om in de dynamiek van een evoluerende markt en de wijzigende processen en structuren binnen de onderneming het juiste talent op het juiste moment de juiste plaats vindt om optimaal bij te dragen tot het succes van het geheel.

De personeelsgegevens in dit hoofdstuk zijn gebaseerd op de sociale balans van Fluxys Belgium en Fluxys LNG. De cijfers in de sociale balans zijn gebaseerd op alle personeelsleden die zijn ingeschreven in het personeelsregister en omvatten naast de actieve personeelsleden onder meer ook de personeelsleden die langdurig ziek zijn. Tenzij anders vermeld geven de cijfers het aantal personeelsleden en niet de voltijds equivalenten.

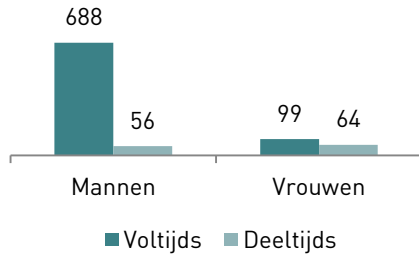
8.1 Een organisatie die meebeweegt met de groeistrategie

Fluxys Belgium houdt zijn processen en structuren voortdurend tegen het licht van de nieuwe uitdagingen die zich aandienen. Een markt in volle verandering vraagt immers bij uitstek een organisatie die meebeweegt. Efficiëntere processen en structuren zijn de sleutel tot de grotere performantie die de onderneming nastreeft om duurzaam te kunnen blijven groeien en haar positie op de markt nog te versterken. De inbreng van de medewerkers is daarbij cruciaal: van hen wordt verwacht dat ze hun dagelijkse aanpak kritisch onder de loep houden en dat ze wendbaar en met een open geest inspikken op de veranderingen. In 2017 namen in die optiek 555 medewerkers deel aan een workshop rond stress, hoe er mee om te gaan en hoe veerkrachtiger te worden.

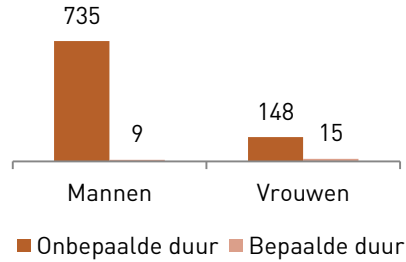
8.2 Het juiste talent aantrekken voor vandaag en morgen

Op basis van de ondernemingsdoelstellingen brengt Fluxys Belgium zijn toekomstige personeelsnoden in kaart zodat we weten welke competenties we vandaag en morgen in huis moeten hebben. Onze rekruteringsaanpak is daarom niet gericht op het punctueel invullen van functies maar op het vinden van personen die met engagement, motivatie en inzet hun werk willen doen en op termijn ook elders in de onderneming of in de Fluxys-groep een meerwaarde kunnen bieden. Om het juiste talent aan te trekken en te houden, voert Fluxys Belgium bovendien een competitief en marktconform loonbeleid.

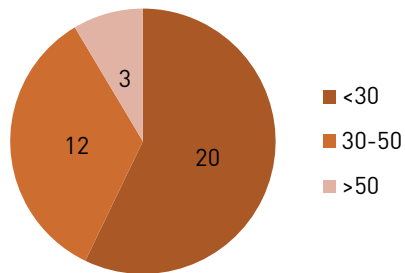
Personeelsleden voltijds/deeltijds

Personeelsleden volgens type arbeidsovereenkomst

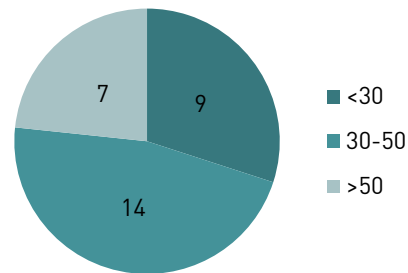

Aanwervingen

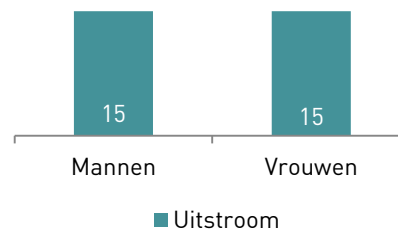
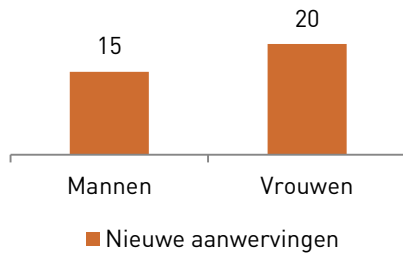

Ratio aanwervingen: 4%

Uitstroom

Ratio uitstroom: 3%- De uitstroomcijfers omvatten de niet-voorzien uitstroom (ontslag werkgever/werknemer, overlijden, ...). De voorziene uitstroom (pensioen, einde contract bepaalde duur, ...) omvatte 27 personeelsleden.

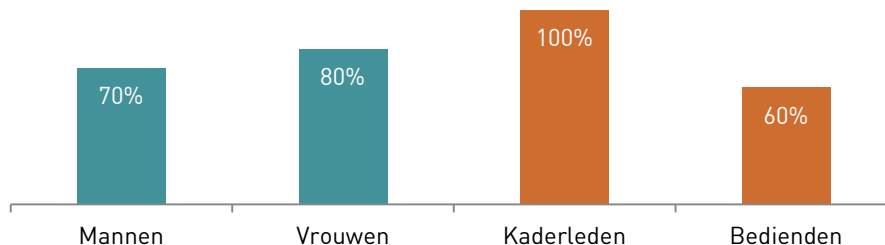
8.3 Talent doen bijdragen tot de ondernemingsdoelstellingen

Aangepaste inlooptrajecten en een dynamisch prestatiebeheer zijn de twee hefboomen waarmee Fluxys Belgium zijn medewerkers ondersteunt om optimaal bij te dragen tot de doelstellingen van de onderneming.

Om nieuwe werknemers en medewerkers in een nieuwe functie snel en performant van start te doen gaan, werkt Fluxys Belgium met een **gepersonaliseerd onthaal- en integratieprogramma** waarin hun leidinggevenden een centrale rol opnemen. Bovendien is er in ieder onthaal- en integratietraject een ervaren collega die als peter of meter de nieuwe collega ondersteunt in zijn of haar werkomgeving.

2017 was in de optiek van **interne jobmobiliteit** een dynamisch jaar: 50 personeelsleden namen de kans om binnen de onderneming of de Fluxys-groep in een andere job aan de slag te gaan. Fluxys Belgium blijft die mobiliteit aanmoedigen; ze draagt immers bij tot de ontwikkeling en inzetbaarheid van de medewerkers.

Percentage personeelsleden die een evaluatiegesprek voerden rond prestatie en loopbaanontwikkeling

In de cyclus van het **prestatiebeheer** worden de ondernemingsdoelstellingen ieder jaar in constructief overleg op de verschillende bedrijfsniveaus vertaald naar persoonlijke doelstellingen. In de loop van het jaar vormen die doelstellingen het voorwerp van een geregelde dialoog tussen de medewerkers en hun leidinggevenden. Dagdagelijkse feedback vormt de basis van die dialoog, die een formele aanvulling krijgt in functionerings- en evaluatiegesprekken. Hun inzet tot het waarmaken van de ondernemingsdoelstellingen zien medewerkers gewaardeerd.

8.4 Talent laten groeien en ontplooiën

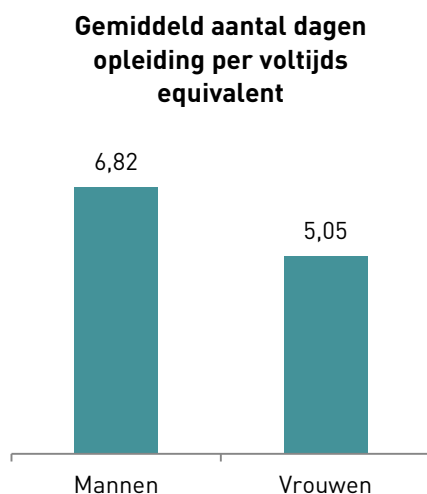
Het competentiebeheer en het ontwikkelings- en opleidingsaanbod bij Fluxys Belgium zijn erop gericht medewerkers de juiste ondersteuning te bieden om zowel de doelstellingen van de onderneming als hun eigen ambities waar te maken.

Fluxys Belgium heeft er ook aandacht voor dat talent het beste groeit als medewerkers hun werk goed kunnen combineren met hun privé-leven en biedt in die optiek de mogelijkheid tot thuiswerk aan. In 2017 hebben 300 medewerkers net geen 4.000 dagen thuis gewerkt.

Het **competentiebeheer** bij Fluxys Belgium is erop gericht om de competenties van de personeelsleden in lijn te doen lopen met wat de onderneming nodig heeft voor een succesvolle uitvoering van haar strategie. De individuele competentie-ontwikkeling van de personeelsleden mikt dus op een optimale bijdrage tot de bedrijfsdoelstellingen en hun inzetbaarheid in de toekomst. Sinds 2012 werkt Fluxys Belgium met een systeem van competentiebeheer voor de kaderleden en het meesterschapspersoneel; in 2018 rolt de onderneming het systeem uit naar alle personeelsleden.

Fluxys Belgium werkt met een model van vier groepen competenties waarrond wordt gewerkt: Think, Do, Interact en Lead. Personeelsleden brengen om de paar jaar hun competenties in kaart en maken op basis daarvan gerichte plannen voor hun persoonlijke ontwikkeling op. In het verlengde daarvan worden leidinggevendenden ondersteund om medewerkers zowel te coachen in hun prestaties als in hun ontwikkeling.

Het **ontwikkelings- en opleidingsbeleid** zorgt ervoor dat de medewerkers over de nodige kennis en vaardigheden beschikken. Om de effectiviteit te verhogen, wordt een gevarieerde mix van leermiddelen aangeboden: leeropdrachten binnen of buiten de functie, interne of externe coaching, interne en externe opleidingen, en ook een online leerplatform. Fluxys Belgium gaat daarbij uit van het bottom-up principe: van personeelsleden wordt verwacht dat ze zelf het stuur van hun ontwikkeling en loopbaan in handen nemen en dat hun leidinggevendenden hen daarin ondersteunen.

Naast technische en veiligheidsopleidingen wordt ook een ruim pakket opleidingen aangeboden voor de ontwikkeling van algemene vaardigheden rond Think, Do, Interact en Lead. In 2017 volgden de medewerkers bijna 42.000 uur opleiding, waarvan ruim 55% rond veiligheid en techniek. Het grote volume technische en veiligheidsopleidingen verklaart ook het verschil in gemiddeld aantal dagen opleiding in 2017 tussen mannelijke en vrouwelijke werknemers: de technische beroepen worden in de onderneming minder door vrouwen ingevuld.

Om de duurzame inzetbaarheid van de personeelsleden binnen de onderneming te versterken, loopt bij Fluxys Belgium een omvattend programma voor het ontwikkelen van hun digitale vaardigheden. In dat kader kregen de personeelsleden in 2017 de gelegenheid om tegen aantrekkelijke voorwaarden een thuiscomputer aan te kopen om zich op die manier ook buiten de werksfeer te oefenen voor de digitale toekomst.

8.5 Werken aan talent voor morgen

Onder meer via de prestatiebeheercyclus, ontwikkelingstrajecten en een jaarlijks talent review proces houdt Fluxys Belgium overzicht van de competenties binnen de onderneming. Uit dat proces vloeit een opvolgingsplanning voort om de toekomstige personeelsnoden in te vullen en zo de bedrijfscontinuïteit, groei en innovatie te ondersteunen. In dezelfde geest stimuleren we interne mobiliteit en geven we bij nieuwe functies of bij vacatures voorrang aan interne kandidaten. Ook de internationale ontwikkeling van moederbedrijf Fluxys biedt geregeld mogelijkheden om de loopbaan verder uit te bouwen.

8.6 Betrokkenheid creëren

Fluxys Belgium hecht er groot belang aan dat medewerkers de bedrijfscontext en de uitdagingen van de onderneming kennen. Op basis daarvan creëren we persoonlijk engagement rond de visie, strategie en doelstellingen van de onderneming. Via een mix van kanalen doen we bijzondere inspanningen om de medewerkers beter te doen begrijpen wat de veranderingen in de energiewereld zijn, hoe de onderneming haar doelstellingen in functie daarvan bijstuurt en wat die doelstellingen voor iedereen afzonderlijk betekenen.

Ook samenhang en plezier in het werk zijn elementen waar Fluxys Belgium actief op inzet. Personeelsleden worden bijvoorbeeld aangemoedigd om met hun departement een teambuilding te organiseren waarmee ze praktische steun bieden aan een sociale organisatie. Op die manier dragen ze het goed nabuurschap uit dat Fluxys Belgium voorstaat terwijl ze tegelijk de teamsfeer versterken. Voorts is binnen de onderneming ook een vriendenkring actief waarin personeelsleden onderling een rijke waaier van sportieve en culturele activiteiten organiseren.

8.7 Transparante en constructieve sociale dialoog

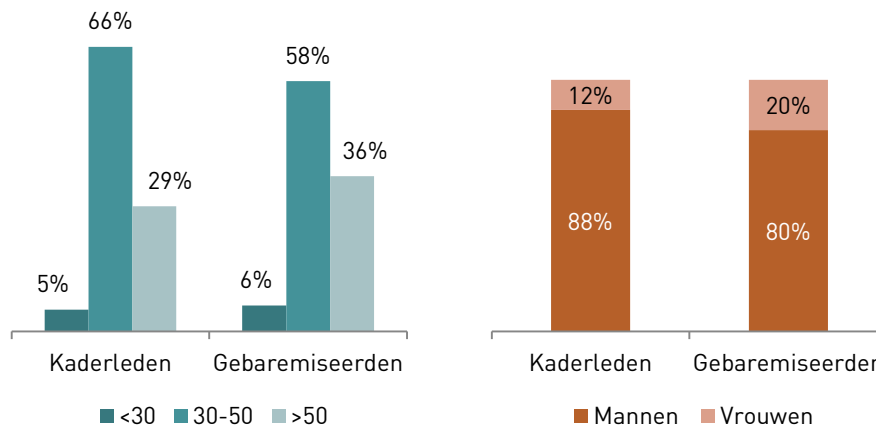
Van de personeelsleden van Fluxys Belgium is 70% bediende en 30% kaderlid. Voor de bedienden zijn verschillende collectieve arbeidsovereenkomsten gesloten. Voor de kaderleden is eveneens een aantal overeenkomsten van toepassing.

Een sereen sociaal klimaat is essentieel voor de cohesie binnen de onderneming en de ontwikkeling van de activiteiten. Fluxys Belgium voert daarom een transparante en constructieve sociale dialoog met het geheel van de werknemers, de leden van de ondernemingsraad, het comité voor preventie en bescherming op het werk, de vakbondsafvaardiging en de vertegenwoordigers van de kaderleden.

In de sociale dialoog hecht de onderneming er groot belang aan om in wederzijds respect een constructieve samenwerking uit te bouwen. Die samenwerking krijgt vorm zowel in de formele organen als in diverse werkgroepen en tijdens informele overlegmomenten.

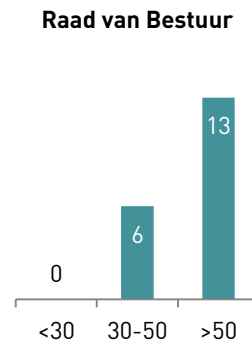
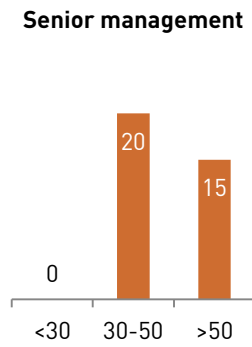
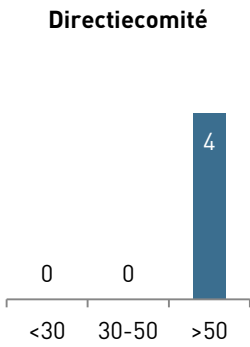
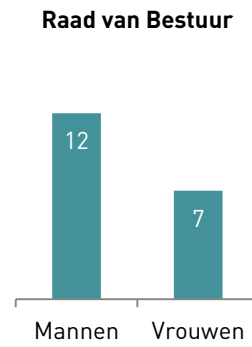
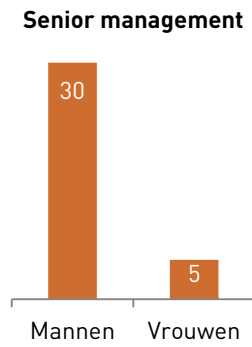
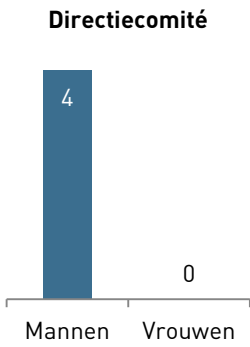
8.8 Diversiteit

Een groot aantal functies in de onderneming is technisch van aard en sommige van die functies vereisen prestaties in shift of houden in dat medewerkers geregeld stand-by moeten zijn buiten de werkuren. Een en ander brengt mee dat voor een waaier functies in de onderneming het aantal vrouwelijke kandidaten beperkt is en er een uitgesproken verschil is tussen het aantal mannen en vrouwen onder de personeelsleden.

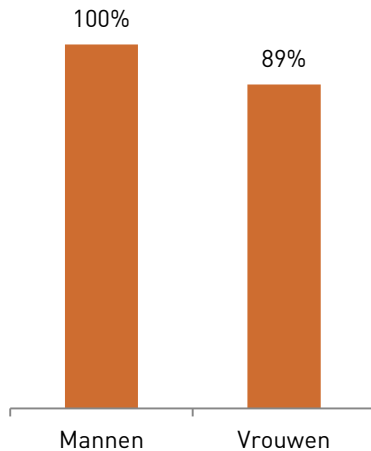

Gelet op de maatschappelijke opdracht van Fluxys Belgium in termen van veiligheid en bevoorradingszekerheid is het personeelsbeleid competentiegedreven en hanteert de onderneming geen positieve discriminatiequota voor vrouwelijke medewerkers. Wat de samenstelling van de raad van bestuur betreft, respecteert Fluxys Belgium de wettelijke verplichting dat ten minste één derde van de leden van de raad van het andere geslacht moet zijn dan de overige leden.

**Ratio gemiddeld basissalaris
mannen/vrouwen**

Het personeelsbeleid van Fluxys Belgium hanteert uniforme bezoldigingscriteria voor de diverse geslachten en geeft volop kansen aan jonge mensen om in startbaanjobs of via jobstudent-overeenkomsten waardevolle werkervaring op te doen.

Het verschil in gemiddeld basissalaris tussen mannen en vrouwen vloeit voort uit de omstandigheid dat beide categorieën in samenstelling verschillen qua leeftijd, qua niveau en type van functie en qua verdeling tussen oude en nieuwe arbeidsvoorwaarden.

9 VEILIGHEID, GEZONDHEID EN WELZIJN VAN ONZE MEDEWERKERS

Zowel het HSE-beleid als de waarden van de onderneming onderstrepen het belang van het welzijn van de medewerkers. Gezonde en gemotiveerde medewerkers zijn de draaiende motor van de onderneming.

Fluxys Belgium heeft verschillende programma's uitgewerkt inzake het welzijn en de bescherming van de gezondheid van de werknemer, de ergonomie, de arbeidshygiëne, de veiligheid op de werf, de informatiebeveiliging, etc. In 2017 zette Fluxys Belgium in op welzijn via onder meer een engagementsenquête, een verzuimbeleid en specifieke acties rond welzijn. In 2017 werd ook de veiligheidscultuur in het bedrijf opnieuw gemeten in 9 interactieve sessies met meer dan 135 medewerkers.

Dat alles heeft bijgedragen tot een ziekteverzuim dat bij Fluxys Belgium lager ligt dan de markt. Ook het totaal aantal arbeidsongevallen (met en zonder arbeidsongeschiktheid), en het aantal verloren dagen is gedaald. Uit de meting van de veiligheidscultuur gebaseerd op de 4 domeinen (visie, mens, organisatie en middelen) is gebleken dat de veiligheidscultuur stevig verankerd is in de proactieve zone, d.w.z. dat iedereen initiatief neemt om veilig te werken en voorstellen geeft ter verbetering.

9.1 Blijven mikken op minder arbeidsongevallen

In 2017 hebben er zich bij de werknemers van Fluxys Belgium 13 arbeidsongevallen met arbeidsongeschiktheid voorgedaan voor een totaal van 319 dagen werkverlet. Het merendeel van de verloren dagen waren ongevallen tijdens de levering van goederen, en dus niet onmiddellijk gelinkt met de industriële activiteit van de onderneming. De ernstgraad van de ongevallen was 0,23. Het jaar 2017 kende een periode van 62 dagen zonder ongevallen met arbeidsongeschiktheid.

Sowieso wordt elk ongeval onderzocht en er worden maatregelen genomen om te voorkomen dat een dergelijk ongeval zich herhaalt. Volgens de cijfers die ontvangen werden van contractanten, hebben zich 13 arbeidsongevallen voorgedaan bij contractanten van Fluxys Belgium, waarvan 4 met arbeidsongeschiktheid. Die cijfers heeft Fluxys Belgium weliswaar niet geverifieerd.

9.2 Globaal preventieplan

Fluxys Belgium koepelt zijn acties om de preventie van ongevallen en incidenten op het werk te verbeteren in een globaal preventieplan (GPP) op 5 jaar. Het GPP 2017-2021 legt naast de veiligheid (arbeidsveiligheid en procesveiligheid) ook het accent op onder meer de preventie van psychosociale risico's, welzijn, gezondheid en verplaatsingen.

In dat kader heeft Fluxys Belgium in 2017 een **verzuimbeleid** uitgewerkt dat vanaf 2018 van toepassing zal zijn. Een beleid rond afwezigheid wegens ziekte is één van de manieren waarop Fluxys Belgium waakt over de gezondheid van zijn medewerkers. Fluxys Belgium heeft dan ook werk gemaakt om de afspraken bij afwezigheid wegens ziekte te verduidelijken in een positief absentieïsme beleid dat gebaseerd is op een samenwerking tussen de werknemer, de leidinggevende, HR en de interne en externe dienst voor preventie en bescherming op het werk.

Voor Fluxys Belgium is het **welbevinden** van personeelsleden eveneens van groot belang. In 2016 heeft de onderneming een enquête gevoerd over het welzijn en het engagement van de werknemers. Naar aanleiding daarvan werd er in 2017 feedback gegeven aan alle werknemers en werden een aantal acties beslist, zoals de organisatie van informatiesessies rond veerkracht, het uitwerken van een verzuimbeleid en de bijzondere aandacht voor het beheer van de werkpieken op lokaal niveau.

9.3 Comité voor Preventie en Bescherming op het Werk

Fluxys Belgium heeft ook een “Comité voor Preventie en Bescherming op het Werk” (CPBW). Dit is een overlegorgaan tussen de werknemers, de werkgever en de hiërarchische lijn i.v.m. vragen en problemen over het welzijn van het personeel. De vergaderingen vinden maandelijks plaats. Het CPBW heeft hoofdzakelijk tot taak actief bij te dragen tot alles wat wordt ondernomen om het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk te bevorderen en behouden. Die taak volbrengt het comité vooral door adviezen uit te brengen en voorstellen te formuleren omtrent onder meer het beleid ter preventie van ongevallen, incidenten en beroepsziekten, het globaal preventieplan en het jaarlijks actieplan.

Het CPBW voert ook minimum jaarlijks een rondgang uit in elke bemande installatie van Fluxys Belgium en neemt deel aan onderzoeken van ernstige ongevallen en incidenten. Binnen het CPBW bestaan er een aantal ad-hoc werkgroepen rond specifieke thema's, zoals werkkledij, utilitaire voertuigen en de re-integratie van zieke medewerkers.

9.4 Collectieve arbeidsovereenkomsten met betrekking tot de gezondheid en het welzijn van de werknemers

Verschillende collectieve arbeidsovereenkomsten hebben betrekking op de gezondheid en het welzijn van alle werknemers van Fluxys Belgium.

Zo heeft het **Lokaal Paritair overleg**, overlegorgaan tussen de vakbondsafvaardiging en de patronale afvaardiging op lokaal niveau, als doel de dagelijkse problemen op te lossen die niet de exclusieve bevoegdheid zijn van andere overlegorganen zoals de ondernemingsraad of het CPBW. De vergaderingen vinden minstens om de drie maanden plaats in functie van de locatie.

De **CAO nr. 90** (niet-recurrente resultaatsgebonden premie): in het plan 2017-2018 (voor het gebaremiseerd personeel enerzijds, en kaderpersoneel anderzijds) worden de werknemers aangemoedigd om inspanningen te doen om bepaalde doelstellingen te halen. Ook daar worden doelstellingen opgenomen die te maken hebben met veiligheid en welzijn zoals (i) orde en netheid op de werkplaats, (ii) "Last Minute Risk Analysis" (= korte reflectie (risicobeoordeling) net vóór je de taak start op de werkplek), (iii) teambuildings met sociaal doel, (iv) veiligheidsrondgangen, bezoek arbeidsgeneesheer, etc.

Ook is er het **Paritair Sociaal Fonds**. Dat is een fonds dat binnen Fluxys Belgium en Fluxys LNG vanuit de ondernemingsraad werd opgericht in het verlengde van de nationaal sectoriële collectieve arbeidsovereenkomst 1993-1994. Actieve en niet-actieve personeelsleden hebben recht op een reeks tussenkomsten die gelinkt zijn aan welzijn en gezondheid. Het Fonds biedt ook tussenkomst aan begunstigden die in moeilijke omstandigheden verkeren als gevolg van een uitzonderlijke gebeurtenis of medische of sociale problemen.

Psychosociale risico's. Fluxys Belgium neemt ook maatregelen ter voorkoming van psychosociale risico's op het werk, waaronder stress, geweld, pesterijen en ongewenst seksueel gedrag. Naast de bepalingen in het arbeidsreglement (bijlage 15), werd in 2016 een specifieke procedure opgesteld en verdeeld onder het personeel. Deze procedure behandelt zowel het melden van psychosociale risico's als het behandelen van een verzoek tot "psychosociale interventie". Een werknemer die - niettegenstaande de preventiemaatregelen - verklaart het voorwerp te zijn van een psychosociaal risico met inbegrip van daden van geweld, pesterijen of ongewenst seksueel gedrag, gepleegd door een of meerdere collega's of door een of meerdere derden, kan voor advies, bijstand, opvang of verzoek terecht bij de preventieadviseur en/of de vertrouwenspersoon die overeenkomstig de wetgeving worden aangeduid. In 2017 zijn er in dat kader vijf informele gesprekken geweest met de vertrouwenspersoon en één met de externe preventieadviseur. Al deze gesprekken hebben geen verdere formele actie gekend.

10 ETHIEK EN MENSENRECHTEN

Fluxys Belgium onderneemt verschillende acties om gedragsregels en regels rond de ethiek en de rechten van de medewerkers uit te vaardigen, ter kennis te brengen van zijn personeel (en derden) en de naleving ervan aan te moedigen.

Er zijn in 2017 **geen klachten** geweest over onethisch gedrag, zoals bijvoorbeeld fraude, binnen de onderneming.

Er werden in 2017 ook **geen handelsrelaties beëindigd** wegens corruptie of andere ethische niet-naleving.

En er lopen **geen juridische procedures** over anti-concurrentieel gedrag of niet-naleving van het mededingingsrecht.

10.1 Ethische gedragscode

De ethische gedragscode vertaalt de bedrijfswaarden van Fluxys Belgium naar werkprincipes ten aanzien van de stakeholders (klanten, leveranciers, medewerkers, aandeelhouders en partners, overheden en regulatoren, ondernemingen van de groep en de gemeenschap) en naar richtlijnen inzake HSE (*Health, Security, Environment*), belangenconflicten en informatieverspreiding. De ethische gedragscode is zowel op de werknemers van toepassing als op de derden die opdrachten uitvoeren voor Fluxys Belgium.

Daarnaast heeft Fluxys Belgium richtlijnen uitgevaardigd voor het gebruik van sociale media. Daarbij wil Fluxys Belgium een evenwicht bereiken tussen het recht op vrije meningsuiting en de privacy van elke werknemer en de bescherming van de onderneming tegen ongeoorloofd gebruik en mogelijke schade naar aanleiding van negatieve uitlatingen op sociale media.

Tot slot heeft de onderneming ook een aantal beleidslijnen uitgezet inzake informatiebeveiliging. Aangezien cyberaanvallen een belangrijk risico van fraude van buitenaf vormen, heeft Fluxys Belgium ook in 2017 phishing-oefeningen voor de medewerkers georganiseerd om hen phishing te leren herkennen en er correct mee om te springen.

10.2 Aankooppolitiek

Principes. Fluxys Belgium heeft een aankooppolitiek die geregeld wordt bijgeschaafd (laatste herziening in 2014). De aankooppolitiek draait rond 5 grote principes:

- Fluxys Belgium stelt opdrachten systematisch open door potentiële contractanten in concurrentie te stellen met elkaar via prijsaanvragen en aanbestedingen en door de duur van de contracten in de tijd te beperken.
- Transparantie en non-discriminatie vormen basiselementen om duurzame relaties met contractanten aan te gaan en een grondige marktkennis op te bouwen.

- Er wordt in het aankoopproces gestreefd naar het beste evenwicht tussen veiligheid, betrouwbaarheid en kosten om zo een bijdrage te leveren aan de rentabiliteit en de continuïteit van de onderneming.
- Die aanpak moet leiden naar een optimaal resultaat, in lijn met de strategische doelstellingen van Fluxys Belgium, zijn waarden en zijn ethische gedragscode.
- Op basis van het voorgaande, kiest Fluxys Belgium voor een gecentraliseerd aankoopproces, waarin een dynamische rolverdeling tussen aanvrager en aankoper bestaat, die zich ontpopt tot een pragmatisch en efficiënt partnerschap om aankopen in de praktijk om te zetten.

Audit op fraudegevallen of klachten over onethisch gedrag. De aankooppolitiek wordt jaarlijks geauditeerd op fraudegevallen door het departement Audit, Risk, Ethics & Compliance. Het aankoopproces zelf wordt elke drie jaar geauditeerd door dat departement. Aankopen en betalingen, niet-discriminatie in het verlenen van toegang tot de markt en vertrouwelijkheid van informatie maken het voorwerp uit van periodieke audits, zoals voorzien in het auditplan.

De klachten op onethisch gedrag worden opgenomen in het jaarlijks conformiteitsverslag van de Compliance Officer dat wordt gepubliceerd op de website van Fluxys Belgium (<http://www.fluxys.com/belgium/nl-BE/Financial%20info/CorporateGovernance/CorporateGovernance>).

10.3 Mensenrechten

De bescherming van de mensenrechten zit bij Fluxys Belgium verweven in de waarden van de onderneming die moeten gezien worden als tekens van respect:

- Klantenoriëntatie: **respect** voor onze klanten door oor te hebben voor hun behoeften
- Professionalisme en commitment: **respect** voor zichzelf door een professionele houding aan te nemen in alles wat we ondernemen
- Cohesie: **respect** voor onze collega's door de cohesie en teamspirit in ons bedrijf aan te moedigen
- Goed nabuurschap: **respect** voor de buurtbewoners van onze installaties en gemeenten waarin we infrastructuur hebben
- Respect voor veiligheid en milieu: **respect** voor de veiligheid en voor het milieu voor de toekomstige generaties

Via de ethische gedragscode, het arbeidsreglement, een aantal collectieve arbeidsovereenkomsten en specifieke reglementen streeft Fluxys Belgium ernaar om de mensenrechten te eerbiedigen. Het gaat onder meer om volgende rechten:

- recht op menswaardig werk (voor eigen werknemers en werknemers van onze leveranciers) en welzijn;
- recht op rust en vrije tijd (glijdend uurrooster, klein verlet);
- verbod van discriminatie en gelijke kansen;
- bescherming van het evenwicht tussen professioneel en privéleven (incl. thuiswerk, klein verlet);
- vrijheid van associatie en toetreding tot een vakbond;
- recht op bescherming tegen risico's op het werk, waaronder stress, geweld pesterijen en ongewenst seksueel gedrag.

Daarnaast bevatten de voorwaarden van toepassing bij de aankoop door Fluxys Belgium van diensten of materiaal ook een aantal bepalingen over het verbod op illegale arbeid, dwangarbeid of kinderarbeid, over de bescherming en verzekering van de werknemers van de contractant, etc. In het kader van de kwalificatie van zijn leveranciers ziet Fluxys Belgium erop toe dat de nodige nadruk wordt gelegd op die aspecten.

11 RISICOBEEHER

11.1 Interne controle- en risicobeheersystemen

Referentiekader. Fluxys Belgium gebruikt het COSO-model (gebaseerd op ISO 31000) als referentiekader voor de interne controle en het risicobeheer. Het risicobeheerproces is een continu en cyclisch proces om op die manier de risico's steeds vollediger in kaart te brengen en beter onder controle te krijgen.

Het Risk Charter beschrijft de organisatie, het uitwerken en het beheer van het risicomanagementproces van Fluxys Belgium en zijn dochterondernemingen. Het charter omvat de identificatie, de analyse, de evaluatie en de behandeling van de risico's om het management bij te staan in het realiseren van de bedrijfsdoelstellingen. In het charter worden ook de principes, de procedures, de rollen en verantwoordelijkheden binnen het risicobeheer gedefinieerd.

Rollen en verantwoordelijkheden. De raad van bestuur bepaalt, op voorstel van het directiecomité, de mate van risico's die de onderneming bereid is te nemen, in overeenstemming met de waarden, de strategie en de fundamentele beleidslijnen. De raad van bestuur keurt dan ook het referentiekader goed voor de interne controle en het risicobeheer en beoordeelt de implementatie van het referentiekader. Het auditcomité brengt daarover advies uit aan de raad van bestuur.

Minstens één keer per jaar onderzoekt het auditcomité de systemen voor interne controle en risicobeheer die door het directiecomité worden opgezet. Op die manier vergewist het comité zich ervan dat de belangrijkste risico's op de gepaste wijze worden onderscheiden, beheerd en gecommuniceerd. De risico's verbonden aan de sociale, de personeels- en milieuaangelegenheden, de eerbiediging van mensenrechten en de bestrijding van corruptie en omkoping worden bekeken in de desbetreffende processen en departementen. Sinds eind 2017 worden de belangrijkste risico's op kwartaalbasis opgevolgd en aan het directiecomité gerapporteerd. De uitvoering van het risicobeheer is de verantwoordelijkheid van het directiecomité. In die hoedanigheid evalueert het directiecomité de risico's en de mitigerende maatregelen.

Fluxys Belgium heeft om efficiënte interne controles te kunnen waarborgen een scheiding van functies georganiseerd in de processen en in de IT-systemen om het risico op fouten en fraude in de rekeningen te beperken. Daarnaast bestaan er ook een aantal controlefuncties binnen de belangrijkste departementen die op een regelmatige basis hun risico's en controles evalueren, bijsturen en rapporteren. Ook wordt een budgettaire opvolging georganiseerd op kwartaalbasis in het kader van de financiële rapportering. Die opvolging richt zich op de vergelijking van het budget met de reële cijfers en met forecasts. De opvolging wordt opgesteld voor de hele groep en per kwartaal worden de resultaten gerapporteerd aan het directiecomité. Fluxys Belgium gebruikt SAP als systeem voor de financiële rapportering.

Fluxys Belgium stelt ook *Key Performance Indicators* (KPI) op. De belangrijkste KPI's van de onderneming zijn verbonden met de ondernemingsdoelstellingen (onder meer op vlak van veiligheid, continuïteit van de gasstromen, marketing, marktontwikkeling, budgettaire evenwicht en personeelsbeleid).

Risicoregister. De geïdentificeerde risico's worden ofwel kwantitatief, ofwel kwalitatief geëvalueerd in termen van de kans van voorkomen (*likelihood*) en de ernst (*impact*). De criteria van impactbeoordeling kunnen betrekking hebben zowel op de financiële situatie, als de reputatie, de veiligheid, het milieu en de beschikbaarheid. Fluxys Belgium bekijkt de impact als een combinatie van deze verschillende impactelementen aangezien bepaalde risico's een impact kunnen hebben op de financiële situatie, terwijl andere risico's een grotere impact zullen hebben op reputatie of veiligheid. Als de impact van een risico op meerdere criteria (financieel, reputatie, etc.) wordt ingeschaald, dan kiest Fluxys Belgium voor het criterium met de hoogste inschaling (voorzichtigheidsprincipe). Op die manier wordt het risicoprofiel van de onderneming periodiek bijgewerkt.

De risico's worden op een risicomatrix uitgezet. Fluxys Belgium onderscheidt drie risiconiveaus:

- Onaanvaardbare risico's: risico's waarvoor altijd en onmiddellijk maatregelen worden getroffen om het risico te verkleinen.
- Risico's waarvoor maatregelen worden genomen om ze te verkleinen volgens het ALARP-principe (*as low as reasonably possible*). Dit wil zeggen de technologische middelen, de economische beperkingen en de haalbaarheid van de maatregelen zorgvuldig worden afgewogen tegen het risico-reducerend effect. De verschillende directies volgen de risico's van nabij op.
- Risico's die aanvaardbaar zijn omdat de nodige controles en maatregelen bestaan.

Controlemaatregelen. Het risicoprofiel zoals dat blijkt uit het risicoregister wordt vergeleken met de risicotolerantie en waar nodig worden bijkomende maatregelen getroffen met de bedoeling alle risico's binnen aanvaardbare grenzen te brengen. Die maatregelen zijn per activiteitensector vertaald in een beleid, procedures, instructies en regelmatige evaluaties via externe en interne audits, technische audits en kwaliteitscontroles van de uitvoering van de maatregelen. Op die manier wordt het aanwezige risicobewustzijn binnen de organisatie versterkt.

Departement interne audit. Het departement Interne Audit is een onafhankelijke en objectieve controleafdeling binnen de Fluxys-organisatie. De interne audit manager rapporteert functioneel aan de voorzitter van het auditcomité waardoor de onafhankelijkheid wordt gewaarborgd. Het departement interne audit heeft tot doel om met een systematische en rigoureuze aanpak de doeltreffendheid van het risicobeheer, de risicocontrole en de processen te evalueren en verbeteren.

Vertrekkend van een meerjaren-risicogebaseerd auditplan wordt ieder jaar een jaarlijks auditplan opgesteld. Verschillende belanghebbenden zijn betrokken in dat planningsproces. De betrokkenheid van de business en van het risicobeheer in het planningsproces biedt het voordeel dat de audit wordt toegespitst op de relevante en belangrijke risico's en controles.

11.2 Marktrisico

De huidige marktsituatie brengt mee dat zowel vervoer als opslag van aardgas onder druk staan met een impact op de gereserveerde capaciteit als gevolg. In die context waakt Fluxys erover om het dienstenaanbod nog aantrekkelijker te maken en zijn tarieven zo competitief mogelijk te houden.

In de context van de Europese energie- en klimaatpolitiek maakt de tendens naar een hogere energie-efficiëntie en een koolstofarme energiemix ten voordele van onder andere hernieuwbare energiebronnen de evolutie van de aardgasvraag op termijn onzeker. Ook worden voor vervoer minder langetermijncontracten en meer kortetermijncontracten afgesloten. Om die reden onderzoekt Fluxys nauwgezet waar te investeren in nieuwe infrastructuur.

Vandaag worden gasgestookte elektriciteitscentrales vaak uit de markt geprijsd: een hoge penetratie van productiecapaciteit met hernieuwbare energiebronnen in combinatie met lage steenkoolprijzen en lage prijzen voor CO₂-emissierechten zorgen in delen van Europa voor een lage bezettingsgraad van gasgestookte elektriciteitscentrales. De lage activiteit van de elektriciteitscentrales heeft een belangrijke impact op capaciteitsboekingen voor gasgestookte elektriciteitscentrales. De onzekerheid over die boekingen blijft een factor om ook in de toekomst rekening mee te houden: het is niet duidelijk hoe de prijs voor CO₂-emissierechten zal evolueren en daarbovenop wordt die onzekerheid versterkt door onduidelijkheden over de timing van een uitstap uit kernenergie.

Het einde van Nederlands L-gas tegen 2030 en de afname van de uitvoer ervan vanaf 2024 kan leiden tot het einde van transitstromen van L-gas door België die mogelijk niet worden gecompenseerd door nieuwe transitstromen van H-gas. De timing van deze uitstap zou vervroegd kunnen worden als gevolg van aardbevingen in de regio Groningen. Verder stelt de geleidelijke verdwijning van L-gas en de bijbehorende conversie naar H-gas een mogelijk risico voor marktaandeelverlies omdat gebruikers van L-gas voor andere energiebronnen zouden kunnen kiezen.

Fluxys Belgium reduceert het marktrisico zoveel mogelijk door de markt nauwkeurig op te volgen en zo opportuniteiten te grijpen in een steeds volatielere markt, door gerichte marketingacties te organiseren zoals het ontwikkelen van innovatieve producten, door competitieve tarieven te hanteren en via een aangepast afschrijvingsbeleid. Ook de activiteiten van de zusterbedrijven in de Fluxys-groep hebben een risicobeperkend effect: hun inspanningen om de stromen in de vervoersassen van het Belgische net stroomop- en stroomafwaarts zo hoog mogelijk te houden, hebben een gunstig effect op de stromen in het Belgische net zelf. Fluxys promoot ook zijn activa in het kader van nieuwe aardgasstromen die de dalende Europese productie zullen vervangen.

11.3 Financieel risico: tegenpartijrisico

Fluxys Belgium evalueert systematisch de financiële draagkracht van zijn tegenpartijen en past een strikt opvolgingsbeleid toe van zijn vorderingen. In het kader van zijn beleid inzake risico's verbonden aan de tegenpartij, onderwerpt de onderneming zijn belangrijke klanten en leveranciers voorafgaandelijk en vervolgens op recurrente [of regelmatige] basis aan een financiële analyse (liquiditeit, solvabiliteit, rentabiliteit, reputatie en risico's). De onderneming doet daarbij een beroep op interne en externe informatiebronnen zoals officiële analyses door gespecialiseerde agentschappen (Moody's, Standard & Poor's en Fitch). Zij evalueren de ondernemingen in functie van het risico en kennen hen een standaardnotering (of *credit rating*) toe. Fluxys Belgium doet eveneens een beroep op databanken met algemene, financiële en marktinformatie om zijn dossier over de potentiële klant of leverancier te vervolledigen. Bovendien vraagt de groep voor het merendeel van zijn klanten en bepaalde categorieën leveranciers een financiële garantie op. Op die manier beperkt de groep zijn blootstelling aan kredietrisico's zowel op het vlak van wanbetaling als op het vlak van concentratie van klanten.

De thesaurieoverschotten van de groep Fluxys Belgium worden belegd bij moederbedrijf Fluxys in het kader van *cash pooling* overeenkomsten. Fluxys belegt die overschotten hetzij bij eersterangs financiële instellingen, hetzij in de vorm van financiële instrumenten uitgegeven door emittenten met een hoge rating, hetzij in financiële instrumenten van emittenten waarvan een kredietwaardige overheid meerderheidsaandeelhouder is of die genieten van een garantie van een kredietwaardige Europese staat, hetzij in leningen tegen marktvoorwaarden aan dochterondernemingen van Fluxys. De monitoring uitgeoefend door Fluxys op zijn dochterondernemingen maakt dat het tegenpartijrisico op de dochterondernemingen beperkt en beheerst is.

11.4 Industriële risico's

De voornaamste activiteiten van Fluxys Belgium hebben betrekking op het vervoer en de opslag van aardgas en op de LNG-terminalling van vloeibaar aardgas in Zeebrugge. Door de aard van het product dat Fluxys Belgium vervoert, voert de onderneming een omvattend veiligheidsbeleid.

Risico's in verband met Seveso-vestigingen. In 2017 exploiteerden Fluxys Belgium en Fluxys LNG twee Seveso-vestigingen: de LNG-terminal in Zeebrugge en de ondergrondse opslag in Loenhout. Conform de Seveso-wetgeving voeren Fluxys Belgium en Fluxys LNG een proactief beleid om de risico's op het vlak van welzijn op het werk, industriële veiligheid en milieu te beheersen. De Federale Overheidsdienst Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg voert op beide Seveso-sites ook specifieke inspecties uit in samenwerking met het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie van de Vlaamse regering.

Beschadiging infrastructuur door derden. Ernstige incidenten met pijpleidingen zijn vaak het gevolg van beschadigingen door derden. Om zulke beschadigingen te voorkomen, is iedereen die werken plant of wil uitvoeren in de nabijheid van aardgasvervoersinfrastructuur wettelijk verplicht die voorafgaandelijk te melden aan Fluxys Belgium. Fluxys Belgium, op zijn beurt, beantwoordt iedere melding met een bevestiging of er zich al dan niet in de nabijheid van de werken aardgasvervoersinfrastructuur bevindt. Is dat inderdaad het geval, dan ontvangt de aanvrager alle nodige gegevens en de verdere procedure om de werken in alle veiligheid te kunnen uitvoeren. Fluxys Belgium draagt bovendien actief bij tot initiatieven om de drempel voor de meldingsplicht zo laag mogelijk te houden. Samen met het zorgvuldig optreden van alle medewerkers leidde dat ertoe dat er in 2017 geen beschadigingen door derden geweest zijn waarbij gas ontsnapte of waarbij capaciteit moest worden onderbroken.

Op het terrein inspecteren patrouilleurs van Fluxys Belgium de leidingtracés met de wagen, per helikopter en te voet en ze begeleiden daarbij ook aannemers die werken uitvoeren in de nabijheid ervan. Daarnaast houden ze in het oog of er onder meer in de buurt van de leidingen geen onaangekondigde werken van start gaan. Het gasnetwerk wordt ook jaarlijks gescreend op lekken met behulp van speciale helikopter vluchten waarbij infraroodtechnologie wordt gebruikt. In 2017 werd het akoestische detectiesysteem Threatscan verder uitgebreid en geïnstalleerd op alle hoofdleidingen. De uitbreidingen worden vanaf 2018 volledig operationeel.

Fluxys Belgium evalueert geregeld de manier waarop die gecombineerde administratieve en operationele aanpak van werken door derden kan worden verbeterd. Ook voert de onderneming rond de veiligheid van zijn aardgasvervoersinfrastructuur een actief sensibiliseringsbeleid naar de lokale overheden en al wie betrokken is bij werken in de buurt ervan.

Fluxys Belgium waakt zowel bij het ontwerp, de bouw, de indienststelling, de inspectie en exploitatie als bij het buiten dienst stellen van zijn installaties over de publieke veiligheid, het milieu en het welzijn van zijn medewerkers. Om dat gestructureerd en doeltreffend te kunnen doen, heeft Fluxys Belgium voor de vervoersactiviteit een veiligheidsbeheerssysteem ontwikkeld en geïmplementeerd. Het veiligheidsbeheerssysteem van Fluxys Belgium werd eind 2017 zoals de wet het voorschrijft door een externe organisatie met succes geauditeerd. Voor de opslag- en LNG-activiteiten is het beheerssysteem eigen aan de Seveso-wetgeving en staat het onder toezicht van de bevoegde overheden.

Beschadiging infrastructuur door Fluxys Belgium-werken. Beschadigingen kunnen zich ook voordoen bij werken van Fluxys Belgium om infrastructuur in gebruik te nemen of te herstellen. Elk incident of bijna-incident wordt grondig onderzocht en er wordt onmiddellijk actie ondernomen om herhaling te vermijden.

Corrosie voorkomen. Waar mogelijk worden de leidingen periodiek van binnenuit gecontroleerd met zogeheten 'intelligente schrapers' en systematisch van buitenaf door elektrische metingen. De ondergrondse leidingen zijn uitwendig afgewerkt met een bekleding om corrosie te voorkomen. Daar bovenop past Fluxys Belgium een systeem van kathodische bescherming toe waardoor een bijkomende elektrische bescherming bij bekledingsfouten wordt verzekerd.

Beheersing van crisissituaties. Competente teams staan in voor het beheer en de beheersing van crisissituaties als gevolg van mogelijke incidenten of ongevallen in een installatie die Fluxys Belgium of Fluxys LNG exploiteert. Alle teamleden volgen specifieke crisismanagementopleidingen en Fluxys Belgium organiseert op zeer regelmatige basis crisisoefeningen om de reactiviteit van de organisatie te verzekeren.

Beschikbaarheid, betrouwbaarheid en beveiliging van ICT. De afhankelijkheid van de activiteiten van Fluxys Belgium en Fluxys LNG van de beschikbaarheid van ICT en ICS (Industriële Controle Systemen) neemt toe met de tijd. Die systemen kunnen storingen vertonen door gebeurtenissen buiten de controle van Fluxys Belgium. Fluxys Belgium heeft maatregelen genomen om de beschikbaarheid van zijn informaticasystemen af te stemmen op de noden. Zo zijn er voor een aantal systemen, zoals die voor het beheer van de aardgasstromen in het netwerk, back-up faciliteiten die operationeel worden als er zich een storing voordoet om voor een continue exploitatie te kunnen zorgen.

11.5 Verzekeringen en bankgaranties

Fluxys Belgium evalueert de waarschijnlijkheid van de belangrijkste risico's die gepaard gaan met zijn activiteiten en maakt een inschatting van de mogelijke financiële gevolgen in het geval dat die risico's realiteit zouden worden. Naargelang van de mogelijkheden en de marktvoorwaarden dekt de groep die risico's grotendeels door een beroep te doen op de verzekeringsmarkt. In sommige gevallen worden risico's gedeeltelijk herverzekerd bij Flux Re dat een 100%-dochteronderneming is van Fluxys Belgium of blijft een gedeelte van het risico behouden, bijvoorbeeld door te werken met een aangepaste vrijstelling.

Het feit dat Flux Re volledig wordt geconsolideerd in de rekeningen van de groep heeft als gevolg dat de kosten van ongevallen die gedekt zijn door haar herverzekeringsprogramma ten laste komen van het geconsolideerd resultaat. Daarnaast herverzekert Flux Re sommige risico's van andere bedrijven van de Fluxys-groep. Vergoedingen voor ongevallen van die partijen zullen in voorkomend geval een impact hebben op het IFRS geconsolideerd resultaat van de groep Fluxys Belgium.

De algemene dekking is in lijn met de Europese praktijken terzake en heeft betrekking op de verschillende domeinen waarin risico's zich kunnen voordoen:

- bescherming van de installaties tegen vormen van materiële schade; voor specifieke gevallen bestaat daarnaast een bijkomende dekking voor exploitatieverliezen;
- bescherming van de aansprakelijkheid tegenover derden door een algemene dekking samengesteld uit verschillende rangen;

- programma voor het personeel: dekking door verplichte verzekeringen (wetsverzekering voor arbeidsongevallen) en een programma voor het personeel inzake gezondheidszorg;
- bescherming van het wagenpark door aangepaste verzekeringen.

In het kader van zijn beleid in verband met de risico's verbonden aan zijn commerciële activiteiten, heeft Fluxys Belgium voor de meeste van zijn activiteiten de mogelijkheid op contractuele basis aan zijn tegenpartijen een garantie te vragen indien deze niet aan de vooropgestelde kredietwaardigheidvereisten voldoen, hetzij in de vorm van een bankgarantie, hetzij in de vorm van een garantie gegeven door een kredietwaardig moederbedrijf, hetzij in de vorm van een storting in geld. Fluxys Belgium past een strikt opvolgingsbeleid toe van zijn handelsvorderingen en evalueert systematisch de financiële capaciteit van zijn tegenpartijen. Het risico dat de partijen in gebreke blijven, is daardoor beperkt, maar Fluxys Belgium kan dat risico en de eventuele negatieve gevolgen op zijn financiële situatie niet uitsluiten.

12 WETTELIJK EN REGULEREND KADER

12.1 Europa

Sinds 3 maart 2011 wordt de Europese aardgasmarkt geregeld door het derde Europese wetgevend pakket inzake energie:

- De richtlijn 2009/73/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas en houdende intrekking van richtlijn 2003/55/EG (de 3e Gasrichtlijn);
- De verordening (EG) nr. 715/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende de voorwaarden voor de toegang tot aardgastransportnetten en tot intrekking van verordening (EG) nr. 1775/2005 (2e Gasverordening);
- De verordening (EG) nr. 713/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 tot oprichting van een Agentschap voor de samenwerking tussen energieregulatoren (ACER-Verordening).

12.2 België

In het huidige wettelijk en reglementair kader wordt een gereguleerd stelsel toegepast op het vervoer (binnenlands vervoer en grens-tot-grensvervoer), de opslag van aardgas en op de activiteiten van de LNG-terminal. Zoals de Europese wetgeving het vereist, wordt de Belgische markt door onafhankelijke regulatoren bewaakt en gecontroleerd. De toezichthouder voor de gereguleerde activiteiten van de groep Fluxys Belgium is de federale regulator, de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (CREG).

12.2.1 Wetgeving

De Gaswet vormt de algemene basis van het gereguleerd kader en bevat de belangrijkste principes die van toepassing zijn op de activiteiten van Fluxys Belgium en Fluxys LNG als beheerders van het vervoersnet, de installaties voor opslag van aardgas en de LNG-terminallinginstallaties.

Het derde pakket wetgevende maatregelen, in het bijzonder de richtlijn van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 over gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas, werd omgezet in Belgische wetgeving (wet van 8 januari 2012 die de Gaswet wijzigt met ingang op 21 januari 2012):

- De wetgeving voorziet in een procedure voor certificering van de beheerders van het vervoersnet, de installaties voor opslag van aardgas en de LNG-terminallinginstallaties. Het doel van die certificering is de naleving te verifiëren van de ontvlechtigingsvereisten van de beheerders ten opzichte van de energieleveranciers of –producenten (*ownership unbundling*). Op 27 september 2012 heeft de CREG Fluxys Belgium gecertificeerd als vervoerssysteembeheerder die volledig gescheiden werkt van aardgasleveranciers en -producenten.
- Bovenop de procedure voor certificering blijft de benoemingsprocedure van de beheerders van het vervoersnet, de installaties voor opslag van aardgas en de LNG-terminallinginstallaties door ministeriële besluiten ongewijzigd bestaan. Zo is Fluxys Belgium op 23 februari 2010 aangewezen als beheerder van het aardgasvervoersnet en van de opslaginstallatie voor aardgas, en Fluxys LNG als beheerder van de LNG-installatie.
- De CREG heeft ook de bevoegdheid om de methodologie te ontwikkelen voor de vervoers-, opslag- en LNG-terminalling tarieven, na daarvoor een publieke consultatie te hebben uitgevoerd. De tariefvoorstellen van de beheerders moeten door de CREG goedgekeurd worden.

12.2.2 Tariefbepaling

Algemeen

De besluiten tot vaststelling van de tariefmethodologie voor het aardgasvervoersnet, de opslaginstallatie voor aardgas en de LNG-installatie werden door de CREG goedgekeurd op 18 december 2014. Die methodologie bevat de regels die de netbeheerders dienen na te leven bij de voorbereiding, de berekening en de indiening van tarieven voor de periode 2016-2019 en die de regulator zelf zal hanteren bij de afhandeling van deze tariefvoorstellen.

Het tariefvoorstel 2016-2019 dat Fluxys Belgium op basis van die methodologie op 30 juni 2015 indiende, werd aangepast en een aangepaste versie werd uiteindelijk door de CREG goedgekeurd op 29 oktober 2015. De goedgekeurde tarieven gelden voor periodes van vier jaar, behoudens uitzonderlijke omstandigheden. Het jaar 2016 was dus het eerste jaar van de vierjarige regulatoire periode.

Dankzij het mechanisme van de tussentijdse tariefherziening, zoals voorzien in de goedkeuringsbeslissing van de CREG, werd een aangepast tariefvoorstel voor de transportdiensten ingediend op 26 april 2017 dat werd goedgekeurd door de CREG op 24 mei 2017 en dat een tariefdaling voorziet voor de jaren 2018 en 2019. De tariefdaling en de niet-indexering op 1 januari 2018 vertegenwoordigen samen een daling van ongeveer 7,5% van het transporttarief. Die daling volgt op een eerdere tariefdaling sinds 1 januari 2015. De tariefdaling van de vervoerdiensten op 1 januari 2018 zal geen daling van het resultaat van Fluxys Belgium met zich meebrengen. Dat wordt immers grotendeels bepaald door het door de regulering toegelaten rendement.

Een Tariefnetwerkcode (TAR-NC) werd aangenomen bij Verordening (EU) nr. 2017/460 van de Europese Commissie op 16 maart 2017. Deze streeft naar een harmonisering van de tariefmethodologieën voor gasvervoer in Europa en stelt uiteenlopende vereisten aan met betrekking tot publicatie van gegevens en overleg over tarieven. Deze zal een impact hebben op de tariefbepaling in de volgende regulatoire periode (2020-2023).

Principes

De tarieven dienen de **geschatte toegelaten kosten** te dekken die nodig zijn om efficiënt de gereguleerde diensten te kunnen verzekeren. De basis voor de berekening van de geschatte toegelaten kosten is de boekhouding volgens de Belgische boekhoudkundige regels (Belgian GAAP). De geschatte toegelaten kosten omvatten de **bedrijfskosten, de financiële lasten en het gereguleerde rendement**.

Bedrijfskosten. De bedrijfskosten zijn onderverdeeld in:

- beheersbare kosten, waarvoor efficiëntiewinsten of -verliezen evenredig verdeeld worden tussen Fluxys Belgium (stijging of daling van de toegelaten winst) en de regulatoire activa of verplichtingen (stijging of daling van de toekomstige tarieven),
- niet-beheersbare kosten, waarvoor afwijkingen ten opzichte van de geschatte waarde volledig worden toegerekend aan de regulatoire activa of verplichtingen.

Op die manier wordt Fluxys Belgium aangemoedigd om zijn activiteiten op de meest efficiënte wijze te voeren. Elke besparing ten opzichte van het geschatte en toegestane budget voor beheersbare kosten heeft een positieve invloed op de brutowinst voor belastingen ten belope van 50% van het bedrag. Omgekeerd beïnvloedt elke budgetoverschrijding de winst in negatieve zin.

Volgende kosten worden als niet beheersbare kosten beschouwd: afschrijvingen, kosten met betrekking tot andere gereguleerde activiteiten, subsidies, belastingen, taksen en de kosten die betrekking hebben op de aankoop van commodity producten voor de werking van het net. De personeelslasten, beroepskosten en de diensten en diverse goederen behoren tot de beheersbare kosten.

Financiële lasten. De financiële lasten betreffen de netto financiële kosten, dus na aftrek van de financiële opbrengsten. Alle werkelijke en redelijke financieringskosten in verband met schuldfinanciering van de gereguleerde activiteiten zijn bijgevolg inbegrepen in de tarieven.

Gereguleerd rendement. Het gereguleerde rendement is het door de regulering toegestane rendement op het eigen vermogen dat werd geïnvesteerd. Het wordt berekend op basis van een **vergoedingspercentage op de gemiddelde jaarlijkse waarde van het gereguleerd actief** (gemiddelde Regulated Asset Base - RAB). Die RAB, gebaseerd op de rekeningen naar Belgische boekhoudnormen, varieert van jaar tot jaar rekening houdend met nieuwe investeringen, uitgebruiknemingen, toegestane afschrijvingen en wijzigingen in het bedrijfskapitaal.

Het **vergoedingspercentage bestaat uit 2 componenten**, bepaald door het niveau van de verhouding eigen vermogen tegenover de RAB (=S-factor).

1. **Voor het gedeelte eigen vermogen tot en met 33% van de RAB geldt:**
gemiddelde RAB in jaar n x 33% x [(OLO n)+(βx risicopremie)] x (1+α)

Het vergoedingspercentage (in %) zoals vastgesteld door de CREG voor het jaar 'n' is gelijk aan de som van de risicoloze rentevoet, dit wil zeggen de gemiddelde rente op Belgische lineaire obligaties (OLO) op 10 jaar, en een premie voor het risico van de aandelenmarkt, gewogen door de toepasselijke bètafactor. De financiële referentieverhouding van 33% wordt toegepast op de gemiddelde waarde van het gereguleerd actief (RAB) om het referentievermogen te berekenen. Daarbij zijn:

- OLO n = voor jaar n, het gemiddelde van de rentevoet van de Belgische lineaire obligaties op 10 jaar. Deze bedroeg 0,49% in 2016 en 0,74 voor 2017.
- β (risico van de netbeheerder ten opzichte van het globaal marktrisico) = 0,65 voor transport; 0,78 voor opslag en terminalling
- risicopremie = 3,5%
- α (illiquiditeitspremie) = 20% voor transport en opslag

**2. Voor het gedeelte van het eigen vermogen dat de 33% overschrijdt:
gemiddelde RAB in jaar n $(S - 33\%) \times (OLO n + 70 \text{ basispunten})$**

De CREG stimuleert een verhouding tussen het eigen vermogen en het gereguleerd actief die zo dicht mogelijk bij 33% ligt. Bijgevolg wordt het deel van het referentievermogen dat 33% van het gereguleerd actief overschrijdt, vergoed tegen een lager tarief, namelijk de gemiddelde rente op Belgische lineaire obligaties op 10 jaar en een premie van 70 basispunten.

Daarnaast voorziet de methodologie in een specifiek niveau van billijke marge voor nieuwe installaties of installatie-uitbreidingen ter bevordering van de bevoorradingszekerheid of voor nieuwe installaties of de uitbreidingen van opslag- of LNG-installaties. De vergoeding van de LNG-installaties combineert een "RAB x WACC" formule op de initiële en vervangingsinvesteringen van de terminal met een IRR-formule (*Internal Rate of Return*) op de uitbreidingsinvesteringen die worden uitgevoerd sinds 2004. De CREG legt een maximale IRR vast per investering die Fluxys LNG niet mag overschrijden om de aantrekkelijkheid en de competitiviteit van de LNG-terminal te verzekeren.

De principes van het IRR-model werden voor Fluxys LNG goedgekeurd door de CREG voor uitbreidingsinvesteringen en bevestigd in haar besluit van 2 oktober 2014. De CREG heeft in 2014 verzocht om een nieuw tariefvoorstel in te dienen, rekening houdend met enkele opmerkingen (bijv. de uiteindelijke verwachte kosten) nadat de finale investeringsbeslissing is genomen. Dit is nog niet gebeurd, maar een aangepast tariefvoorstel zal geen significante invloed hebben op de gereguleerde inkomsten van 2017.

Jaarlijkse afrekening

Elk jaar wordt een afrekening gemaakt waarbij de geschatte waarden worden vergeleken met de realiteit. Die verschillen worden geboekt op een regulatorisch actief of verplichting tijdens het jaar waarin ze zich voordoen. Een en ander is van toepassing op de verschillende elementen van de tariefberekening:

- de geschatte verkoopvolumes gebruikt voor het bepalen van het eenheidstarief,
- de bedrijfskosten,
- de financiële lasten,
- het gereguleerde rendement.

Op die manier ontstaat een regulatorische schuld (indien bijvoorbeeld de reële volumes de schattingen overtreffen of indien de bedrijfskosten, de financiële lasten of het gereguleerde rendement lager zijn dan verwacht) of een regulatorische vordering in het omgekeerde geval.

Die regulatorische verplichtingen of vorderingen worden conform de tarifaire methodologie in rekening genomen voor de tariefzetting van de volgende regulatorische periodes. In geval van geaccumuleerd positief saldo op het einde van de regulatorische periode kan de CREG besluiten het ook gedeeltelijk in te zetten voor de financiering van investeringen. In 2017 werd € 12,5 miljoen gebruikt voor de financiering van investeringen (€ 18,3 miljoen in 2016).

12.2.3 Gedragscode

De gedragscode bepaalt de voorwaarden voor toegang tot de aardgasinfrastructuur. Die voorwaarden zijn een geheel van operationele en commerciële regels die het kader vastleggen waarin Fluxys Belgium en Fluxys LNG contracten afsluiten met de gebruikers van de vervoers-, opslag- en LNG-infrastructuur.

Een eerste gedragscode werd vastgelegd door het Koninklijk Besluit van 4 april 2003. Vanaf 2006 werden verschillende marktbevragingen georganiseerd door de CREG over de

evolutie van die code. Op 15 januari 2011 werd het Koninklijk Besluit van 23 december 2010 over een nieuwe gedragscode van kracht.

Die gedragscode bepaalt dat de beheerders (voor vervoer, opslag en LNG-terminalling) een reeks documenten moeten opstellen die aan de goedkeuring van de CREG worden onderworpen: het toegangsreglement, het dienstenprogramma, de standaardcontracten en de aansluitingscontracten. Bij het opstellen van die documenten worden de betrokken netgebruikers geraadpleegd opdat de aangeboden diensten zo goed mogelijk aansluiten bij de marktbehoeften. Pas na die raadpleging kunnen de documenten aan de CREG worden voorgelegd ter goedkeuring.

12.2.4 Nalevingscoördinator

De gedragscode bepaalt dat de netbeheerder een nalevingscoördinator aanstelt in het kader van de verbintenissen die de netbeheerder aangaat op vlak van niet-discriminerende toegang tot het net. Fluxys Belgium heeft een nalevingscoördinator aangesteld. In 2011 heeft de nalevingscoördinator een verbintenissenprogramma opgesteld met de concrete uitwerking van de gedragsregels die door de personeelsleden moeten worden nageleefd in verband met niet-discriminatie, transparantie en de behandeling van vertrouwelijke informatie. De raad van bestuur en het directiecomité van Fluxys Belgium hebben het verbintenissenprogramma goedgekeurd.

Jaarlijks wordt zowel voor Fluxys Belgium als voor Fluxys LNG een verslag opgesteld over de naleving van het programma en de resultaten worden gepubliceerd op de website:

<http://www.fluxys.com/belgium/nl-BE/Financial%20Info/CorporateGovernance/CorporateGovernance>

13 CORPORATE GOVERNANCE VERKLARING

Fluxys Belgium heeft de Belgische Corporate Governance Code 2009 ('Code 2009') aangenomen als referentie-code. Daarnaast is eveneens regelgeving over deugdelijk bestuur van toepassing op Fluxys Belgium voorzien in de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen, zoals later gewijzigd ('Gaswet'), en de Europese Richtlijn 2009/73/EG betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas en tot intrekking van Richtlijn 2003/55/EG ('Richtlijn'). De door Fluxys Belgium toegepaste regelgeving vindt u via internet:

- Code 2009: www.corporategovernancecommittee.be
- Gaswet: www.just.fgov.be
- Richtlijn: eur-lex.europa.eu

Fluxys Belgium past de regels voor de duurtijd van de bestuursmandaten van de Code 2009 niet toe. De leden van de raad van bestuur worden benoemd voor een periode van 6 jaar en niet, zoals § 4.6 van de Code 2009 naar voor schuift, voor 4 jaar. Die duur is echter verantwoord in het licht van de technische, financiële en juridische eigenheid en complexiteit van de taken en verantwoordelijkheden die aan de netbeheerder voor aardgas worden toevertrouwd.

13.1 Evolutie van de samenstelling van de raad van bestuur in 2017

Tijdens de gewone algemene vergadering van 9 mei 2017 werd het mandaat van bestuurder van Luc Zabeau hernieuwd voor een periode van 6 jaar, tot aan de gewone algemene vergadering van 2023, en werden de mandaten van bestuurder van Nele Roobrouck en Christian Viaene hernieuwd voor een periode van 1 jaar, tot aan de gewone algemene vergadering van 2018. Daarnaast werd het mandaat van onafhankelijke bestuurder van Hélène Deslauriers hernieuwd voor een periode van 6 jaar, tot aan de gewone algemene vergadering van 2023.

Patrick Côté, die gecoöpteerd werd door de raad van bestuur van 25 januari 2017 met ingang van 1 januari 2017, werd door dezelfde algemene vergadering definitief verkozen als bestuurder van de onderneming, tot aan de gewone algemene vergadering van 2023.

De procedure voor hernieuwing van mandaten en nieuwe benoemingen bij het benoemings- en vergoedingscomité en bij het corporate governance comité werd nageleefd.

13.2 Regels voor de benoeming en vervanging van de leden van de raad van bestuur en voor de wijziging van de statuten

Benoeming en vervanging van bestuurders. De bestuurders worden benoemd door de algemene vergadering voor hoogstens 6 jaar en kunnen door de algemene vergadering worden ontslagen.

Artikel 11 en 12 van de statuten bepalen dat de vennootschap bestuurd wordt door een raad van bestuur bestaande uit niet-uitvoerende bestuurders, die voor hoogstens zes jaar worden benoemd en door de algemene vergadering kunnen worden ontslagen. De mandaten van de aftredende bestuurders die niet herkozen zijn eindigen onmiddellijk na de gewone algemene vergadering. In geval van vacature van één of verschillende bestuurdersmandaten, kunnen de overblijvende bestuurders, met gewone meerderheid van stemmen, voorlopig in de vacature voorzien. In zulk geval zal de algemene vergadering in haar eerstvolgende bijeenkomst de definitieve benoeming doen. In geval van vacature voor het vervallen van de termijn van een mandaat, beëindigt de nieuw benoemde bestuurder het mandaat van de bestuurder die hij vervangt.

Wijziging van de statuten. De statuten van de onderneming kunnen gewijzigd worden door de algemene vergadering en worden gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Bij beraadslaging over een wijziging aan de statuten kan de algemene vergadering slechts geldig beraadslagen en beslissen als degenen die op de vergadering aanwezig zijn of vertegenwoordigd zijn minstens de helft van het maatschappelijk kapitaal vertegenwoordigen. Er wordt geen enkele wijziging toegelaten die geen drie vierden van de stemmen haalt.

13.3 Raad van bestuur

13.3.1 Samenstelling van de raad van bestuur

Artikel 11 van de statuten bepaalt dat de raad van bestuur minstens 3 en maximaal 24 niet-uitvoerende bestuurders telt, zonder de vertegenwoordiger(s) van de federale regering mee te tellen.

Om te beantwoorden aan de voorwaarden gesteld in de Gaswet zijn minstens één derde bestuurders onafhankelijk volgens de Gaswet. Zij zijn gekozen ten dele op basis van hun kennis inzake financieel beheer, ten dele wegens hun nuttige technische kennis en vooral op basis van hun relevante kennis van de energiesector; één derde bestuurders van een ander geslacht dan de overige leden.

Ten minste de helft van de bestuurders hebben een courante kennis van het Nederlands en ten minste de helft een courante kennis van het Frans.

Tevens verleent het 'bijzonder aandeel' de federale Minister voor Energie het recht twee vertegenwoordigers van de federale regering in de raad van bestuur te benoemen.

De bestuurders van de vennootschap kunnen niet tegelijkertijd lid zijn van de raad van toezicht, van de raad van bestuur, of van organen die het bedrijf juridisch vertegenwoordigen, van een onderneming die werkzaam is in de productie of levering van aardgas, en kunnen ook geen rechten uitoefenen op zulk een onderneming.

Bestuurders

Daniel Termont voorzitter van de raad van bestuur en ondervoorzitter van het strategisch comité

Daniel Termont is burgemeester van de stad Gent en voorzitter van Publigas. Hij werd als bestuurder aangesteld in mei 1998 op voorstel van Publigas en zijn huidig mandaat loopt af op de gewone algemene vergadering van mei 2021.

Jos Ansoms bestuurder

Jos Ansoms is licentiaat politieke en sociale wetenschappen aan de KUL. Hij was van 1972 tot 2012 onafgebroken burgemeester van Wuustwezel en Loenhout. Tijdens die periode was hij onder meer voorzitter van Intermixt, Iveka, Igean en ondervoorzitter van Eandis. Hij was gedurende 23 jaar lid van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, waar hij onder meer het ambt van Voorzitter van de Commissie Bedrijfsleven en Energie waarnam. Hij werd als bestuurder aangesteld in mei 2016 op voorstel van Publigas en zijn huidig mandaat loopt af op de gewone algemene vergadering van mei 2022.

Patrick Côté bestuurder

Patrick Côté is licentiaat handel met specialisatie in professionele boekhouding aan de Université HEC Montréal. Hij is houder van de titel CPA CMA (Chartered Professional Accountant). Van 2008 tot 2013 heeft hij gewerkt als Investment Analyst bij CDPQ, waar hij bij talrijke transacties in de infrastructuursector was betrokken. Sinds 2013 bekleedt hij er de functie van Director Asset Management Infrastructure in Parijs. Hij werd gecoöpteerd als bestuurder door de raad van bestuur met ingang van 1 januari 2017 op voorstel van het CDPQ en zijn huidig mandaat loopt af op de gewone algemene vergadering van mei 2023.

Claude Grégoire bestuurder, ondervoorzitter van de raad van bestuur en voorzitter van het strategisch comité

Claude Grégoire is burgerlijk ingenieur en gedelegeerd bestuurder van Socofe. Hij werd als bestuurder aangesteld in oktober 1994 op voorstel van Publigas. Zijn huidig mandaat loopt af op de gewone algemene vergadering van mei 2018.

Andries Gryffroy bestuurder

Andries Gryffroy is Industrieel Ingenieur E.M. en master in de Marketing. Hij heeft verschillende bijscholingen gevolgd in de energiesector en ook verschillende functies uitgeoefend in die sector alvorens een ingenieursbureau gespecialiseerd in energieprojecten op te richten. Recent verkocht hij zijn onderneming en is nu consultant in techniek en energie. Hij is tevens Vlaams volksvertegenwoordiger en deelstaatsenator. Hij werd als bestuurder aangesteld in mei 2015 op voorstel van Publigas en zijn huidig mandaat loopt af op de gewone algemene vergadering van mei 2021.

Luc Hujoel bestuurder

Luc Hujoel is master in economische wetenschappen. Hij is directeur-generaal van de intercommunale Sibelga en Brussels Network Operations. Hij werd als bestuurder aangesteld in mei 2009 op voorstel van Publigas en zijn huidig mandaat loopt af op de gewone algemene vergadering van mei 2021.

Ludo Kelchtermans bestuurder, voorzitter van het auditcomité

Ludo Kelchtermans is licentiaat Economische Wetenschappen en werkzaam als algemeen directeur van de N.V. Nutsbedrijven Houdstermaatschappij (NUHMA). Hij is bestuurder van meerdere vennootschappen en voorzitter van het auditcomité van Aspiravi. Hij werd als bestuurder aangesteld in juni 2012 op voorstel van Publigas. Zijn mandaat loopt af op de gewone algemene vergadering van mei 2020.

Renaud Moens bestuurder

Renaud Moens is handelsingenieur, afgestudeerd aan de Solvay Business School van de ULB. Hij is Algemeen directeur van de intercommunale onderneming IGRETEC en bestuurder van Sambrinvest. Hij werd gecoöpteerd als bestuurder door de raad van bestuur van 24 september 2014 op voorstel van Publigas en zijn huidig mandaat loopt af op de gewone algemene vergadering van mei 2022.

Josly Piette bestuurder

Josly Piette is gegradueerde sociale arbeidswetenschappen en licentiaat economische en sociale wetenschappen. Hij is burgemeester van Bassenge, eresecretaris-generaal van CSC (Confédération des Syndicats Chrétiens) en bestuurder van Socofe en Publigas. Hij werd als bestuurder aangesteld in juni 2009 op voorstel van Publigas. Zijn huidig mandaat loopt af op de gewone algemene vergadering van mei 2020.

Nele Roobrouck bestuurder

Nele Roobrouck is licentiaat in rechten aan de KUL en ook houder van een Master in Energy and Environmental Law. Momenteel is zij adjunct kabinetchef Energie bij viceminister-president Bart Tommelein en expert bij vicepremier Alexander De Croo. Zij is sinds januari 2013 ook regeringscommissaris bij Elia NV. Ze werd als bestuurder aangesteld in mei 2016 op voorstel van Publigas en haar huidig mandaat loopt af op de gewone algemene vergadering van mei 2018.

Christian Viaene bestuurder, voorzitter van het benoemings- en vergoedingscomité

Christian Viaene is handelsingenieur en licentiaat in de toegepaste economische wetenschappen. Hij is directeur-generaal van de Brusselse intercommunales voor gas en elektriciteit en secretaris-generaal van Publigas. Hij werd als bestuurder aangesteld in maart 2005 op voorstel van Publigas. Zijn huidig mandaat loopt af op de gewone algemene vergadering van mei 2018.

Luc Zabeau bestuurder

Luc Zabeau is handelsingenieur en licentiaat handels- en financiële wetenschappen. In 2003 trad hij in dienst bij Sibelga waar hij momenteel de functie bekleedt van directeur Financiën. Hij werd als bestuurder aangesteld in juni 2009 op voorstel van Publigas. Zijn huidig mandaat loopt af op de gewone algemene vergadering van mei 2023.

Onafhankelijke bestuurders in de betekenis van de Gaswet:

Marianne Basecq bestuurder

Marianne Basecq is licentiate zakelijke administratie met een aanvullende opleiding openbaar beheersrecht. Ze is algemeen raadgever van de holding Socofe NV. Ze werd als onafhankelijk bestuurder aangesteld in mei 2007 op voorstel van Publigas. Haar mandaat loopt af op de gewone algemene vergadering van mei 2019.

Valentine Delwart bestuurder

Valentine Delwart is licentiate in de rechten en heeft een Master in Europees recht. Ze is schepen van Financiën en Sociale Zaken in Ukkel en sinds maart 2011 bekleedt ze de functie van secretaris-generaal van de Mouvement Réformateur. In mei 2013 werd ze aangesteld als onafhankelijk bestuurder op voorstel van de Raad van Bestuur en na het advies van de betrokken raadgevende comités. Haar mandaat loopt af op de gewone algemene vergadering van mei 2019.

Hélène Deslauriers bestuurder

Hélène Deslauriers heeft rechten gestudeerd aan de universiteit van Montréal en heeft daarna een LL.M behaald aan het University College van Londen. Ze is lid van de balie van Québec en van de International Bar Association. Ze was gedurende 13 jaar ondervoorzitter van Bombardier Transport. In mei 2011 werd ze aangesteld als onafhankelijk bestuurder op voorstel van de raad van bestuur en na het advies van de betrokken raadgevende comités. Haar mandaat loopt af op de gewone algemene vergadering van mei 2023.

Monique Lievens voorzitter van het corporate governance comité

Monique Lievens is licentiate economische wetenschappen met een specialisatie in bedrijfseconomie. Ze is Human Resources Advisor bij de Nationale Bank van België en werd als onafhankelijk bestuurder aangesteld in mei 2007 op voorstel van Publigas. Haar huidig mandaat loopt af op de gewone algemene vergadering van mei 2019.

Walter Nonneman bestuurder

Walter Nonneman is professor emeritus economie aan de Universiteit Antwerpen. Hij bekleedde beheers- en bestuursfuncties in de privésector, de non-profitsector en de publieke sector. Hij is momenteel bestuurder van financiële instellingen. Hij behaalde een doctoraat in de toegepaste economische wetenschappen aan de UFSIA en studeerde aan de Harvard Graduate School of Business Administration. Walter Nonneman werd als onafhankelijk bestuurder aangesteld in mei 2009 op voorstel van het benoemings- en vergoedingscomité en zijn huidig mandaat loopt af op de gewone algemene vergadering van mei 2021.

Henriette Van Caenegem bestuurder

Henriette Van Caenegem is licentiate in de rechten en was tot eind 2013 Chief Legal Officer van Tessenderlo Group, een chemische multinational met hoofdzetel in België. Zij is sindsdien onder meer actief als onafhankelijk juridisch adviseur en projectmanager voor acquisitie- en desinvesteringprojecten. Ze werd als onafhankelijk bestuurder aangesteld in mei 2006 en haar mandaat van onafhankelijk bestuurder werd bevestigd door de raad van bestuur na het advies van de betrokken raadgevende comités. Haar mandaat loopt af op de gewone algemene vergadering van mei 2018.

Sandra Wauters bestuurder

Sandra Wauters heeft een Doctoraat Burgerlijk Ingenieur Scheikunde behaald aan de universiteit van Gent. Ze is momenteel werkzaam als Expert Energie en Klimaatbeleid bij BASF Antwerpen, en ze is verantwoordelijke voor de coördinatie binnen BASF Antwerpen m.b.t. energie- en klimaatgerelateerde thema's. In mei 2013 werd ze aangesteld als onafhankelijk bestuurder op voorstel van de raad van bestuur en na het advies van de betrokken raadgevende comités. Haar mandaat loopt af op de gewone algemene vergadering van mei 2019.

Vertegenwoordiger van de federale regering

François Fontaine

François Fontaine is licentiaat in de rechten en in fiscaal recht. Hij is algemeen adviseur van de Federale Participatie- en Investeringsmaatschappij. Hij werd op 4 februari 2009 tot vertegenwoordiger van de federale regering benoemd door de minister van Energie voor de Franse taalrol. Hij heeft bijzondere bevoegdheden zoals bepaald in de wetten van 26 juni 2002 en 29 april 1999 en de Koninklijke Besluiten van 16 juni 1994 en 5 december 2000, beschreven in artikel 21 van de statuten en in het Corporate Governance Charter. Het mandaat van François Fontaine als vertegenwoordiger van de federale regering in de raad van bestuur van Fluxys Belgium werd hernieuwd bij Koninklijk Besluit van 14 december 2012 met inwerkingtreding op 14 januari 2013.

De vertegenwoordiger van de federale regering zetelt met raadgevende stem op de vergaderingen van de raad van bestuur en het strategisch comité.

Aanwezigheid van de voorzitter van het directiecomité

Pascal De Buck was in 2017 als voorzitter van het directiecomité permanent uitgenodigd op de vergaderingen van de raad van bestuur en de raadgevende comités met raadgevende stem.

Secretariaat

Het secretariaat van de raad van bestuur wordt verzorgd door Nicolas Daubies, Company Secretary & Legal Manager.

13.3.2 Activiteitenverslag

Onderwerpen van beraadslagingen

De leden van de raad van bestuur beogen in hun besluitvorming een consensus. De voornaamste behandelde punten zijn:

- De strategie van Fluxys Belgium
- Het budget 2017
- Het investeringsprogramma op 10 jaar (2018-2027)
- Plan op middellange termijn
- Het HSEQ-beleid
- Het risicobeheer
- De voorbereiding van de jaarlijkse en halfjaarlijkse rekeningen van de onderneming en haar dochterondernemingen en de persberichten over die rekeningen
- Het opstellen van het jaarlijks financieel verslag van het boekjaar 2016 en van het halfjaarlijks financieel verslag op 30 juni 2017
- De uitgifte van obligaties onder meer voor de terugbetaling van de obligatielening die in mei 2018 vervalt en de toekenning van een intragroep-lening op korte termijn van Fluxys Belgium aan Fluxys tot mei 2018, en het advies over de intragroep-lening van een comité 524
- Projecten of het onderzoek van projecten gericht op de verdere ontwikkeling van de activiteiten in België, met onder meer:
  - Marktintegratieprojecten
  - Evolutie van de vervoersdiensten
  - Leidingprojecten Kraainem-Haren/Overijse-Jezus-Eik
  - Conversie L-gas naar H-gas
  - De aanleg van de 2de aanlegsteiger in Zeebrugge
  - De bouw van de 5de opslagtank voor LNG in Zeebrugge
- De evolutie van het wettelijk en regulerend kader, met onder meer:
  - De tarieven de evolutie van tariefbesprekingen en de voorbereiding van de tarieven 2020-2023
  - Opvolging van de geschillen en vorderingen ingediend om de belangen van de vennootschap te verdedigen
  - De Europese wetgeving met het Winterpakket en de Netwerkkodes

- De energiemix, de positionering van de gascentrales, het interfederaal energiepact
- Voorstel tot wijziging van de Derde Gasrichtlijn
- De commerciële activiteiten en de exploitatie van het net
- De oproeping voor de gewone algemene vergadering
- De wijzigingen in de samenstelling van de raad van bestuur en van de raadgevende comités
- Het onderzoek van de verslagen van het strategisch comité, het auditcomité, het benoemings- en vergoedingscomité en het corporate governance comité
- Het onderzoek van het verslag van de raad van bestuur van Fluxys LNG
- De evaluatieprocedure van de raad van bestuur en de comités

Werking

De raad van bestuur kan slechts beraadslagen en beslissingen nemen indien ten minste de helft van de bestuurders aanwezig of vertegenwoordigd zijn. De beslissingen van de raad van bestuur worden genomen bij meerderheid van stemmen van de aanwezige of vertegenwoordigde bestuurders. In 2017 nam de raad van bestuur al zijn beslissingen met eenparigheid van stemmen van de aanwezige of vertegenwoordigde bestuurders.

Periodiciteit van de vergaderingen en deelnemingsgraad

De raad van bestuur is 6 keer bijeengekomen in 2017. De deelneming van de bestuurders aan de vergaderingen van de raad van bestuur in 2017 ziet er als volgt uit:

	Deelname zittingen
Daniel Termont	6 op 6 uitnodigingen
Claude Grégoire	6 op 6 uitnodigingen
Jos Ansoms	6 op 6 uitnodigingen
Marianne Basecq	5 op 6 uitnodigingen
Patrick Côté	6 op 6 uitnodigingen
Valentine Delwart	6 op 6 uitnodigingen
Hélène Deslauriers	4 op 6 uitnodigingen
Andries Gryffroy	5 op 6 uitnodigingen
Luc Hujoel	3 op 6 uitnodigingen
Ludo Kelchtermans	2 op 6 uitnodigingen
Monique Lievens	5 op 6 uitnodigingen
Renaud Moens	6 op 6 uitnodigingen
Walter Nonneman	6 op 6 uitnodigingen
Josly Piette	6 op 6 uitnodigingen
Nele Roobrouck	2 op 6 uitnodigingen
Henriette Van Caenegem	6 op 6 uitnodigingen
Christian Viaene	5 op 6 uitnodigingen
Sandra Wauters	6 op 6 uitnodigingen
Luc Zabeau	6 op 6 uitnodigingen

13.3.3 Toekenning van een intragroep-lening van Fluxys Belgium aan Fluxys: toepassing van artikel 524 van het Wetboek van Vennootschappen

Fluxys Belgium heeft een intragroep-lening met vaste rentevoet toegekend aan Fluxys voor een bedrag van 350 000 000 EUR, met een looptijd van 7 maanden en aan een rentevoet van 0,15%. Om de verrichting voor te bereiden tussen de verbonden ondernemingen werd in de schoot van de raad van bestuur van Fluxys Belgium een comité opgericht van onafhankelijke bestuurders volgens artikel 524 van het Wetboek van Vennootschappen.

Het advies van het comité bevestigde dat de lening niet nadelig is voor de vennootschap. Op basis van dat advies gaat de raad van bestuur akkoord met de beslissing. De commissaris heeft een oordeel verleend over de getrouwheid van de gegevens die vermeld staan in het advies van het comité van onafhankelijke bestuurders en in de notulen van de raad van bestuur.

Besluit van het comité van onafhankelijke bestuurders. "Na onderzoek van de betrokken documentatie, rekening houdende met de adviezen van de financiële en juridische experts, en na evaluatie van de financiële gevolgen van de verrichtingen voor de vennootschap en haar aandeelhouders, besluit het Comité dat de verrichting niet van die aard is de Vennootschap in haar hoedanigheid als kredietgever enig kennelijk onrechtmatig nadeel te berokkenen in het licht van het beleid dat de Vennootschap voert.

Het Comité geeft de raad van bestuur een positief advies met betrekking tot de bovenvermelde en voornoemde verrichting.

Het advies van het Comité is gebaseerd op de informatie waarover het beschikt op datum van 14 september 2017.

Opgesteld te Brussel op 14 september 2017"

Uittreksel uit de notulen van de raad van bestuur. “Na de inhoud ervan te hebben besproken neemt de raad van bestuur akte van het advies van het comité van onafhankelijke bestuurders in de zin van artikel 524 van het Wetboek van Vennootschappen.

Rekening houdend met dat advies mandateert de raad van bestuur de heren P. De Buck en P. Tummers, elk alleen handelend, voor, in naam van en voor rekening van Fluxys Belgium, om alle nodige of wenselijke acties te ondernemen om een leningovereenkomst af te sluiten tussen Fluxys Belgium NV en Fluxys NV voor een bedrag van EUR 350.000.000 en met een looptijd van 6 tot 7 maanden en als uiterste datum 3 mei 2018, en met een nader te bepalen rentevoet overeenkomstig de methodologie van de groep Fluxys die vollediger wordt beschreven in bijlage 7 (referentierentevoet waarop een marge wordt toegevoegd die het risico weergeeft).”

Oordeel van de commissaris. “In het kader van onze opdracht hebben wij volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- a. wij hebben de notulen van de raad van bestuur van 20 september 2017 bekomen en de conclusie vergeleken met de conclusie opgenomen in het advies van het comité van onafhankelijke bestuurders;
- b. wij zijn nagegaan of de financiële gegevens die vermeld zijn in het advies van het comité van onafhankelijke bestuurders en in de notulen van de raad van bestuur getrouw zijn weergegeven.

Op basis van bovenstaande werkzaamheden kunnen wij besluiten dat:

- a. de conclusie opgenomen in de notulen van de raad van bestuur van 20 september 2017 overeenstemt met de conclusie in het advies van het comité van onafhankelijke bestuurders;
- b. de financiële gegevens die vermeld staan in het advies van het comité van onafhankelijke bestuurders en in de notulen van de raad van bestuur getrouw zijn weergegeven. Dit betekent evenwel niet dat wij de leningsvoorwaarden noch de opportuniteit van de beslissing van de raad van bestuur beoordeeld hebben.

De raad van bestuur en het comité van onafhankelijke bestuurders hebben bij hun beslissing gesteund op de omstandige verslagen van onafhankelijke financiële en juridische experts.

Ons verslag kan enkel gebruikt worden in het kader van de hierboven beschreven transactie en kan niet voor andere doeleinden aangewend worden. Dit verslag heeft enkel betrekking op de gegevens die hierboven vermeld werden en niet op andere gegevens.

Antwerpen, 30 oktober 2017

De commissaris

DELOITTE Bedrijfsrevisoren

BV o.v.v.e. CVBA

Vertegenwoordigd door Jurgen Kesselaers”

13.4 Comités samengesteld door de raad van bestuur

13.4.1 Strategisch comité

Samenstelling van het strategisch comité

Het strategisch comité bestaat uit negen niet-uitvoerende bestuurders, onder wie ten minste één derde onafhankelijk moet zijn conform de Gaswet.

Voorzitter

Claude Grégoire

Ondervoorzitter

Daniel Termont, voorzitter van de raad van bestuur

Leden

Jos Ansoms

Patrick Côté

Valentine Delwart*

Luc Hujjel

Walter Nonneman*

Christian Viaene (sedert 10 mei 2017)

Sandra Wauters*

* Onafhankelijke bestuurders volgens de Gaswet.

Vertegenwoordiger van de federale regering met raadgevende stem

François Fontaine

Genodigden met raadgevende stem

Pascal De Buck was in 2017 als voorzitter van het directiecomité permanent uitgenodigd op de vergaderingen van het strategisch comité.

Andries Gryffroy, bestuurder (sedert 10 mei 2017)

Secretariaat

Het secretariaat van het strategisch comité wordt verzorgd door Nicolas Daubies, Company Secretary & Legal Manager.

Onderwerpen van beraadslagingen

Het strategisch comité is opgericht in de schoot van de raad van bestuur, overeenkomstig artikel 17.3 van de statuten. Het comité heeft geen beslissingsbevoegdheid, maar heeft de taak om de beslissingen voor te bereiden die ter goedkeuring aan de raad van bestuur zullen worden voorgelegd, met inachtneming van de toepasselijke wettelijke, reglementaire en statutaire bepalingen. In hetzelfde kader ziet het ook toe op de uitvoering van de beslissingen van de raad van bestuur. De leden van het strategisch comité beogen in hun besluitvorming een consensus. In 2017 heeft het strategisch comité de volgende dossiers onderzocht:

- De strategie van Fluxys Belgium met inbegrip van de Europese ontwikkelingen
- Het investeringsprogramma op 10 jaar (2018-2027)
- Plan op middellange termijn
- Het HSEQ-beleid
- Projecten of het onderzoek van projecten gericht op de verdere ontwikkeling van de activiteiten in België, met onder meer:
  - Marktintegratieprojecten
  - Evolutie van de vervoersdiensten
  - Voornaamste infrastructuurprojecten
  - Leidingprojecten Kraainem-Haren/Overijse-Jezus-Eik
  - Conversie L-gas naar H-gas
  - De aanleg van de 2de aanlegsteiger in Zeebrugge
  - De bouw van de 5de opslagtank voor LNG in Zeebrugge

- De evolutie van het wettelijk en regulerend kader, met onder meer:
  - De tarieven, de evolutie van tariefbesprekingen en de voorbereiding van de tarieven 2020-2023
  - Opvolging van de geschillen en vorderingen ingediend om de belangen van de vennootschap te verdedigen
  - De Europese wetgeving met het Winterpakket en de Netwerkkodes
  - De energiemix, de positionering van de gascentrales en het interfederaal energiepact
  - Voorstel tot wijziging van de Derde Gasrichtlijn
- De commerciële activiteiten en de exploitatie van het net
- Informatie in verband met exploitatie en veiligheid

Werking

De beslissingen van het strategisch comité worden met meerderheid van stemmen van de aanwezige of vertegenwoordigde leden genomen, en dit binnen de toegekende competenties. In 2017 nam het strategisch comité al zijn beslissingen met eenparigheid van stemmen van de aanwezige of vertegenwoordigde leden. Voor gedetailleerde informatie over de werking van het comité: Bijlage IV van de Corporate Governance Charter – huishoudelijk reglement strategisch comité (www.fluxys.com/belgium).

Periodiciteit van de vergaderingen en deelnemingsgraad

Het strategisch comité is 8 keer bijeengekomen in 2017. De deelneming van de bestuurders aan de vergaderingen van het strategisch comité in 2017 ziet er als volgt uit:

	Deelname zittingen
Claude Grégoire	8 op 8 uitnodigingen
Daniel Termont	5 op 8 uitnodigingen
Jos Ansoms	8 op 8 uitnodigingen
Patrick Côté	5 op 8 uitnodigingen
Valentine Delwart	7 op 8 uitnodigingen
Andries Gryffroy	3 op 4 uitnodigingen
Luc Hujoel	1 op 8 uitnodigingen
Walter Nonneman	8 op 8 uitnodigingen
Christian Viaene	8 op 8 uitnodigingen
Sandra Wauters	7 op 8 uitnodigingen

13.4.2 Auditcomité

Samenstelling van het auditcomité

Het auditcomité bestaat uit zes niet-uitvoerende bestuurders, van wie de meerderheid onafhankelijk is. Sedert het verstrijken van het mandaat van André Farber, die niet werd vervangen als lid van het auditcomité worden drie van de zes leden als onafhankelijk bestuurder volgens de Gaswet beschouwd. Toch wordt de situatie waarbij de helft van de bestuurders onafhankelijke bestuurders zijn gezien als toereikend voor de werking van het auditcomité. Dat rechtvaardigt een afwijking van principe 5.2/4 van de Corporate Governance Code. Het auditcomité bezit een collectieve deskundigheid op het gebied van de activiteiten van de vennootschap en ten minste één onafhankelijke bestuurder beschikt over de nodige deskundigheid op het gebied van boekhouding en audit.

Voorzitter

Ludo Kelchtermans

Leden

Marianne Basecq*

Patrick Côté

Renaud Moens

Henriette Van Caenegem*

Sandra Wauters*

* Onafhankelijke bestuurders volgens de Gaswet.

Deskundigheid van de onafhankelijke bestuurders van het auditcomité op het gebied van boekhouding en audit

Marianne Basecq

- Licentiate in Zakelijke Administratie (handels- en beheerswetenschappen) aan de ULG, met een specialisatie in financiën en een bijkomende opleiding in consolidatie van maatschappelijke rekeningen.
- Ze is lid van verschillende auditcomités en benoemings- en vergoedingscomités.

Ze is bestuurder bij verschillende ondernemingen in de milieusector en de sector van hernieuwbare energie.

Henriette Van Caenegem:

- Licentiate in de rechten Universiteit Gent, Master of Laws (LL.M. Cantab, Cambridge)
- Als bedrijfsjurist is risicobeheer steeds één van haar kerntaken geweest en als voormalige General Counsel van UCB en Chief Legal Officer van Tessenderlo Group en projectmanager op het gebied van fusies en acquisities heeft ze een goede kennis van de financiële aspecten van het bedrijfsleven, mede door het behandelen van veelvuldige overnamedossiers.

Sandra Wauters:

- Diploma Doctoraat Burgerlijk Ingenieur Scheikunde
- In haar functie binnen Operations bij BASF Antwerpen heeft zij ervaring opgedaan op het vlak van HAZOP studies en technical risk assessments.

---

¹ In overeenstemming met het Wetboek van Vennootschappen (art. 96) moet de verantwoordelijkheid van de onafhankelijkheid en deskundigheid op het gebied van boekhouding en audit van ten minste één lid van het auditcomité worden opgenomen in het jaarverslag.

Secretariaat

Het secretariaat van het auditcomité wordt verzorgd door Nicolas Daubies, Company Secretary & Legal Manager.

Onderwerpen van beraadslagingen

Het auditcomité is opgericht in de schoot van de raad van bestuur met de bedoeling bijstand te verlenen aan de raad van bestuur. Dat comité heeft de bevoegdheden die de wet toekent aan een auditcomité alsook de andere bevoegdheden die hem kunnen worden toegekend door de raad van bestuur. De leden van het auditcomité beogen in hun besluitvorming een consensus. In 2017 boog het auditcomité zich voornamelijk over volgende onderwerpen:

- De rekeningen op 31 december 2016 en op 30 juni 2017 en de persberichten over die rekeningen (financieel gedeelte)
- Het jaarlijks financieel verslag van het boekjaar 2016 en het halfjaarlijks financieel verslag op 30 juni 2017
- De principes voor de afsluiting van de rekeningen
- Het onderzoek van de werkzaamheden van de commissaris
- Het onderzoek van het systeem van interne controle en risicobeheer
- De doelstellingen, planning en activiteiten van de interne audit voor 2017
- De interne auditplanning voor 2018
- De opvolging van de door de interne audit geformuleerde aanbevelingen in 2016
- General Data Protection Regulation
- Audit Reform en Key Audit Matters
- De uitgifte van obligaties
- Voorstelling van de gegevensfiches 2017 van de dochterondernemingen van Fluxys Belgium
- Het risicobeheer

Werking

De beslissingen van het auditcomité worden met meerderheid van stemmen van de aanwezige of vertegenwoordigde leden genomen, en dit binnen de toegekende competenties. In 2017 nam het auditcomité al zijn beslissingen met eenparigheid van stemmen van de aanwezige of vertegenwoordigde leden. Voor gedetailleerde informatie over de werking van het comité: Bijlage II van de Corporate Governance Charter – huishoudelijk reglement auditcomité (www.fluxys.com/belgium).

Periodiciteit van de vergaderingen en deelnemingsgraad

Het auditcomité is 4 keer bijeengekomen in 2017. De deelneming van de bestuurders aan de vergaderingen van het auditcomité in 2017 ziet er als volgt uit:

	Deelname zittingen
Ludo Kelchtermans	3 op 4 uitnodigingen
Marianne Basecq	4 op 4 uitnodigingen
Patrick Côté	4 op 4 uitnodigingen
Renaud Moens	4 op 4 uitnodigingen
Henriette Van Caenegem	4 op 4 uitnodigingen
Sandra Wauters	4 op 4 uitnodigingen

13.4.3 Benoemings- en vergoedingscomité

Samenstelling van het benoemings- en vergoedingscomité

Het benoemings- en vergoedingscomité bestaat uit zeven niet-uitvoerende bestuurders, onder wie de meerderheid onafhankelijk moet zijn. Het comité beschikt over de nodige deskundigheid op het gebied van remuneratiebeleid.

Voorzitter

Christian Viaene

Leden

Marianne Basecq*

Valentine Delwart*

Hélène Deslauriers*

Luc Hujoel

Walter Nonneman*

Nele Roobrouck

* Onafhankelijke bestuurders volgens de Gaswet.

Secretariaat

Het secretariaat van het benoemings- en vergoedingscomité wordt verzorgd door Anne Vander Schueren.

Onderwerpen van beraadslagingen

Het benoemings- en vergoedingscomité is opgericht in de schoot van de raad van bestuur om deze bij te staan in alle zaken met betrekking tot de benoeming en vergoeding van de bestuurders en de directieleden. Dat comité heeft de bevoegdheden die de wet toekent aan een remuneratiecomité alsook de andere bevoegdheden die hem kunnen worden toegekend door de raad van bestuur. In 2017 behandelde het benoemings- en vergoedingscomité voornamelijk volgende punten:

- Het opstellen van het ontwerp van remuneratieverslag
- Het opstellen van het advies aan de raad van bestuur met betrekking tot het vernieuwen van het mandaat van (onafhankelijke) bestuurders
- De voorbereiding van de doelstellingen van de voorzitter en de leden van het directiecomité
- De voorbereiding van de evaluatie van de voorzitter en de leden van het directiecomité
- Het opstellen van aanbevelingen met betrekking tot de bezoldiging van de voorzitter van het directiecomité (vaste en variabele bezoldiging)
- Het opstellen van aanbevelingen met betrekking tot de bezoldiging van de andere leden van het directiecomité (vaste en variabele bezoldiging) op voorstel van de voorzitter van het directiecomité
- De vorderingstaat van de bedrijfsdoelstelling 2017
- Functiewegingen

Werking

De beslissingen van het benoemings- en vergoedingscomité worden met meerderheid van stemmen van de aanwezige of vertegenwoordigde leden genomen, en dit binnen de toegekende competenties. De leden van het benoemings- en vergoedingscomité beogen in hun besluitvorming een consensus. In 2017 nam het benoemings- en vergoedingscomité al zijn beslissingen met eenparigheid van stemmen van de aanwezige of vertegenwoordigde leden. Voor gedetailleerde informatie over de werking van het comité: Bijlage III van de Corporate Governance Charter – huishoudelijk reglement benoemings- en vergoedingscomité (www.fluxys.com/belgium).

Periodiciteit van de vergaderingen en deelnemingsgraad

Het benoemings- en vergoedingscomité is 4 keer bijeengekomen in 2017. De deelneming van de bestuurders aan de vergaderingen van het comité in 2017 ziet er als volgt uit:

	Deelname zittingen
Christian Viaene	4 op 4 uitnodigingen
Marianne Basecq	4 op 4 uitnodigingen
Valentine Delwart	4 op 4 uitnodigingen
Hélène Deslauriers	3 op 4 uitnodigingen
Luc Hujoel	3 op 4 uitnodigingen
Walter Nonneman	4 op 4 uitnodigingen
Nele Roobrouck	2 op 4 uitnodigingen

13.4.4 Corporate governance comité

Samenstelling van het corporate governance comité

Het corporate governance comité bestaat uit zes niet-uitvoerende bestuurders, onder wie ten minste twee derden onafhankelijk moeten zijn overeenkomstig de Gaswet.

Voorzitter

Monique Lievens*

Leden

Valentine Delwart*

Hélène Deslauriers*

Andries Gryffroy (tot 9 mei 2017)

Josly Piette (sedert 10 mei 2017)

Henriette Van Caenegem*

Luc Zabeau

* Onafhankelijke bestuurders volgens de Gaswet.

Secretariaat

Het secretariaat van het corporate governance comité wordt verzorgd door Nicolas Daubies, Company Secretary & Legal Manager.

Onderwerpen van beraadslagingen

Het corporate governance comité is opgericht in de schoot van de raad van bestuur teneinde de taken te volbrengen die krachtens de Gaswet aan dit comité zijn opgedragen. De leden van het corporate governance comité beogen in hun besluitvorming een consensus. In 2017 boog het corporate governance comité zich voornamelijk over volgende punten:

- De voorbereiding van het jaarverslag 2016 van het corporate governance comité opgesteld op basis van artikel 8/3 § 5, 3° van de Gaswet
- Het advies over de herbenoeming van een onafhankelijke bestuurder van wie het mandaat afliep.

Werking

De beslissingen van het corporate governance comité worden met meerderheid van stemmen van de aanwezige of vertegenwoordigde leden genomen, en dit binnen de toegekende competenties. In 2017 nam het corporate governance comité al zijn beslissingen met eenparigheid van stemmen van de aanwezige of vertegenwoordigde leden. Voor gedetailleerde informatie over de werking van het comité: Bijlage I van de Corporate Governance Charter – huishoudelijk reglement corporate governance comité (www.fluxys.com/belgium).

Periodiciteit van de vergaderingen en deelnemingsgraad

Het corporate governance comité is 2 keer bijeengekomen in 2017. De deelneming van de bestuurders aan de vergadering van het corporate governance comité in 2017 ziet er als volgt uit:

	Deelname zittingen
Monique Lievens	2 op 2 uitnodigingen
Valentine Delwart	1 op 2 uitnodigingen
Hélène Deslauriers	2 op 2 uitnodigingen
Andries Gryffroy	0 op 2 uitnodigingen
Josly Piette	0 op 0 uitnodigingen
Henriette Van Caenegem	1 op 2 uitnodigingen
Luc Zabeau	2 op 2 uitnodigingen

13.5 Evaluatie van de raad van bestuur en de raadgevende comités

Het Corporate Governance Charter voorziet onder meer dat de raad van bestuur, onder leiding van zijn voorzitter

- regelmatig, en minstens één keer elke drie jaar, zijn eigen doelmatigheid en de efficiëntie van de beheersstructuur van de onderneming en van haar comités (grootte, samenstelling) onderzoekt en beoordeelt, en in het bijzonder de rol en de missie van de verschillende comités van de raad van bestuur;
- zijn interactie met het directiecomité jaarlijks onderzoekt, in afwezigheid van de voorzitter van het directiecomité.
- regelmatig de bijdrage van elke bestuurder onderzoekt en beoordeelt om de samenstelling van de raad van bestuur te kunnen aanpassen aan de veranderende omstandigheden en in het kader van de herbenoemingsprocedure.

De evaluatie van de raad van bestuur en de raadgevende comités heeft plaatsgevonden in 2017 en heeft betrekking op het jaar 2016.

Zo heeft de raad van bestuur in 2017 een evaluatie uitgevoerd op basis van zowel een vragenlijst die door elk lid individueel werd ingevuld als het verslag van een externe adviseur die een onderzoek heeft gemaakt van de doeltreffendheid van de raad van bestuur van Fluxys Belgium, zijn individuele leden en de doeltreffendheid van zijn comités.

De vragenlijst bevatte volgende onderwerpen:

- het functioneren van de raad van bestuur en zijn comités (aantal en frequentie van vergaderingen, quorum, pertinentie van de agendapunten, verloop van de vergaderingen, kwaliteit van de verslagen, ...);
- het nagaan of de raad van bestuur voldoende zijn rol kon spelen en of de belangrijke kwesties voldoende werden voorbereid en adequaat behandeld;
- de evaluatie van de interactie tussen de niet-uitvoerende bestuurders en het management; (doorstroming van informatie, supervisie, ...);
- het naar waarde schatten van de concrete bijdrage van elke bestuurder (tussentijdse bijdragen in vergaderingen, opleidingen, kennis van de opdracht en verantwoordelijkheid,...);

- de vaststelling of de samenstelling van de raad van bestuur adequaat is (aantal, complementair in competenties, vertegenwoordiging van aandeelhouders, ...).

De externe raadgever heeft zijn onderzoek uitgevoerd op basis van bedrijfsdocumentatie (statuten, charter, uitnodigingen, voorbereidende documenten voor vergaderingen, notulen, evaluatieformulieren van individuele bestuurders etc.) en bijkomende toelichtingen. De antwoorden op de vragenlijsten hebben aangetoond dat de leden van de raad van bestuur in zijn geheel tevreden tot erg tevreden zijn over de werking van de raad van bestuur en zijn comités. Het onderzoek toonde aan dat de raad van bestuur en zijn comités op een adequate en geschikte wijze aan hun taken konden voldoen.

De jaarlijkse evaluatie van de interactie tussen de raad van bestuur en het directiecomité werd ook uitgevoerd met betrekking tot het jaar 2017.

13.6 Directie van de vennootschap in 2017

Het directiecomité van Fluxys Belgium is samengesteld uit maximaal zes leden, onder wie één voorzitter.

- Pascal De Buck, voorzitter van het directiecomité en Chief Executive Officer
- Arno Büx, lid van het directiecomité en Chief Commercial Officer
- Paul Tummers, lid van het directiecomité en Chief Financial Officer
- Peter Verhaeghe, lid van het directiecomité en Chief Technical Officer

Het secretariaat van het directiecomité wordt verzorgd door Nicolas Daubies, Company Secretary & Legal Manager.

Het directiecomité is belast met het operationele en dagelijkse beheer van de onderneming met inbegrip van het beheer van de commerciële, technische, financiële, regulatoire en HR-aspecten. Het comité vergadert zo vaak ze het nodig acht en, tenzij verhinderd, wekelijks. De voorzitter roept de leden en de eventuele genodigden bijeen en legt de agenda vast. In 2017 heeft het directiecomité – naast de onderwerpen die aan de raad van bestuur werden voorgelegd (zie p. 161-162) – ook bijzondere aandacht besteed aan onder meer:

- **Strategie:** doelstellingen 2017-2019 en *balanced score cards*, indicatief investeringsprogramma 2018-2027, plaats van aardgas in de energiemix
- **Commerciële activiteiten:** opvolging evolutie verhandelde volumes en liquiditeit op de gashandelsplaatsen, samenvoeging van gashandelsplaatsen ZTP en Zeebrugge Beach, opvolging evolutie capaciteitsverkoop, analyse van de competitiviteit van de diensten, gasaankopen voor de balancerings van het netwerk, nieuwe aansluitingen voor of het afsluiten van industriële afnemers, versterking infrastructuur ten behoeve van de distributienetbeheerders, ontwikkeling van virtuele interconnectiepunten met de buurlanden
- **Finance:** jaarlijkse en halfjaarlijkse financiële resultaten, efficiënt beheer van de kosten, auditbeleid, opvolging van subsidiedossiers (TEN-T), uitwerking en opvolging van het budget, herfinanciering van een obligatielening met mei 2018 als vervaldatum
- **Wettelijk en regulatorisch kader:** opvolging en implementatie van de Europese netwerkcodes, tariefmethodologie, opvolging van de wijzigingen aan de Gaswet

- **Infrastructuur en operaties:** opvolging van de infrastructuurwerken, veiligheid van het netwerk, analyse van incidenten, bijna-incidenten en arbeidsongevallen, investeringsprojecten, bestellingen tot €20 miljoen, bekomen van de nodige vergunningen voor investeringsprojecten of exploitatie-activiteiten, stand van zaken van het uit gebruik nemen van leidingen, overdracht van terreinen of ondergrond in eigendom, acties voor het verbeteren van de cybersecurity
- **Personeelsbeleid:** competentiebeheer, sociale teambuildings, personeelsbewegingen, verzuimbeleid, salarisbenchmark, efficiëntie, opvolging van de voortgang in de ondernemingsdoelstellingen
- **Opvolging van de activiteiten van de dochterondernemingen**
- **Vorbereiding van de dossiers voor de raad van bestuur en de verschillende comités**

13.7 Remuneratieverslag

13.7.1 Raad van bestuur: procedures, principes en emolumenten

Het remuneratiebeleid

In het kader van de procedure voor het uittekenen van het remuneratiebeleid voor de bestuurders van Fluxys Belgium stelt het benoemings- en vergoedingscomité aanbevelingen op voor de raad van bestuur. Op basis daarvan maakt de raad van bestuur een voorstel voor het remuneratiebeleid van de bestuurders. Vervolgens wordt het remuneratiebeleid vastgelegd door de algemene vergadering.

Het remuneratieniveau

Tijdens het afgelopen boekjaar werd het remuneratieniveau van de bestuurders op hetzelfde niveau als het vorige boekjaar vastgelegd op basis van de principes die zijn opgesomd in de statuten en in het Corporate Governance Charter.

De algemene vergadering legt het totaalbedrag op jaarbasis van de emolumenten van de bestuurders en de vertegenwoordigers van de regering vast op een geïndexeerd jaarbedrag van maximaal € 360.000 (bedrag op 01-07-2007, of € 415.448,85 op 31-12-2017). De raad van bestuur verdeelt het totaalbedrag onder de bestuurders rekening houdend met de werklast die gepaard gaat met hun functie in de vennootschap. Bovendien wordt ook presentiegeld van € 250 per vergadering van de raad van bestuur en van de comités toegekend aan de bestuurders en de regeringsvertegenwoordiger(s).

Binnen de perken van het maximumbedrag wordt het volgende ook toegekend:

- Een geïndexeerd deel van € 8.000 (bedrag op 01-01-2006) voor de leden van de raad van bestuur en de regeringsvertegenwoordiger(s) en een extra deel wordt toegekend aan de voorzitter van de raad van bestuur;
- Een extra half deel voor de leden van de bijzondere comités (met inbegrip van de regeringsvertegenwoordiger(s) bij het strategisch comité en voor de bestuurders uitgenodigd voor de comités zonder stemrecht) en de voorzitter van het strategisch comité.

Bij onvolledige prestatie wordt voor het jaar in kwestie een verdeling prorata temporis toegepast.

De bestuurders ontvangen noch prestatiegebonden vergoedingen zoals bonussen of aandelengerelateerde incentiveprogramma's op lange termijn, noch voordelen in natura of voordelen die verbonden zijn aan pensioenplannen.

Op het einde van het eerste semester wordt een voorschot op de emolumenten en presentiegelden aan de bestuurders betaald. Dat voorschot wordt berekend op basis van de geïndexeerde basisvergoeding en in evenredige verhouding met de duur van het bestuurdersmandaat in het semester. In december van het lopende jaar wordt een afrekening gemaakt.

Emolumenten van de bestuurders

Voor hun prestaties binnen de raad van bestuur en de verschillende comités van Fluxys Belgium hebben de bestuurders in 2017 de volgende emolumenten bruto en presentiegelden ontvangen:

	Brutototaal in euro
Daniel Termont	27.334,70
Claude Grégoire (1)	23.167,76
Jos Ansoms	18.250,82
Marianne Basecq	23.667,76
Patrick Côté (3)	23.417,76
Valentine Delwart	29.084,70
Hélène Deslauriers	21.917,76
Andries Gryffroy	16.750,82
Luc Hujjoel (2)	21.167,76
Ludo Kelchtermans (4)	16.000,82
Monique Lievens	17.250,82
Renaud Moens (6)	17.250,82
Walter Nonneman	24.917,76
Josly Piette (1)	14.513,05
Nele Roobrouck	15.750,82
Henriette Van Caenegem	22.417,76
Christian Viaene (5)	23.917,76
Sandra Wauters	23.917,76
Luc Zabeau (2)	16.750,82
François Fontaine	18.000,82
Totaal	415.448,85

Op vraag van enkele bestuurders wordt melding gemaakt van het feit dat ze afstand doen van hun emolumenten en presentiegelden:

- (1) Deze bestuurders deden afstand van hun emolumenten en presentiegelden ten voordele van SOCOFE.
- (2) Deze bestuurders deden afstand van hun emolumenten en presentiegelden ten voordele van Interfin.
- (3) Deze bestuurder deed afstand van zijn emolumenten en presentiegelden ten voordele van Caisse de dépôt et placement du Québec.
- (4) Deze bestuurder deed afstand van zijn emolumenten en presentiegelden ten voordele van NUHMA.
- (5) Deze bestuurder deed afstand van zijn emolumenten en presentiegelden ten voordele van Sibelgas.
- (6) Deze bestuurder deed afstand van zijn emolumenten en presentiegelden ten voordele van Igretec.

De vertegenwoordiger van de federale regering die de raad van bestuur en het strategisch comité bijwoont met raadgevende stem, is François Fontaine, van wie het mandaat werd vernieuwd bij Koninklijk Besluit op 14 december 2012 dat in werking trad op 14 januari 2013².

De leden van de raad van bestuur van Fluxys Belgium hebben geen bezoldigde bestuursmandaten in andere vennootschappen uit de consolidatiekring van de vennootschap.

---

² Koninklijk Besluit houdende de benoeming van de commissarissen van de federale regering in de raad van bestuur van de aangewezen beheerders, zoals bedoeld in artikel 8/3, § 1/3, van de wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen.

13.7.2 Directiecomité: procedures, principes en bezoldiging

Het remuneratiebeleid

In het kader van de procedure voor het uittekenen van het remuneratiebeleid voor de leden van het directiecomité van Fluxys Belgium stelt het benoemings- en vergoedingscomité aanbevelingen op voor de raad van bestuur. Op basis daarvan keurt de raad van bestuur het remuneratiebeleid van het directiecomité goed. Het benoemings- en vergoedingscomité heeft op basis van een extern benchmarkingonderzoek, de internationaal erkende HAY-methodologie, een remuneratiebeleid ontwikkeld en voorgesteld aan de raad van bestuur. In het remuneratiebeleid wordt gestreefd naar een vast basissalaris in verhouding tot het verantwoordelijkheidsniveau en in overeenstemming met het referentieloon in de algemene markt, en een variabele vergoeding als beloning voor de persoonlijke prestaties en de prestaties van de onderneming.

De leden van het directiecomité leveren prestaties voor zowel Fluxys Belgium als voor de moedermaatschappij Fluxys. Bijgevolg wordt een deel van hun basissalaris en variabele vergoeding betaald voor hun prestaties en verwezenlijkingen bij Fluxys Belgium en een ander deel voor hun prestaties en verwezenlijkingen bij Fluxys.

Het remuneratieniveau

Basissalaris. De evolutie in het basissalaris is afhankelijk van de positionering van elk lid van het directiecomité ten opzichte van het referentieloon in de algemene markt en van de beoordeling van de individuele verwezenlijkingen. De HAY-methodologie (externe benchmark) wordt toegepast om het gewicht van elke directiefunctie te bepalen en een marktconforme verloning toe te kennen.

Prestatiegebonden vergoeding. De prestatiegebonden vergoeding is het resultaat van het realisatieniveau van de ondernemings- en individuele doelstellingen. De ondernemingsdoelstellingen worden jaarlijks vastgelegd voor de volgende jaren in een *Management Balanced Score Card* op basis van een op lange termijn vastgelegde strategie. Uit de *Management Score Card* worden voor elk lid van het directiecomité individuele *Balanced Score Cards* afgeleid. In die individuele *Score Cards* staan zowel collectieve doelstellingen, persoonlijke doelstellingen zoals de uitvoering van het investeringsplan, de veiligheidsprestaties en de financiële prestaties (deels transversaal, deels individueel), als doelstellingen met de bedrijfswaarden als leidraad. Op basis van de *Score Cards* wordt de graad van verwezenlijking van de doelstellingen voor elk lid van het directiecomité jaarlijks gemeten.

Voor de variabele vergoeding voor 2017 valt Fluxys Belgium onder de wettelijke afwijking wat betreft de spreiding over meerdere jaren omdat de on target variabele vergoeding van de leden van het directiecomité niet hoger is dan 25% van de totale jaarlijkse vergoeding.

Bezoldiging van de leden van het directiecomité

Vaststelling van de bezoldiging. Pascal De Buck werd als voorzitter van het directiecomité en CEO van Fluxys Belgium geëvalueerd door de raad van bestuur voor het betreffende jaar, na advies van het benoemings- en vergoedingscomité, op basis van het realisatieniveau van de doelstellingen. Het benoemings- en vergoedingscomité heeft ook een toelichting gekregen van Pascal De Buck als voorzitter van het directiecomité en CEO van Fluxys Belgium over de evaluatie van de andere leden van het directiecomité in 2017.

De raad van bestuur is samengekomen om over de bezoldiging van de voorzitter en de leden van het directiecomité van de onderneming te beslissen. De raad van bestuur heeft:

- de prestaties en verwezenlijkingen bij Fluxys Belgium voor 2017 goedgekeurd,
- het bedrag vastgelegd van de variabele bezoldiging 2017 van Pascal De Buck als voorzitter van het directiecomité en CEO van Fluxys Belgium in 2017, op voorstel van het benoemings- en vergoedingscomité, en het totaalbedrag vastgelegd van de variabele bezoldigingen 2017 van de andere leden van het directiecomité van Fluxys Belgium, op voorstel van Pascal De Buck.

De bezoldiging toegekend aan de leden van het directiecomité bestaat uit

- een basissalaris,
- een prestatiegebonden verloning in functie van de realisatie van de jaarlijks vastgelegde doelstellingen (ondernemingsdoelstellingen en individuele doelstellingen),
- een pensioenplan (regeling 'vaste premies') volgens de regels die van toepassing zijn op de bedrijven in de gas- en elektriciteitssector en
- overige componenten: kosten voor verzekeringen en voor voordelen in natura, waaronder voordelen van de gas- en elektriciteitssector.

De leden van het directiecomité ontvangen geen aandelen of aandelenopties van de onderneming als onderdeel van hun basissalaris of prestatiegebonden vergoeding.

De variabele verloning voor de voorzitter van het directiecomité wordt deels in cash uitbetaald en deels gestort in de vorm van een groepsverzekering. Voor de andere leden van het directiecomité wordt de variabele verloning volledig uitbetaald in cash.

Bezoldiging toegekend aan de leden van het directiecomité in 2017:

Bezoldiging toegekend aan Pascal De Buck als voorzitter van het directiecomité en CEO	
Basissalaris	223.080
Variabele bezoldiging	133.848
Pensioen	76.043
Overige componenten	17.950
Totaal	450.921

Bezoldiging toegekend aan de andere leden van het directiecomité samen	
Basissalaris	464.181
Variabele bezoldiging	176.348
Pensioen	172.203
Overige componenten	56.719
Totaal	869.451

In het kader van het multi-employer contract worden de leden in kwestie deels vergoed voor de prestaties uitgevoerd bij Fluxys Belgium en deels voor de prestaties uitgevoerd bij Fluxys NV.

Contractuele bepalingen. Alle leden van het directiecomité in 2017 hebben het statuut van werknemer. Voor hen past Fluxys Belgium de wet op de arbeidsovereenkomsten toe. De leden van het directiecomité oefenen onbezoldigde mandaten uit of mandaten met retrocessie naar Fluxys Belgium in andere vennootschappen van de consolidatiekring van Fluxys Belgium of Fluxys.

Wanneer zou blijken dat een bewuste fout aanleiding heeft gegeven tot onjuiste financiële gegevens en de op die basis toegekende variabele bezoldiging, brengt Fluxys Belgium de fout in rekening bij het evaluatieproces van de betrokkene in het jaar waarin de fout wordt vastgesteld.

13.7.3 Remuneratiebeleid voor de komende twee boekjaren

Er wordt niet voorzien om het remuneratiebeleid voor de bestuurders en de leden van het directiecomité te wijzigen voor de komende twee boekjaren. Wel is in 2018 ingepland om de functies van de leden van het directiecomité te herwegen en op die manier rekening te houden met de gewijzigde context sinds de vorige functieweging.

13.8 Stemrechten en bijzondere zeggenschapsrechten

De aandeelhoudersvergadering vertegenwoordigt alle aandeelhouders, ongeacht wat hun categorie is. De aandeelhoudersvergadering heeft de meest uitgebreide macht om de handelingen die de vennootschap aangaan te verrichten, te verlijden of te bekrachtigen. Haar rechtsgeldig en met de vereiste meerderheid genomen beslissingen zijn bindend voor alle aandeelhouders, zelfs voor zij die afwezig zijn of hier niet mee instemmen.

Elk aandeel geeft recht op één stem. Overeenkomstig het Koninklijk Besluit van 16 juni 1994, en conform de statuten waarin die wettelijke bepalingen zijn omgezet, zijn aan het bijzonder aandeel van de Belgische staat in Fluxys Belgium bijzondere rechten toegekend, naast de gemene rechten verbonden aan alle overige aandelen. Die bijzondere rechten worden uitgeoefend door de federale minister bevoegd voor energie en kunnen als volgt worden samengevat:

- het recht om zich te verzetten tegen elke overdracht, elke zekerheidsstelling of elke verandering van bestemming van de strategische activa van Fluxys Belgium waarvan de lijst is toegevoegd aan het voormelde Koninklijk Besluit van 16 juni 1994, indien de federale minister bevoegd voor Energie van oordeel is dat deze verrichting de nationale belangen op energiegebied schaadt;
- het recht om twee vertegenwoordigers van de federale regering met raadgevende stem in de raad van bestuur en in het strategisch comité van Fluxys Belgium te benoemen;
- het recht van de vertegenwoordigers van de federale regering om binnen vier werkdagen beroep aan te tekenen bij de federale minister bevoegd voor Energie, op basis van objectieve, niet-discriminatoire en transparante criteria, zoals gedefinieerd in het Koninklijk Besluit van 5 december 2000, tegen elke beslissing van de raad van bestuur of advies van het strategisch comité van Fluxys Belgium (daaronder mee inbegrepen het investerings- en activiteitenplan alsook het bijbehorende budget) welke zij strijdig achten met de richtlijnen van 's lands energiebeleid, met inbegrip van de doelstellingen van de regering inzake de energie bevoorrading van het land. Het beroep heeft schorsende werking. Heeft de federale minister bevoegd voor Energie binnen een termijn van acht werkdagen na dit beroep de betrokken beslissing niet vernietigd, dan wordt deze definitief;

- een bijzonder stemrecht in geval van blokkering in de algemene vergadering over een aangelegenheid die de doelstellingen van het federale energiebeleid aanbelangt.

De bijzondere rechten die verbonden zijn aan het bijzonder aandeel van de Belgische staat worden vermeld in artikelen 11, 15, 17 en 21 van de statuten van Fluxys Belgium. Die rechten blijven verbonden met het bijzonder aandeel zo lang dit aandeel eigendom is van de Belgische staat en de artikelen 3 tot 5 van het Koninklijk Besluit van 16 juni 1994 tot invoering ten voordele van de Staat van een bijzonder aandeel in Fluxys Belgium of de bepalingen die ze zouden vervangen, van kracht zijn.

Bovenop die wettelijke bijzondere rechten geeft het 'bijzonder aandeel' aan zijn eigenaar ook het recht om een deel te ontvangen dat honderd maal hoger ligt dan het deel dat verbonden is aan elk aandeel van categorie B en categorie D van alle uitkeringen van dividenden en alle andere uitkeringen die de vennootschap doet aan haar aandeelhouders.

13.9 Wettelijke of statutaire beperkingen bij overdracht van effecten

De volgende overdrachten van effecten zijn vrij:

- de overdrachten van aandelen, inschrijvingsrechten en afknipbare of autonome rechten die het mogelijk maken aandelen te verwerven (hierna gezamenlijk "effecten" te noemen) tussen een aandeelhouder en vennootschappen die aan hem verbonden zijn in de zin van het Wetboek van Vennootschappen;
- elke overdracht van aandelen van categorie D.

In alle overige gevallen moet de aandeelhouder die de overdracht van effecten, op welke manier dan ook, aan een andere aandeelhouder of aan een derde overweegt, de overige aandeelhouders, met uitzondering van die van categorie D en van het 'bijzonder aandeel', de mogelijkheid geven, volgens onderstaande modaliteiten, naar rata van hun deelneming, de effecten waarvan de overdracht wordt overwogen, bij voorkeur te verwerven.

De aandeelhouder die de overdracht overweegt, dient de vennootschap schriftelijk met ontvangstbewijs ter kennis te brengen van het aantal effecten dat hij voorstelt over te

dragen, de naam van de cessionaris(sen) te goeder trouw benaderd alsook de door hen onherroepelijk geboden prijs en het bod aan de aandeelhouders om die effecten bij voorkeur tegen dezelfde voorwaarden te verwerven. De raad van bestuur informeert op dezelfde manier binnen twee weken de overige aandeelhouders over dit bod. Elk van de aandeelhouders beschikt over een termijn van zestig dagen vanaf de ontvangst van bovengenoemd schrijven om de overdragende aandeelhouder en de vennootschap schriftelijk met ontvangstbewijs ter kennis te brengen of hij al dan niet kandidaat-koper is en zo ja, het aantal effecten dat hij wenst te verwerven.

Indien de aanvraag het aantal aangeboden effecten overschrijdt, zal de raad van bestuur overgaan tot een verdeling van de effecten onder de aanvragers, naar rata van de effecten die ze bezitten en binnen de perken van hun vraag.

Ingeval na afloop van bovengenoemde termijn van zestig dagen, geen aandeelhouder zijn beslissing ter kennis zou hebben gebracht de aangeboden effecten te willen kopen of indien het aantal door de aandeelhouders gevraagde effecten lager zou liggen dan het aantal aangeboden effecten, kan de aandeelhouder die zijn voornemen tot overdracht ter kennis heeft gebracht overeenkomstig de bepalingen van dit artikel, de geplande overdracht realiseren met de derde vermeld in zijn kennisgeving en tegen de voorwaarden die erin vermeld zijn.

13.10 Transacties en andere contractuele banden

De bestuurders en leden van het directiecomité dienen te waken over de naleving van de wettelijke en deontologische verplichtingen in hun hoofde, inzonderheid wat belangenconflicten betreft naar luid van het bepaalde in artikel 523 van het Wetboek van vennootschappen.

Het Corporate Governance Charter voorziet een procedure die van toepassing is voor transacties of andere contractuele betrekkingen tussen de bestuurders of leden van het directiecomité en de vennootschap of haar dochterondernemingen en die buiten het toepassingsgebied van artikel 523 van het Wetboek van vennootschappen vallen.

Die procedure gaat als volgt:

De bestuurder of het lid van het directiecomité dient te waken over de naleving van de wettelijke en deontologische verplichtingen in zijn hoofde. Hij moet zijn privé- en beroepsaangelegenheden derwijze organiseren dat voor zover mogelijk geen situaties ontstaan waarbij in zijn hoofde een persoonlijk belangenconflict met de vennootschap of haar dochterondernemingen zou ontstaan.

Indien de bestuurder of lid van het directiecomité naar eigen inzicht twijfelt over het bestaan van een persoonlijk belangenconflict, dient hij dat kenbaar te maken aan de voorzitter van het corporate governance comité.

In geval van persoonlijk belangenconflict dient de bestuurder of het lid van het directiecomité zich uit eigen beweging terug te trekken uit het gedeelte van de zitting van de raad van bestuur waarop de kwestie aan de orde wordt gesteld en neemt hij niet deel aan de stemming, ook niet bij volmacht. Zijn stemonthouding moet met redenen worden omkleed conform het Wetboek van vennootschappen.

Indien blijkt dat er sprake is van een belangenconflict deelt de voorzitter van de raad van bestuur het onderwerp en de voorwaarden van de transactie of andere contractuele betrekking ter informatie mee aan de raad van bestuur, die ze dient goed te keuren (of ter goedkeuring door te verwijzen naar de raad van bestuur van de desbetreffende dochteronderneming) voor zover het bedrag van de afzonderlijke verrichting of van de als geheel genomen verrichtingen over een periode van drie maanden groter is dan € 25.000.

De raad van bestuur heeft gedurende het boekjaar 2017 de procedure niet moeten inschakelen.

13.11 Inkoop of uitgifte van aandelen

De statuten van Fluxys Belgium machtigen de algemene vergadering om eigen aandelen te verkrijgen, conform de wettelijke bepalingen. Geen enkele beslissing in die zin werd genomen door de algemene vergadering in 2017. Wanneer de vennootschap eigen aandelen verkrijgt met het oog op de uitkering aan haar personeel, is het besluit van de algemene vergadering evenwel niet vereist.

Ingeval het kapitaal wordt verhoogd, moeten de aandelen waarop in geld wordt ingeschreven bij voorkeur worden aangeboden aan de aandeelhouders naar evenredigheid van het deel van het kapitaal door hun aandelen vertegenwoordigd. Het staat de vergadering evenwel vrij, in het belang van de vennootschap, het voorkeurrecht te beperken of op te heffen in overeenstemming met de wettelijke bepalingen.

13.12 Commissaris

De gewone algemene vergadering heeft zich uitgesproken over de jaarlijkse emolumenten van Deloitte CVBA, Bedrijfsrevisoren. Voor zijn mandaat als commissaris bij de groep Fluxys Belgium heeft Deloitte in 2017 bezoldigingen ontvangen ten belope van € 160.750. Daarnaast heeft Deloitte ook andere opdrachten uitgevoerd voor een totaalbedrag van € 55.480. De bezoldigingen zijn als volgt uitgesplitst:

- Auditopdrachten als commissaris bij de groep: € 145.200
- Auditopdrachten als commissaris bij filialen van de groep: € 15.550
- Zekerheidverstrekken opdrachten door de commissaris: € 31.500
- Andere raadgevende opdrachten door entiteiten verbonden met de commissaris: € 23.980

13.13 Dochterondernemingen

In het raam van de rapportering over de geconsolideerde resultaten (jaarlijks en halfjaarlijks) ziet de raad van bestuur minstens 2 keer per jaar toe op de evolutie van de activiteiten bij de dochterondernemingen Flux Re en Fluxys LNG. De raad van bestuur wordt ook regelmatig en punctueel geïnformeerd over belangrijke gebeurtenissen of ontwikkelingen bij die dochterondernemingen.

13.14 Openbaarmaking van belangrijke deelnemingen

Op 13 december 2017 werd de periodieke kennisgeving volgens artikel 74 §8 van de wet van 1 april 2007 verstuurd. Op datum van de notificatie bezat Fluxys 63.237.240 effecten met stemrecht in Fluxys Belgium, een stijging met 20.140 aandelen sinds de vorige kennisgeving. Publigas bezat geen effecten met stemrecht in Fluxys Belgium. Publigas bevestigt dat zij op 13 december 2017 geen effecten met stemrecht in Fluxys Belgium heeft verworven of overgedragen.

14 FINANCIËLE SITUATIE

Inhoudstafel

14.1	Geconsolideerde financiële staten volgens IFRS	205
14.1.1	Algemene inlichtingen over de vennootschap	205
	Naam en maatschappelijke zetel van de vennootschap	205
	Activiteiten van de groep	205
14.1.2	Geconsolideerde financiële staten van de groep Fluxys Belgium volgens IFRS	206
	A. Geconsolideerde balans	206
	B. Geconsolideerde winst-en-verliesrekening	208
	C. Geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat	209
	D. Mutatieoverzicht van het geconsolideerd eigen vermogen	210
	E. Geconsolideerd kasstroomoverzicht	212
14.1.3	Toelichtingen	214
	Toelichting 1a. Verklaring van overeenstemming met IFRS	214
	Toelichting 1b. Oordeelsvorming en gebruik van inschattingen	214
	Toelichting 1c. Datum van vrijgave voor bekendmaking	215
	Toelichting 1d. Aanpassingen of aanvullingen aan de boekhoudprincipes en -methodes	215
	Toelichting 1e. Toepassing van nieuwe boekhoudprincipes of IFRS herzieningen	215
	Toelichting 2. Boekhoudkundige grondslagen en methoden	218
	Toelichting 2.1. Algemene beginselen	218
	Toelichting 2.2. Balansdatum	218
	Toelichting 2.3. Gebeurtenissen na balansdatum	219
	Toelichting 2.4. Consolidatiecriteria	219
	Toelichting 2.5. Bedrijfscombinaties	221
	Toelichting 2.6. Omrekening van de financiële staten van buitenlandse ondernemingen	222
	Toelichting 2.7. Immateriële vaste activa	222
	Toelichting 2.8. Materiële vaste activa	224
	Toelichting 2.9. Niet-geconsolideerde eigenvermogensinstrumenten (zoals aandelen en winstbewijzen)	226
	Toelichting 2.10. Financiële leasevorderingen	227

Toelichting 2.11. De voorraden	227
Toelichting 2.12. Financieringskosten	228
Toelichting 2.13. Financiële instrumenten	229
Toelichting 2.14. Geldmiddelen en kasequivalenten	230
Toelichting 2.15. Handelsvorderingen en overige actiefbestanddelen	230
Toelichting 2.16. Voorzieningen	231
Toelichting 2.17. Rentedragende verplichtingen	235
Toelichting 2.18. Handelsschulden	235
Toelichting 2.19. Tegoeden, rechten, schulden en verplichtingen in vreemde valuta	235
Toelichting 2.20. Boeking van opbrengsten	236
Toelichting 2.21. Belastingen	236
Toelichting 3. Verwervingen, overdrachten en herstructureringen	237
Toelichting 4. Resultaatrekening en operationele segmenten	239
Toelichting 4.1. Bedrijfsopbrengsten	242
Toelichting 4.2. Exploitatielasten	243
Toelichting 4.3. Financiële opbrengsten	247
Toelichting 4.4. Financieringskosten	248
Toelichting 4.5. Winstbelastingen	249
Toelichting 4.6. Netto winst (verlies) van het boekjaar	252
Toelichting 4.7. Winst (verlies) per aandeel	253
Toelichting 5. Gesegmenteerde balans	254
Toelichting 5.1. Materiële vaste activa	256
Toelichting 5.2. Immateriële vaste activa	262
Toelichting 5.3. Overige financiële vaste activa	265
Toelichting 5.4. Vorderingen uit financiële lease	266
Toelichting 5.5. Langlopende leningen, vorderingen en overige activa	267
Toelichting 5.6. Voorraden	268
Toelichting 5.7. Handelsvorderingen en overige vorderingen	269
Toelichting 5.8. Geldbeleggingen, geldmiddelen en kasequivalenten	270
Toelichting 5.9. Overige vlottende activa	271
Toelichting 5.10. Eigen vermogen	272
Toelichting 5.11. Rentedragende verplichtingen	274
Toelichting 5.12. Voorzieningen	278
Toelichting 5.13. Voorzieningen voor personeelsbeloningen	282
Toelichting 5.14. Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen	293
Toelichting 5.15. Kortlopende handelsschulden en overige schulden	294
Toelichting 6. Financiële instrumenten	295

Toelichting 7. Voorwaardelijke activa en passiva – rechten en verbintenissen van de groep	301
Toelichting 7.1. De geschillen	301
Toelichting 7.2. Goederen en waarden gehouden voor rekening en in naam van derden maar ten bate en op risico van ondernemingen die in de consolidatie zijn opgenomen	302
Toelichting 7.3. Ontvangen zekerheden	302
Toelichting 7.4. Zekerheden door derden gesteld voor rekening van de onderneming	302
Toelichting 7.5. Langlopende huurovereenkomsten en verbintenissen tot terbeschikkingstelling	303
Toelichting 7.6. Verbintenissen in het kader van de Interconnector Zeebrugge Terminal (IZT)	303
Toelichting 7.7. Verbintenissen in het kader van de contracten voor terminallingdiensten	303
Toelichting 7.8. Verbintenissen in het kader van financieringen en verbintenissen jegens de Europese Investeringsbank (EIB)	303
Toelichting 7.9. Andere toegezegde en ontvangen verbintenissen	304
Toelichting 8. Verbonden partijen	304
Toelichting 9. Vergoeding aan de bestuurders en de directieleden	307
Toelichting 10. Gebeurtenissen na balansdatum	307
14.1.4 Verslag van de commissaris aan de algemene vergadering van Fluxys Belgium NV over het boekjaar afgesloten op 31 december 2017	308
14.2 Statutaire jaarrekening van Fluxys Belgium nv volgens de Belgische normen	317
14.2.1 Balans	318
14.2.2 Resultatenrekening	320
14.2.3 Resultaatverwerking	321
14.2.4 Overzicht van het kapitaal per einde boekjaar	322
14.2.5 Belastingen op het resultaat	323

14.2.6	Sociale balans	324
	A. Werknemers ingeschreven in het personeelsregister	324
	B. Uitzendkrachten en ter beschikking van de onderneming gestelde personen	326

14.1 Geconsolideerde financiële staten volgens IFRS

14.1.1 Algemene inlichtingen over de vennootschap

Naam en maatschappelijke zetel van de vennootschap

De maatschappelijke zetel van de moederonderneming Fluxys Belgium NV is gevestigd in België, Kunstlaan 31 te 1040 Brussel.

Activiteiten van de groep

De groep Fluxys Belgium heeft als hoofdactiviteiten het vervoer en de opslag van aardgas en de terminallingdiensten voor vloeibaar aardgas in België. De groep Fluxys Belgium verzorgt eveneens aanvullende diensten die verwant zijn met voornoemde hoofdactiviteiten.

De vervoers-, opslag- en terminallingdiensten in België zijn onderworpen aan de Gaswet¹.

Voor meer informatie over die activiteiten verwijzen we naar de specifieke hoofdstukken van het jaarverslag.

---

¹ Wet van 12 april 1965 betreffende het vervoer van gasachtige producten en andere door middel van leidingen, zoals later gewijzigd.

14.1.2 Geconsolideerde financiële staten van de groep Fluxys Belgium volgens IFRS

A. Geconsolideerde balans

Geconsolideerde balans		In duizenden euro's	
	Toelichting	31-12-2017	31-12-2016
I. Vaste activa		2.392.797	2.463.346
Materiële vaste activa	5.1	2.250.659	2.321.123
Immateriële vaste activa	5.2	45.246	52.250
Deelnemingen waarop vermogensmutatie is toegepast		16	16
Overige financiële vaste activa	5.3/6	81.179	57.022
Vorderingen uit financiële lease	5.4/6	0	7.222
Overige vaste activa	5.5	15.697	25.713
II. Vlottende activa		898.076	525.825
Voorraden	5.6	27.856	21.500
Vorderingen uit financiële lease	5.4/6	7.222	5.581
Belastingvorderingen		12	113
Handels- en overige vorderingen	5.7/6	108.598	88.309
Geldbeleggingen	5.8/6	415.153	101.209
Geldmiddelen en kasequivalenten	5.8/6	320.573	291.727
Overige vlottende activa	5.9	18.662	17.386
Totaal der activa		3.290.873	2.989.171

Geconsolideerde balans

In duizenden euro's

	Toelichting	31-12-2017	31-12-2016
I. Eigen vermogen	5.10	713.795	694.352
Eigen vermogen toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij		713.795	694.352
Maatschappelijk kapitaal en uitgiftepremies		60.310	60.310
Niet uitgekeerd resultaat en overige reserves		653.485	634.042
Minderheidsbelangen		0	0
II. Langlopende verplichtingen		2.019.777	2.107.992
Rentedragende verplichtingen	5.11/6	1.752.654	1.765.025
Voorzieningen	5.12	3.947	2.437
Voorzieningen voor personeelsbeloningen	5.13	59.346	62.224
Uitgestelde belastingverplichtingen	5.14	203.830	278.306
III. Kortlopende verplichtingen		557.301	186.827
Rentedragende verplichtingen	5.11/6	467.176	79.472
Voorzieningen	5.12	325	6.841
Voorzieningen voor personeelsbeloningen	5.13	3.879	4.472
Belastingverplichtingen		6.689	6.524
Kortlopende handels- en overige schulden	5.15/6	76.957	87.942
Overige kortlopende verplichtingen		2.275	1.576
Totaal van het eigen vermogen en de verplichtingen		3.290.873	2.989.171

B. Geconsolideerde winst-en-verliesrekening

Geconsolideerde winst-en-verliesrekening	In duizenden euro's		
	Toelichting	31-12-2017	31-12-2016
Bedrijfsopbrengsten	4.1	510.528	509.490
Verkoop van gas voor balancerings en operationele behoeften		66.096	47.245
Overige exploitatiebaten		12.248	13.607
Grondstoffen en gebruikte hulpstoffen	4.2.1	-2.678	-3.837
Aankoop van gas voor balancerings en operationele behoeften		-66.014	-47.138
Diensten en diverse goederen	4.2.2	-122.996	-121.894
Personeelslasten	4.2.3	-107.077	-113.436
Overige exploitatielasten	4.2.4	-6.944	-7.332
Netto toevoegingen aan de afschrijvingen	4.2.5	-160.081	-159.141
Netto toevoegingen aan de voorzieningen	4.2.6	5.399	-964
Waardeverminderingen	5.6	831	2.007
Winst (verlies) uit voortgezette bedrijfsactiviteiten		129.312	118.607
Reële waardeschommelingen van financiële instrumenten		-1.058	-1.010
Financiële opbrengsten	4.3	2.464	2.065
Financieringskosten	4.4	-48.240	-47.849
Winst (verlies) uit voortgezette bedrijfsactiviteiten na financieel nettoresultaat		82.478	71.813
Winstbelastingen	4.5	-12.157	-23.329
Winst (verlies) van het boekjaar	4.6	70.321	48.484
Gedeelte Fluxys Belgium		70.321	48.484
Gedeelte minderheidsbelangen		0	0
Gewone nettowinst (verlies) per aandeel toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij in €	4.7	1,0008	0,6900
Verwaterde nettowinst (verlies) per aandeel toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij in €	4.7	1,0008	0,6900

C. Geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat

Geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat		In duizenden euro's	
	Toelichting	31-12-2017	31-12-2016
Netto resultaat over de periode	4.6	70.321	48.484
Elementen die in de toekomst niet geherclassificeerd zullen worden naar de winst-en-verliesrekening			
Herwaardering van toegezegd-pensioenregelingen	5.12	-4.748	-9.147
Belastingen op de andere componenten van het totaalresultaat		1.614	3.109
Winstbelastingen – Wijziging van belastingtarieven	(1)	36.572	0
Andere componenten van het totaalresultaat		33.438	-6.038
Totaalresultaat van de periode		103.759	42.446
Gedeelte Fluxys Belgium		103.759	42.446
Gedeelte minderheidsbelangen		0	0

(1) De hervorming van de Belgische vennootschapsbelasting leidt tot een eenmalige herziening van de in het verleden geboekte uitgestelde belastingen. De vermindering van de uitgestelde belastingen op het passief van de balans werd geboekt via de andere elementen van het totaalresultaat voor het gedeelte met betrekking tot verrichtingen die gewoonlijk daar worden geboekt (zie Toelichting 2.21), namelijk de herwaardering van materiële vaste activa (€ 37,7 miljoen), de gespreide belasting op de meerwaarde op materiële vaste activa (€ 0,4 miljoen) en de herwaarderingen van toegezegd-pensioenregelingen (€ -1,5 miljoen). Het saldo van die herziening werd geboekt op het nettoresultaat van de periode (€ 16,2 miljoen – zie Toelichtingen 2.21 en 4.5.2).

D. Mutatieoverzicht van het geconsolideerd eigen vermogen

Mutatieoverzicht van het geconsolideerd eigen vermogen								In duizenden euro's
	Maatschappelijk kapitaal	Agio	Onbeschikbare reserves	Niet uitgekeerd resultaat	Reserves personeelsbeloningen	Eigen vermogen toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij	Minderheidsbelangen	Totaal van het eigen vermogen
I. SALDO OP 31-12-2015	60.272	38	45.729	631.434	-1.251	736.222	0	736.222
1. Totaalresultaat van het boekjaar				48.484	-6.038	42.446	0	42.446
2. Uitgekeerde dividenden				-84.316		-84.316		-84.316
3. Andere wijzigingen						0		0
II. SALDO OP 31-12-2016	60.272	38	45.729	595.602	-7.289	694.352	0	694.352

Mutatieoverzicht van het geconsolideerd eigen vermogen

In duizenden euro's

	Maat- schappelijk kapitaal	Agio	Onbe- schik- bare reser- ves	Niet uitge- keerd resul- taat	Reserves perso- neels- belo- ningen (1)	Andere compo- nenten van het totaal- resultaat (1)	Eigen vermogen toereken- baar aan de aandeel- houders van de moeder- maatschappij	Minder- heids- belangen	Totaal van het eigen vermo- gen
I. SALDO OP 31-12-2016	60.272	38	45.729	595.602	-7.289	0	694.352	0	694.352
1. Totaalresultaat van het boekjaar				70.321	-4.619	38.057	103.759	0	103.759
2. Uitgekeerde dividenden			-9.905	-74.411			-84.316		-84.316
3. Andere wijzigingen							0		
II. SALDO OP 31-12-2017	60.272	38	35.824	591.512	-11.908	38.057	713.795	0	713.795

1) Zie opmerking op de vorige pagina

E. Geconsolideerd kasstroomoverzicht

Geconsolideerd kasstroomoverzicht (indirecte methode)	In duizenden euro's	
	31-12-2017	31-12-2016
I. Geldmiddelen en kasequivalenten, openingsbalans	291.727	327.061
II. Nettokasstroom met betrekking tot de bedrijfsactiviteiten	220.206	239.258
1. Kasstromen met betrekking tot de exploitatie	267.000	278.993
1.1. Winst (verlies) uit bedrijfsactiviteiten	129.312	118.607
1.2. Aanpassingen voor niet-monetaire posten	153.218	158.139
1.2.1. Afschrijvingen	160.081	159.141
1.2.2. Voorzieningen	-5.399	964
1.2.3. Waardeverminderingen	-831	-2.007
1.2.4. Omrekeningsverschillen	0	0
1.2.5. Overige aanpassingen voor posten zonder thesaurie-effect	-633	41
1.3. Toename (afname) in werkkapitaal	-15.530	2.247
1.3.1. Toename (afname) in voorraden	-6.356	4.616
1.3.2. Toename (afname) in belastingvorderingen	101	661
1.3.3. Toename (afname) in handels- en overige vorderingen	-20.289	-11.072
1.3.4. Toename (afname) in andere vlottende activa	49	-2.669
1.3.5. Toename (afname) in belastingschulden	-117	-723
1.3.6. Toename (afname) in handels- en overige schulden	7.869	7.502
1.3.7. Toename (afname) in andere kortlopende verplichtingen	699	238
1.3.8. Overige toename (afname) in werkkapitaal	2.514	3.694
2. Kasstromen met betrekking tot de andere bedrijfsactiviteiten	-46.794	-39.735
2.1. Gestorte verschuldigde belastingen	-48.165	-41.483
2.2. Ontvangen rente op beleggingsinstrumenten, geldmiddelen en kasequivalenten	1.500	1.903
2.3. Overige instromen (uitstromen) met betrekking tot de andere bedrijfsactiviteiten	-129	-155
III. Nettokasstroom met betrekking tot investeringsactiviteiten	-439.985	-143.198
1. Verwervingen	-129.817	-139.297
1.1. Betalingen om materiële en immateriële vaste activa te verwerven	-105.660	-130.398
1.2. Betalingen om dochterondernemingen, joint ventures of geassocieerde ondernemingen te verwerven	0	0
1.3. Betalingen om andere financiële activa te verwerven	-24.157	-8.899

Geconsolideerd kasstroomoverzicht (indirecte methode)	In duizenden euro's	
	31-12-2017	31-12-2016
2. Overdrachten	1.652	813
2.1. Ontvangsten uit de overdracht van materiële en immateriële vaste activa	1.652	312
2.2. Ontvangsten uit de overdracht van dochterondernemingen, joint ventures of geassocieerde ondernemingen	0	0
2.3. Ontvangsten uit de overdracht van andere financiële activa	0	501
3. Ontvangen dividenden ingedeeld als investeringsactiviteiten	8	8
4. Ontvangen overheidssubsidies	2.116	0
5. Toename (-) / Afname (+) van geldbeleggingen	-313.944	-4.722
IV. Nettokasstromen met betrekking tot financieringsactiviteiten	248.625	-131.394
1. Ontvangen kasstromen m.b.t. financieringen	443.696	57.227
1.1. Ontvangsten uit de uitgifte van eigenvermogensinstrumenten	0	0
1.2. Ontvangsten uit de verkoop van eigen aandelen	0	0
1.3. Ontvangsten uit financiële lease	5.581	3.838
1.4. Ontvangsten uit andere vaste activa	0	4.218
1.5. Ontvangsten uit de uitgifte van samengestelde financiële instrumenten	0	0
1.6. Ontvangsten uit de uitgifte van andere financiële verplichtingen (1)	438.115	49.171
2. Uitgaande kasstromen m.b.t. financieringen	-63.959	-62.726
2.1. Terugkoop van eigenvermogensinstrumenten die vervolgens werden vernietigd	0	0
2.2. Inkoop van eigen aandelen	0	0
2.3. Aflossing van financiële leaseschulden	0	0
2.4. Aflossing van samengestelde financiële schulden	0	0
2.5. Aflossing van andere financiële verplichtingen	-63.959	-62.726
3. Rente	-46.796	-41.579
3.1. Betaalde rente ingedeeld als financieringsactiviteit	-46.926	-41.712
3.2. Ontvangen rente ingedeeld als financieringsactiviteit	130	133
4. Betaalde dividenden	-84.316	-84.316
V. Nettowijziging in geldmiddelen en kasequivalenten	28.846	-35.334
VI. Geldmiddelen en kasequivalenten, eindbalans	320.573	291.727

(1) Voor de herfinanciering van een lening die vervalt in mei 2018, heeft Fluxys Belgium in oktober 2017 obligaties uitgegeven voor een bedrag van € 350 miljoen. Dat bedrag wordt gedurende 7 maanden bij Fluxys nv belegd. Die verrichting wordt opgenomen in de rubriek 'Toename (-) / Afname (+) van termijnbeleggingen' die hierdoor wordt ondergebracht bij de nettokasstromen met betrekking tot investeringsactiviteiten.

14.1.3 Toelichtingen

Toelichting 1a. Verklaring van overeenstemming met IFRS

De geconsolideerde financiële staten van de groep Fluxys Belgium worden opgesteld in overeenstemming met het referentiekader van de International Financial Reporting Standards, zoals goedgekeurd door de Europese Unie. Ze zijn opgesteld in duizenden euro's.

Toelichting 1b. Oordeelsvorming en gebruik van inschattingen

Voor het opstellen van de financiële staten moeten bepaalde inschattingen en veronderstellingen worden gebruikt om activa en passiva te waarderen en de positieve en negatieve gevolgen van onvoorziene omstandigheden en gebeurtenissen op de balansdatum in te schatten, alsook om zich een oordeel te vormen van de opbrengsten en lasten van het boekjaar.

De belangrijkste inschattingen die de groep heeft uitgevoerd, om de financiële staten op te stellen, hebben in hoofdzaak te maken met de waardering van de realiseerbare waarde van de materiële en immateriële vaste activa (zie Toelichtingen 5.1 en 5.2), de waardering van de voorzieningen (zie Toelichtingen 5.12 en 7) en met name de voorzieningen voor geschillen, alsook de pensioen- en daarmee gelijkgestelde verplichtingen (zie Toelichting 5.13).

Gelet op de onzekerheden waarmee elk waarderingsproces gepaard gaat, stelt de groep haar inschattingen waar nodig bij op basis van periodiek bijgewerkte informatie. Het is mogelijk dat de toekomstige resultaten van de betrokken verrichtingen afwijken van die inschattingen.

Naast inschattingen heeft de directie van de groep tevens haar beoordelingsvermogen gebruikt om de meest aangewezen boekhoudkundige verwerking van bepaalde activiteiten en transacties vast te leggen wanneer de geldende IFRS-normen en interpretaties geen afdoende uitsluitel geven.

Aldus boekt de groep de geregleerde verplichtingen op de balans ten belope van het overschot aan geregleerde inkomsten ten opzichte van de werkelijke kosten gedekt door de aanvaarde geregleerde tarieven. Dat verschil wordt overgeboekt van de resultatenrekening via de bedrijfsopbrengsten naar de balans in de rentedragende verplichtingen (langlopend en kortlopend – zie Toelichting 5.11.4). De geregleerde activa worden geboekt (in langlopende leningen en vorderingen of in vlottende handels- en overige vorderingen op de balans) wanneer de geregleerde inkomsten lager zijn dan de werkelijke kosten te dekken door de aanvaarde geregleerde tarieven

Die worden geboekt zolang de groep het hoogst waarschijnlijk acht dat ze zullen worden gecupereerd. Die boekhoudkundige methode (zie Toelichting 2.20) werd door de groep bepaald aangezien er tot nu toe geen definitieve richtlijnen over de “rate-regulated activities” werden gepubliceerd.

Toelichting 1c. Datum van vrijgave voor bekendmaking

De raad van bestuur van Fluxys Belgium NV heeft de financiële staten van de groep volgens de IFRS-normen op 28 maart 2018 vastgelegd.

Toelichting 1d. Aanpassingen of aanvullingen aan de boekhoudprincipes en – methodes

De in 2017 aangebrachte preciseringen omtrent de boekhoudprincipes en -methodes zijn onderlijnd. Ze hebben geen impact op het resultaat van het boekjaar.

Toelichting 1e. Toepassing van nieuwe boekhoudprincipes of IFRS herzieningen

Volgende normen en interpretaties zijn met ingang van 1 januari 2017 van toepassing:

- Jaarlijkse verbeteringen aan IFRS (cyclus 2014-2016): Aanpassing van IFRS 12 (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2017)
- Aanpassing van IAS 7 Het kasstroomoverzicht – Initiatief rond informatieverstopping (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2017) - Zie Toelichting 5.11
- Aanpassing van IAS 12 Winstbelastingen – Opname van uitgestelde belastingvorderingen voor niet-gerealiseerde verliezen (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2017)

Deze normen die van toepassing zijn sinds 2017 hebben geen materiële impact gehad op de financiële staten van de groep.

Op datum van het vrijgeven van de onderliggende financiële staten waren volgende normen en interpretaties gepubliceerd doch zijn nog niet verplicht van toepassing:

- Jaarlijkse verbeteringen aan IFRS (cyclus 2014-2016): Aanpassing van IFRS 1 en IAS 28 (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2018)
- IFRS 9 Financiële Instrumenten en de daaropvolgende aanpassingen (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2018)
- IFRS 15 Opbrengsten uit contracten met klanten (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2018)
- IFRS 16 Leaseovereenkomsten (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2019)
- IFRS 17 Verzekeringscontracten (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2021, maar nog niet goedgekeurd binnen de Europese Unie)
- Aanpassing van IFRS 2 Opname en waardering van transacties waarvan de betaling op aandelen is gebaseerd (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2018)
- Aanpassing van IFRS 4 Toepassing van IFRS 9 Financiële instrumenten met IFRS 4 Verzekeringscontracten (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2018)
- Aanpassing van IFRS 9 Kenmerken van vervroegde terugbetaling met negatieve compensatie (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2019, maar nog niet goedgekeurd binnen de Europese Unie)
- Aanpassing van IFRS 10 en IAS 28 Verkoop of inbreng van activa tussen een investeerder en de geassocieerde deelneming of joint venture (ingangdatum voor onbepaalde duur uitgesteld, waardoor de goedkeuring binnen de Europese Unie eveneens werd uitgesteld)
- Aanpassing van IAS 28 Investerings op lange termijn in geassocieerde deelnemingen en joint ventures (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2019)
- IFRIC 22 Transacties in vreemde valuta en vooruitbetalingen (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2018, maar nog niet goedgekeurd binnen de Europese Unie)
- IFRIC 23 Behandeling van onzekerheden in de inkomstenbelasting (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2019, maar nog niet goedgekeurd binnen de Europese Unie)
- Jaarlijkse verbeteringen aan IFRS (cyclus 2015-2017) (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2019, maar nog niet goedgekeurd binnen de Europese Unie)
- Aanpassing van IAS 19 Planwijziging, inperking of afwikkeling (toepasbaar voor boekjaren vanaf 1 januari 2019, maar nog niet goedgekeurd binnen de Europese Unie)

Het lopende onderzoek naar de toepassing van de normen IFRS 9, 15 en 16 op de financiële staten van de groep wijst, in het huidige stadium van de analyses, op de volgende impact:

- Bepaalde vervoersinstallaties of LNG-terminalinstallaties worden gebouwd op sites die op lange termijn ter beschikking worden gesteld aan de groep. Deze overeenkomsten voor de terbeschikkingstelling van sites zullen opgenomen worden zoals financiële leases overeenkomstig IAS 17 (zie Toelichting 7.5).
- Bepaalde leaseovereenkomsten van gebouwen en wagens zullen ook opgenomen worden zoals financiële leases overeenkomstig IAS 17 (zie Toelichting 4.2.2).
- De beoordeling op basis van IFRS 9 van het kredietrisico dat verband houdt met het in gebreke blijven van een tegenpartij, zou een zeer beperkte impact hebben op de financiële staten van de groep (ongeveer € -0,1 miljoen voor belastingen), aangezien het merendeel van de activiteiten gereguleerd is.
- Naast de financiële deelnemingen beschikt de groep hoofdzakelijk over financiële activa die aanleiding geven tot kasstromen die uitsluitend overeenstemmen met terugbetalingen van de hoofdsom en betalingen van interesten op de uitstaande hoofdsom. Die financiële activa zullen worden gewaardeerd tegen de afgeschreven kostprijs conform IFRS 9. Sommige van die activa worden gewaardeerd tegen de reële waarde aan de hand van de resultatenrekening in IAS 39. Die herindeling van financiële activa in IFRS 9 zou een positieve impact hebben van ongeveer € 0,6 miljoen voor belastingen op de financiële staten van de groep.
- De groep heeft de eventuele impact van de norm IFRS 15 op de principes voor boekhoudkundige verwerking van de omzet geanalyseerd. De groep bevestigt dat deze norm, op basis van de huidige analysestatus, geen impact zal hebben op de actueel toegepaste principes.
- De overige verwachte gevolgen van de toepassing van deze normen hebben voornamelijk betrekking op de in de bijbehorende toelichtingen te verstrekken inlichtingen.

Toelichting 2. Boekhoudkundige grondslagen en methoden

De boekhoudkundige grondslagen en methoden zijn vastgelegd door de raad van bestuur van Fluxys Belgium op 28 maart 2018.

Elke wijziging of aanvulling in vergelijking met het vorige boekjaar is onderlijnd.

Toelichting 2.1. Algemene beginselen

De financiële staten geven een getrouw beeld van de financiële positie, de financiële prestaties en de kasstromen van de groep Fluxys Belgium.

De groep stelt zijn financiële staten op volgens het toerekeningsbeginsel, met uitzondering van het kasstroomoverzicht.

De activa en passiva worden niet gecompenseerd, tenzij compensatie is voorgeschreven of toegestaan krachtens een internationale boekhoudnorm.

In de balans van de groep Fluxys Belgium worden de vaste en vlottende activa en de lang- en kortlopende verplichtingen afzonderlijk voorgesteld.

De boekhoudkundige methodes worden consistent toegepast.

Toelichting 2.2. Balansdatum

De geconsolideerde financiële staten worden afgesloten op 31 december, balansdatum van de moederonderneming.

Wanneer de balansdatum van een dochteronderneming, van een gezamenlijke bedrijfsactiviteit, van een joint venture of een geassocieerde onderneming niet op 31 december valt, wordt ten behoeve van de consolidatie een tussentijdse staat opgesteld op 31 december.

Toelichting 2.3. Gebeurtenissen na balansdatum

De waarde van de activa en verplichtingen op de balansdatum wordt aangepast indien er zich na afsluitdatum gebeurtenissen voordoen waardoor de bedragen die werden bepaald op de balansdatum, op basis van de bestaande toestand en omstandigheden, gewijzigd worden.

Die aanpassingen gebeuren tot de datum waarop de financiële staten door de raad van bestuur worden vastgelegd.

De overige gebeurtenissen die hebben plaatsgevonden na de balansdatum worden – als ze van wezenlijke betekenis zijn – in de toelichtingen opgenomen.

Toelichting 2.4. Consolidatiecriteria

De geconsolideerde financiële staten van de groep Fluxys Belgium worden opgesteld in overeenstemming met IFRS, in het bijzonder IFRS 3 (Bedrijfscombinaties), IFRS 10 (Geconsolideerde jaarrekening), IFRS 11 (Gezamenlijke overeenkomsten) en IAS 28 (Investerings in geassocieerde ondernemingen en joint ventures).

Dochterondernemingen

Deze bevatten de financiële staten van de moederonderneming en de financiële staten van entiteiten die zij controleert, evenals haar dochterondernemingen.

Een investeerder oefent zeggenschap over een deelneming uit als hij is blootgesteld aan, of rechten heeft op veranderlijke opbrengsten uit hoofde van zijn betrokkenheid bij de deelneming en over de mogelijkheid beschikt de opbrengsten via zijn macht over de deelneming te beïnvloeden.

Een investeerder heeft macht over een deelneming wanneer hij bestaande rechten heeft die hem doorlopend de mogelijkheid bieden de relevante activiteiten, d.w.z. de activiteiten die de opbrengsten van de deelneming aanzienlijk beïnvloeden, te sturen en dat, zelfs indien hij niet de meerderheid der stemrechten heeft in de betrokken onderneming.

De moederonderneming dient de dochteronderneming in de consolidatie op te nemen vanaf de datum waarop zij de zeggenschap verwerft en dient haar uit de consolidatie te verwijderen wanneer zij de zeggenschap erover verliest. Zodoende worden de opbrengsten en kosten van een verworven of overgedragen dochteronderneming in de loop van het boekjaar in de geconsolideerde resultatenrekening en in het totaalresultaat opgenomen vanaf de datum waarop de moederonderneming de zeggenschap verwerft en tot op de datum waarop ze haar zeggenschap erover verliest.

Gezamenlijke bedrijfsactiviteiten

Een gezamenlijke bedrijfsactiviteit is een gezamenlijke overeenkomst waarbij de partijen, die gezamenlijke zeggenschap over de overeenkomst hebben, rechten hebben op de activa en aansprakelijk zijn voor de verplichtingen die verband houden met de overeenkomst. Gezamenlijke zeggenschap is het contractueel afgesproken delen van de zeggenschap over een overeenkomst, waarvan slechts sprake is wanneer besluiten over de relevante activiteiten unanieme instemming vereisen van de partijen die de zeggenschap delen.

Wanneer een onderneming van de groep haar activiteiten uitoefent in het kader van een gezamenlijke bedrijfsactiviteit moet de groep, als deelnemer in een gezamenlijke bedrijfsactiviteit, de activa, de passiva, de opbrengsten en de kosten in verband met haar deelneming opnemen overeenkomstig de toepasselijke IFRS op die activa, passiva, opbrengsten en kosten.

Investerings in geassocieerde deelnemingen en joint ventures

Een geassocieerde onderneming is een entiteit waarin de groep een invloed van betekenis heeft. Een invloed van betekenis is de macht om deel te nemen aan beslissingen inzake de financiële en operationele politiek van een entiteit, zonder evenwel zeggenschap of gemeenschappelijke zeggenschap op die politiek uit te voeren.

Een joint venture is een gezamenlijke overeenkomst waarbij de partijen, die de gezamenlijke zeggenschap over de overeenkomst uitoefenen, rechten hebben op de nettoactiva van de overeenkomst. Gezamenlijke zeggenschap is het contractueel afgesproken delen van de zeggenschap over een overeenkomst, waarvan slechts sprake is wanneer besluiten over de relevante activiteiten unanieme instemming vereisen van de partijen die de zeggenschap delen.

De resultaten en de activa en passiva van de investeringen in geassocieerde ondernemingen of van de *joint ventures* worden in de geconsolideerde financiële staten opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode, behalve indien de deelneming, of een deel hiervan, geklasseerd wordt als aangehouden met het oog op de verkoop overeenkomstig IFRS 5.

Een deelneming in een geassocieerde onderneming of in een joint venture wordt aanvankelijk opgenomen tegen kostprijs. De boekwaarde wordt vervolgens verhoogd of verlaagd om het aandeel van de investeerder in het netto resultaat en de overige elementen van het totaalresultaat van de deelneming op te nemen volgens de vermogensmutatiemethode. De door die entiteit uitgekeerde dividenden verminderen uiteindelijk de waarde van de deelneming.

Het is toegestaan een geassocieerde onderneming niet op te nemen in de vermogensmutatiemethode indien de impact op de financiële staten te verwaarlozen is.

Toelichting 2.5. Bedrijfscombinaties

De groep neemt de dochterondernemingen in de consolidatie op tegen de aanschaffingswaarde. Die methode wordt eveneens gehanteerd voor het in de consolidatie opnemen van ondernemingen onder gezamenlijke controle wanneer die methode aansluit met het belang van de bedrijfscombinatie en bijdraagt tot het getrouw beeld van de financiële toestand.

De verwervende vennootschap waardeert de identificeerbare activa en de passiva tegen hun reële waarde op datum van de verwerving.

De kosten verbonden aan de verwerving worden in de resultatenrekening opgenomen wanneer ze worden opgelopen.

De goodwill vertegenwoordigt het overschot, op de overnamedatum, tussen het totaal van de overgedragen vergoeding, het bedrag van enig minderheidsbelang in de overgenomen partij en de reële waarde van het voorheen aangehouden aandelenbelang van de overnemende partij in de overgenomen partij tegenover het nettosaldo van de reële waarde van de verworven identificeerbare activa en de overgenomen verplichtingen. Indien, na herwaardering, het nettosaldo van de reële waarde, op de overnamedatum, van de verworven identificeerbare activa en de overgenomen verplichtingen hoger is dan de overgedragen vergoeding, het bedrag van enig minderheidsbelang in de overgenomen partij en de reële waarde van het voorheen aangehouden aandelenbelang van de overnemende partij in de overgenomen partij, wordt het overschot direct opgenomen in het resultaat van de periode.

De goodwill wordt geactiveerd. Ten behoeve van de toetsing op bijzondere waardevermindering wordt de goodwill toegerekend aan de kasstroomgenererende eenheden van de groep die van de synergiën van de bedrijfscombinaties zouden moeten genieten. Een toetsing op bijzondere waardevermindering (*impairment test*) wordt elk jaar uitgevoerd, zelfs indien er geen aanwijzingen van ontwaarding zijn of, frequenter, indien gebeurtenissen of gewijzigde omstandigheden optreden die erop wijzen dat de goodwill mogelijk in waarde is verminderd (IAS 36 – Bijzondere waardevermindering van activa).

Toelichting 2.6. Omrekening van de financiële staten van buitenlandse ondernemingen

Bij de consolidatie wordt de balans van de buitenlandse entiteiten in EUR omgerekend volgens de slotkoersmethode. De winst-en-verliesrekening wordt omgerekend tegen de gemiddelde koers over het boekjaar, indien ze niet aanzienlijk heeft geschommeld.

Het aandeel van de groep in de verschillen die voortvloeien uit die omrekeningsmethode is opgenomen in de rubriek 'Omrekeningsverschillen' van het geconsolideerd eigen vermogen; het aandeel van minderheidsbelangen wordt opgenomen in de rubriek 'Minderheidsbelangen' van het geconsolideerd eigen vermogen op de passiefzijde van de balans.

Toelichting 2.7. Immateriële vaste activa

Een immaterieel vast actief wordt geboekt als het waarschijnlijk is dat de aan dat actiefbestanddeel toerekenbare toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen vloeien, en indien de kostprijs van dat actiefbestanddeel op betrouwbare wijze kan worden geschat.

Immateriële vaste activa worden op de balans geboekt tegen kostprijs (cost method), na aftrek van afschrijvingen en eventuele minderwaarden.

Op de balans geactiveerde immateriële vaste activa waarvan het gebruik in de tijd beperkt is, worden afgeschreven over de gebruiksduur.

Het afschrijvingspercentage voor computersoftware bedraagt 20%.

Latere uitgaven worden geactiveerd indien daaruit economische voordelen verkregen kunnen worden die het initieel beoogde prestatieniveau overstijgen.

Op elke balansdatum worden de immateriële vaste activa getoetst om vast te stellen of er tijdens het boekjaar aanwijzingen zijn dat het actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Indien dergelijke aanwijzingen bestaan, wordt de realiseerbare waarde van de betreffende immateriële vaste activa geschat. De realiseerbare waarde is gedefinieerd als de hoogste waarde van de reële waarde minus verkoopkosten en de bedrijfswaarde.

De bedrijfswaarde is de contante waarde van de geschatte toekomstige kasstromen die naar verwachting zullen voortvloeien uit het voortgezet gebruik van het actief en uit zijn vervreemding, berekend met een gepaste verdisconteringsvoet.

Op de immateriële vaste activa wordt een bijzondere waardevermindering geboekt indien de boekwaarde, ten gevolge van veroudering of gewijzigde economische of technologische omstandigheden, de realiseerbare waarde voor de onderneming overstijgt.

De immateriële vaste activa die voor onbepaalde tijd kunnen worden gebruikt, worden elk jaar op bijzondere waardevermindering getoetst en in waarde verminderd wanneer de boekwaarde de realisatiewaarde overstijgt.

De gebruiksduur, de afschrijvingsmethode alsook de eventuele restwaarde van de immateriële vaste activa worden op elke balansdatum opnieuw onderzocht en in voorkomend geval prospectief aangepast.

Emissierechten voor broeikasgassen

De aangekochte emissierechten voor broeikasgassen worden opgenomen als immateriële vaste activa tegen hun kostprijs. De rechten die gratis werden verkregen, worden zonder boekwaarde als immateriële vaste activa opgenomen.

De emissie van broeikasgassen in de atmosfeer wordt geboekt in de exploitatielasten met als tegenpost op de passiefzijde van de balans (onder 'overige schulden') een verplichting om emissierechten gelijk aan de emissies van de periode in te leveren. Die last wordt gewaardeerd aan de gewogen gemiddelde kost van de verworven of verkregen rechten.

Bij de inlevering van rechten, verdwijnt de op het passief van de balans geboekte verplichting (overige schulden) door een onttrekking van de emissierechten geboekt in de immateriële vaste activa.

Ingeval de rechten ontoereikend zijn om de uitstoot van broeikasgassen tijdens het boekjaar op te vangen, legt de groep een voorziening aan. Die voorziening wordt gewaardeerd op basis van de marktprijs op balansdatum van de rechten die nog dienen aangekocht te worden.

De overtollige emissierechten die niet op de markt werden overgedragen, worden op het einde van het boekjaar gewaardeerd aan de gewogen gemiddelde kost van de verworven of verkregen rechten of aan de marktprijs indien ze lager is dan de gewogen gemiddelde kost.

Toelichting 2.8. Materiële vaste activa

Een materieel vast actief wordt geboekt als het waarschijnlijk is dat de aan dat actiefbestanddeel toerekenbare toekomstige economische voordelen naar de onderneming zullen vloeien, en indien de kostprijs van het actiefbestanddeel op betrouwbare wijze kan worden geschat.

Materiële vaste activa worden op de balans geboekt tegen kostprijs (*cost method*), na aftrek van afschrijvingen en eventuele waardeverminderingen.

Latere uitgaven worden geactiveerd indien daaruit economische voordelen verkregen kunnen worden die het aanvankelijke resultaat overstijgen.

Op elke balansdatum worden de materiële vaste activa getoetst om vast te stellen of er tijdens het boekjaar aanwijzingen zijn dat het actief een bijzondere waardevermindering heeft ondergaan. Indien dergelijke aanwijzingen bestaan, wordt de realiseerbare waarde van de betreffende materiële vaste activa geschat. De realiseerbare waarde is gedefinieerd als de hoogste waarde van de reële waarde minus verkoopkosten en de bedrijfswaarde van een actief. De bedrijfswaarde is de contante waarde van de geschatte toekomstige kasstromen die naar verwachting zullen voortvloeien uit het voortgezet gebruik van het actief en uit zijn vervreemding, berekend met een gepaste verdisconteringsvoet.

Financiële leaseovereenkomsten zijn overeenkomsten waarbij alle wezenlijke risico's en voordelen eigen aan de eigendom van het actiefbestanddeel op de leasingnemer overgaan. De volgens die overeenkomsten aangehouden activa worden op de balans geboekt tegen reële waarde (*fair value*) of, indien ze kleiner is, tegen de actuele waarde (*current value*) van de minimale leasebetalingen. De overeenkomstige verplichting wordt onder financiële schulden verwerkt. Financiële leasingbetalingen worden uitgesplitst in financiële kosten en terugbetalingen van financiële leasingschulden om, op die manier, voor elke periode een constante periodieke rentevoet te bekomen op het te betalen restsaldo op de passiefzijde van de balans.

Subsidies en investeringsaftrek

De overheidssubsidies met betrekking tot materiële vaste activa, evenals de bijdragen van derde partijen in de financiering van dergelijke vaste activa, komen in mindering van de kostprijs voor het desbetreffende vaste actief.

De fiscale aftrek die verkregen werd met betrekking tot investeringen wordt in mindering gebracht van de brutowaarde van de vaste activa waarvoor zij ontvangen werd; als tegenpost worden uitgestelde belastingen geboekt.

Afschrijvingsmethoden

De materiële vaste activa worden afgeschreven over hun gebruiksduur (*useful life*).

Elk bestanddeel van betekenis in de samenstelling van de materiële vaste activa, wordt afzonderlijk geboekt en afgeschreven over zijn gebruiksduur.

De gebruikte afschrijvingsmethode weerspiegelt het ritme volgens hetwelk de groep verwacht de toekomstige economische voordelen te zullen aanwenden, rekening houdend met de duur waarin de activa eventuele gereguleerde inkomsten zullen genereren.

De gereguleerde investeringen bedoeld om de bevoorradingszekerheid in Europa te verhogen, maken het voorwerp uit van een afschrijvingsmethode met degressief karakter. Die methode weerspiegelt het best het ritme volgens hetwelk de groep verwacht de toekomstige economische voordelen te zullen aanwenden die aan die activa verbonden zijn.

De maximale afschrijvingsperioden zijn:

- 50 jaar voor de leidingen voor vervoer in België, de terminallinginstallaties en de opslagtanks,
- 50 jaar voor de administratieve gebouwen, de woningen en installaties ten behoeve van het personeel,
- 40 jaar voor de opslaginstallaties,
- 33 jaar voor de nijverheidsgebouwen,
- 20 jaar voor de investeringen met betrekking tot de uitbreiding van de LNG-terminal in Zeebrugge,
- 10 jaar voor gereedschap en meubilair,
- 5 jaar voor voertuigen en bouwplaatswerktuigen,
- 4 jaar voor computerapparatuur,
- 3 jaar voor prototypes,
- 10 tot 40 jaar voor de andere installaties.

De gebruiksduur, de afschrijvingsmethode alsook de eventuele restwaarde van de materiële vaste activa worden op elke balansdatum opnieuw onderzocht en in voorkomend geval prospectief aangepast.

Toelichting 2.9. Niet-geconsolideerde eigenvermogensinstrumenten (zoals aandelen en winstbewijzen)

Niet-geconsolideerde eigenvermogensinstrumenten worden geboekt tegen reële waarde (*fair value*), tenzij die laatste niet op betrouwbare wijze kan worden bepaald. In dat geval worden ze tegen kostprijs gewaardeerd.

Aanpassingen aan de reële waarde worden rechtstreeks in het eigen vermogen geboekt tot op het moment van uitboeking van het actief (*derecognition*). Op dat ogenblik wordt de gecumuleerde winst of het gecumuleerde verlies in het eigen vermogen als resultaat geboekt.

Indien een objectieve aanwijzing bestaat dat de niet-geconsolideerde eigenvermogensinstrumenten in waarde zijn verminderd, worden ze op bijzondere waardevermindering getoetst (*impairment test*) en wordt in voorkomend geval een bijzondere waardevermindering onmiddellijk ten laste van het resultaat geboekt.

Toelichting 2.10. Financiële leasevorderingen

In financiële lease gegeven activa zijn activa waarvoor de groep vrijwel alle risico's en voordelen eigen aan het economisch eigendom op de leasingnemer (*lessee*) overdraagt. In financiële lease gegeven activa worden op de balans verwerkt als vorderingen voor een bedrag gelijk aan de netto - investeringen in de leaseovereenkomst. Verworven financiële leasingbetalingen worden uitgesplitst in financiële opbrengsten en terugbetalingen van de financiële leasingvordering om een constant periodiek rentabiliteitspercentage te verkrijgen over de netto-investeringen van de groep in de financiële leaseovereenkomst.

Als de indeling van overeenkomsten onder financiële leaseovereenkomsten berust op de contante waarde (*present value*) van de minimumbetalingen, wordt het volgende criterium toegepast: als de contante waarde van de minimale leasebetalingen overeenkomt met minstens 90% van de reële waarde (*fair value*) van het gehuurde actief, zoals die bij het ingaan van de huurovereenkomst is geschat, worden de overeenkomsten ingedeeld als financiële leaseovereenkomsten.

Voor de activa met betrekking tot het vervoer van gas in België wordt geen enkele restwaarde weerhouden gezien de specifieke aard van de activiteiten van de sector.

Toelichting 2.11. De voorraden

Waardering

De voorraden worden gewaardeerd tegen de laagste waarde van de kostprijs en de netto realisatiewaarde.

Indien nodig worden waardeverminderingen op voorraden geboekt om rekening te houden met:

- de nettorealisatiewaarde;
- bijzondere waardeverminderingen op voorraden ten gevolge van onvoorziene omstandigheden die gerechtvaardigd zijn door de aard van de activa in kwestie of door de uitgeoefende activiteit.

Dergelijke afschrijvingen van voorraden worden geboekt ten laste van het resultaat van de periode waarin ze zich voordoen.

Gasvoorraden

De bewegingen van gasvoorraden worden gewaardeerd volgens de methode van het gewogen gemiddelde.

Vorraden grond- en hulpstoffen

De grond- en hulpstoffen worden geïnventariseerd volgens de methode van het gewogen gemiddelde.

Bestellingen in uitvoering

Werken in uitvoering voor rekening van derden worden gewaardeerd tegen kostprijs inclusief indirect toerekenbare kosten.

Als het resultaat van een bestelling in uitvoering op betrouwbare wijze kan worden geschat, worden de opbrengsten en de kosten van het contract respectievelijk als opbrengsten en kosten geboekt afhankelijk van het stadium van voltooiing van de bestelling op de balansdatum. Een verwacht verlies op de bestelling in uitvoering wordt onmiddellijk in kosten geboekt.

Toelichting 2.12. Financieringskosten

Financieringskosten die direct toerekenbaar zijn aan de verwerving, bouw of productie van een actiefbestanddeel dat pas na een aanzienlijke voorbereidingsperiode klaar is voor het beoogde gebruik of verkoop (vaste activa, voorraden, beleggingsvastgoed, ...), worden geactiveerd tot op het ogenblik dat het actief kan worden gebruikt of verkocht.

Het bedrag van de in de kostprijs van het actiefbestanddeel op te nemen financieringskosten komt overeen met de reële kosten op die leningen, na aftrek van de tijdelijke beleggingsopbrengsten die uit dat vreemd vermogen worden gerealiseerd.

Toelichting 2.13. Financiële instrumenten

Geldbeleggingen

Geldbeleggingen onder de vorm van obligaties of kortlopend schuldpapier, die na meer dan drie maanden vervallen, worden opgenomen in de categorie van de financiële activa tegen hun reële waarde, door de winst-en-verliesrekening. Zij worden in de balans opgenomen onder de rubriek 'overige financiële vaste activa', evenals onder de rubriek van de vlottende geldbeleggingen. Veranderingen in de reële waarde van die financiële activa worden in de winst-en-verliesrekening geboekt.

De overige geldbeleggingen worden gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Derivaten niet geclassificeerd als dekkingsinstrumenten

De groep Fluxys Belgium kan financiële derivaten gebruiken om zich in te dekken tegen de blootstelling aan wisselkoersrisico's en rentevoetrisico's.

Bepaalde financiële derivaten, hoewel ze een welbepaald economisch risico dekken, vallen niet onder de strikte criteria voor de toepassing van *hedge accounting* volgens IAS 39 (Financiële instrumenten: opname en waardering).

De veranderingen in de reële waarde van die financiële activa worden rechtstreeks in resultaat geboekt.

Toelichting 2.14. Geldmiddelen en kasequivalenten

Geldmiddelen en kasequivalenten bevatten de liquide middelen, bankbeleggingen op korte termijn en beleggingen die gemakkelijk omzetbaar zijn in geld en waar een te verwaarlozen risico van waardeverandering aan verbonden is (ten hoogste 3 maanden).

Kasequivalenten aangehouden onder de vorm van obligaties of kortlopend schuldpapier worden opgenomen in de categorie van de financiële activa tegen hun reële waarde, via de winst-en-verliesrekening. Veranderingen in de reële waarde van die financiële activa worden in de winst-en-verliesrekening geboekt.

De geldmiddelen en de andere kasequivalenten worden gewaardeerd tegen de afgeschreven kostprijs.

Toelichting 2.15. Handelsvorderingen en overige actiefbestanddelen

De handelsvorderingen en overige actiefbestanddelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde, verminderd met de geschatte niet realiseerbare bedragen.

Indien de tijdswaarde van het geld een invloed van betekenis heeft, worden de handelsvorderingen en overige actiefbestanddelen verdisconteerd.

De in deze rubrieken opgenomen bestanddelen worden in waarde verminderd indien de boekwaarde op de balansdatum de realiseerbare waarde overstijgt.

Toelichting 2.16. Voorzieningen

De voorzieningen die op de passiefzijde van de balans worden geboekt, voldoen aan de volgende voorwaarden:

- de groep heeft een bestaande (in rechte afdwingbare of feitelijke) verplichting ten gevolge van een gebeurtenis uit het verleden;
- het is waarschijnlijk (d.w.z. meer waarschijnlijk dan onwaarschijnlijk) dat de afwikkeling van die verplichting zal gepaard gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen inhouden;
- het bedrag van de verplichting op betrouwbare wijze kan worden geschat.

Indien niet aan deze voorwaarden is voldaan, wordt geen voorziening aangelegd.

Het in de voorzieningen geboekte bedrag stemt overeen met de beste schatting van de uitgave die vereist is om de op balansdatum bestaande verplichting af te wikkelen, anders gezegd: het bedrag dat de onderneming redelijkerwijs verwacht te zullen moeten betalen om de verplichting af te wikkelen op de balansdatum of om die op dezelfde datum op een derde te doen overgaan.

Die schatting berust ofwel op de door een derde ingediende aanvraag, ofwel op omstandige kostenopgaven of ramingen. Voor alle geboekte voorzieningen bestaat volgens de directie meer dan 50% kans op uitstroom van middelen.

Indien het effect van de tijdswaarde van het geld materieel is, worden de voorzieningen verdisconteerd. De gebruikte verdisconteringsvoet is een percentage vóór belasting dat de marktconforme beoordeling van de tijdswaarde van het geld weerspiegelt en rekening houdt met de specifieke risico's die aan die verplichtingen verbonden zijn.

Elk door de groep gelopen risico dat niet aan de bovenvermelde voorwaarden voldoet, moet in de toelichtingen nader worden omschreven als voorwaardelijke verplichting.

Personeelsbeloningen

Sommige vennootschappen van de groep hebben aanvullende pensioenvoorzieningen ingevoerd van het type 'toegezegde-pensioenregelingen' of 'toegezegde-bijdrageregelingen'. De voordelen van die pensioenvoorzieningen berusten op de anciënniteit in dienstjaren en op het loon van de werknemer.

Via de **pensioenregeling 'toegezegde-pensioenregelingen'** krijgt de werknemer de mogelijkheid om van een kapitaal te genieten dat berekend wordt in functie van het jaarsalaris per einde loopbaan en van de verworven anciënniteit op het moment van de pensionering.

De **pensioenregeling 'toegezegde-bijdrageregelingen'** geeft de werknemer recht op een kapitaal dat is opgebouwd door eigen premiebijdragen en werkgeversbijdragen in functie van het loon.

In België eist de wetgeving dat de werkgever een minimaal rendementspercentage garandeert voor de toegezegde-bijdrageregelingen. Dit percentage verschilt naargelang van de op de markt vastgestelde percentages.

De door de groep gebruikte boekhoudmethode om deze toegezegde-bijdrageregelingen met gewaarborgd minimumrendement te waarderen, is identiek aan de methode gebruikt voor de toegezegd-pensioenregelingen.

Indien de rechthebbende vóór de pensioendatum overlijdt, voorzien deze regelingen in een kapitaal ten gunste van de langstlevende echtgenoot en in uitkeringen voor de wezen.

Andere personeelsvoordelen

Sommige vennootschappen van de groep verlenen voordelen na uitdiensttreding, zoals de terugbetaling van medische kosten en tariefverminderingen, alsook andere voordelen op lange termijn (anciënniteitspremies).

Waardering

De verplichtingen worden jaarlijks gewaardeerd door een erkend actuaaris.

De periodieke premiebijdragen voor die aanvullende pensioenregelingen worden ten laste van het resultaat geboekt op het ogenblik dat ze verschuldigd zijn.

Pensioenregeling 'toegezegd-pensioenregelingen'

De voorzieningen voor pensioenen en overige collectieve verplichtingen worden op de balans geboekt in overeenstemming met IAS 19 (Personeelsbeloningen) op basis van de 'projected unit credit'-methode (PUCM - *Projected Unit Credit Method*).

De contante waarde van de vergoedingen na uitdiensttreding wordt op elke balansdatum bepaald op basis van veronderstellingen wat betreft het geschatte salaris op het einde van de loopbaan, de inflatie, de levensverwachting, het personeelsverloop en de verwachte pensioenleeftijd. De contante waarde van de verplichtingen in geval van de toegezegd-pensioenregelingen wordt bepaald met behulp van een disconteringsvoet die overeenstemt met de rentevoeten op hoogwaardige obligaties die vervaldata hebben die de gewogen termijnen van de betrokken plannen benaderen en die zijn uitgedrukt in de munt waarin de voordelen worden betaald.

Indien fondsbeleggingen van een aanvullende pensioenregeling verzekeringscontracten omvatten die qua bedrag en looptijd exact overeenstemmen met het bedrag en de looptijd van sommige of alle vergoedingen die uit hoofde van de regeling verschuldigd zijn, wordt de reële waarde van deze verzekeringscontracten geacht de contante waarde van de gerelateerde verplichtingen te zijn (behoudens elke vereiste vermindering indien de bedragen die uit hoofde van de verzekeringscontracten opeisbaar zijn, niet volledig kunnen worden geïnd).

Het geboekte bedrag met betrekking tot de vergoedingen na uitdiensttreding stemt overeen met het verschil tussen de contante waarde van de toekomstige verplichtingen en de reële waarde van de fondsbeleggingen ter dekking van de regeling. Wanneer het resultaat van deze berekening een tekort is, wordt een verplichting opgenomen aan de passiefzijde van de balans. In het ander geval wordt een actief geboekt ten bedrage van het surplus van de regeling 'toegezegd-pensioenregeling', gelimiteerd tot de huidige waarde van elke toekomstige terugbetaling van het plan of van elke vermindering van toekomstige bijdragen aan het plan.

De herwaardering van netto-activa of -verplichtingen omvatten:

- actuariële winsten en verliezen op verplichtingen uit hoofde van pensioenverplichtingen als gevolg van ervaringsaanpassingen en wijzigingen in actuariële veronderstellingen (inclusief het effect van een wijziging van de disconteringsvoet);
- de rendementen van de fondsbeleggingen (exclusief netto-rentebedragen) en wijzigingen in de beperking van het opgenomen netto-actief (exclusief netto-rentebedragen).

Deze herwaarderingen zijn direct in eigen vermogen ('Other comprehensive Income') geboekt via de andere elementen van het totaalresultaat.

Pensioenregeling 'toegezegde-bijdrageregelingen'

De verplichtingen van de groep met betrekking tot de pensioenregeling 'toegezegde-bijdrageregelingen' beperken zich tot het in resultaat nemen van de gestorte werkgeversbijdragen.

Actuariële winsten en verliezen met betrekking tot andere personeelsvoordelen op lange termijn

De andere personeelsvoordelen op lange termijn worden geboekt op dezelfde wijze dan de voordelen na uitdiensttreding maar de herwaarderingen worden volledig via het financieel resultaat geboekt in het boekjaar waarin deze zich voordoen.

Toelichting 2.17. Rentedragende verplichtingen

De rentedragende verplichtingen worden geboekt ten belope van het verkregen nettobedrag. Na de initiële boeking worden de rentedragende verplichtingen geboekt tegen de afgeschreven kostprijs (*amortised cost*). Het verschil tussen de kostprijs minus afschrijving en de aflossingswaarde wordt in het resultaat verwerkt in functie van de reële rentevoet over de looptijd van de verplichtingen.

Toelichting 2.18. Handelsschulden

De handelsschulden worden gewaardeerd tegen hun nominale waarde.

Indien de tijds waarde van het geld een invloed van betekenis heeft, worden de handelsschulden verdisconteerd.

Toelichting 2.19. Tegoeden, rechten, schulden en verplichtingen in vreemde valuta

Boeking bij het afsluiten van de verrichting

De vorderingen en schulden in vreemde valuta worden gewaardeerd tegen de dagkoers van de verrichting.

Waardering op het einde van het boekjaar

Op het einde van het boekjaar en overeenkomstig IAS 21 (Effecten van wisselkoerswijzigingen), worden de monetaire activa en passiva alsook de rechten en verplichtingen gewaardeerd tegen de slotkoers op balansdatum.

Die herwaardering geeft aanleiding tot wisselkoersverschillen die gegroepeerd per valuta in het resultaat worden geboekt.

Toelichting 2.20. Boeking van opbrengsten

De opbrengsten worden gewaardeerd tegen de reële waarde (*fair value*) van de ontvangen of te ontvangen vergoeding, indien die opbrengsten door de onderneming worden verworven en hun reële waarde op een betrouwbare wijze kan worden bepaald.

De geregleerde opbrengsten die door de groep worden ontvangen, kunnen aanleiding geven tot een bonus of malus ten opzichte van de billijke marge bedoeld voor het vergoeden van het geïnvesteerde vermogen. De boni worden overgedragen en geboekt als regulatoire verplichtingen (onder de lang- of kortlopende rentedragende verplichtingen), terwijl de verworven opbrengsten overeenstemmend met een malus als bedrijfsopbrengsten worden opgenomen met als tegenpost de boeking van een regulatorisch actief (onder de langlopende leningen en vorderingen of onder de vlottende handels- en overige vorderingen).

Toelichting 2.21. Belastingen

De belastingverplichtingen worden bepaald in overeenstemming met de lokale belastingvoorschriften en berusten op het resultaat van de moederonderneming, de dochterondernemingen en de gezamenlijke bedrijfsactiviteiten.

De uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen geven respectievelijk de aftrekbare of belastbare tijdelijke verschillen weer tussen de boekwaarden en de fiscale waarden.

De uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden gewaardeerd tegen de belastingvoeten die naar verwachting van toepassing zullen zijn in de periode waarin de vordering zal worden gerealiseerd of aan de verplichting zal worden voldaan, als de nieuwe belastingvoeten aangenomen of quasi aangenomen zijn op balansdatum.

Elke latere wijziging van de belastingvoet vereist een aanpassing van de uitgestelde belastingen. Die aanpassing wordt geboekt via de andere componenten van het totaalresultaat voor het deel dat betrekking heeft op de verrichtingen die in het algemeen in die rubriek worden geboekt. Het saldo van de aanpassing van de uitgestelde belastingen wordt in het nettoresultaat van de periode geboekt.

De uitgestelde belastingvorderingen worden alleen geboekt indien het waarschijnlijk is dat belastbare winsten zullen worden behaald waarmee de uitgestelde belastingvorderingen zullen kunnen worden verrekend.

Toelichting 3. Verwervingen, overdrachten en herstructureringen

Consolidatiekring

De consolidatiekring en de percentages van de belangen in de geconsolideerde ondernemingen zijn identiek aan die op 31 december 2016.

Informatie over de deelnemingen

Volgens de integrale consolidatiemethode geconsolideerde ondernemingen

Naam van de dochteronderneming	Zetel	Ondernemingsnummer	Procentueel aandeel in het kapitaal	Hoofdactiviteit	Munt	Balansdatum
Fluxys LNG NV	Guimardstraat 4 B - 1040 Brussel	0426 047 853	100,00%	LNG-terminalling	EUR	31 december
Flux Re NV	Rue de Merl 74 L - 2146 Luxemburg	-	100,00%	Herverzekeringsmaatschappij	EUR	31 december

Volgens de vermogensmutatiemethode opgenomen ondernemingen

Naam van de onderneming	Zetel	Ondernemingsnummer	Procentueel aandeel in het kapitaal	Hoofdactiviteit	Munt	Balansdatum
Balansys NV	Rue de Bouillon 59-61 L - 1248 Luxemburg	-	50,00%	Onderneming verantwoordelijk voor de balancering van de netwerken	EUR	31 december

Aard en reikwijdte van de beperkingen verbonden aan de activa en passiva van de groep

Bijzondere rechten in de onderneming Fluxys Belgium werden toegekend aan het bijzonder aandeel van de Belgische Staat, buiten de gemeenschappelijke rechten verbonden aan alle andere aandelen. Die bijzondere rechten worden uitgeoefend door de federale Minister bevoegd voor Energie en kunnen als volgt worden samengevat:

- het recht zich te verzetten tegen elke afstand, elke overdracht ten titel van zekerheid of elke wijziging in de bestemming van de strategische activa van Fluxys Belgium waarvan de lijst werd opgenomen in de bijlage tot het Koninklijk besluit van 16 juni 1994, indien de federale Minister bevoegd voor Energie die ingreep als schadelijk voor het nationaal belang in het domein van de energie beschouwt;
- het recht om twee vertegenwoordigers van de regering aan te stellen, die een raadgevende stem hebben in de Raad van bestuur en in het Strategisch comité van Fluxys Belgium;
- het recht van de vertegenwoordigers van de federale regering om, binnen een termijn van vier werkdagen, op basis van objectieve, niet discriminerende en transparante criteria, zoals gedefinieerd in het Koninklijk Besluit van 5 december 2000, beroep aan te tekenen bij de federale Minister bevoegd voor Energie tegen elke beslissing van de Raad van bestuur of het Strategisch comité van Fluxys Belgium (met inbegrip van het investerings- en activiteitenplan, evenals het betrokken budget) dat zij beschouwen als tegengesteld aan de richtlijnen van de energiepolitiek van het land, met inbegrip van de doelstellingen van de regering betreffende de energiebevoorrading van het land. Het beroep is opschortend. Indien de federale Minister bevoegd voor Energie de betrokken beslissing niet binnen een termijn van acht dagen na het beroep heeft geannuleerd, wordt ze definitief;
- speciaal stemrecht in geval van blokkering in de schoot van de Algemene vergadering betreffende een kwestie die de federale energiepolitiek aangaat.

Er zijn geen andere belangrijke beperkingen die de mogelijkheden van de groep beperken inzake toegang tot haar activa of om ze te gebruiken en de verplichtingen te regelen. Noteren we niettemin dat de activa van Flux Re bestemd zijn om het risico, opgelopen door de vennootschap in het kader van haar activiteiten van herverzekering, te dekken. Het totaalbedrag van het actief van de balans van Flux Re bedraagt € 171,3 miljoen op 31-12-2017, tegenover € 172,1 miljoen op 31-12-2016.

Toelichting 4. Resultaatrekening en operationele segmenten

Operationele segmenten

De groep Fluxys Belgium volgt zijn activiteiten op via de volgende segmenten: vervoers-, opslag- en terminallingactiviteiten in België, en overige activiteiten. Die segmenten vormen de basis voor het opstellen van de gesegmenteerde informatie.

De vervoersactiviteiten bevatten het geheel van de diensten die onder de Gaswet vallen en verband houden met vervoer van gas in België.

De opslagactiviteiten bevatten het geheel van de diensten die onder de Gaswet vallen en verband houden met de opslag van gas in België te Loenhout.

De terminallingactiviteiten omvatten het geheel van de diensten die onder de Gaswet vallen en verband houden met de LNG-terminal in België te Zeebrugge.

Het segment 'overige activiteiten' bevat andere door de groep Fluxys Belgium verstrekte diensten zoals de deelneming in de IZT en ZPT terminals² in België, alsook werkzaamheden voor derden.

De groep Fluxys België is hoofdzakelijk actief in België en publiceert derhalve geen informatie per geografische sector.

Boekhoudkundige overeenkomst betreffende de transacties tussen operationele segmenten

De transacties tussen de operationele segmenten betreffen hoofdzakelijk capaciteitsreservaties door een activiteit onderworpen aan de Gaswet, bij een andere.

Hun waarde wordt bepaald op basis van de in voege zijnde gereguleerde tarieven.

Informatie omtrent de belangrijkste klanten

De belangrijkste klanten van de groep zijn de gebruikers van vervoers- en opslagdiensten en van de LNG-terminal in Zeebrugge.

---

² Interconnector Zeebrugge Terminal (IZT) en Zeepipe Terminal (ZPT)

Gesegmenteerde winst-en-verliesrekening per 31-12-2017

In duizenden euro's

	Vervoer	Opslag	Terminal- ling	Overige activiteiten	Eliminatie tussen segmenten	Totaal
Bedrijfsopbrengsten						
Verkopen en prestaties aan externe klanten	378.980	25.431	94.819	11.298	0	510.528
Transacties met andere segmenten	840	8.471	1.997	7.612	-18.920	0
Verkoop van gas voor balanceren en operationele behoeften	64.537	976	583	0	0	66.096
Overige bedrijfsopbrengsten	2.115	147	815	9.171	0	12.248
Grondstoffen en gebruikte hulpstoffen	-946	-19	-41	-1.672	0	-2.678
Aankopen van gas voor balanceren en operationele behoeften	-64.537	-976	-501	0	0	-66.014
Diensten en diverse goederen	-103.346	-7.243	-24.252	-7.075	18.920	-122.996
Personeelslasten	-78.469	-6.978	-17.372	-4.258	0	-107.077
Overige bedrijfskosten	-3.911	-586	-2.211	-236	0	-6.944
Nettotoevoegingen aan de afschrijvingen	-119.040	-10.986	-29.853	-202	0	-160.081
Nettotoevoegingen aan voorzieningen voor risico's en kosten	-176	-26	-54	5.655	0	5.399
Nettotoevoegingen aan de waardeverminderingen	831	0	0	0	0	831
Winst (verlies) uit voortgezette activiteiten	76.878	8.211	23.930	20.293	0	129.312
Waardeverschillen op financiële instrumenten	0	0	0	-1.058	0	-1.058
Financiële opbrengsten	199	22	0	2.243	0	2.464
Financiële lasten	-35.640	-3.997	-6.440	-2.163	0	-48.240
Winst (verlies) uit voortgezette activiteiten na financieel nettoresultaat	41.437	4.236	17.490	19.315	0	82.478
Winstbelastingen						-12.157
Winst (verlies) van het boekjaar						70.321

Gesegmenteerde winst-en-verliesrekening per 31-12-2016

In duizenden euro's

	Vervoer	Opslag	Terminal- ling	Overige activiteiten	Eliminatie tussen segmenten	Totaal
Bedrijfsopbrengsten						
Verkopen en prestaties aan externe klanten	372.323	24.798	100.564	11.805	0	509.490
Transacties met andere segmenten	825	8.339	1.980	7.538	-18.682	0
Verkoop van gas voor balanceren en operationele behoeften	46.056	753	278	158	0	47.245
Overige exploitatiebaten	4.385	102	700	9.556	-1.136	13.607
Grondstoffen en gebruikte hulpstoffen	-1.902	-2	-27	-1.906	0	-3.837
Aankopen van gas voor balanceren en operationele behoeften	-45.936	-753	-284	-165	0	-47.138
Diensten en diverse goederen	-90.250	-7.004	-33.638	-10.820	19.818	-121.894
Personeelslasten	-84.639	-7.208	-17.563	-4.026	0	-113.436
Overige exploitatielasten	-4.235	-633	-2.178	-286	0	-7.332
Nettotoevoegingen aan de afschrijvingen	-122.530	-11.176	-25.227	-208	0	-159.141
Nettotoevoegingen aan voorzieningen voor risico's en kosten	-4.481	6	-325	3.836	0	-964
Nettotoevoegingen aan de waardeverminderingen	1.979	0	28	0	0	2.007
Winst (verlies) uit voortgezette activiteiten	71.595	7.222	24.308	15.482	0	118.607
Waardeverschillen op financiële instrumenten	0	0	0	-1.010	0	-1.010
Financiële opbrengsten	144	16	0	1.905	0	2.065
Financieringskosten	-34.986	-3.940	-7.277	-1.646	0	-47.849
Winst (verlies) uit voortgezette activiteiten na financieel nettoresultaat	36.753	3.298	17.031	14.731	0	71.813
Winstbelastingen						-23.329
Winst (verlies) van het boekjaar						48.484

Toelichting 4.1. Bedrijfsopbrengsten

Uitsplitsing van de bedrijfsopbrengsten volgens hun aard:

Bedrijfsopbrengsten	In duizenden euro's			
	Toelichting	31-12-2017	31-12-2016	Vershil
Vervoer in België	4.1.1	378.980	372.323	6.657
Opslag in België	4.1.1	25.431	24.798	633
Terminalling in België	4.1.1	94.819	100.564	-5.745
Overige bedrijfsopbrengsten	4.1.2	11.298	11.805	-507
Totaal		510.528	509.490	1.038

De gereuleerde bedrijfsopbrengsten van het boekjaar 2017 bedragen 510.528 kEUR, vergelijkbaar met het resultaat van het vorige boekjaar ten belope van 509.490 kEUR.

In overeenstemming met de regulering is die stabiele gereuleerde omzet hoofdzakelijk te verklaren door de daling van de bedrijfskosten die de stijging van het door de regulering toegelaten rendement compenseert.

De vervoers-, opslag- en terminallingdiensten in België vallen onder de Gaswet.

De opbrengsten van deze diensten moeten een toegelaten rendement op het geïnvesteerde kapitaal verzekeren, de bedrijfskosten die ermee verbonden zijn dekken en tegelijkertijd productiviteitinspanningen omvatten die geleverd moeten worden door de netbeheerder, evenals de toegestane afschrijvingen.

4.1.1. De opbrengsten van de vervoersactiviteit stijgen met 6.657 kEUR ten opzichte van vorig boekjaar. Die toename valt voornamelijk te verklaren door aanvang van de contracten voor de capaciteitsverkoop tussen Duinkerke en Zeebrugge aangezien de LNG-terminal van Duinkerke operationeel is.

De terminallingdiensten genereren een gereguleerde omzet die gedaald is (-5.745 kEUR). Die daling weerspiegelt de vermindering van het aantal herladingen van grote LNG-schepen alsook de evolutie van de bedrijfskosten en de financieringskosten.

4.1.2. Die opbrengsten betreffen in hoofdzaak de werken en diensten gepresteerd voor derden, evenals de terbeschikkingstelling van installaties.

Toelichting 4.2. Exploitatielasten

Exploitatielasten met uitsluiting van nettotoevoegingen aan afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen				In duizenden euro's
	Toelichting	31-12-2017	31-12-2016	Vershil
Grondstoffen en gebruikte hulpstoffen	4.2.1	-2.678	-3.837	1.159
Diensten en diverse goederen	4.2.2	-122.996	-121.894	-1.102
Personeelkosten	4.2.3	-107.077	-113.436	6.359
Overige exploitatielasten	4.2.4	-6.944	-7.332	388
Totaal der exploitatielasten		-239.695	-246.499	6.804
Waarvan kosten verbonden aan gewone huurovereenkomsten	4.2.2	-21.862	-23.154	1.292

4.2.1. Grondstoffen en gebruikte hulpstoffen

Deze rubriek bevat hoofdzakelijk de kosten van het vervoersmateriaal dat uit de voorraad wordt genomen voor onderhouds- en herstellingsprojecten en de kosten van de werkzaamheden voor derden.

4.2.2. Diensten en diverse goederen

De diensten en diverse goederen bestaan uit:

	31-12-2017	31-12-2016
Aankoop van exploitatiematerieel	-6.989	-8.348
Huur en huurkosten (toelichting 7.5)	-10.706	-10.419
Onderhoudskosten	-24.306	-26.787
Levering aan de groep	-4.753	-5.574
Betalingen door derden	-34.330	-31.936
Vergoedingen en bijdragen	-27.714	-24.825
Niet personeelsgerelateerde verzekeringen	-8.439	-8.643
Andere diensten en andere goederen	-5.759	-5.362
	-122.996	-121.894

In 2017 bevatten de diensten en diverse goederen de verschuldigde bijdragen voor het Franse deel van de verbinding tussen Duinkerke en Zeebrugge, wat de stijging van die rubriek verklaart (zie Toelichting 4.1.1). Dankzij de efficiëntie-inspanningen die de groep leverde, kon Fluxys Belgium voldoen aan het referentiekader voor de regulatoire periode 2016-2019 en zelfs efficiëntiewinsten realiseren.

4.2.3. Personeelslasten

De personeelslasten dalen met 6.359 kEUR. Dit valt te verklaren door de evolutie van het personeelsbestand. In 2016 bevatten de personeelslasten niet-recurrente effecten die verband houden met de boeking van de personeelsbeloningen op lange termijn in overeenstemming met IAS 19.

Het gemiddelde aantal effectieven van de groep daalt van 946 personen in 2016 tot 918 personen in 2017. Uitgedrukt in gemiddeld VTE (voltijds equivalent) worden die cijfers respectievelijk 886,6 in 2017 tegenover 914,5 in 2016.

Tewerkstelling

	Boekjaar		Vorig boekjaar	
	Totaal in eenheden	Totaal in VTE	Totaal in eenheden	Totaal in VTE
Gemiddeld aantal werknemers	918	886,6	946	914,5
Fluxys Belgium	878	847,3	905	875,2
Kaderleden	272	265,4	274	268,2
Statutair personeel	606	581,9	631	607,0
Fluxys LNG	39	38,8	40	38,8
Kaderleden	4	4,2	5	4,2
Statutair personeel	35	34,6	35	34,6
Flux Re	1	0,5	1	0,5
Aantal werknemers per einde boekjaar	908	877,6	933	901,9
Fluxys Belgium	868	838,5	893	862,6
Kaderleden	270	263,5	272	266,0
Statutair personeel	598	575,0	621	596,6
Fluxys LNG	39	38,6	39	38,8
Kaderleden	4	4,0	4	4,0
Statutair personeel	35	34,6	35	34,8
Flux Re	1	0,5	1	0,5

4.2.4. Overige exploitatielasten

De overige exploitatielasten bevatten de onroerende voorheffing, de lokale belastingen, evenals de minderwaarden op de overdracht of buitengebruikstelling van materiële vaste activa. Die laatste vertegenwoordigen in 2017 kosten ten belope van 517 kEUR, ten opzichte van 1.168 kEUR in 2016.

Netto toevoegingen aan afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen		In duizenden euro's		
	Toelichting	31-12-2017	31-12-2016	Vershil
Afschrijvingen	4.2.5	-160.081	-159.141	-940
Immateriële vaste activa		-10.456	-11.852	1.396
Materiële vaste activa		-149.625	-147.289	-2.336
Voorzieningen voor risico's en kosten	4.2.6	5.399	-964	6.363
Waardeverminderingen		831	2.007	-1.176
Op voorraden		831	2.007	-1.176
Totaal der netto toevoegingen aan afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen		-153.851	-158.098	4.247

4.2.5. Afschrijvingen

De tijdens de periode geboekte afschrijvingen zijn gestegen, voornamelijk als gevolg van de inwerkingstelling van installaties, meer bepaald de tweede steiger in de LNG-terminal van Zeebrugge.

4.2.6. Voorzieningen voor risico's en kosten

In 2017 werden voorzieningen voor de heraanleg van sites opgenomen om de kosten voor de wederinstandstelling van een overgedragen site te dekken. Het saldo van de betrokken voorziening werd vervolgens in het resultaat van de periode opgenomen (zie Toelichting 5.12.2).

Toelichting 4.3. Financiële opbrengsten

Financiële opbrengsten	In duizenden euro's			
	Toelichting	31-12-2017	31-12-2016	Vershil
Dividenden van niet-geconsolideerde ondernemingen		8	8	0
Financiële opbrengsten uit leasingovereenkomsten	4.3.1	130	133	-3
Rente op geldbeleggingen en kasequivalenten aan de reële waarde via de resultatenrekening	4.3.2	1.356	169	1.187
Andere interesten	4.3.2	144	1.734	-1.590
Desactualisering van de voorzieningen	4.3.3	765	0	765
Overige financiële opbrengsten		61	21	40
Totaal		2.464	2.065	399

4.3.1. De financiële opbrengsten uit leasingovereenkomsten hebben betrekking op de installaties Interconnector Zeebrugge Terminal (IZT – zie Toelichting 5.4).

4.3.2. De dalende evolutie van de opbrengsten uit beleggingsinstrumenten en geldmiddelen vloeit voornamelijk voort uit een daling van de rentevoeten. In oktober 2017 heeft Fluxys Belgium obligaties uitgegeven vooruitlopend op de terugbetaling van de obligatielening die in mei 2018 vervallen. Dat heeft een gunstige invloed op het gemiddeld belegde volume (zie Toelichting 4.4.1)

4.3.3. In 2017 resulteren de effecten van verdiscontering van de voorzieningen in de boeking van een opbrengst. De rentevoeten aangewend voor de actualisatie van de verbintenissen met betrekking tot personeelsbeloningen verklaren die evolutie (zie Toelichting 4.4 en 5.12).

Toelichting 4.4. Financieringskosten

Financieringskosten		In duizenden euro's		
	Toelichting	31-12-2017	31-12-2016	Vershil
Rentekosten op schulden	4.4.1	-48.103	-47.501	-602
Desactualisering van de voorzieningen		53	-172	225
Overige financieringskosten		-190	-176	-14
Totaal		-48.240	-47.849	-391

4.4.1. De kosten van schulden bestaan grotendeels uit rente op de leningen afgesloten bij de Europese Investeringsbank en Fluxys, op de obligatieleningen, alsook op de regulatoire verplichtingen.

Voor de herfinanciering van een obligatielening die in mei 2018 vervalt, heeft Fluxys Belgium in oktober 2017 obligaties uitgegeven in twee schijven:

- een schijf van 300.000 kEUR op 10 jaar met een coupon van 1,75% (87 bp boven midswap) die in oktober 2027 vervalt;
- een schijf van 50.000 kEUR op 15 jaar met een coupon van 2,375% (105 bp boven midswap) die in oktober 2032 vervalt

Die vervroegde herfinanciering verklaart de tijdelijke stijging van de rentelasten op schulden.

Toelichting 4.5. Winstbelastingen

De winstbelastingen kunnen als volgt worden uitgesplitst:

Winstbelastingen		In duizenden euro's		
	Toelichting	31-12-2017	31-12-2016	Vershil
Verschuldigde belastingen	4.5.1	-48.447	-46.909	-1.538
Uitgestelde belastingen	4.5.2	36.290	23.580	12.710
Totaal	4.5.3	-12.157	-23.329	11.172

De winstbelastingen zijn 11.172 kEUR lager in vergelijking met 2016. Dat verschil is als volgt te verklaren:

4.5.1. Verschuldigde belastingen		In duizenden euro's		
		31-12-2017	31-12-2016	Vershil
Belastingen op het resultaat van het boekjaar		-49.344	-47.344	-2.000
Verschuldigde of betaalde belastingen en voorheffingen		-48.165	-41.483	-6.682
Overschotten aan betaalde belastingen of voorheffingen (naar activa geboekt)		0	0	0
Geraamde belastingsupplementen (naar passiva geboekt)		-1.179	-5.861	4.682
Aanpassingen aan verschuldigde belastingen van voorgaande boekjaren		897	435	462
Totaal		-48.447	-46.909	-1.538

De verschuldigde belastingen stijgen met 1.538 kEUR in verhouding tot vorig boekjaar. Die wijziging is hoofdzakelijk te verklaren door de stijging van het resultaat voor belastingen. Dat wordt gedeeltelijk gecompenseerd door niet-recurrente verworpen uitgaven in 2016 met betrekking tot de boeking van de personeelsbeloningen op lange termijn (zie Toelichting 4.2.3).

4.5.2. Uitgestelde belastingen	In duizenden euro's		
	31-12-2017	31-12-2016	Vershil
In verband met het ontstaan of de omkering van verschillen in de tijd	20.080	18.616	1.464
Verschillen als gevolg van de waardering van vaste activa	19.760	20.345	-585
Verschillen uit voorzieningen	175	-2.041	2.216
Overige verschillen	145	312	-167
In verband met wijzigingen in belastingtarieven of de onderworpenheid aan nieuwe belastingen	16.210	4.964	11.246
In verband met wijzigingen van boekhoudkundige principes en fundamentele fouten	0	0	0
In verband met wijzigingen van het fiscale statuut van een onderneming of haar aandeelhouders	0	0	0
Totaal	36.290	23.580	12.710

De uitgestelde belastingen worden hoofdzakelijk beïnvloed door het verschil tussen de boekwaarde en de fiscale waarde van de materiële vaste activa.

De actualisatie van de verplichtingen voor personeelsbeloningen (zie Toelichting 4.3.3) heeft een impact op de evolutie van de verschillen uit de voorzieningen.

Dankzij de hervorming van de Belgische vennootschapsbelasting gaat de nominale belastingvoet van 33,99% in 2017 naar 29,58% in 2018 en 2019 en naar 25% vanaf 2020. Die geleidelijke vermindering van de belastingvoet heeft geleid tot een eenmalige herziening van de reeds geboekte uitgestelde belastingen ten belope van 16.210 kEUR. Deze herziening betreft in hoofdzaak de uitgestelde belastingen geboekt als gevolg van prijsallocaties in het kader van bedrijfscombinaties. Het saldo van de impact van de belastingvoetherziening op de uitgestelde belastingen werd geboekt in de andere elementen van het totaalresultaat (zie Toelichting 5.14). In 2016 was er een gunstig effect voor de wijziging van de tarieven die toepasselijk zijn in Luxemburg.

4.5.3. Aansluiting van het toepasbare belastingtarief met het gemiddelde effectieve belastingtarief

In duizenden euro's

	31-12-2017	31-12-2016	Vershil
Winstbelastingen op basis van het toepasbare belastingtarief - Boekjaar	-28.034	-24.409	-3.625
Resultaat vóór belastingen	82.478	71.813	10.665
Toepasbaar belastingtarief	33,99%	33,99%	
Elementen die het verschil met het gemiddelde effectieve belastingtarief verklaren	14.980	645	14.335
Verschillende tarieven van andere rechtsgebieden	573	253	320
Wijziging van belastingtarieven	16.210	4.964	11.246
Niet-belastbare opbrengsten	0	0	0
Niet-aftrekbare kosten	-1.756	-4.455	2.699
Belastbaar deel van dividenden	-107	-403	296
Aftrekbare notionele interesten	60	286	-226
Overige	0	0	0
Winstbelastingen op basis van het gemiddelde effectieve belastingtarief - Boekjaar	-13.054	-23.764	10.710
Resultaat vóór belastingen	82.478	71.813	10.665
Gemiddelde effectieve belastingtarief	15,83%	33,09%	-17,26%
Taxatie van de belastingvrije reserves	0	0	0
Aanpassingen met betrekking tot verschuldigde belastingen van voorgaande boekjaren	897	435	462
Totaal der belastingen	-12.157	-23.329	11.172

De gemiddelde effectieve belastingvoet voor het boekjaar 2017 bedraagt 15,83% tegenover 33,09% vorig boekjaar. Die daling valt voornamelijk te verklaren door de wijziging van belastingvoeten (zie Toelichting 4.5.2).

Toelichting 4.6. Netto winst (verlies) van het boekjaar

Winst (verlies) van het boekjaar	In duizenden euro's		
	31-12-2017	31-12-2016	Vershil
Gedeelte minderheidsbelangen	0	0	0
Gedeelte van de groep	70.321	48.484	21.837
Totale winst (verlies) van het boekjaar	70.321	48.484	21.837

Het geconsolideerde nettoresultaat van het boekjaar bedraagt 70.321 kEUR, wat een stijging van 21.837 kEUR betekent ten opzichte van 2016.

Het nettoresultaat van de gereguleerde activiteiten in België wordt bepaald door verschillende regulatorische parameters waaronder het geïnvesteerde eigen vermogen, de financiële structuur en de intrestvoeten (OLO).

De rentevoeten, aangewend als referentie voor de berekening van het toegelaten rendement op de gereguleerde activiteiten, zijn die van de lineaire obligaties op 10 jaar, uitgegeven door de Belgische Staat. De gemiddelde OLO-rentevoet van 2017 bedraagt 0,74%, ten opzichte van 0,49% in 2016. Die stijging heeft een positieve invloed op het gereguleerd rendement op het geïnvesteerde kapitaal en dus ook op het jaarresultaat van 2017. Bovendien wordt het jaarresultaat beïnvloed door het resultaat uit niet-gereguleerde activiteiten. Samen hebben beide elementen een impact van € 5,5 miljoen.

De hervorming van de Belgische vennootschapsbelasting leidt tot een eenmalige herziening van de in het verleden geboekte uitgestelde belastingen voor een bedrag van € 16,2 miljoen. De stijging van het geconsolideerde nettoresultaat als gevolg daarvan heeft echter geen impact op het uitkeerbare resultaat en het dividend van Fluxys Belgium. Het door de regulering toegelaten nettorendement voor de aandeelhouders wordt immers niet beïnvloed door de belastingen. De belastinghervorming zal toch een gunstig effect hebben op de toekomstige tarieven, want de belastingverlaging met betrekking tot de herziening van de belastingvoeten zal de door de tarieven te dekken kosten doen dalen.

Toelichting 4.7. Winst (verlies) per aandeel

Teller (in duizenden euro's)	31-12-2017	31-12-2016
Winst (verlies) per aandeel uit voortgezette bedrijfsactiviteiten, toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij	70.321	48.484
Winst (verlies)	70.321	48.484
Verwateringseffect	0	0
Verwaterde winst (verlies) per aandeel uit voortgezette bedrijfsactiviteiten, toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij	70.321	48.484
Winst (verlies) per aandeel uit bedrijfsactiviteiten die werden beëindigd, toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij	0	0
Winst (verlies)	0	0
Verwateringseffect	0	0
Verwaterde winst (verlies) per aandeel uit bedrijfsactiviteiten die werden beëindigd, toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij	0	0
Winst (verlies) per aandeel toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij	70.321	48.484
Winst (verlies)	70.321	48.484
Verwateringseffect	0	0
Verwaterde winst (verlies) per aandeel toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij	70.321	48.484
Noemer (in eenheden)	31-12-2017	31-12-2016
Gemiddeld aantal aandelen in omloop	70.263.501	70.263.501
Verwateringseffect	0	0
Gemiddeld aantal aandelen in omloop, na verwatering	70.263.501	70.263.501
Winst (verlies) per aandeel (in euro's)	31-12-2017	31-12-2016
Winst (verlies) uit voortgezette bedrijfsactiviteiten, toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij	1,0008	0,6900
Verwaterde winst (verlies) uit voortgezette bedrijfsactiviteiten, toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij	1,0008	0,6900
Winst (verlies) uit bedrijfsactiviteiten die worden beëindigd, toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij	0,0000	0,0000
Verwaterde winst (verlies) uit bedrijfsactiviteiten die worden beëindigd, toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij	0,0000	0,0000
Winst (verlies) toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij	1,0008	0,6900
Verwaterde winst (verlies) toerekenbaar aan de aandeelhouders van de moedermaatschappij	1,0008	0,6900

Toelichting 5. Gesegmenteerde balans

Gesegmenteerde balans op 31-12-2017						In duizenden euro's	
	Vervoer	Opslag	Terminalling	Overige activiteiten	Niet toegewezen	Totaal	
Materiële vaste activa	1.535.495	167.959	542.243	4.962	0	2.250.659	
Immateriële vaste activa	44.519	0	125	602	0	45.246	
Overige financiële vaste activa	87	0	0	81.092	0	81.179	
Voorraden	22.592	2.916	2.199	149	0	27.856	
Vorderingen uit financiële lease	0	0	0	7.222	0	7.222	
Nettohandelsvorderingen	87.935	3.516	2.407	12.172	0	106.030	
Overige activa					772.681	772.681	
						3.290.873	
Rentedragende verplichtingen	1.483.939	168.567	432.091	135.233	0	2.219.830	
Overige passiva					357.248	357.248	
						2.577.078	
Eigen vermogen						713.795	
						3.290.873	
Investingen in materiële vaste activa tijdens het boekjaar	16.821	1.672	64.792	69	0	83.354	
Investingen in immateriële vaste activa tijdens het boekjaar	3.446	0	6	0	0	3.452	

Gesegmenteerde balans op 31-12-2016

In duizenden euro's

	Vervoer	Opslag	Terminalling	Overige activiteiten	Niet toegewezen	Totaal
Materiële vaste activa	1.628.694	177.274	510.191	4.964	0	2.321.123
Immateriële vaste activa	51.432	0	168	650	0	52.250
Overige financiële vlottende activa	87	0	0	56.935	0	57.022
Voorraden	18.258	2.837	301	104	0	21.500
Vorderingen uit financiële lease	0	0	0	12.803	0	12.803
Nettohandelsvorderingen	65.426	3.038	1.216	15.905	0	85.585
Overige activa					438.888	438.888
						2.989.171
Rentedragende verplichtingen	1.167.523	130.792	411.596	134.586	0	1.844.497
Overige passiva					450.322	450.322
						2.294.819
Eigen vermogen						694.352
						2.989.171
Investeringen in materiële vaste activa tijdens het boekjaar	34.435	803	103.849	132	0	139.219
Investeringen in immateriële vaste activa tijdens het boekjaar	3.106	0	24	0	0	3.130

Toelichting 5.1. Materiële vaste activa

Mutaties in de materiële vaste activa

	Terreinen	Gebouwen	Gasvervoer *	Gasopslag *
Brutoboekwaarde				
Op 31-12-2015	47.363	154.516	3.364.405	377.649
Investeringen	14	1.685	32.729	413
Ontvangen subsidies	0	0	0	0
Verwervingen als gevolg van bedrijfscombinaties	0	0	0	0
Overdrachten en buitengebruikstellingen	-33	-5	-7.107	-3
Interne overboekingen	0	4.022	24.614	502
Wijzigingen in de consolidatiekring	0	0	0	0
Omrekeningsverschillen	0	0	0	0
Op 31-12-2016	47.344	160.218	3.414.641	378.561
Investeringen	229	424	10.840	1.648
Ontvangen subsidies	0	0	0	0
Verwervingen als gevolg van bedrijfscombinaties	0	0	0	0
Overdrachten en buitengebruikstellingen	-43	-38	-3.911	0
Interne overboekingen	0	96	1.595	852
Wijzigingen in de consolidatiekring	0	0	0	0
Omrekeningsverschillen	0	0	0	0
Op 31-12-2017	47.530	160.700	3.423.165	381.061

* installaties onderworpen aan de Gaswet

In duizenden euro's

LNG-terminal *	Andere installaties en machines	Meubilair, uitrusting & rollend materieel	Vaste activa in aanbouw & vooruitbetalingen	Totaal
1.045.001	43.415	50.064	148.156	5.230.569
22.850	61	5.105	76.362	139.219
0	0	0	0	0
0	0	0	0	0
-7	-58	-832	-14	-8.059
77.949	0	0	-107.087	0
0	0	0	0	0
0	0	0	0	0
1.145.793	43.418	54.337	117.417	5.361.729
4.025	57	5.477	60.654	83.354
-1.774	0	0	-342	-2.116
0	0	0	0	0
-785	0	-974	-124	-5.875
-2.579	0	0	36	0
0	0	0	0	0
0	0	0	0	0
1.144.680	43.475	58.840	177.641	5.437.092

Mutaties in de materiële vaste activa

	Terreinen	Gebouwen	Gasvervoer *	Gasopslag *
Afschrijvingen en bijzondere waardevermindervingsverliezen				
Op 31-12-2015	0	-81.358	-1.808.445	-198.264
Geboekte afschrijvingen	0	-3.074	-103.881	-10.926
Verwervingen als gevolg van bedrijfscombinaties	0	0	0	0
Overdrachten en buitengebruikstellingen	0	0	5.878	0
Interne overboekingen	0	0	0	0
Wijzigingen in de consolidatiekring	0	0	0	0
Omrekeningsverschillen	0	0	0	0
Op 31-12-2016	0	-84.432	-1.906.448	-209.190
Geboekte afschrijvingen	0	-3.004	-101.885	-10.768
Verwervingen als gevolg van bedrijfscombinaties	0	0	0	0
Overdrachten en buitengebruikstellingen	0	2	2.873	0
Interne overboekingen	0	0	0	0
Wijzigingen in de consolidatiekring	0	0	0	0
Omrekeningsverschillen	0	0	0	0
Op 31-12-2017	0	-87.434	-2.005.460	-219.958
Nettoboekwaarde op 31-12-2017	47.530	73.266	1.417.705	161.103
Nettoboekwaarde op 31-12-2016	47.344	75.786	1.508.193	169.371

* installaties onderworpen aan de Gaswet

In duizenden euro's

LNG-terminal *	Andere installaties en machines	Meubilair, uitrusting & rollend materieel	Vaste activa in aanbouw & voorstelbetalingen	Totaal
-733.497	-42.961	-35.502	0	-2.900.027
-24.374	-94	-4.940	0	-147.289
0	0	0	0	0
0	0	832	0	6.710
0	0	0	0	0
0	0	0	0	0
0	0	0	0	0
-757.871	-43.055	-39.610	0	-3.040.606
-28.862	-84	-5.022	0	-149.625
0	0	0	0	0
1	0	922	0	3.798
0	0	0	0	0
0	0	0	0	0
0	0	0	0	0
-786.732	-43.139	-43.710	0	-3.186.433
357.948	336	15.130	177.641	2.250.659
387.922	363	14.727	117.417	2.321.123

Mutaties in de materiële vaste activa

	Terreinen	Gebouwen	Gasvervoer *	Gasopslag *
Nettoboekwaarde op 31-12-2017, waarvan:	47.530	73.266	1.417.705	161.103
Materiële vaste activa volgens kostprijsmodel	47.530	73.266	1.417.705	161.103
Materiële vaste activa volgens herwaarderingsmodel	0	0	0	0
Nettoboekwaarde op 31-12-2017 van vaste activa in financiële lease	0	0	0	0
Aanvullende informatie				
Nettoboekwaarde van de vaste activa die tijdelijk buiten gebruik zijn	110	0	0	0

* installaties onderworpen aan de Gaswet

De materiële vaste activa bestaan grotendeels uit installaties voor vervoersactiviteiten, voor opslagactiviteiten in Loenhout en voor terminallingactiviteiten in Zeebrugge.

In 2017 heeft de groep Fluxys Belgium investeringen gedaan ten bedrage van 83.354 kEUR.

Van dat bedrag werd 64.792 kEUR besteed aan LNG-infrastructuurprojecten (voornamelijk de bouw van de vijfde tank in de LNG-terminal van Zeebrugge) en 16.821 kEUR aan projecten in verband met de vervoersactiviteit.

In het raam van de lopende of geplande investeringen heeft de groep op 31-12-2017 voor een bedrag van € 53,7 miljoen *Engineering, Procurement and Construction* overeenkomsten afgesloten.

De leningskosten geactiveerd op de investeringen in aanbouw bedragen 3.528 kEUR in 2017 tegen 1.737 kEUR in 2016. De gebruikte interestvoet is gebaseerd op de kostprijs van de betrokken leningen.

LNG-terminal *	Andere installaties en machines	Meubilair, uitrusting & rollend materieel	Vaste activa in aanbouw & vooruitbetalingen	Totaal
357.948	336	15.130	177.641	2.250.659
357.948	336	15.130	177.641	2.250.659
0	0	0	0	0
0	0	0	0	0
0	0	0	0	110

De geboekte afschrijvingen gedurende het boekjaar bedragen 149.625 kEUR en weerspiegelen het ritme volgens hetwelk de groep verwacht om de economische voordelen die aan die materiële vaste activa zijn verbonden, te zullen aanwenden.

De vaste activa gebruikt in het kader van de gereuleerde marktactiviteiten worden afgeschreven over de gebruiksduur zoals beschreven in punt 8 van de 'Boekhoudkundige methoden' (Toelichting 2), zonder rekening te houden met een restwaarde, gelet op de specifieke aard van de activiteiten van de sector.

De andere vaste activa worden afgeschreven over de door de groep verwachte gebruiksduur, in functie van de gesloten of nog te sluiten overeenkomsten en aanvaardbare markthypothesen, en dat op basis van het principe van het toerekenen van kosten en opbrengsten. Aan die installaties wordt geen enkele restwaarde toegekend, gelet op de specificiteit van de activiteit.

Tot slot heeft de groep op balansdatum geen materieel vast actiefbestanddeel in onderpand tot zekerheid van schulden gegeven.

Op het einde van het boekjaar heeft de groep geen enkele aanwijzing of gebeurtenis vastgesteld die erop zou kunnen wijzen dat een materieel vast actiefbestanddeel in waarde zou zijn verminderd.

Toelichting 5.2. Immateriële vaste activa

Evolutie van de boekwaarde van de immateriële vaste activa				In duizenden euro's
	Toepassings- software	Vaste actief 'klanten- portefeuille'	Emissierechten CO ₂	Totaal
Brutoboekwaarde				
Op 31-12-2015	36.852	52.800	0	89.652
Investerings	3.130	0	0	3.130
Verwervingen via bedrijfscombinaties	0	0	0	0
Overdrachten en buitengebruikstellingen	-7.742	0	0	-7.742
Omrekeningsverschillen	0	0	0	0
Mutaties in de consolidatiekring	0	0	0	0
Overige	0	0	0	0
Op 31-12-2016	32.240	52.800	0	85.040
Investerings	3.452	0	0	3.452
Verwervingen via bedrijfscombinaties	0	0	0	0
Overdrachten en buitengebruikstellingen	-5.205	0	0	-5.205
Omrekeningsverschillen	0	0	0	0
Mutaties in de consolidatiekring	0	0	0	0
Overige	0	0	0	0
Op 31-12-2017	30.487	52.800	0	83.287

Evolutie van de boekwaarde van de immateriële vaste activa

In duizenden euro's

	Toepassings- software	Vaste actief 'klanten- portefeuille'	Emissierechten CO ₂	Totaal
Afschrijvingen en waardeverminderingen				
Op 31-12-2015	-27.470	-1.196	0	-28.666
Toevoegingen aan de afschrijvingen	-5.401	-6.451	0	-11.852
Waardeverminderingen	0	0	0	0
Overdrachten en buitengebruikstellingen	7.728	0	0	7.728
Omrekeningsverschillen	0	0	0	0
Mutaties in de consolidatiekring	0	0	0	0
Overige	0	0	0	0
Op 31-12-2016	-25.143	-7.647	0	-32.790
Toevoegingen aan de afschrijvingen	-4.006	-6.450	0	-10.456
Waardeverminderingen	0	0	0	0
Overdrachten en buitengebruikstellingen	5.205	0	0	5.205
Omrekeningsverschillen	0	0	0	0
Mutaties in de consolidatiekring	0	0	0	0
Overige	0	0	0	0
Op 31-12-2017	-23.944	-14.097	0	-38.041

Evolutie van de boekwaarde van de immateriële vaste activa				In duizenden euro's
	Toepassings- software	Vaste actief 'klanten- portefeuille'	Emissie- rechten CO ₂	Totaal
Nettoboekwaarde op 31-12-2017	6.543	38.703	0	45.246
Nettoboekwaarde op 31-12-2016	7.097	45.153	0	52.250

De immateriële vaste activa bevatten de nettoboekwaarde van de toepassingssoftware, de 'Hub' klantenportefeuille en de emissierechten.

De toepassingssoftware, opgenomen onder de immateriële vaste activa, is deze die werd ontwikkeld of aangeschaft door de groep en een investeringskarakter vertoont. Die software wordt lineair afgeschreven over een periode van 5 jaar. De belangrijkste investeringen die in het boekjaar gerealiseerd werden, betreffen de software die ontwikkeld werd in het kader van het beheer van gasstromen en de daarop betrekking hebbende administratieve hulpmiddelen.

In 2015 verwierf Fluxys Belgium alle activiteiten van de vennootschap Huberator voor een bedrag van € 52,8 miljoen. Die immateriële vaste activa zullen in 2023 volledig afgeschreven zijn.

De installaties voor aardgasvervoer in België zijn opgenomen in het uitwisselingssysteem van emissierechten voor broeikasgassen. Zo heeft de groep Fluxys Belgium voor 2017 kosteloos een hoeveelheid van 46.303 ton CO₂-emissierechten ontvangen voor de sites waar compressie-, opslag- en terminallingsactiviteiten plaatsvinden. In overeenstemming met de boekhoudkundige methode vermeld in Toelichting 2, worden de kosteloos verkregen rechten die niet werden gebruikt voor een nulwaarde geactiveerd in de immateriële vaste activa.

De groep benadrukt dat op balansdatum geen enkele aanwijzing of gebeurtenis werd vastgesteld die erop zou kunnen wijzen dat een immaterieel vast actiefbestanddeel in waarde zou zijn verminderd.

Toelichting 5.3. Overige financiële vaste activa

Overige financiële activa		In duizenden euro's	
	Toelichting	31-12-2017	31-12-2016
Tegen kostprijs gewaardeerde aandelen		24	24
Beleggingen tegen reële waarde via de resultatenrekening	5.3.1	81.092	56.935
Overige financiële activa tegen kostprijs		63	63
Totaal		81.179	57.022

5.3.1. De beleggingen tegen reële waarde via de resultatenrekening betreffen de geldbeleggingen in de vorm van obligaties of schuldpapier met een vervaldag op meer dan één jaar. Ze worden hoofdzakelijk uitgegeven door Flux Re, waarvan de geldmiddelen bestemd zijn om het risico te dekken dat de vennootschap loopt in het kader van haar herverzekeringsactiviteiten. De vervaldatum van deze beleggingen situeert zich tussen 2019 en 2027.

Toelichting 5.4. Vorderingen uit financiële lease

Vorderingen uit financiële lease		In duizenden euro's	
	31-12-2017	31-12-2016	Vershil
Vorderingen m.b.t. vaste activa	0	7.222	-7.222
Vorderingen m.b.t. vlottende activa	7.222	5.581	1.641
Totaal	7.222	12.803	-5.581

In de rubriek 'Vorderingen uit financiële lease' wordt de overeenkomst geboekt met betrekking tot de Interconnector Zeebrugge Terminal (IZT): in toepassing van IAS 17 wordt die leaseovereenkomst - die werd afgesloten met IZT CVBA - als financiële lease aangemerkt. De overeenkomst nam een aanvang in 1998 en heeft een duur van 20 jaar. Op dat ogenblik kan de *lessee* (leasingnemer) een aankoopoptie lichten. Op de vordering is een variabele rentevoet van toepassing (basis: Euribor). De onderneming IZT heeft ons in maart 2018 in kennis gebracht van haar intentie om het leasingcontract, afgesloten met Fluxys Belgium, te verlengen voor een periode van 5 jaar (zie Toelichting 10).

Overzicht van de looptijden van de vorderingen uit financiële lease op 31-12-2017		In duizenden euro's		
	Op maximum 1 jaar	Meer dan 1 jaar tot max. 5 jaar	Meer dan 5 jaar	Totaal
Vorderingen uit financiële lease	7.222	0	0	7.222
Totaal	7.222	0	0	7.222
Vorderingen uit financiële lease:				
Contante waarde van de minimale leasebetalingen aan marktconforme rente	7.311	0	0	7.311
Totaal der minimale leasebetalingen (A)	7.311	0	0	7.311
Interesten (B)	89	0	0	89
Totaal der vorderingen uit financiële lease (A-B)	7.222	0	0	7.222

Overzicht van de looptijden van de vorderingen uit financiële lease op 31-12-2016				In duizenden euro's
	Op maximum 1 jaar	Meer dan 1 jaar tot max. 5 jaar	Meer dan 5 jaar	Totaal
Vorderingen uit financiële lease	5.581	7.222	0	12.803
Totaal	5.581	7.222	0	12.803
Vorderingen uit financiële lease:				
Contante waarde van de minimale leasebetalingen aan marktconforme rente	5.711	7.311	0	13.022
Totaal der minimale leasebetalingen (A)	5.711	7.311	0	13.022
Interesten (B)	130	89	0	219
Totaal der vorderingen uit financiële lease (A-B)	5.581	7.222	0	12.803

De totale waarde van de minimale leasebetalingen komt overeen met de, op balansdatum, best mogelijke schatting van de te ontvangen leasebetalingen, ongeacht of ze betrekking hebben op het te ontvangen kapitaal (vorderingen uit financiële lease), de te ontvangen rente (intresten) of de koopoptie (vorderingen uit financiële lease). Die betalingen worden nadien verdisconteerd aan de marktconforme rentevoet om de contante waarde van de minimale leasebetalingen te bekomen.

Toelichting 5.5. Langlopende leningen, vorderingen en overige activa

Overige vaste activa		In duizenden euro's		
	Toelichting	31-12-2017	31-12-2016	Vershil
Overschot van de dekkingsactiva 'IAS 19 personeelsbeloningen'	5.13	11.475	19.808	-8.333
Over te dragen verzekeringslasten	5.5.1	4.222	5.905	-1.683
Totaal		15.697	25.713	-10.016

5.5.1. Fluxys LNG is verzekerd bij Credendo tegen bepaalde risico's in het kader van het 'transshipment' project. Deze dekking loopt tot 2021. Het lopende gedeelte van de betaalde premie is in deze rubriek opgenomen voor wat betreft het gedeelte op meer dan een jaar, terwijl het gedeelte dat binnen het jaar vervalst, is opgenomen onder 'Overige vlottende activa' (zie Toelichting 5.9).

Toelichting 5.6. Voorraden

Boekwaarde van de voorraden		In duizenden euro's	
	31-12-2017	31-12-2016	Vershil
Voorraden hulpstoffen	16.629	12.932	3.697
Brutoboekwaarde	22.996	20.123	2.873
Waardeverminderingen	-6.367	-7.191	824
Voorraden handelsgoederen	11.078	8.464	2.614
Brutoboekwaarde	11.078	8.471	2.607
Waardeverminderingen	0	-7	7
Bestellingen in uitvoering	149	104	45
Brutoboekwaarde	149	104	45
Waardeverminderingen	0	0	0
Totaal	27.856	21.500	6.356

De voorraad materieel van de vervoersactiviteit bevindt zich op zijn normaal exploitatieniveau. De evolutie wordt verklaard door het tijdstip van de aankopen van materieel ten opzichte van het gebruik.

Impact van de voorraadbewegingen op het resultaat		In duizenden euro's	
	31-12-2017	31-12-2016	Vershil
Voorraadopbouw of -gebruik	5.525	-6.623	12.148
Waardeverminderingen	831	2.007	-1.176
Totaal	6.356	-4.616	10.972

Toelichting 5.7. Handelsvorderingen en overige vorderingen

Handels- en overige vorderingen		In duizenden euro's		
	Toelichting	31-12-2017	31-12-2016	Vershil
Bruto handelsvorderingen		107.555	87.110	20.445
Waardeverminderingen		-1.525	-1.525	0
Netto handelsvorderingen	5.7.1	106.030	85.585	20.445
Overige vorderingen		2.568	2.724	-156
Totaal		108.598	88.309	20.289

5.7.1. De groep Fluxys Belgium beperkt zijn blootstelling aan kredietrisico's, zowel op het vlak van wanbetaling als op het vlak van kredietconcentratie, door de beperking van het betalingsuitstel dat aan klanten wordt gegeven (betaling binnen de maand), door een strikt beleid inzake opvolging van handelsvorderingen en door de systematische beoordeling van de financiële draagkracht van zijn tegenpartijen.

De handelsvorderingen kunnen als volgt uitgesplitst worden volgens hun ouderdom:

Netto handelsvorderingen: ouderdomsbalans		In duizenden euro's		
		31-12-2017	31-12-2016	Vershil
Niet vervallen vorderingen		105.128	82.709	22.419
Vorderingen < 3 maanden		680	2.800	-2.120
Vorderingen 3 – 6 maanden		0	0	0
Vorderingen > 6 maanden		0	9	-9
Betwiste of dubieuze vorderingen		222	67	155
Totaal		106.030	85.585	20.445

Betwiste of dubieuze handelsvorderingen hebben voornamelijk betrekking op de openstaande vorderingen op netgebruikers. Op de vorderingen die als oninbaar worden beschouwd, wordt een waardevermindering ten belope van 100% toegepast.

Toelichting 5.8. Geldbeleggingen, geldmiddelen en kasequivalenten

De geldbeleggingen omvatten beleggingen onder de vorm van obligaties, kortlopend schuldpapier (*commercial paper*) en bankdeposito's op meer dan drie maanden en maximaal een jaar.

De geldmiddelen en kasequivalenten stemmen hoofdzakelijk overeen met beleggingen in EUR, onder de vorm van kortlopend schuldpapier, die op het ogenblik van verwerving een maximale looptijd van drie maanden hebben, met deposito's bij Fluxys (*cash pooling*), en met termijndeposito's bij kredietinstellingen, banktegoeden in rekening courant en kasgelden.

Korte termijnbeleggingen, geldmiddelen en kasequivalenten		In duizenden euro's		
		31-12-2017	31-12-2016	Vershil
Geldbeleggingen	5.8.1	415.153	101.209	313.944
Geldmiddelen en kasequivalenten		320.573	291.727	28.846
Kasequivalenten en cash pooling		294.849	276.659	18.190
Kortlopende rekeningen		205	3.253	-3.048
Banktegoeden		25.502	11.804	13.698
Kasgeld		17	11	6
Totaal		735.726	392.936	342.790

In 2017 bedroeg de gemiddelde rentevoet op geldbeleggingen, geldmiddelen en kasequivalenten 0,26% tegenover 0,37% in 2016. Deze daling valt te verklaren door de evolutie van de rentevoeten op de markt.

5.8.1. In oktober 2017 heeft Fluxys Belgium obligaties uitgegeven vooruitlopend op de terugbetaling van de obligatielening die in mei 2018 vervalt (zie Toelichting 5.11.1). Fluxys Belgium heeft het bedrag van 350.000 kEUR bij Fluxys belegd aan een vaste rentevoet met een looptijd van 7 maanden.

Toelichting 5.9. Overige vlottende activa

Overige vlottende activa		In duizenden euro's		
	Toelichting	31-12-2017	31-12-2016	Vershil
Verkregen opbrengsten		555	707	-152
Over te dragen kosten		15.184	15.081	103
Overige vlottende activa	5.9.1	2.923	1.598	1.325
Totaal		18.662	17.386	1.276

De overige vlottende activa zijn hoofdzakelijk samengesteld uit voorafbetaalde kosten ten belope van 15.184 kEUR (verzekeringen, bijdragen, huurgelden, ...) en uit diverse te ontvangen opbrengsten.

5.9.1. De overige vlottende activa omvatten het kortetermijndeel van de overschotten van dekkingsactiva tegenover de actuariële schuld met betrekking tot de verbintenissen van de groep op het vlak van pensioenen (zie Toelichtingen 5.5 en 5.13).

Toelichting 5.10. Eigen vermogen

Op 31-12-2017 bedraagt het eigen vermogen 713.795 kEUR. De stijging van 19.443 kEUR in vergelijking met het vorige boekjaar vloeit voort uit het totaalresultaat van het boekjaar (+103.759 kEUR), die gedeeltelijk werd gecompenseerd door de uitgekeerde dividenden in 2017 (-84.316 kEUR).

Toelichting over de aandelen van de moederonderneming

	Gewone aandelen	Preferente aandelen	Totaal
I. Mutaties in het aantal aandelen			
1. Aantal aandelen, beginsaldo	70.263.501	0	70.263.501
2. Aantal uitgegeven aandelen			0
3. Aantal ingetrokken of verminderde gewone aandelen { - }			0
4. Aantal terugbetaalde, omgezette of verminderde preferente aandelen { - }			0
5. Andere toename (afname)			0
6. Aantal aandelen, eindsaldo	70.263.501	0	70.263.501
II. Overige informatie			
1. Nominale waarde van de aandelen	Zonder vermelding van nominale waarde		
2. Aantal aandelen in het bezit van de vennootschap zelf	0	0	0
3. Interimdividend betaald tijdens het boekjaar			0

Het kapitaal van Fluxys Belgium NV wordt vertegenwoordigd door 70.263.501 maatschappelijke aandelen zonder vermelding van nominale waarde die, naast het specifieke aandeel, zijn verdeeld over 2 categorieën.

De maatschappelijke aandelen van de categorie B zijn en blijven op naam. Die categorie aandelen is in handen van een stabiele aandeelhouder.

De maatschappelijke aandelen van categorie D zijn aandelen op naam of gedematerialiseerde aandelen en zijn grotendeels in handen van het publiek.

De Belgische Staat bezit overigens één bijzonder aandeel op naam, met name 'maatschappelijk aandeel nr. 1', dat tot geen enkele van de bovenstaande categorieën behoort en hierna 'bijzonder aandeel' wordt genoemd. Volgens de huidige statuten van Fluxys Belgium zijn bijzondere rechten verbonden aan dat 'bijzonder aandeel'. Die bijzondere rechten blijven aan dat aandeel verbonden, bovenop de rechten verbonden aan de gewone aandelen van Fluxys Belgium (vroeger Distrigas), zolang dat aandeel eigendom is van de Belgische Staat, zoals vastgelegd in de artikelen drie tot en met vijf van het Koninklijk Besluit van 16 juni 1994. Die rechten worden uitgeoefend door de federale minister bevoegd voor Energie. In aanvulling op die bijzondere rechten geeft dat 'bijzonder aandeel' ook recht op het ontvangen van honderd keer het dividend of enige andere uitkering van de onderneming aan haar aandeelhouders, dan die verbonden aan de aandelen van de categorie B of D.

Toelichting 5.11. Rentedragende verplichtingen

Langlopende rentedragende verplichtingen		In duizenden euro's		
	Toelichting	31-12-2017	31-12-2016	Vershil
Obligatieleningen	5.11.1	694.812	696.569	-1.757
Overige leningen	5.11.2	563.000	583.000	-20.000
Overige financieringen	5.11.3	157.538	102.953	54.585
Overige schulden	5.11.4	337.304	382.503	-45.199
Totaal		1.752.654	1.765.025	-12.371
Waarvan schulden gewaarborgd door overheidsinstellingen of zakelijke zekerheden		0	0	0

Kortlopende rentedragende verplichtingen		In duizenden euro's		
	Toelichting	31-12-2017	31-12-2016	Vershil
Obligatieleningen	5.11.1	362.336	10.833	351.503
Overige leningen	5.11.2	30.494	39.078	-8.584
Overige financieringen	5.11.3	20.361	4.423	15.938
Overige schulden	5.11.4	53.985	25.138	28.847
Totaal		467.176	79.472	387.704
Waarvan schulden gewaarborgd door overheidsinstellingen of zakelijke zekerheden		0	0	0

5.11.1. Fluxys Belgium heeft in november 2014 en in oktober 2017 obligatieleningen uitgegeven voor een totaalbedrag van 700.000 kEUR. Die obligaties bieden een jaarlijkse brutocoupon tussen 1,75% en 3,25%. Ze vervallen tussen 2027 en 2034. De uitgifte van 2012 ten belope van 350.000 kEUR vervalt in mei 2018.

5.11.2. De overige leningen bestaan uit:

- Een lening op 25 jaar ten belope van 400.000 kEUR, tegen een vaste rentevoet, die in december 2008 werd afgesloten bij de EIB ter financiering van de investeringen voor de ontwikkeling van het gasvervoersnet, waarvan het saldo 326.000 kEUR bedraagt op 31-12-2017.
- Een lening van 257.000 kEUR bij Fluxys NV, tegen een rentevoet van 3,20%, om de behoeften te dekken die verband houden met de investeringen die vereist zijn voor de overslagdiensten in de LNG-terminal in Zeebrugge.
- Kortetermijnleningen en pro rata interesten voor een bedrag van 10.494 kEUR.

5.11.3. De overige financieringen stemmen overeen met de bedragen die voor de groep beschikbaar zijn voor de financiering van investeringen, meer bepaald in de tweede steiger in Zeebrugge, enerzijds, en de kosten die verband houden met de conversie van een deel van het gasvervoersnet, anderzijds. Op die bedragen wordt voor een deel een rentevoet op 10 jaar toegepast en de gemiddelde 'Euribor 1 jaar' rentevoet voor het saldo.

5.11.4. De regulatoire verplichtingen in de rubriek 'Overige schulden' komen overeen met het positieve verschil tussen de gefactureerde en de verworven gereguleerde tarieven. De regulatoire verplichtingen die op meer dan één jaar terugbetaald dienen te worden, zijn opgenomen in de rubriek 'Langlopende verplichtingen', terwijl die welke binnen het jaar terugbetaald moeten worden zich onder de 'Kortlopende verplichtingen' bevinden. Op die bedragen wordt de gemiddelde 'Euribor 1 jaar' rentevoet toegepast.

	Veranderingen in verplichtingen met betrekking tot financieringsactiviteiten			In duizenden euro's	
	31.12.2016	Kasstromen	Andere bewegingen		31.12.2017
			Herclassificatie tussen langlopende en kortlopende verplichtingen	Variatie van de betaalde rente	Totaal
Langlopende rentedragende verplichtingen	1.765.025	438.845	-451.216	0	1.752.654
Leasing contracten	0				0
Obligatieleningen	696.569	348.193	-349.950		694.812
Overige leningen	583.000		-20.000		563.000
Overige financieringen	102.953	74.533	-19.948		157.538
Overige schulden	382.503	16.119	-61.318		337.304
Kortlopende rentedragende verplichtingen	79.472	-64.689	451.216	1.177	467.176
Leasing contracten	0				0
Obligatieleningen	10.833		349.950	1.553	362.336
Overige leningen	39.078	-28.208	20.000	-376	30.494
Overige financieringen	4.423	-4.010	19.948		20.361
Overige schulden	25.138	-32.471	61.318		53.985
Totaal	1.844.497	374.156	0	1.177	2.219.830

De kasstromen m.b.t. rentedragende passiva zijn opgenomen in de rubrieken IV.1.6 en 2.5 van het geconsolideerd kasstroomoverzicht.

De wijziging in te betalen rente stemt overeen met het verschil tussen de betaalde rente (zie rubriek IV.3.1 van het geconsolideerd kasstroomoverzicht) en de rentekost op schulden (zie Toelichting 4.4.1).

Looptijden van de rentedragende verplichtingen op 31-12-2017, niet geactualiseerd

In duizenden euro's

	Op maximum 1 jaar	Meer dan 1 jaar tot max. 5 jaar	Meer dan 5 jaar	Totaal
Obligatieleningen	384.211	67.216	777.552	1.228.979
Overige leningen	52.251	203.538	520.886	776.675
Overige financieringen	21.001	78.638	85.377	185.016
Overige schulden	53.985	163.500	173.804	391.289
Totaal	511.448	512.892	1.557.619	2.581.959
Bijkomende informatie				
Financiële leaseovereenkomsten:				
Contante waarde van de minimale leasebetalingen tegen marktconforme rente	0	0	0	0
Totaal van de minimale betalingen	0	0	0	0
Interesten	0	0	0	0

Looptijden van de rentedragende verplichtingen op 31-12-2016, niet geactualiseerd

In duizenden euro's

	Op maximum 1 jaar	Meer dan 1 jaar tot max. 5 jaar	Meer dan 5 jaar	Totaal
Obligatieleningen	36.180	422.103	446.296	904.579
Overige leningen	61.672	184.854	581.328	827.854
Overige financieringen	4.866	26.279	83.791	114.936
Overige schulden	25.138	195.620	186.883	407.641
Totaal	127.856	828.856	1.298.298	2.255.010
Bijkomende informatie				
Financiële leaseovereenkomsten:				
Contante waarde van de minimale leasebetalingen tegen marktconforme rente	0	0	0	0
Totaal van de minimale betalingen	0	0	0	0
Interesten	0	0	0	0

Toelichting 5.12. Voorzieningen

5.12.1. Voorzieningen voor personeelsbeloningen

Voorzieningen voor personeelsbeloningen	In duizenden euro's
Voorzieningen op 31-12-2016	66.696
Toevoegingen	8.650
Bestedingen	-9.096
Terugnemingen	0
Kosten m.b.t. verdiscontering	2.778
Actuariële verschillen opgenomen in het resultaat (anciënniteitspremies)	-1.452
Verwacht rendement	-2.091
Actuariële verschillen rechtstreeks in eigen vermogen geboekt	4.748
Overdracht naar activa	-7.008
Voorzieningen op 31-12-2017 waarvan:	63.225
Langlopende voorzieningen	59.346
Kortlopende voorzieningen	3.879

De voorzieningen voor personeelsbeloningen (zie Toelichting 5.13) kennen een daling die hoofdzakelijk het gevolg is van de hypothese van het personeelsverloop en de bevolkingsontwikkeling. De toegezegd-pensioenregelingen vertonen een overschot van de dekkingsactiva tegenover de actuariële schuld met betrekking tot de geschatte verplichtingen van de groep op 31-12-2017. Dat bedrag werd bijgevolg op het actief van de balans overgeboekt naar de rubriek 'Overige langlopende activa' (zie Toelichting 5.5) en 'Overige vlottende activa' (zie Toelichting 5.9.1). Op grond van een strikte toepassing van IFRIC 14 § 21 heeft de groep de geboekte activa begrensd op 14.398 kEUR in afwachting van een aanpassing van het financieringsbeleid. Dat beleid zal erop toezien dat de overschotten zullen worden teruggevorderd over de looptijd van de pensioenplannen.

5.12.2. Overige voorzieningen

Voorzieningen voor:	In duizenden euro's		
	Geschillen en schadegevallen	Milieu en heraanleg van sites	Totaal overige voorzieningen
Voorzieningen op 31-12-2016	2.437	6.841	9.278
Toevoegingen	26	0	26
Bestedingen	0	-4.055	-4.055
Terugnemingen	0	-924	-924
Kosten m.b.t. verdiscontering	0	-53	-53
Voorzieningen op 31-12-2017 waarvan:	2.463	1.809	4.272
Langlopende voorzieningen	2.463	1.484	3.947
Kortlopende voorzieningen	0	325	325

In 2017 werden voorzieningen voor de heraanleg van sites gebruikt om de kosten voor de wederinstandstelling van een overgedragen site te dekken. Het overschot van de betrokken voorziening werd vervolgens in het resultaat van de periode opgenomen (zie Toelichting 4.2.6).

5.12.3 Bewegingen in de winst-en-verliesrekening en overzicht van de looptijden van de voorzieningen

De bewegingen van de voorzieningen in de winst-en-verliesrekening worden als volgt uitgesplitst:

Impact		In duizenden euro's	
	Toevoegingen	Bestedingen en terugnemingen	Totaal
Bedrijfsresultaat	8.676	-14.075	-5.399
Financieel resultaat	2.725	-3.543	-818
Totaal	11.401	-17.618	-6.217

Looptijden van de voorzieningen op 31-12-2017				In duizenden euro's
	Op maximum 1 jaar	Meer dan 1 jaar tot max. 5 jaar	Meer dan 5 jaar	Totaal
Geschillen en schadegevallen	0	0	2.463	2.463
Milieu en heraanleg van sites	325	1.484	0	1.809
Subtotaal	325	1.484	2.463	4.272
Personeelsbeloningen	3.879	15.516	43.830	63.225
Totaal	4.204	17.000	46.293	67.497

Looptijden van de voorzieningen op 31-12-2016				In duizenden euro's
	Op maximum 1 jaar	Meer dan 1 jaar tot max. 5 jaar	Meer dan 5 jaar	Totaal
Geschillen en schadegevallen	0	0	2.437	2.437
Milieu en heraanleg van sites	6.841	0	0	6.841
Subtotaal	6.841	0	2.437	9.278
Personeelsbeloningen	4.472	17.888	44.336	66.696
Totaal	11.313	17.888	46.773	75.974

Verdisconteringsvoet

De voorzieningen op lange termijn worden systematisch verdisconteerd op basis van rentevoeten die – afhankelijk van de tijdhorizon – als volgt geëvolueerd zijn:

	31-12-2017	31-12-2016
Van 1 tot 5 jaar	0,02%	0,13 %
Van 6 tot 9 jaar	0,86%	0,89 %
Van 10 tot 12 jaar	0,90%	1,03 %
Van 13 tot 19 jaar	1,73%	1,55%
Boven 19 jaar	1,81%	1,55 %

Voorzieningen voor geschillen en schadegevallen

Deze voorzieningen zijn aangelegd voor waarschijnlijke betalingen in het kader van geschillen zoals de bouw van de LNG-terminal in Zeebrugge (1983).

De raming van de voorzieningen gebeurt ofwel op basis van het bedrag van de ingediende claims, ofwel op basis van het geraamde bedrag van het gelopen risico.

Voorzieningen voor milieu en heraanleg van sites

Deze voorzieningen dekken in hoofdzaak uitgaven ter bescherming, sanering en wederinstandstelling van sites die momenteel worden gesloten.

Die voorzieningen worden aangelegd in overeenstemming met de regionale milieuwetgeving in België en de Gaswet. Voor de uitvoering van de werkzaamheden in kwestie moeten actieplannen worden uitgewerkt en diverse studies worden verricht in samenwerking met de verschillende beleidsniveaus en de daartoe opgerichte instellingen.

Toelichting 5.13. Voorzieningen voor personeelsbeloningen

Beschrijving van de voornaamste pensioenregelingen en aanverwante voordelen

In België worden de rechten van het personeel uit de elektriciteits- en gassector bij collectieve overeenkomsten geregeld.

Toegezegde pensioenregelingen

Deze overeenkomsten, van toepassing op het gebaremiseerd personeel dat voor 1 juni 2002 werd aangeworven en op het kaderpersoneel dat voor 1 mei 1999 werd aangeworven, geven de aangeslotenen de mogelijkheid om van een kapitaal te genieten dat volgens een formule berekend wordt die rekening houdt met het jaarsalaris aan het einde van de loopbaan en de verworven anciënniteit bij pensionering. Het gaat hier om toegezegd-pensioenregelingen.

De verplichtingen die uit die pensioenregelingen voortvloeien, worden gefinancierd bij verschillende pensioenfondsen die zijn opgezet voor de Elektriciteits- en Gassector en bij verzekeringsmaatschappijen.

De pensioenplannen worden gefinancierd door werknemers- en werkgeversbijdragen. De werkgeversbijdragen worden jaarlijks bepaald op basis van een actuariële waardering. De bedoeling ervan is om ervoor te zorgen dat aan de wettelijke verplichtingen inzake minimumfinanciering wordt voldaan en dat de financiering van de pensioenuitkeringen op lange termijn gewaarborgd is.

Beschrijving van de voornaamste actuariële risico's

In het kader van de toegezegd-pensioenregelingen wordt de groep blootgesteld aan risico's verbonden met genomen actuariële hypothesen op het vlak van investeringen, rentevoeten, levensverwachtingen en salarisevoluties.

De actuele waarde van verplichtingen met betrekking tot toegezegd-pensioenregelingen wordt vastgelegd, gebruik makend van een verdisconteringsvoet gebaseerd op obligaties van hoge kwaliteit.

Ieder jaar wordt de verdisconteringsvoet, gebruikt voor het berekenen van de financiering van de pensioenverplichtingen en de minimale financiële vereisten, vergeleken met het verwachte rendement van de dekkingsactiva. Dat laatste wordt bekomen, vertrekkend van de risicoloze rentevoeten op de financiële markten op balansdatum, de risicopremies voor elke categorie van activa in portefeuille en hun overeenkomstige volatiliteit. Indien het verwachte rendement lager is dan de verdisconteringsvoet wordt die laatste verlaagd.

De hypothesen betreffende de salarisstijgingen, de inflatie, de personeelsbewegingen en de verwachte gemiddelde pensioenleeftijd worden vastgelegd op basis van historische statistieken van de maatschappij. De gebruikte sterftetabellen zijn die gepubliceerd door het IABE (Instituut van Actuarissen in België).

De toegezegd-pensioenregelingen vertonen een overschot van de dekkingsactiva ten belope van 29.229 kEUR tegenover de actuariële schuld met betrekking tot de geschatte verplichtingen van de groep op 31-12-2017. Dat bedrag werd bijgevolg op het actief van de balans overgeboekt naar de rubriek 'Overige langlopende activa' en 'Overige vlottende activa.' In overeenstemming met IFRIC 14 heeft de groep de geboekte activa begrensd op 14.398 kEUR rekening houdend met het financieringsbeleid voor pensioenfondsen dat momenteel van kracht is. De groep blijft er echter over waken dat de overschotten volledig worden teruggewonnen door een daling van de toekomstige bijdragen.

Toegezegde-bijdrageregelingen met gegarandeerd minimumrendement

Het 'gebaremiseerde' personeel, in België aangeworven sinds 1 juni 2002, het 'kaderpersoneel', aangeworven sinds 1 mei 1999, evenals de directieleden genieten van pensioenregelingen met vaste bijdragen.

De pensioenplannen worden gevormd door de bijdragen van de werknemers en werkgevers. De bijdragen van de werkgevers zijn een veelvoud van de bijdragen van de werknemers. De verplichtingen die voortvloeien uit die pensioenplannen worden gefinancierd bij diverse pensioenfondsen opgericht voor de sector Elektriciteit en Gas en bij verzekeringsmaatschappijen.

De activa van de pensioenfondsen zijn verdeeld over de volgende diverse risicocategorieën:

- *Low risk*: de obligaties van de eurozone en/of van hoge kwaliteit.
- *Medium risk*: spreiding van de risico's over obligaties, converteerbare obligaties, onroerende goederen en eigen vermogensinstrumenten.
- *High risk*: eigen vermogensinstrumenten, onroerende goederen, ...
- *Dynamic Asset Allocation*: snelle aanpassing van de portefeuillestructuur in functie van specifieke gebeurtenissen teneinde de verliezen in de stressperiodes te beperken.

De Belgische wetgeving verplicht de werkgever de minimale rendementspercentages te waarborgen voor de regimes met vastgelegde bijdragen. Die percentages verschillen naargelang de op de markt vastgestelde percentages.

De door de werkgever minimale gegarandeerde rendementen zijn:

- Voor premies betaald sinds 01/01/2016 is het minimale rendement variabel in functie van de OLO-rente, met een minimum van 1,75% en een maximum van 3,75%. Gezien de huidige koers werd het gegarandeerd minimumrendement in eerste instantie vastgelegd op 1,75%.
- Voor premies betaald tot 31/12/2015 is een minimaal rendement van 3,25% voor de werkgeversbijdragen en 3,75% voor de werknemersbijdrage van toepassing tot die datum. Vanaf 01-01-2016 wordt het minimumrendement berekend zoals vermeld in de voorgaande paragraaf.

De boekhoudkundige methode die door de groep wordt gebruikt om de regelingen van 'toegezegde bijdragen' met gegarandeerd minimumrendement te waarderen is identiek aan de methode gebruikt voor de regelingen 'toegezegd-pensioenregeling' (zie Toelichting 2.16).

Omschrijving van de voornaamste risico's

De pensioenregelingen met vastgelegde bijdragen stellen de werkgever bloot aan het risico van het gewaarborgd rendement van de activa van de pensioenfondsen die geen voldoende gewaarborgd rendement bieden.

Andere personeelsvoordelen op lange termijn

De groep Fluxys Belgium kent ook brugpensioenregelingen toe en verleent andere voordelen na uitdiensttreding, zoals de terugbetaling van medische kosten en tariefverminderingen, alsook andere voordelen op lange termijn (anciënniteitspremies). Die voordelen worden niet allemaal voorgefinancierd.

Toestand van de financiering van de pensioenregelingen

In duizenden euro's	Pensioenen *		Andere **	
	2017	2016	2017	2016
Actuele waarde van de verplichtingen	-183.456	-180.608	-51.592	-53.376
Reële waarde van de activa	201.052	188.694	0	0
Financiële toestand van de regelingen	17.596	8.086	-51.592	-53.376
Impact van de plafonnering van de activa	-14.831	0	0	0
Andere	0	0	0	0
Netto toestand	2.765	8.086	-51.592	-53.376
Waarvan activa	14.398	21.406	0	0
Waarvan passiva	-11.633	-13.320	-51.592	-53.376

* De pensioenen omvatten eveneens niet-voorgefinancierde verplichtingen inzake brugpensioen en vervroegd vertrek.

** De rubriek 'Andere' bevat de anciënniteitspremies, evenals andere voordelen na de tewerkstelling (terugbetaling van medische kosten en tariefvoordelen).

Mutaties in de actuele waarde van de verplichtingen

In duizenden euro's	Pensioenen *		Andere **	
	2017	2016	2017	2016
Bij het begin van de periode	-180.608	-126.627	-53.376	-55.088
Overdracht van pensioenregelingen met vaste bijdragen	0	-22.727	0	0
Kost van de geleverde diensten	-6.444	-6.031	-1.662	-1.571
Kosten van brugpensioenering	231	-1.036	0	0
Financiële kost (-) / opbrengst (+)	-2.065	-3.070	-713	-965
Bijdragen van de werknemers	-836	-823	0	0
Wijzigingen in de demografische veronderstellingen	-3.150	1.284	467	173
Wijzigingen in de financiële veronderstellingen	-1.312	-27.362	983	-4.132
Ervaringsaanpassingen	2.750	-304	866	6.575
Kost van verstreken dienstdtijd	0	0	0	0
Betaalde prestaties	7.978	6.088	1.843	1.632
Andere	0	0	0	0
Aan het eind van de periode	-183.456	-180.608	-51.592	-53.376

Mutaties in de reële waarde van de activa van de pensioenplannen

In duizenden euro's	Pensioenen *		Andere **	
	2017	2016	2017	2016
Bij het begin van de periode	188.694	146.340	0	0
Overdracht van pensioenregelingen met vaste bijdragen	0	22.727	0	0
Interestinkomsten	2.091	3.321	0	0
Rendement der activa van de pensioenplannen (uitgezonderd netto intrestopbrengsten)	10.931	15.200	0	0
Werkgeversbijdragen	6.478	6.371	1.843	1.632
Werknemersbijdragen	836	823	0	0
Betaalde vergoedingen	-7.978	-6.088	-1.843	-1.632
Andere	0	0	0	0
Aan het eind van de periode	201.052	188.694	0	0
Werkelijk rendement van de pensioenplannen	13.022	18.521	0	0

In resultaat opgenomen kosten

In duizenden euro's	Pensioenen *		Andere **	
	2017	2016	2017	2016
Kost				
Aan het dienstjaar toegerekende pensioenkosten	-6.444	-6.031	-1.662	-1.571
Kosten van vervroegde pensionering	231	-1.036	0	0
Kost van verstreken diensttijd	0	0	0	0
Actuariële winst/(verlies) op de andere lange termijn personeelsbeloningen	0	0	1.452	581
Netto rentekosten				
Rentekosten op de verplichtingen	-2.065	-3.070	-713	-965
Rendement op activa van de pensioenplannen	2.091	3.321	0	0
In het resultaat opgenomen kosten	-6.187	-6.816	-923	-1.955

Actuariel verlies (winst) opgenomen in de andere componenten van het totaalresultaat

In duizenden euro's	Pensioenen *		Andere **	
	2017	2016	2017	2016
Veranderingen in demografische veronderstellingen	-3.150	1.284	467	173
Veranderingen in financiële veronderstellingen	-1.312	-27.362	-469	-4.713
Ervaringsaanpassingen	2.750	-304	866	6.575
Effect van de plafonnering van de activa	-14.831	0	0	0
Rendement op de activa van de pensioenplannen (exclusief rentebaten)	10.931	15.200	0	0
Actuariel verlies (winst) opgenomen in de andere componenten van het totaalresultaat	-5.612	-11.182	864	2.035

Overzicht volgens het type deelnemer

In duizenden euro's	2017	2016
Actieve deelnemers	-195.108	-199.845
Niet-actieve deelnemers met uitgestelde voordelen	-11.160	-4.364
Gepensioneerden en begunstigen	-28.780	-29.775
Totaal	-235.048	-233.984

Overzicht per voordeel

In duizenden euro's	2017	2016
Pensioenen en overlijdens	-183.456	-180.608
Andere vergoedingen na einde loopbaan (gezondheidszorg en tarifaire voordelen)	-31.718	-32.570
Anciënniteitspremies	-19.874	-20.806
Totaal	-235.048	-233.984

Voornaamste toegepaste actuariële veronderstellingen

	2017	2016
Verdisconteringsvoet tussen 10 en 12 jaar	0,90%	1,03%
Verdisconteringsvoet tussen 13 en 19 jaar	1,73%	1,55%
Verdisconteringsvoet langer dan 19 jaar	1,81%	1,55%
Verwachte gemiddelde loonstijging	1,75%	1,75%
Verwachte inflatie	1,75%	1,75%
Verwachte stijging van de ziektekosten	2,75%	2,75%
Verwachte stijging van de tarifaire voordelen	1,75%	1,75%
Verwachte gemiddelde pensioenleeftijd	63(BAR) / 65(CAD)	63(BAR) / 65(CAD)
Sterftetabel	IABE prospective	IABE prospective
Levensverwachting uitgedrukt in jaren:		
Voor een 65-jarige op balansdatum		
- Man	20	20
- Vrouw	24	24
Voor een 65-jarige binnen 20 jaar		
- Man	22	22
- Vrouw	26	26

De verdisconteringsvoet van de pensioenregelingen hangen van de gewogen gemiddelde duur van de pensioenregelingen af.

De reële waarde van de dekkingsactiva is volgens volgende belangrijke categorieën onderverdeeld

	2017	2016
Beursgenoteerde participaties	80,81%	88,33%
Aandelen - Eurozone	15,65%	20,87%
Aandelen - niet-Eurozone	21,08%	25,77%
Staatsobligaties - Eurozone	4,91%	0,92%
Andere obligaties - Eurozone	30,97%	21,24%
Andere obligaties - niet-Eurozone	8,20%	19,53%
Niet beursgenoteerde participaties	19,19%	11,67%
Verzekeringscontracten	0,00%	0,04%
Onroerende goederen	3,74%	4,70%
Kas en kasequivalenten	0,96%	0,07%
Andere	14,49%	6,86%
Totaal (in %)	100,00%	100,00%
Totaal (in duizenden euro's)	201.052	188.694

Sensitiviteitsanalyse

Impact op de verplichtingen	In duizenden euro's Toename(-) / Afname (+)
Toename van de verdisconteringsvoet (0,5%)	12.063
Toename van de gemiddelde loonstijging – zonder inflatie (0,5%)	-13.253
Stijging van de inflatievoet (0,25%)	-5.575
Stijging van de gezondheidszorg (1%)	-4.022
Toename van de tarifaire voordelen (0,5%)	-1.335
Stijging van de levensverwachting van gepensioneerden (1 jaar)	-1.829

Gewogen gemiddelde duur van de verplichtingen

	2017	2016
Gewogen gemiddelde duur van de verplichtingen inzake toegezegde regelingen	11	10
Gewogen gemiddelde duur van de andere verplichtingen na uitdiensttreding	19	17

Raming van de verwachte te storten bijdragen voor de personeelsbeloningen met betrekking tot de extralegale pensioenen

	In duizenden euro's
Verwachte bijdrage in 2018	7.021

De te betalen bijdragen zijn afhankelijk van de loonmassa van de betrokken populatie.

Toelichting 5.14. Uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen

Uitgestelde belastingverplichtingen opgenomen in de balans	In duizenden euro's		
	31-12-2017	31-12-2016	Verschil
Waardering van de vaste activa	171.847	245.347	-73.500
Te ontvangen opbrengsten	1.377	3.028	-1.651
Reële waarde van de financiële instrumenten	39	223	-184
Voorzieningen voor personeelsbeloningen of niet-aanvaarde voorzieningen	30.567	29.417	1.150
Overige normatieve verschillen	0	291	-291
Totaal	203.830	278.306	-74.476

De uitgestelde belastingvorderingen en -verplichtingen worden per fiscale entiteit gecompenseerd en worden allemaal integraal geboekt.

De eerste belangrijke bron van uitgestelde belastingen is het verschil tussen de boekwaarde en de fiscale waarde van de materiële vaste activa. Enerzijds is dat verschil toe te schrijven aan het feit dat de materiële vaste activa op de openingsbalans worden geboekt tegen de reële waarde die overeenstemt met de veronderstelde kostprijs, en anderzijds aan de inboeking aan reële waarde van de activa en verplichtingen ontstaan uit de bedrijfscombinaties SEGEO en Distrigas & C° in 2008.

De volgens IAS 19 (Personeelsbeloningen) geboekte voorzieningen en de volgens de Belgische normen geboekte, maar volgens IFRS niet aanvaarde voorzieningen, vormen de andere belangrijke bron van uitgestelde belastingen.

De hervorming van de Belgische vennootschapsbelasting leidt in 2017 tot een eenmalige herziening van de in het verleden geboekte uitgestelde belastingen. De vermindering van de uitgestelde belastingen op het passief van de balans werd geboekt via de andere elementen van het totaalresultaat voor het gedeelte met betrekking tot verrichtingen die gewoonlijk daar worden geboekt, namelijk de herwaardering van materiële vaste activa (€ 37,7 miljoen), de gespreide belasting op de meerwaarde op materiële vaste activa (€ 0,4 miljoen) en de herwaarderingen van toegezegd-pensioenregelingen (€ -1,5 miljoen). Het saldo van die herziening werd geboekt in het nettoresultaat van de periode (€ 16,2 miljoen – zie Toelichting 4.5.2).

Beweging van de periode	In duizenden euro's
	Uitgestelde belastingen
Op 31-12-2016	278.306
Uitgestelde belastingen - Resultatenrekening	-36.290
Uitgestelde belastingen - Andere componenten van het totaalresultaat	-38.186
Op 31-12-2017	203.830

Toelichting 5.15. Kortlopende handelsschulden en overige schulden

Kortlopende handelsschulden en overige schulden	In duizenden euro's		
	31-12-2017	31-12-2016	Verschil
Leveranciers	36.936	49.448	-12.512
Schulden m.b.t. sociale lasten en bezoldigingen	25.105	25.339	-234
Overige schulden	14.916	13.155	1.761
Totaal	76.957	87.942	-10.985

De schulden ten aanzien van de leveranciers registreerden in 2016 de te ontvangen facturen met betrekking tot de lopende investeringen in de LNG-terminal van Zeebrugge.

Toelichting 6. Financiële instrumenten

Principes voor het beheer van de financiële risico's

In het kader van zijn beleid is de groep Fluxys Belgium blootgesteld aan kredietrisico's en risico's verbonden aan de tegenpartij, liquiditeits- en interestrisico's, wisselrisico's en marktrisico's. Deze risico's kunnen de activa en de verplichtingen van de groep beïnvloeden.

De administratieve organisatie, de beleidscontrole en de financiële rapportering verzekeren te allen tijde de follow-up en het beheer van de risico's.

De groep mag financiële instrumenten uitsluitend gebruiken met het oog op dekkingsdoeleinden en niet met speculatieve of onderhandelingsdoeleinden. Alle tussenkomsten en transacties die de groep uitvoert, hebben als doel tegemoet te komen aan de liquiditeitsbehoeften. Geen enkele transactie kan als enige motivatie een speculatieve winst tot doel hebben.

Beleid op het gebied van thesauriebeheer

De thesaurie van de groep Fluxys Belgium wordt beheerd in het kader van een algemeen beleid dat door de raad van bestuur werd goedgekeurd.

Dit beleid voorziet in de beleggingen van thesaurieoverschotten bij Fluxys nv in het kader van de overeenkomsten op het gebied van *cash pooling*. Ter herinnering, Fluxys centraliseert het beheer van de geldmiddelen en de financiering van de groep Fluxys.

Het doel van het beleid bestaat erin de thesaurieposities binnen de groep te optimaliseren. Die verrichtingen gebeuren op basis van een vergoeding tegen marktconforme voorwaarden.

Het financieel beleid van de groep preciseert dat de thesaurieoverschotten, behalve deze die hierboven worden aangehaald, worden belegd, hetzij bij eersterangs financiële instellingen, hetzij onder de vorm van financiële instrumenten uitgegeven door ondernemingen met een notering van hoog niveau, hetzij in financiële instrumenten van emittenten waarvan de meerderheid van de aandeelhouders publiek is of die aanspraak kunnen maken op de waarborg van een Europese lidstaat. Die externe beleggingen worden voor concurrentie opengesteld zowel op niveau van het aanbod als op het niveau van de producten en worden in voldoende mate gediversifieerd om de concentratie van risico's verbonden aan de tegenpartij te vermijden. Beleggingen worden permanent opgevolgd en maken individueel het voorwerp uit van een risicoanalyse.

Op 31-12-2017 bedragen de lange- en kortetermijngeldbeleggingen, de geldmiddelen en kasequivalenten 816.818 kEUR tegenover 449.871 kEUR op 31-12-2016. In oktober 2017 heeft Fluxys Belgium obligaties uitgegeven vooruitlopend op de terugbetaling van de obligatielening die in mei 2018 vervalt (zie Toelichting 5.8.1), wat de bovenvermelde stijging van de geldbeleggingen verklaart.

Kredietrisico's en risico's verbonden aan de tegenpartij

De groep evalueert systematisch de financiële draagkracht van zijn tegenpartijen en past een strikt opvolgingsbeleid toe van zijn vorderingen. In het kader van zijn beleid op het gebied van risico's verbonden aan de tegenpartij, onderwerpt de groep zijn potentiële klanten of leveranciers voorafgaandelijk aan een gedetailleerde financiële analyse (liquiditeit, solvabiliteit, rentabiliteit, reputatie en risico's). De groep doet een beroep op interne en externe informatiebronnen zoals officiële analyses opgesteld door gespecialiseerde ondernemingen (Moody's, Standard & Poor's en Fitch). Deze laatste evalueren de ondernemingen op grond van het risico en kennen hen een standaardnotering (rating) toe. De groep doet eveneens een beroep op databanken met algemene, financiële en marktinformatie om zijn dossier over potentiële klanten of leveranciers te vervolledigen. Daarenboven kan de groep van de mogelijkheid, waarover hij in het merendeel van zijn activiteiten beschikt, gebruik maken om aan zijn tegenpartijen, op contractuele basis, een waarborg te vragen hetzij in de vorm van een bankwaarborg hetzij door een storting in geld. Op die manier beperkt de groep zijn blootstelling aan kredietrisico's zowel op het vlak van wanbetaling als op het vlak van concentratie van klanten.

Met het oog op het concentratierisico valt op te merken dat drie klanten ten belope van 26%, 17% en 16% aan de bedrijfsopbrengsten bijdragen,. De verdeling per segment van deze laatste bedraagt voor 213M€ in transport, 27M€ in opslag en 99M€ in terminalling.

Wisselrisico

De activiteiten van de groep zijn hoofdzakelijk uitgedrukt in euro.

In principe moeten, in het kader van onze politiek, alle posities in vreemde munt gedekt zijn. Resterende posities mogen voor korte periodes ongedekt blijven op voorwaarde dat ze betrekking hebben op de belangrijkste munteenheden en in totaliteit de tegenwaarde van 1 MEUR niet overschrijden.

Een sensibiliteitsanalyse is op dit punt aldus niet relevant.

Rentevoetrisico

De schuldenlast van de groep bestaat hoofdzakelijk uit leningen met vaste rentevoet die tussen 2018 en 2034 vervallen en waarvan het saldo 1.650.642 kEUR bedraagt op 31-12-2017. Het saldo van de leningen met vaste rentevoet bedroeg 1.329.480 kEUR op 31-12-2016.

De rentedragende verplichtingen van de groep bevatten bovendien overige financieringen en verplichtingen die aangewend moeten worden binnen het regelgevende kader. Zoals beschreven in Toelichting 5.11, hebben deze verplichtingen deels een rentevoet op 10 jaar en deels een rentevoet gelijk aan de gemiddelde Euribor op 1 jaar. De groep loopt geen rentevoetrisico's op dat niveau.

Een sensibiliteitsanalyse is op dit punt aldus niet relevant. Als conclusie kan worden gesteld dat de blootstelling van de Fluxys Belgium groep aan rentevoetrisico's zeer beperkt is.

Liquiditeitsrisico

Het beheer van het liquiditeitsrisico is een belangrijke doelstelling binnen de groep Fluxys Belgium. Bedragen en termijnen van beleggingen dekken in de mate van het mogelijke de termijnplanning van de thesauriebehoeften, rekening houdend met exploitatierisico's.

In het kader van de overeenkomsten inzake *cash pooling* kan de groep Fluxys Belgium voor liquiditeitsbehoeften een beroep doen op Fluxys nv. Ter herinnering, Fluxys centraliseert het beheer van de geldmiddelen en de financiering van de groep Fluxys en beschikt over kredietlijnen.

Het overzicht van de looptijd van de rentedragende passiva wordt weergegeven in Toelichting 5.11.

Overzicht van de financiële instrumenten op balansdatum.

De belangrijkste financiële instrumenten bestaan uit financiële en commerciële vorderingen en schulden, termijnbeleggingen, geldmiddelen en kasequivalenten.

De tabel hierna bevat de toestand van de financiële instrumenten op 31-12-2017:

Overzicht van de financiële instrumenten op balansdatum		In duizenden euro's		
31-12-2017	Categorieën	Boekwaarde	Reële waarde	Niveaus
I. Vaste activa				
Overige financiële activa	1 & 2	81.179	81.179	1 & 2
Vorderingen uit financiële lease	1	0	0	2
II. Vlottende activa				
Vorderingen uit financiële lease	1	7.222	7.222	2
Handels- en overige vorderingen	1	108.598	108.598	2
Geldbeleggingen	1 & 2	415.153	415.153	1 & 2
Geldmiddelen en kasequivalenten	1 & 2	320.573	320.573	1 & 2
Totaal der financiële instrumenten op het actief		932.725	932.725	
I. Langlopende verplichtingen				
Rentedragende verplichtingen	1	1.752.654	1.791.547	2
II. Kortlopende verplichtingen				
Rentedragende verplichtingen	1	467.176	459.513	2
Handels- en overige schulden	1	76.957	76.957	2
Totaal der financiële instrumenten op het passief		2.296.787	2.328.017	

De categorieën stemmen overeen met volgende financiële instrumenten:

1. Financiële activa (inclusief leningen en vorderingen) of financiële verplichtingen tegen afgeschreven kostprijs.
2. Activa of verplichtingen tegen de reële waarde via de resultatenrekening.

Overzicht van de financiële instrumenten op balansdatum		In duizenden euro's		
31-12-2016	Categorieën	Boekwaarde	Reële waarde	Niveaus
I. Vaste activa				
Overige financiële activa	1 & 2	57.022	57.022	1 & 2
Vorderingen uit financiële lease	1	7.222	7.222	2
II. Vlottende activa				
Vorderingen uit financiële lease	1	5.581	5.581	2
Handels- en overige vorderingen	1	88.309	88.309	2
Geldbeleggingen	1 & 2	101.209	101.209	1 & 2
Geldmiddelen en kasequivalenten	1 & 2	291.727	291.727	1 & 2
Totaal der financiële instrumenten op het actief		551.070	551.070	
I. Langlopende verplichtingen				
Rentedragende verplichtingen	1	1.765.025	1.807.920	2
II. Kortlopende verplichtingen				
Rentedragende verplichtingen	1	79.472	79.472	2
Handels- en overige schulden	1	87.942	87.942	2
Totaal der financiële instrumenten op het passief		1.932.439	1.975.334	

Alle financiële instrumenten van de groep worden tegen reële waarden gewaardeerd en vallen onder niveau 1 en 2 in de hiërarchie der reële waarden. De evaluatie van hun reële waarde gebeurt op geregelde tijdstippen.

Voor reële waardebeoordeling op niveau 1 worden alleen genoteerde prijzen gehanteerd (niet aangepast) voor identieke activa en verplichtingen in actieve markten. Zij bestaan hoofdzakelijk uit obligaties.

Voor reële waardebeoordeling op niveau 2 worden andere dan de genoteerde prijzen in niveau 1 gehanteerd die waarneembaar zijn voor het actief of verplichting, hetzij direct of indirect.

De waarderingstechnieken voor de reële waarde van de financiële instrumenten van niveau 2 zijn de volgende:

- De rubrieken 'rentedragende passiva' bevatten de obligatieleningen tegen vaste rente, uitgegeven door Fluxys Belgium, waarvan de reële waarde vastgesteld wordt aan de hand van rentetarieven op actieve markten, doorgaans aangeleverd door financiële instellingen.
- De reële waarde van de overige financiële activa en passiva van niveau 2 is nagenoeg gelijk aan hun boekwaarde:
  - o hetzij omdat zij een vervaldag op korte termijn hebben (zoals commerciële vorderingen en schulden),
  - o hetzij omdat zij rente dragen tegen markttarieven op datum van afsluiting van de financiële staten.

Toelichting 7. Voorwaardelijke activa en passiva – rechten en verbintenissen van de groep

Toelichting 7.1. De geschillen

7.1.1. Geschillen met betrekking tot de petroleumactiviteit

Op grond van een op 9 november 1979 ondertekende overeenkomst heeft de Belgische Staat aan Fluxys Belgium nv (voorheen Distrigas) de opdracht gegeven te onderhandelen met het Koninkrijk Saoedi-Arabië over de aankoop van ruwe olie. Fluxys Belgium nv (voorheen Distrigas) heeft die opdracht aanvaard op voorwaarde dat de Belgische Staat zich borg stelde voor de dekking van alle daarmee gepaard gaande kosten, verliezen en risico's die inherent zijn aan deze opdracht.

Naar aanleiding van de beslissing om deze petroleumactiviteit stop te zetten, werden gerechtelijke stappen ondernomen tegen de Belgische Staat en Fluxys Belgium nv (voorheen Distrigas).

Het risico dat Fluxys Belgium nv (voorheen Distrigas) loopt, wordt gedekt door de waarborg van de Belgische Staat (Koninklijk Besluit van 3 februari 1981 – Belgisch Staatsblad van 17 februari 1981) en overeenkomstig het contract dat op 9 november 1979 werd afgesloten tussen de Belgische Staat en Fluxys Belgium nv (voorheen Distrigas) en de brief van 30 december 1983 van de Ministers van Financiën en Economische zaken.

7.1.2. Overige geschillen

Ghislenghien

Zoals aangekondigd sinds 2011 heeft Fluxys Belgium, in onderling akkoord met de verzekeringsmaatschappijen en de overige betrokken partijen, de private slachtoffers van het ongeval te Ghislenghien in 2004 definitief vergoed. Hoewel het grootste deel van de slachtoffers vergoed werd in 2012, zijn bepaalde dossiers nog niet afgesloten. Fluxys Belgium evalueert die dossiers naarmate ze evolueren. Geen enkele betrouwbare inschatting kan in het huidige stadium worden gemaakt. Bijgevolg werd geen voorziening aangelegd op 31-12-2017.

Vordering met betrekking tot de 'Open Rack Vaporizer'

Een vordering ter compensatie van bijkomende werken werd ingesteld door een leverancier in het kader van de investering 'Open Rack Vaporizer' door Fluxys LNG. Die laatste betwist deze vordering en een expert werd aangesteld teneinde het dossier te evalueren. Geen enkele betrouwbare inschatting kan in het huidige stadium worden gemaakt. Bijgevolg werd geen voorziening aangelegd op 31-12-2017.

Overige zaken in beroep

Andere gerechtelijke procedures in verband met de exploitatie van onze installaties zijn aanhangig, maar de potentiële impact daarvan is verwaarloosbaar.

Toelichting 7.2. Goederen en waarden gehouden voor rekening en in naam van derden maar ten bate en op risico van ondernemingen die in de consolidatie zijn opgenomen

In het kader van haar activiteiten beheert de groep Fluxys Belgium aardgas dat toebehoort aan haar klanten, zowel in de opslaginstallaties in Loenhout als in de leidingen en in de tanks van de LNG-terminal in Zeebrugge.

Toelichting 7.3. Ontvangen zekerheden

De bankwaarborgen in het voordeel van de groep bevatten enerzijds waarborgen ontvangen van aannemers in het kader van de goede uitvoering van de werkzaamheden die ze vervullen, en anderzijds bankwaarborgen ontvangen van klanten. Op 31-12-2017 bedragen die ontvangen zekerheden 101.233 kEUR.

Toelichting 7.4. Zekerheden door derden gesteld voor rekening van de onderneming

De huurwaarborgen gesteld in het voordeel van de eigenaars van in België gelegen panden die door de groep worden gehuurd, bedragen 2 kEUR op 31-12-2017.

Op 31-12-2017 werden nog andere zekerheden opgebouwd ten belope van 137 kEUR.

Toelichting 7.5. Langlopende huurovereenkomsten en verbintenissen tot terbeschikkingstelling

De groep Fluxys Belgium beschikt over verbintenissen tot terbeschikkingstelling van sites door derden waarop installaties van de groep zijn gebouwd, meer bepaald de terminallinginstallaties in Zeebrugge, de installaties en tank in Dudzele en de gebouwen en het station van GCB. Die overeenkomsten vervallen tussen 2018 en 2112. Het bedrag dat in resultaat werd genomen in het boekjaar is opgenomen in Toelichting 4.2.2.

Toelichting 7.6. Verbindingen in het kader van de Interconnector Zeebrugge Terminal (IZT)

De leasingovereenkomst betreffende IZT voorziet een koopoptie voor de lessee (leasingnemer) op datum van 1-10-2018 ten belope van 4.593 kEUR. IZT heeft in maart 2018 meegedeeld dat het de overeenkomst met 5 jaar wil verlengen, conform de mogelijkheid bepaald in de overeenkomst.

In het kader van die verrichting werden rechten van opstal toegekend.

Toelichting 7.7. Verbindingen in het kader van de contracten voor terminallingdiensten

De capaciteitsonderschrijvende contracten (*Capacity Subscription Agreements* of CSA) die met de gebruikers van de LNG-terminal in Zeebrugge werden afgesloten, voorzien in de terbeschikkingstelling van 941 aanmeervensters (slots) van 2018 tot 2027. Bovendien hebben Yamal Trade (een 100% dochteronderneming van Yamal LNG) en Fluxys LNG een overeenkomst met een duur van 20 jaar gesloten voor de overslag van maximaal 8 miljoen ton LNG per jaar in de haven van Zeebrugge in België.

Toelichting 7.8. Verbindingen in het kader van financieringen en verbintenissen jegens de Europese Investeringsbank (EIB)

De groep Fluxys Belgium heeft financieringscontracten afgesloten met de Europese Investeringsbank (EIB) die contractuele clausules (financial covenants) bevatten die werden voldaan door de groep op 31-12-2017. Die leningen bevatten ook een Pari Passu clausule, net zoals de obligatieleningen.

Toelichting 7.9. Andere toegezegde en ontvangen verbintenissen

De groep Fluxys Belgium heeft andere verbintenissen toegezegd of ontvangen, maar de mogelijke impact ervan is te verwaarlozen.

Toelichting 8. Verbonden partijen

Fluxys Belgium en haar filialen worden gecontroleerd door de vennootschap Fluxys, zelf onder controle van Publigas.

De geconsolideerde staten omvatten de verrichtingen tussen verbonden partijen die werden geleverd door Fluxys Belgium en zijn dochterondernemingen aan niet in de consolidatie opgenomen verbonden of geassocieerde ondernemingen in het kader van hun normale activiteiten. Die transacties worden tegen marktconforme voorwaarden verricht en betreffen hoofdzakelijk transacties gerealiseerd met Fluxys (administratieve diensten, IT-diensten, housing-diensten en thesaurie- en financieringsbeheer), Interconnector (VK) (inspectie- en reparatiediensten), IZT (leaseovereenkomst IZT en diensten voor de inwerkingstelling en het onderhoud van de installaties), Dunkerque LNG (informaticaontwikkelingen en andere diensten), Gaz-Opale (verlening van terminallingdienst) en Balansys (onderneming die instaat voor de commerciële balancerings van het net).

In 2017 werd Fluxys Finance met terugwerkende kracht per 01-01-2017 opgeslorpt door Fluxys NV. De transacties voor het thesauriebeheer en de groepsfinancieringen afgesloten in 2017 met Fluxys NV worden bijgevolg weergegeven in de kolom "Moedervenootschap", terwijl de soortgelijke transacties afgesloten in 2016 met Fluxys Finance weergegeven werden in de kolom "Overige verbonden partijen".

Verbonden partijen

In duizenden euro's

	31-12-2017				
	Moederven- nootschap	Joint ventures	Geassocieer- de ondernemin- gen ³	Overige verbonden partijen	Totaal
I. ACTIVA MET VERBONDEN PARTIJEN	669.999	0	1.040	8.091	679.130
1. Overige financiële activa	0	0	0	0	0
1.1. Effecten andere dan aandelen	0	0	0	0	0
1.2. Leningen	0	0	0	0	0
2. Overige vaste activa	0	0	0	0	0
2.1. Financiële leaseovereenkomsten	0	0	0	0	0
2.2. Overige langlopende vorderingen	0	0	0	0	0
3. Handels- en overige vorderingen	150	0	1.040	8.091	9.281
3.1. Klanten	150	0	1.040	869	2.059
3.2. Financiële leaseovereenkomsten	0	0	0	7.222	7.222
3.3. Overige vorderingen	0	0	0	0	0
4. Geldmiddelen en geldbeleggingen	669.849	0	0		669.849
5. Overige vlottende activa	0	0	0	0	0
II. PASSIVA MET VERBONDEN PARTIJEN	263.882	0	627	27	264.536
1. Kort- en langlopende rentedragende passiva	263.330	0	0	0	263.330
1.1. Leningen bij banken	0	0	0	0	0
1.2. Financiële leaseovereenkomsten	0	0	0	0	0
1.3. Bankvoorschotten in rekening courant	0	0	0	0	0
1.4. Overige leningen	263.330	0	0	0	263.330
2. Handels- en overige schulden	364	0	627	16	1.007
2.1. Handelsschulden	326	0	627	16	969
2.2. Overige schulden	38	0	0	0	38
3. Overige kortlopende verplichtingen	188	0	0	11	199
III. TRANSACTIES TUSSEN VERBONDEN PARTIJEN					
1. Verkopen van vaste activa	0	0	0	0	0
2. Aankopen van vaste activa (-)	0	0	0	0	0
3. Dienstprestaties en levering van goederen	2.717	0	2.228	2.503	7.448
4. Ontvangen dienstprestaties (-)	-1.449	0	0	-16	-1.465
5. Financiële resultaten	-7.688	0	2	0	-7.686
6. Vergoeding aan directieleden en bestuurders				2.031	2.031
waarvan vergoedingen op korte termijn				1.783	1.783
waarvan vergoedingen na uitdiensttreding				248	248

³ Geassocieerde ondernemingen van Fluxys nv, moederbedrijf van de groep Fluxys Belgium.

Verbonden partijen

In duizenden euro's

	31-12-2016				
	Moederven- nootschap	Joint ventures	Geassocieer de ondernemin gen ⁴	Overige verbonden partijen	Totaal
I. ACTIVA MET VERBONDEN PARTIJEN	1.420	0	1.958	315.950	319.328
1. Overige financiële activa	0	0	0	26.118	26.118
1.1. Effecten andere dan aandelen	0	0	0	26.118	26.118
1.2. Leningen	0	0	0	0	0
2. Overige vaste activa	0	0	0	7.222	7.222
2.1. Financiële leaseovereenkomsten	0	0	0	7.222	7.222
2.2. Overige langlopende vorderingen	0	0	0	0	0
3. Handels- en overige vorderingen	1.420	0	1.958	5.951	9.329
3.1. Klanten	1.420	0	1.958	370	3.748
3.2. Financiële leaseovereenkomsten	0	0	0	5.581	5.581
3.3. Overige vorderingen	0	0	0	0	0
4. Geldmiddelen en geldbeleggingen	0	0	0	276.659	276.659
5. Overige vlottende activa	0	0	0	0	0
II. PASSIVA MET VERBONDEN PARTIJEN	333	0	584	257.011	257.928
1. Kort- en langlopende rentedragende passiva	0	0	0	257.000	257.000
1.1. Leningen bij banken	0	0	0	0	0
1.2. Financiële leaseovereenkomsten	0	0	0	0	0
1.3. Bankvoorschotten in rekening courant	0	0	0	0	0
1.4. Overige leningen	0	0	0	257.000	257.000
2. Handels- en overige schulden	135	0	584	0	719
2.1. Handelsschulden	100	0	584	0	684
2.2. Overige schulden	35	0	0	0	35
3. Overige kortlopende verplichtingen	198	0	0	11	209
III. TRANSACTIES TUSSEN VERBONDEN PARTIJEN					
1. Verkopen van vaste activa	0	0	0	0	0
2. Aankopen van vaste activa (-)	0	0	0	0	0
3. Dienstprestaties en levering van goederen	2.727	0	0	6.689	9.416
4. Ontvangen dienstprestaties (-)	-1.351	0	0	0	-1.351
5. Financiële resultaten	0	0	0	-6.734	-6.734
6. Vergoeding aan directieleden en bestuurders				1.946	1.946
waarvan vergoedingen op korte termijn				1.723	1.723
waarvan vergoedingen na uitdiensttreding				223	223

⁴ Ondernemingen geassocieerd aan Fluxys nv, moederbedrijf van de groep Fluxys Belgium.

Toelichting 9. Vergoeding aan de bestuurders en de directieleden

In overeenstemming met artikel 11 van de statuten, bestaat de raad van bestuur van Fluxys Belgium nv uit minstens 3 en maximum 24 leden, niet uitvoerende bestuurders. Daarnaast verleent het 'bijzonder aandeel' de minister het recht twee vertegenwoordigers van de federale regering in de raad van bestuur aan te stellen. Momenteel woont een vertegenwoordiger van de federale regering de vergaderingen van de raad van bestuur en de vergaderingen van het strategisch comité bij.

De gewone Algemene Vergadering heeft beslist om de emolumenten van de bestuurders en van de regeringsvertegenwoordigers vast te leggen op maximaal 360.000 EUR (waarde 01-01-2007) geïndexeerd, door de raad van bestuur te verdelen onder haar leden, en een zitpenning van 250 EUR toe te kennen per vergadering van de raad van bestuur en van de comités.

Artikel 17.5 van de statuten bepaalt dat de raad van bestuur gemachtigd is om bijzondere bezoldigingen te betalen aan een bestuurder die met bijzondere taken voor de vennootschap zou belast worden. De raad heeft ook het recht om de reiskosten en onkosten van zijn leden terug te betalen.

De groep Fluxys Belgium heeft geen enkele lening toegekend aan de bestuurders; bovendien hebben de bestuurders geen enkele ongewone transactie met de groep uitgevoerd. Aan de bestuurders werden geen aandelen of opties op aandelen toegekend.

Voor meer details hierover verwijzen we de lezer naar het hoofdstuk 'Corporate Governance Verklaring' in het jaarverslag en naar Toelichting 8 'Verbonden partijen' voor wat betreft de uitsplitsing van de vergoedingen per categorie.

Toelichting 10. Gebeurtenissen na balansdatum

IZT heeft in maart 2018 meegedeeld dat het de leasingovereenkomst met Fluxys Belgium met 5 jaar wil verlengen, conform de mogelijkheid bepaald in de overeenkomst. Die verlenging, met ingang op 1 oktober 2018, heeft geen materiële invloed op de resultatenrekening van de groep.

14.1.4 Verslag van de commissaris aan de algemene vergadering van Fluxys Belgium NV over het boekjaar afgesloten op 31 december 2017 (Geconsolideerde financiële staten)

In het kader van de wettelijke controle van de geconsolideerde financiële staten van Fluxys Belgium NV (de “vennootschap”) en haar dochterondernemingen (samen “de groep”), leggen wij u ons commissarisverslag voor. Dit bevat ons verslag over de controle van de geconsolideerde financiële staten alsook het verslag betreffende de overige door wet-, regelgeving en normen gestelde eisen. Deze verslagen zijn één en ondeelbaar.

Wij werden benoemd in onze hoedanigheid van commissaris door de algemene vergadering van 10 mei 2016, overeenkomstig het voorstel van het bestuursorgaan uitgebracht op aanbeveling van het auditcomité en op voordracht van de ondernemingsraad. Ons mandaat loopt af op de datum van de algemene vergadering die beraadslaagt over de financiële staten afgesloten op 31 december 2018. Wij hebben de wettelijke controle van de geconsolideerde financiële staten van Fluxys Belgium NV uitgevoerd gedurende 23 opeenvolgende boekjaren.

Verslag over de controle van de geconsolideerde financiële staten

Oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de wettelijke controle uitgevoerd van de geconsolideerde financiële staten van de groep, die de geconsolideerde balans op 31 december 2017 omvat, alsook de geconsolideerde winst- en verliesrekening, het geconsolideerd overzicht van het totaalresultaat, het geconsolideerd mutatieoverzicht van het eigen vermogen en het geconsolideerd kasstroomoverzicht over het boekjaar afgesloten op die datum en de toelichting, met de belangrijkste gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige informatieverschaffing, waarvan het totaal van het geconsolideerd balanstotaal 3 290 873 (000) EUR bedraagt en waarvan de geconsolideerde winst- en verliesrekening afsluit met een winst van het boekjaar van 70 321 (000) EUR.

Naar ons oordeel geven de geconsolideerde financiële staten een getrouw beeld van het vermogen en van de financiële toestand van de groep op 31 december 2017 alsook van zijn geconsolideerde resultaten en van zijn geconsolideerde kasstromen over het boekjaar dat op die datum is afgesloten, in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften.

Basis voor het oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens de internationale controlestandaarden (ISAs). Onze verantwoordelijkheden op grond van deze standaarden zijn verder beschreven in de sectie “Verantwoordelijkheden van de commissaris voor de controle van de geconsolideerde financiële staten” van ons verslag. Wij hebben alle deontologische vereisten die relevant zijn voor de controle van de geconsolideerde financiële staten in België nageleefd, met inbegrip van deze met betrekking tot de onafhankelijkheid.

Wij hebben van het bestuursorgaan en van de aangestelden van de vennootschap de voor onze controle vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Kernpunten van de controle

De kernpunten van onze controle betreffen die aangelegenheden die naar ons professioneel oordeel het meest significant waren bij de controle van de geconsolideerde financiële staten van de huidige verslagperiode. Deze aangelegenheden zijn behandeld in de context van onze controle van de geconsolideerde financiële staten als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover, en wij verschaffen geen afzonderlijk oordeel over deze aangelegenheden.

Kernpunten van de controle	Hoe onze controle de kernpunten van de controle behandelde
<p>1. Overeenstemming met het gereguleerd kader</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zoals uitgelegd in Hoofdstuk 12 van het jaarverslag, opereert de groep in een sterk gereguleerde omgeving. In die context, worden de resultaten van de groep voornamelijk gedreven door de evolutie in de risicovrije rentevoet (OLO 10 jaar), haar gereguleerd actief (Regulated Asset Base – RAB) en haar financieringsstructuur (eigen vermogen versus schulden). • Het toepasselijk gereguleerd kader bepaalt de billijke marge en dus de opbrengsten die op een jaarlijkse basis kunnen erkend worden door de groep. Deze toegestane opbrengsten kunnen verschillen van de gefactureerde opbrengsten. Deze verschillen hebben bijgedragen tot een netto stijging van het jaar van de gereguleerde passiva ten bedrage van 59,7 miljoen EUR voor het jaar eindigend op 31 december 2017. • Omwille van de complexiteit van het gereguleerd kader, besteden we een aanzienlijk deel van onze audittijd aan het begrijpen en beoordelen van de regulatorische berekeningen voorbereid door het management en aan de aansluiting hiervan met de onderliggende boekhoudkundige gegevens en de beslissingen van de regulator (CREG). Daarnaast, hoewel de tarieven in principe vastgelegd zijn voor de regulatorische periode 2016-2019, kan het gebeuren dat veranderingen worden overeengekomen worden met de regulator (CREG), in de manier waarop de gereguleerde activa of passiva worden afgewikkeld. Er is een risico dat onnauwkeurigheden voorkomen in deze complexe berekeningen of dat niet alle 	<ul style="list-style-type: none"> • We testten het ontwerp en de implementatie van de belangrijkste beheersmaatregelen relevant voor de berekening van het regulatorisch resultaat. • We verkregen een diep inzicht in het regulatorisch kader en evalueerden alle relevante correspondentie met de regulator, inclusief de beslissingen van de CREG over de regulatorische rekeningen van 2016. • We beoordeelden de notulen van de vergaderingen van de raad van bestuur, die onder andere alle relevante regulatorische aangelegenheden bespreekt en bespraken deze met het management waar aangewezen. • We voerden een kritische beoordeling en een gedetailleerd nazicht uit van de berekeningen van het regulatorisch resultaat en de gereguleerde passiva, en reconcilieerden deze met de onderliggende boekhoudkundige gegevens. • Om de regulatorische berekening kritisch te beoordelen, werd dit nazicht aangevuld door het verkrijgen van een begrip van de grootste varianties tussen het effectieve regulatorische resultaat en het budget dat de basis vormde voor het tariefvoorstel goedgekeurd door de regulator. • We evalueerden kritisch de door het management genomen beoordelingen en interpretaties over de toepassing van het regulatorisch kader. • We beoordeelden of geschikte toelichtingen over de regulatorische effecten en het gereguleerd kader werden opgenomen in het jaarverslag.

Kernpunten van de controle	Hoe onze controle de kernpunten van de controle behandelde
<p>veranderingen in het gereguleerd kader tijdig en accuraat worden gereflecteerd in de financiële staten.</p> <ul style="list-style-type: none"> Tot slot, kan de berekening van het gereguleerd resultaat de interpretatie van management vereisen, op vlak van de redelijkheid van kosten of de regulatorische verwerking van bepaalde specifieke investeringen in materiële vaste activa. Zo'n interpretatie kan verschillend zijn van de interpretatie van de regulator (CREG), resulterend in correcties te erkennen in de volgende periode. <p>Referentie naar de toelichtingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> De gereuleerde passiva worden gerapporteerd als rentedragende verplichtingen, zoals toegelicht in toelichting 5.11 van de financiële staten. Een samenvatting van het gereguleerd kader en de methodologie voor de berekening van de billijke marge bevindt zich in Hoofdstuk 12 van het jaarverslag. 	
<p>2. Bepaling van de gebruiksduur van de materiële vaste activa</p> <ul style="list-style-type: none"> Materiële vaste activa vormen 68% van de balans van de groep, en bestaan vooral uit het Belgisch gastransmissienetwerk, de opslaginstallaties en de LNG- terminal. De materiële vaste activa vormen de basis voor het gereguleerd actief (Regulated Asset Base – RAB). De door de regulator (CREG) goedgekeurde tarieven zijn voornamelijk gebaseerd op de bedrijfskosten, inclusief de door de vennootschap geboekte afschrijvingen, te vermeerderen met de billijke marge. Eén van de kritische factoren in de afschrijvingen is de door de regulator (CREG) aanvaarde economische gebruiksduur. 	<ul style="list-style-type: none"> Aangezien de materiële vaste activa een zeer aanzienlijk deel vormen van de balans, verkregen wij een begrip van de interne beheersmaatregelen en processtromen ter ondersteuning van hun aanschaffing, erkenning en afschrijving. We voerden detailtesten uit op de veranderingen in materiële vaste activa doorheen het jaar (traceren van aanschaffingen en buitengebruikstellingen naar onderliggende ondersteunende documenten zoals facturen, en het herrekenen van afschrijvingskosten) en stemden de boekwaarde van de materiële vaste activa af met de RAB.

Kernpunten van de controle	Hoe onze controle de kernpunten van de controle behandelde
<ul style="list-style-type: none"> • Veranderingen in de gasmarkt (b.v. verstrijken van langetermijncontracten of verandering in de energiemix) of in het gereguleerd kader kunnen wijzigingen vereisen in de beoordeling van deze economische gebruiksduur. Zulke veranderingen zouden niet tijdig of accuraat verwerkt kunnen worden in de boekhouding, hetgeen potentieel resulteert in een inconsistentie tussen de economische gebruiksduur van materiële vaste activa en de afschrijvingsduur overeengekomen met de regulator (CREG). <p>Referentie naar de toelichtingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • De gebruiksduur van de materiële vaste activa zijn samengevat in de boekhoudkundige grondslagen (toelichting 2.8 van de financiële staten). • Een overzicht van de activa en details van de bewegingen van het jaar bevinden zich in toelichting 5.1 van de financiële staten. 	<ul style="list-style-type: none"> • We evalueerden en beoordeelden de marktsituatie, de correspondentie met de regulator en lazen de notulen van de vergaderingen van de raad van bestuur, om te evalueren of er gedurende het jaar veranderingen hebben plaatsgevonden in de gebruiksduur van een actief dewelke zouden moeten verwerkt worden in de boekhouding.

Verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan voor de geconsolideerde financiële staten

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen van de geconsolideerde financiële staten die een getrouw beeld geeft in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften, alsook voor de interne beheersing die het bestuursorgaan noodzakelijk acht voor het opstellen van de geconsolideerde financiële staten die geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten.

Bij het opstellen van de geconsolideerde financiële staten is het bestuursorgaan verantwoordelijk voor het inschatten van de mogelijkheid van de groep om haar continuïteit te handhaven, alsook voor het toelichten, indien van toepassing, van aangelegenheden die met continuïteit verband houden en het gebruiken van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuursorgaan het voornemen heeft om de groep te liquideren of om de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of geen ander realistisch alternatief heeft dan dit te doen.

Verantwoordelijkheden van de commissaris voor de controle van de geconsolideerde financiële staten

Onze doelstellingen zijn het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid over de vraag of de geconsolideerde financiële staten als geheel geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten en het uitbrengen van een commissarisverslag waarin ons oordeel is opgenomen. Een redelijke mate van zekerheid is een hoog niveau van zekerheid, maar is geen garantie dat een controle die overeenkomstig de ISAs is uitgevoerd altijd een afwijking van materieel belang ontdekt wanneer die bestaat. Afwijkingen kunnen zich voordoen als gevolg van fraude of fouten en worden als van materieel belang beschouwd indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat zij, individueel of gezamenlijk, de economische beslissingen genomen door gebruikers op basis van deze geconsolideerde financiële staten, beïnvloeden.

Als deel van een controle uitgevoerd overeenkomstig de ISAs, passen wij professionele oordeelsvorming toe en handhaven wij een professioneel-kritische instelling gedurende de controle. Wij voeren tevens de volgende werkzaamheden uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de geconsolideerde financiële staten een afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten, het bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden die op deze risico's inspelen en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Het risico van het niet detecteren van een van materieel belang zijnde afwijking is groter indien die afwijking het gevolg is van fraude dan indien zij het gevolg is van fouten, omdat bij fraude sprake kan zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten om transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle, met als doel controlewerkzaamheden op te zetten die in de gegeven omstandigheden geschikt zijn maar die niet zijn gericht op het geven van een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing van de groep;
- het evalueren van de geschiktheid van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van de door het bestuursorgaan gemaakte schattingen en van de daarop betrekking hebbende toelichtingen;
- het concluderen dat de door het bestuursorgaan gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is, en het concluderen, op basis van de verkregen controle-informatie, of er een onzekerheid van materieel belang bestaat met betrekking tot gebeurtenissen of omstandigheden die significante twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de groep om zijn continuïteit te handhaven. Indien wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij ertoe gehouden om de aandacht in ons commissarisverslag te vestigen op de daarop betrekking hebbende toelichtingen in de geconsolideerde financiële staten, of, indien deze toelichtingen inadequaat zijn, om ons oordeel aan te passen. Onze

conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot op de datum van ons commissarisverslag. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de groep zijn continuïteit niet langer kan handhaven;

- het evalueren van de algehele presentatie, structuur en inhoud van de geconsolideerde financiële staten, en van de vraag of de geconsolideerde financiële staten de onderliggende transacties en gebeurtenissen weergeeft op een wijze die leidt tot een getrouw beeld;
- het verkrijgen van voldoende en geschikte controle-informatie met betrekking tot de financiële informatie van de entiteiten of bedrijfsactiviteiten binnen de groep gericht op het tot uitdrukking brengen van een oordeel over de geconsolideerde financiële staten. Wij zijn verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. Wij blijven ongedeeld verantwoordelijk voor ons oordeel.

Wij communiceren met het auditcomité onder meer over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante controlebevindingen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing die wij identificeren gedurende onze controle.

Wij verschaffen aan het auditcomité tevens een verklaring dat wij de relevante deontologische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd, en wij communiceren met hen over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en, waar van toepassing, over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Uit de aangelegenheden die met het auditcomité zijn gecommuniceerd bepalen wij die zaken die het meest significant waren bij de controle van de geconsolideerde financiële staten van de huidige verslagperiode, en die derhalve de kernpunten van onze controle uitmaken. Wij beschrijven deze aangelegenheden in ons verslag, tenzij het openbaar maken van deze aangelegenheden is verboden door wet- of regelgeving.

Verlag betreffende de overige door wet-, regelgeving en normen gestelde eisen

Verantwoordelijkheden van het bestuursorgaan

Het bestuursorgaan is verantwoordelijk voor het opstellen en de inhoud van het jaarverslag over de geconsolideerde financiële staten, de verklaring van niet-financiële informatie gehecht aan dit jaarverslag en de andere informatie opgenomen in het jaarrapport.

Verantwoordelijkheden van de commissaris

In het kader van ons mandaat en overeenkomstig de Belgische bijkomende norm (Herzien in 2018) bij de internationale controlestandaarden (ISAs), is het onze verantwoordelijkheid om, in alle van materieel belang zijnde opzichten, het jaarverslag over de geconsolideerde financiële staten, de verklaring van niet-financiële informatie gehecht aan dit jaarverslag en de andere informatie opgenomen in het jaarrapport, na te gaan, alsook verslag over deze aangelegenheden uit te brengen.

Aspecten betreffende het jaarverslag over de geconsolideerde financiële staten en andere informatie opgenomen in het jaarrapport

Na het uitvoeren van specifieke werkzaamheden op het jaarverslag over de geconsolideerde financiële staten, zijn wij van oordeel dat dit jaarverslag overeenstemt met de geconsolideerde financiële staten voor boekjaar afgesloten op 31 december 2017 en is opgesteld overeenkomstig het artikel 119 van het Wetboek van vennootschappen.

In de context van onze controle van de geconsolideerde financiële staten, zijn wij tevens verantwoordelijk voor het overwegen, in het bijzonder op basis van de kennis verkregen tijdens de controle, of het jaarverslag over de geconsolideerde financiële staten en andere informatie opgenomen in het jaarrapport een afwijking van materieel belang bevatten, hetzij informatie die onjuist vermeld is of anderszins misleidend is. In het licht van de werkzaamheden die wij hebben uitgevoerd, dienen wij u geen afwijking van materieel belang te melden. Wij drukken geen enkele mate van zekerheid uit over het jaarverslag en andere informatie opgenomen in het jaarrapport.

De niet-financiële informatie zoals vereist op grond van artikel 119, § 2 van het Wetboek van vennootschappen, werd opgenomen in het jaarverslag over de geconsolideerde financiële staten. De vennootschap heeft zich bij het opstellen van deze niet-financiële informatie gebaseerd op het Global Reporting Initiative (GRI) referentiemodel. Wij spreken ons evenwel niet uit over de vraag of deze niet-financiële informatie in alle van materieel belang zijnde opzichten is opgesteld in overeenstemming met het vermelde GRI referentiemodel. Verder drukken wij geen enkele mate van zekerheid uit over individuele elementen opgenomen in deze niet-financiële informatie.

Vermeldingen betreffende de onafhankelijkheidsontzettingen

- Ons bedrijfsrevisorenkantoor en ons netwerk hebben geen opdrachten verricht die onverenigbaar zijn met de wettelijke controle van de geconsolideerde financiële staten en ons bedrijfsrevisorenkantoor is in de loop van ons mandaat onafhankelijk gebleven tegenover de groep.
- De honoraria voor de bijkomende opdrachten die verenigbaar zijn met de wettelijke controle van de geconsolideerde financiële staten bedoeld in artikel 134 van het Wetboek van vennootschappen werden correct vermeld en uitgesplitst in de toelichting bij de geconsolideerde financiële staten.

Andere vermeldingen

- Huidig verslag is consistent met onze aanvullende verklaring aan het auditcomité bedoeld in artikel 11 van de verordening (EU) nr. 537/2014.

Antwerpen, 6 april 2018

De commissaris

DELOITTE Bedrijfsrevisoren

BV o.v.v.e. CVBA

Vertegenwoordigd door Jurgen Kesselaers

14.2 Statutaire jaarrekening van Fluxys Belgium nv volgens de Belgische normen

Rekening houdend met het belang van het eigen vermogen en de omzet van de moedermaatschappij binnen de geconsolideerde rekeningen, zou de gedetailleerde publicatie van de statutaire jaarrekening en haar toelichtingen grotendeels overlappen met de informatie die bij de geconsolideerde financiële staten wordt gegeven.

Conform artikel 105 van het wetboek van vennootschappen werd beslist om een ingekorte versie van de statutaire jaarrekening van de vennootschap Fluxys Belgium nv te publiceren.

De Commissaris heeft een verslag zonder voorbehoud uitgebracht over de statutaire jaarrekening van Fluxys Belgium nv.

De statutaire jaarrekening van Fluxys Belgium nv en het verslag van de Commissaris werden neergelegd bij de nationale Bank van België. Ze zijn ook beschikbaar op de website van Fluxys Belgium (www.fluxys.com/belgium) en zijn ook op aanvraag kosteloos verkrijgbaar op het volgende adres:

Fluxys Belgium nv
Departement Communication
Kunstlaan 31 - 1040 Brussel

14.2.1 Balans

Activa	In duizenden euro's	
	31-12-2017	31-12-2016
Oprichtingskosten	2.143	1.454
Vaste activa	1.912.714	2.032.136
Immateriële vaste activa	45.121	52.082
Materiële vaste activa	1.782.645	1.895.106
Financiële vaste activa	84.948	84.948
Vlottende activa	707.110	255.683
Vorraden en bestellingen in uitvoering	25.657	21.198
Vorderingen op ten hoogste één jaar	453.463	85.501
Geldbeleggingen	0	0
Liquide middelen	216.710	137.603
Overlopende rekeningen	11.280	11.381
Totaal	2.621.967	2.289.273

Passiva	In duizenden euro's	
	31-12-2017	31-12-2016
Eigen vermogen	632.258	672.327
Kapitaal	60.272	60.272
Uitgiftepremies	38	38
Herwaarderingsmeerwaarden	444.539	486.538
Reserves	31.292	40.932
Overgedragen winst	43.331	33.564
Kapitaalsubsidies	52.786	50.983
Voorzieningen en uitgestelde belastingen	23.168	37.612
Voorzieningen voor risico's en kosten	3.830	9.878
Uitgestelde belastingen	19.338	27.734
Schulden	1.966.541	1.579.334
Schulden op meer dan één jaar	1.021.030	1.042.148
Schulden op ten hoogste één jaar	544.875	182.941
Overlopende rekeningen	400.636	354.245
Totaal	2.621.967	2.289.273

14.2.2 Resultatenrekening

Resultatenrekening	In duizenden euro's	
	31-12-2017	31-12-2016
Bedrijfsopbrengsten	516.944	499.422
Bedrijfskosten	424.341	416.616
Bedrijfsresultaat	92.603	82.806
Financiële opbrengsten	27.675	24.817
Financiële kosten	41.158	40.416
Financieel resultaat	-13.483	-15.599
Winst uit de gewone bedrijfsuitoefening vóór belastingen	79.120	67.207
Onttrekking aan de uitgestelde belastingen	2.150	2.333
Belastingen op het resultaat	-36.568	-35.877
Winst van het boekjaar	44.702	33.663
Onttrekking aan de belastingvrije reserves	100	100
Te bestemmen winst van het boekjaar	44.802	33.763

14.2.3 Resultaatverwerking

Resultaatverwerking	In duizenden euro's	
	31-12-2017	31-12-2016
Te bestemmen winstsaldo	78.366	64.687
Te bestemmen winst van het boekjaar	44.802	33.763
Overgedragen winst van het vorige boekjaar	33.564	30.924
Onttrekking aan het eigen vermogen	51.389	53.193
Aan de reserves	51.389	53.193
Toevoeging aan het eigen vermogen	0	0
Aan de wettelijke reserve	0	0
Aan de overige reserves	0	0
Over te dragen resultaat	43.331	33.564
Over te dragen winst	43.331	33.564
Uit te keren winst	86.424	84.316
Vergoeding van het kapitaal	86.424	84.316
Indien de hierboven vermelde verdeling wordt aanvaard en rekening houdend met de fiscale voorschriften, wordt het bedrag van het jaarlijks nettodividend vastgelegd op:	€ 0,861	€ 0,84

In 2017 werd er geen voorschot op het dividend uitgekeerd. Het te verdelen bruto eenheidsdividend voor het boekjaar 2017 bedraagt € 1,23 per aandeel (€ 0,861 netto). Het zal betaalbaar zijn vanaf 17 mei 2018.

14.2.4 Overzicht van het kapitaal per einde boekjaar

Overzicht van het kapitaal per einde boekjaar				
31-12-2017				
Geplaatst kapitaal (in duizenden euro's)				
Per einde van het vorige boekjaar				
60.272				
Per einde van het boekjaar				
60.272				
Samenstelling van het kapitaal				
Aandelen op naam				
62.225.809				
Gedematerialiseerde aandelen				
8.037.692				
Aandeelhoudersstructuur				
Aangever	Aangifte datum	Aandelencategorie	Aantal aangegeven stemrechten	%
Fluxys	13-12-2017	B/D	63.237.240	90,00

De Belgische Staat beschikt over één bijzonder aandeel.

14.2.5 Belastingen op het resultaat

Belastingen op het resultaat	In duizenden euro's
	31-12-2017
Detail van de rubriek 670/3 *	
Belastingen op het resultaat van het boekjaar	37.447
Verschuldigde of betaalde belastingen en voorheffingen	37.000
Geraamde belastingoverschotten	0
Geraamde belastingsupplementen	447
Belastingen op het resultaat van voorgaande boekjaren	0
Verschuldigde of betaalde belastingsupplementen	0
Belastingsupplementen (geraamd of waarvoor voorzieningen zijn aangelegd)	0
Verschil tussen winst vóór belastingen en geraamde belastbare winst	
Winst vóór belastingen	79.120
Fiscale elementen	31.051
Definitief belaste inkomsten	-22.192
Verworpen uitgaven	5.000
Notionele interesten	0
Belastbare reserves	45.993
Waardeverminderingen op financiële vaste activa	0
Onttrekking aan de belastingvrije reserves	100
Onttrekking aan uitgestelde belastingen	2.150
Totaal	110.171

* De regularisatie van belastingen (rekeningen 77) ten belope van -879 kEUR in 2017 werd niet opgenomen in deze rubriek.

14.2.6 Sociale balans

Nr RSZ: 030012851238

Nr Paritair comité: 326

Staat van de tewerkgestelde personen

A. Werknemers ingeschreven in het personeelsregister

1a. Tijdens het boekjaar			
	Totaal	Mannen	Vrouwen
Gemiddeld aantal werknemers			
Voltijds	754,8	653,3	101,5
Deeltijds	122,7	59,9	62,8
Totaal in voltijds equivalenten (VTE)	847,3	698,9	148,4
Aantal daadwerkelijk gepresteerde uren			
Voltijds	1.114.475	970.653	143.822
Deeltijds	139.952	69.718	70.234
Totaal	1.254.427	1.040.371	214.056
Personeelskosten			
Voltijds	90.887.198	80.959.189	9.928.009
Deeltijds	11.441.968	6.429.919	5.012.049
Totaal	102.329.166	87.389.108	14.940.058
Bedrag van de voordelen bovenop het loon	1.869.798	1.596.807	272.991

1b. Tijdens het vorige boekjaar			
	Totaal	Mannen	Vrouwen
Gemiddeld aantal werknemers in VTE	875,2	717,0	158,2
Aantal daadwerkelijk gepresteerde uren	1.304.770	1.074.536	230.234
Personeelskosten	107.279.159	88.290.748	18.988.411
Bedrag van de voordelen bovenop het loon	1.531.647	1.260.545	271.102

* in voltijdse equivalenten

2.Op de afsluitingsdatum van het boekjaar

	Voltijds	Deeltijds	Totaal VTE*
a. Aantal werknemers ingeschreven in het personeelsregister	750	118	838,5
b. Volgens de aard van de arbeidsovereenkomst			
Overeenkomst voor een onbepaalde tijd	716	118	804,5
Overeenkomst voor een bepaalde tijd	34	0	34,0
Overeenkomst voor een duidelijk omschreven werk	0	0	0
Vervangingsovereenkomst	0	0	0
c. Volgens het geslacht en het studieniveau			
Mannen	652	54	693,2
Lager onderwijs	0	0	0
Secundair onderwijs	286	25	305,1
Hoger niet-universitair onderwijs	165	12	174,6
Universitair onderwijs	201	17	213,5
Vrouwen	98	64	145,3
Lager onderwijs	0	0	0
Secundair onderwijs	22	20	36,0
Hoger niet-universitair onderwijs	40	32	64,7
Universitair onderwijs	36	12	44,6
d. Volgens de beroepscategorie			
Directiepersoneel	245	25	263,5
Bedienden	505	93	575,0
Arbeiders	0	0	0
Andere	0	0	0

* in voltijdse equivalenten

B. Uitzendkrachten en ter beschikking van de onderneming gestelde personen

Tijdens het boekjaar	Uitzendkrachten	Ter beschikking van de onderneming gestelde personen
Gemiddeld aantal tewerkgestelde personen	3,2	0
Aantal daadwerkelijk gepresteerde uren	6.250	0
Kosten voor de onderneming	226.026	0

Tabel van het personeelsverloop tijdens het boekjaar

	Voltijds	Deeltijds	Totaal VTE *
Ingetreden			
a. Aantal werknemers die tijdens het boekjaar in het personeelsregister werden ingeschreven	35	0	35,0
b. Volgens de aard van de arbeidsovereenkomst			
Overeenkomst voor een onbepaalde tijd	21	0	21,0
Overeenkomst voor een bepaalde tijd	14	0	14,0
Overeenkomst voor een duidelijk omschreven werk	0	0	0
Vervangingsovereenkomst			
Uitgetreden			
a. Aantal werknemers met een in het personeelsregister opgetekende datum waarop hun overeenkomst tijdens het boekjaar een einde nam	50	10	57,1
b. Volgens de aard van de arbeidsovereenkomst			
Overeenkomst voor een onbepaalde tijd	36	10	43,1
Overeenkomst voor een bepaalde tijd	14	0	14,0
Overeenkomst voor een duidelijk omschreven werk	0	0	0
Vervangingsovereenkomst	0	0	0
c. Volgens de reden van beëindiging van de overeenkomst			
Pensioen	15	3	16,8
Brugpensioen	0	0	0
Afdanking	3	0	3,0
Andere reden	32	7	37,3
Waarvan: het aantal werknemers dat als zelfstandige ten minste op halftijdse basis diensten blijft verlenen aan de onderneming	0	0	0,0

* totaal in voltijdse equivalenten

Inlichtingen over de opleidingen voor de werknemers tijdens het boekjaar

	Mannen	Vrouwen
Totaal van de formele voortgezette beroepsopleidingsinitiatieven voor de werknemers ten laste van de werkgever		
Aantal betrokken werknemers	689	153
Aantal gevolgde opleidingsuren	28.386	3.684
Nettokosten voor de onderneming	3.500.125	436.423
Waarvan brutokosten rechtstreeks verbonden met de opleiding	3.500.125	436.423
Waarvan betaalde bijdragen en stortingen aan collectieve fondsen	0	0
Waarvan ontvangen tegemoetkomingen (in mindering)	0	0
Totaal van de minder formele en informele voortgezette beroepsopleidingsinitiatieven voor de werknemers ten laste van de werkgever		
Aantal betrokken werknemers	351	82
Aantal gevolgde opleidingsuren	6.813	1.653
Nettokosten voor de onderneming	632.405	106.544
Totaal van de initiële beroepsopleidingsinitiatieven ten laste van de werkgever		
Aantal betrokken werknemers	0	0
Aantal gevolgde opleidingsuren	0	0
Nettokosten voor de onderneming	0	0

15 GRI-INHOUDSTABEL

Algemene inhoud		
Inhoud	Referentie/Antwoord	
Organisatieprofiel		
102-1 Naam van de organisatie	17, 205	
102-2 Activiteiten, merken, producten en diensten	17-21	
102-3 Locatie van het hoofdkantoor van de organisatie	205	
102-4 Locatie van de activiteiten	19	
102-5 Eigendomsstructuur en rechtsvorm	22-24, 205	
102-6 Afzetmarkten	17-21	
102-7 Omvang van de organisatie	17, 113, 62, 77, 250-241, 245, 254-255	
102-8 Informatie over de personeelsleden en andere medewerkers	44, 111-121	
102-9 Toeleveringsketen	44, 130-131	
102-10 Significante veranderingen in de organisatie en de toeleveringsketen	44, 113	
102-11 Voorzorgsprincipe en aanpak	133-142	
102-12 Externe initiatieven	102	
102-13 Verenigingen waarvan de organisatie lid is		

Fluxys Belgium is lid van het European Network of Transmission System Operators for Gas (ENTSO-G), Gas Infrastructure Europe (GIE), het Belgisch instituut voor lastechniek, Buisleiding Industrie Gilde (BIG), Cedigaz, Centre Français de l'Anticorrosion (Cefracor), Comité européen de normalisation (CEN), Centre on Regulation in Europe (Cerre), COGEN Vlaanderen, EASEE-gas, European Pipeline Research Group, European Power-to-gas Platform, Federatie van transporteurs per pipeline (Fetrapil), gas.be, Groupe Européen de Recherches Gazières (GERG), International Group of Liquefied Natural Gas Importers (GIIGNL), Green Gas Initiative, International Gas Union (IGU), International Organization for Standardization (ISO), Marcogaz, NGVA Europe, Pipeline Operators Forum, Syndergrid, WaterstofNet.

Algemene inhoud	
Inhoud	Referentie/Antwoord
Strategie	
102-14 Verklaring van senior beslissingsbevoegde	13-16
102-15 Belangrijkste invloeden, risico's en opportuniteiten	133-142
Ethiek en Integriteit	
102-16 Waarden, principes, standaarden en regels van de organisatie	28, 129-132, 149-150
Bestuur	
102-18 Bestuursstructuur van de organisatie	29-31, 154-185
Overleg met stakeholders	
102-40 Lijst van de groepen stakeholders	42-45
102-41 Collectieve Arbeidsovereenkomst	118, 127
102-42 Identificatie en selectie van stakeholders	41-45
102-43 Manier van overleg met stakeholders	42-45
102-44 Belangrijkste elementen die uit het overleg met stakeholders naar voren zijn gekomen	42-45
Verslaggevingspraktijk	
102-45 Entiteiten die in de geconsolideerde financiële staten zijn opgenomen	237
102-46 Omschrijving van de inhoud en de scope van het rapport	41
102-47 Lijst van de materiële onderwerpen	41
102-48 Herwerkte gegevens	-
102-49 Veranderingen in de verslaggeving	Dit verslag is het eerste verslag dat de niet-financiële informatie integreert in lijn met de GRI-standaarden.
102-50 Verslaggevingsperiode	1 januari 2017 tot 31 december 2017
102-51 Datum van het meest recente rapport	7 april 2017

Algemene inhoud	
Inhoud	Referentie/Antwoord
102-52 Verslaggevingscyclus	Jaarlijks
102-53 Contactpersoon voor vragen in verband met het rapport	342
102-54 Verklaring van verslaggeving volgens de GRI Standaarden	Dit rapport is voorbereid in lijn met de GRI Standaarden – core verslaggeving
102-55 GRI inhoudstabel	329
102-56 Externe verificatie	308-316
Financiële sterkte	
103-1: Toelichting materiële aspecten en hun afbakening	47
103-2: Managementaanpak en haar componenten	47-58
103-3: Evaluatie managementaanpak	47-58
201-1: Gegeneerde en uitgekeerde directe economische waarde	49
201-2: Financiële gevolgen en andere risico's en opportuniteiten als gevolg van de klimaatverandering	133-142
201-3: Verplichtingen van toegezegd-pensioenregelingen en andere pensioenregelingen	232-234, 282-292
201-4: Financiële steun van een overheid	
<p>In 2017 verleende de Europese Commissie aan Fluxys LNG € 2,12 miljoen financiële steun voor de bouw van de 2de steiger op de LNG-terminal in Zeebrugge (project Channel LNG – TEN-T) en voor de studie en de bouw van een tweede laadstation voor LNG-tankwagens (project Go4Synergy in LNG) op de LNG-terminal in Zeebrugge.</p> <p>Daarnaast bekwamen Fluxys Belgium en Fluxys LNG in 2017 een vermindering inzake bedrijfsvoorheffing van respectievelijk € 620.558,44 en € 370.555,73. Die gedeeltelijke vrijstelling van doorstorting van bedrijfsvoorheffing bestaat uit de structurele vrijstelling voor alle werknemerscategorieën, voor ploegen-, nacht en volcontinuarbeid, voor een bepaald aantal overuren en voor onderzoek & ontwikkeling (bepaalde diploma's).</p>	
Operationele sterkte	
103-1: Toelichting materiële aspecten en hun afbakening	59
103-2: Managementaanpak en haar componenten	60-89

Algemene inhoud	
Inhoud	Referentie/Antwoord
103-3: Evaluatie managementaanpak	60-89
Goed nabuurschap	
103-1: Toelichting materiële aspecten en hun afbakening	91
103-2: Managementaanpak en haar componenten	91-96, 118
103-3: Evaluatie managementaanpak	91-96
413-1: Activiteiten met lokaal gemeenschapsengagement, impactbeoordeling en ontwikkelingsprogramma's	91-96, 107-109
413-2: Activiteiten met significante werkelijke en potentiële negatieve gevolgen voor de plaatselijke gemeenschappen	91-96, 107-109
Broeikasgasemissies en energie-efficiëntie	
103-1: Toelichting materiële aspecten en hun afbakening	97
103-2: Managementaanpak en haar componenten	98-109
103-3: Evaluatie managementaanpak	98-109
302-1: Energieverbruik binnen de organisatie	106
302-4: Vermindering van het energieverbruik	106
305-1: Rechtstreekse uitstoot van broeikasgassen (scope 1)	103-105
305-2: Onrechtstreekse uitstoot van broeikasgassen uit energie (scope 2)	103-105
305.5: Verlaging uitstoot van broeikasgassen	103-105
Ontplooiing van de medewerkers	
103-1: Toelichting materiële aspecten en hun afbakening	111
103-2: Managementaanpak en haar componenten	112-121
103-3: Evaluatie managementaanpak	112-121
401-1: Aantal nieuwe aanwervingen en personeelsverloop	113
404-1: Gemiddeld aantal opleidingsuren per werknemer per jaar	116
404-2: Programma's voor verbetering van vaardigheden van werknemers en omscholingsprogramma's	115-116
404-3: Percentage werknemers dat regelmatig wordt ingelicht omtrent prestatie- en loopbaanontwikkeling	114

Algemene inhoud	
Inhoud	Referentie/Antwoord
405-1: Diversiteit van bestuurslichamen en werknemers	119-120
405-2: Verhouding tussen basissalarissen van mannen en vrouwen	121
Veiligheid, gezondheid en welzijn van de medewerkers	
103-1: Toelichting materiële aspecten en hun afbakening	123-128
103-2: Managementaanpak en haar componenten	123-128
103-3: Evaluatie managementaanpak	123-128
403-1: Werknemersvertegenwoordiging in formele comités voor veiligheid en gezondheid van werkgever en werknemers	126
403-2: Aantal en soorten werkongevallen, beroepsziektes, absentisme, verloren werkdagen en aantal werkgerelateerde sterfgevallen	124-125
403-4: Afspraken over onderwerpen inzake veiligheid en gezondheid vastgelegd in formele overeenkomsten met vakbonden	127-128
Ethiek en mensenrechten	
103-1: Toelichting materiële aspecten en hun afbakening	129-132
103-2: Managementaanpak en haar componenten	129-132
103-3: Evaluatie managementaanpak	129-132
205-1: Activiteiten geanalyseerd op corruptie gerelateerde risico's	129
205-3: Bevestigde incidenten van corruptie en ondernomen acties	129
206-1: Rechtszaken vanwege concurrentiebelemmerend gedrag, anti-kartel- en monopolistische praktijken	129
412-2: Personeelstraining over beleid of procedures betreffende mensenrechten	125, 129
415-1: Politieke bijdragen	Fluxys Belgium verleent geen politieke bijdragen

Gehanteerde GRI standaarden

GRI 102: General content 2016

GRI 103: Management approach 2016

GRI 201: Economic performance 2016

GRI 205: Anti-corruption 2016

GRI 206: Anti-competitive behaviour 2016

GRI 302: Energy 2016

GRI 305: Emissions 2016

GRI 401: Employment 2016

GRI 403-1: Occupational health and safety 2016

GRI 404: Training and education 2016

GRI 405: Diversity and equal opportunity 2016

GRI 412: Human rights assessment 2016

GRI 413: Local communities 2016

GRI 415: Public policy 2016

---

16 VERKLARENDE WOORDENLIJST

Relevantie van de gepubliceerde financiële ratio's (zie punt 4.1 van het jaarverslag)

De Fluxys Belgium-groep beoordeelt voortdurend haar financiële sterkte, in het bijzonder aan de hand van de volgende financiële ratio's:

- Solvabiliteit: de verhouding tussen de netto financiële schuld en de som van het eigen vermogen en de netto financiële schuld, laat toe de sterkte van de financiële structuur van de Fluxys Belgium-groep te benadrukken.
- Interestdekking: de verhouding tussen FFO, vóór interestlasten, en de interestlasten geeft het vermogen weer van de groep om haar interestlasten te dekken via haar operationele activiteiten.
- Netto financiële schuld / Uitgebreide RAB: het doel van deze ratio is weer te geven welk deel van de uitgebreide RAB gefinancierd wordt door externe schuld.
- FFO / Netto financiële schuld: het doel van deze ratio is het vermogen van de groep weer te geven om de schulden terug te betalen op basis van de kasstromen gegenereerd door de bedrijfsactiviteiten.
- RCF / Netto financiële schuld: het doel van deze ratio is om het vermogen van de groep weer te geven om de schulden terug te betalen op basis van de kasstromen gegenereerd door de bedrijfsactiviteiten na betaling van de dividenden.

Definitie van de indicatoren

Sommige indicatoren zijn dit jaar gewijzigd of bijgevoegd om de financiële ratio's in lijn te brengen met de verwachtingen van externe investeerders. Ook de berekeningswijze is in lijn gebracht met deze verwachtingen (EBIT en EBITDA).

Andere investeringen in materiële vaste activa niet in de RAB

Het gemiddelde van de gecumuleerde investeringen in de uitbreidingen van de LNG-terminal van Zeebrugge en in de niet aan de regulering onderworpen activiteiten.

Netto financieringskosten

Interestlasten na aftrek van financiële opbrengsten uit leasingovereenkomsten, rente op geldbeleggingen en kasequivalenten en andere ontvangen interesten, uitgezonderd interesten op regulatoire activa.

Interestlasten

Rentekosten op schulden na aftrek van de interesten op regulatoire passiva.

EBIT

Earnings Before Interests and Taxes of winst/verlies uit voortgezette bedrijfsactiviteiten, waaraan het resultaat van ondernemingen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode en de dividenden ontvangen van niet-geconsolideerde ondernemingen zijn toegevoegd.

EBITDA

Earnings Before Interests, taxes, depreciation and amortization of winst/verlies uit voortgezette bedrijfsactiviteiten, vóór afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen, waaraan het resultaat van ondernemingen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode en de dividenden ontvangen van niet-geconsolideerde ondernemingen zijn toegevoegd.

Netto financiële schuld

Rentedragende verplichtingen na aftrek van de regulatoire schulden, de thesaurie ten gevolge van transacties voor de vervroegde herfinanciering, 75% van de geldmiddelen, de kasequivalenten en de geldbeleggingen op lange en korte termijn.

FFO

Funds from Operations of winst/verlies uit voortgezette bedrijfsactiviteiten, buiten bewegingen van de regulatoire activa en passiva, vóór afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen, waaraan de dividenden ontvangen van ondernemingen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode en van niet-geconsolideerde ondernemingen zijn toegevoegd, na aftrek van netto financieringskosten en verschuldigde belastingen.

RAB

Average Regulated Asset Base of gemiddelde van het jaar van de waarde van de gereguleerde activa.

Uitgebreide RAB

Totaal van de RAB en andere investeringen in materiële vaste activa niet in de RAB.

RCF

Retained Cash-Flow of FFO na aftrek van betaalde dividenden.

WACC

Weighted Average Cost of Capital of gewogen gemiddelde kost van kapitaal.

Geconsolideerde winst- en verliesrekening Fluxys Belgium in duizenden euro's	31.12.2017	31.12.2016	Toelichting
Winst (verlies) uit voortgezette bedrijfsactiviteiten	129.312	118.607	4
Netto toevoegingen aan de afschrijvingen	160.081	159.141	4.2.5
Netto toevoegingen aan de voorzieningen	-5.399	964	4.2.6
Waardeverminderingen	-831	-2.007	4.2
Resultaat van ondernemingen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode	0	0	4
Dividenden van niet-geconsolideerde ondernemingen	8	8	4.3
EBITDA in duizenden euro's	283.171	276.713	

Geconsolideerde winst- en verliesrekening Fluxys Belgium in duizenden euro's	31.12.2017	31.12.2016	Toelichting
Winst (verlies) uit voortgezette bedrijfsactiviteiten	129.312	118.607	4
Resultaat van ondernemingen opgenomen volgens vermogensmutatiemethode	0	0	4
Dividenden van niet-geconsolideerde ondernemingen	8	8	4.3
EBIT in duizenden euro's	129.320	118.615	

Geconsolideerde winst- en verliesrekening Fluxys Belgium in duizenden euro's	31.12.2017	31.12.2016	Toelichting
Financiële opbrengsten uit leasingovereenkomsten	130	133	4.3.1
Rente op geldbeleggingen en kasequivalenten aan de reële waarde via de resultatenrekening	1.356	169	4.3.2
Andere interesten	144	1.734	4.3.2
Rentekosten op schulden	-48.103	-47.501	4.4.1
Interesten op regulatoire activa en passiva	643	445	
Netto financieringskosten in duizenden euro's	-45.830	-45.020	

Geconsolideerde winst- en verliesrekening Fluxys Belgium in duizenden euro's	31.12.2017	31.12.2016	Toelichting
Rentekosten op schulden	-48.103	-47.501	4.4.1
Interesten op regulatoire activa en passiva	643	445	
Rentekosten in duizenden euro's	-47.460	-47.056	

Geconsolideerde winst- en verliesrekening Fluxys Belgium in duizenden euro's	31.12.2017	31.12.2016	Toelichting
Winst (verlies) uit voortgezette bedrijfsactiviteiten	129.312	118.607	4
Bedrijfsopbrengsten – Bewegingen van de regulatoire activa en passiva	66.010	36.343	
Netto toevoegingen aan de afschrijvingen	160.081	159.141	4.2.5
Netto toevoegingen aan de voorzieningen	-5.399	964	4.2.6
Waardeverminderingen	-831	-2.007	4.2
Ontvangsten met betrekking tot ondernemingen opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode	0	0	4
Dividenden van niet-geconsolideerde ondernemingen	8	8	4.3
Netto financieringskosten	-45.830	-45.020	4
Verschuldigde belastingen	-48.447	-46.909	4.5.1
FFO in duizenden euro's	254.904	221.127	

Geconsolideerde winst- en verliesrekening Fluxys Belgium in duizenden euro's	31.12.2017	31.12.2016	Toelichting
FFO	254.904	221.127	
Betaalde dividenden	-84.316	-84.316	
RCF	170.588	136.811	

Geconsolideerde balans Fluxys Belgium	31.12.2017	31.12.2016	Toelichting
Langlopende rentedragende verplichtingen	1.752.654	1.765.025	5.11/6
Kortlopende rentedragende verplichtingen	467.176	79.472	5.11/6
Overige financieringen (kortlopende)	-20.361	-4.423	5.11.3/6
Overige financieringen (langlopende)	-157.538	-102.953	5.11.3/6
Overige schulden (kortlopende)	-53.985	-25.138	5.11.4/6
Overige schulden (langlopende)	-337.304	-382.503	5.11.4/6
Termijnbeleggingen (100%)	-350.000	0	5.8/6
Termijnbeleggingen (75%)	-48.865	-75.907	5.8/6
Geldmiddelen en kasequivalenten (75%)	-240.430	-218.795	5.8/6
Overige financiële activa (75%)	-60.819	-42.701	5.3.1/6
Netto financiële schuld in duizenden euro's	950.528	992.077	

17 GIDS VAN DE AANDEELHOUDER

Agenda van de aandeelhouders

08.05.2018	Algemene vergadering
17.05.2018	Uitbetaling van het dividend
26.09.2018	Persbericht van de raad van bestuur over de halfjaarresultaten in IFRS

Uitbetaling van het dividend

Het brutodividend per aandeel bedraagt € 1,23 voor het boekjaar 2017 (€ 0,861 netto) tegenover € 1,20 voor het boekjaar 2016 (€ 0,84 netto). Het recurrente dividend wordt in hoofdzaak bepaald door het geïnvesteerde eigen vermogen, de financiële structuur en de interestvoeten (OLO). De gemiddelde OLO rentevoet bedroeg 0,74% in 2017, tegenover 0,49% in 2016.

Vragen over boekhoudkundige gegevens

Geert Hermans

32 2 282 75 66

geert.hermans@fluxys.com

Perscontacten

Rudy Van Beurden

32 2 282 72 30

rudy.vanbeurden@fluxys.com

Laurent Remy

32 2 282 74 50

laurent.remy@fluxys.com

Fotografie

Dries Van den Brande

David Samyn

Christophe Vander Eecken

Deze publicatie is ook verkrijgbaar in het Frans en het Engels. Wilt u een exemplaar ontvangen, neem dan contact op met het departement Communicatie:

32 2 282 77 32

communication@fluxys.com

Zetel van de vennootschap – Kunstlaan 31 – B-1040 Brussel
Tel 32 2 282 72 11 – **Fax** 32 2 230 02 39 – www.fluxys.com/belgium
BTW BE 0402.954.628 **RPR** Brussel – D/2018/9484/14

